

Leven van Dr. H. F. Kohlbrügge

Dr. H.F. Kohlbrügge werd in het jaar 1803 te Amsterdam geboren. Zijn vader, een zeepzieder, behoorde tot de Hersteld Lutherse gemeente. Hoewel Kohlbrügge in zijn vrije tijd theologie studeerde, gelukte het hem onder veel moeilijkheden en velerlei ontbering na de dood zijns vaders zijn studies te voltooien en werd als proponent de 29 okt. 1826 beroepen tot hulpprediker bij de Herst. Luth. Gemeente te Amsterdam.

Zoals hij zelf vermeld, werd hij bij de voorbereiding tot zijn eerst preek staande gehouden, welke hij uitsprak te Loenen a.d. Vecht over de woorden Rom.5:1. Spoedig bleek het, dat zijn optreden niet zonder gevolgen zou blijven, vooral daar de predikanten van genoemde gemeente niet de zuivere leer van Wet en Evangelie brachten. De oudste predikant ging zelfs zóver in een preek over Joh.16:5-15 de Godheid van Christus te loochenen. Mede op aandringen van verschillende gemeenteleden diende Kohlbrügge daarover een aanklacht in bij de kerkenraad. Waar hij wat de waarheid betrof geen haarbreed wijken kon, leidde dit feit tot zijn afzetting. (19 Juli 1827).

Om nu de belofte te vervullen, welke zijn vader op het sterfbed van hem verlangd had, om de graad van doctor in de theologie te behalen, zette Kohlbrügge de studie voort. Middelen daartoe bezat hij niet, doch vertrouwend op Gods hulp kwam hij niet beschaamd uit en verwierf in 1829 de doctorstitel na een dissertatie over Psalm 45.

Het onderzoek der reformatorische geschriften, vooral van Calvijn en Olevianus bracht hem meer en meer tot de gereformeerde belijdenis. Het gevolg hiervan was, dat hij verzocht als lidmaat der Ned. Herv. Kerk toegelaten te worden, welk verzoek zeer willekeurig geweigerd is. Men vreesde n.l., dat Kohlbrügge de "rust" in de kerk verstoren zou.

Nu brak voor Kohlbrügge een tijd van zware beproeving aan. Hoewel krachtdadig van God tot het predikambt geroepen, scheen de mogelijkheid om hiertoe te geraken steeds kleiner te worden. De vrienden van het Reveil verwijderden zich ook steeds meer van hem, zodat hij bijna alleen te Utrecht overbleef. In dezen tijd ontviel hem ook zijn echtgenote door de dood (12 Febr.1833). Kohlbrügge's gezondheid werd door al deze wederwaardigheden zeer geschokt, zodat hij op advies van de geneesheer een reis langs de Rijn in Duitsland ondernam. Zo kwam hij dan ook in Elberfeld, waar hij met verschillende predikanten reeds in briefwisseling had gestaan. Er ontstonden spoedig vriendschapsbanden met G.D. en F.W. Krummacher (oom en neef) en andere predikanten, welke hem meermalen voor zich lieten optreden. In het bijzonder de preek over Rom.7:14 was een machtig getuigenis der waarheid, dat de mens (ook de wedergeborene) in zichzelf niets is, God alles.

Voor velen waren deze preken troostrijk, doch voor anderen een steen des aanstoots. Genoemde preek, spoedig in het Hollands vertaald, werd heftig bestreden. Kohlbrügge werd een antinomiaan en perfectionist genoemd. Belangrijk is de briefwisseling hierover tussen da Costa en Kohlbrügge (in druk verkrijgbaar).

Doordat Kohlbrügge zich heftig verklaarde tegen de Agenda, een voorgestelde ineenvloeiing van de Lutherse en gereformeerde eredienst, welke door de koning van Pruisen opgedrongen werd, werden ook de kansels in de Rijnprovincie Kohlbrügge spoedig verboden. Kohlbrügge keerde daarop weer terug in ons land en bleef in voortdurend contact met degenen, die zich tegen de Agenda verklaarden en zich dat juk niet konden lasten welgevallen.

In deze tijd begon in ons land de afscheiding. Ds. de Cock gaf o.a. zijn "Schaapskooi" uit, waardoor hij zich een procedure berokkende, welke eindigde met twee jaren schorsing. Een voorrede in een boekje tegen de Evangelische gezangen geplaatst werd oorzaak van zijn definitieve afzettingen.

Met de brief van Kohlbrügge heeft de Cock zich niet kunnen verenigen, want hij heeft Kohlbrügge's raad in de wind geslagen. Uit verschillende brieven van Kohlbrügge uit dien tijd blijkt, dat de mannen der afscheiding vijandig gezind waren tegen de waarheid, waarvan door Kohlbrügge zulk een heerlijke belijdenis was gedaan in zijn preken.

Hoort hem zelf hierover in een brief aan zijn vriend van Heumen:

".... daarvan ben ik verzekerd in de Heere, dat alles wat zich niet, en zolang het zich niet, onderwerpt aan de gehoorzaamheid des geloofs, maar zich verheft tegen de kennisse Jesu Christi, mijns Heeren, hoe geestelijk het ook schijne, hoe ijverig voor de oude instellingen het zich voordoe, mede tot dat beest en voornamelijk ertoe behoort, dat de lieve Johannes in zijn openbaringsboek beschrijft. Ik laat mij versterkt niet over Scholte of de afscheiding uit, maar als er mij iemand naar vraagt zeg ik niet zoals gij, dat hij het doe uit de geloof; neen, maar dat hij, zo hij in de Heere staat, het niet doen kan of zal, aangezien een ieder gelovige reeds lang afgescheiden is geworden; zich of daar zullende vervoegen en vervoegende, waar zich een getuige CHRISTI bevindt, en zich aan denzelve aansluitende; of zo dezelve ter zijner plaatse niet is, zelve getuigende tegen alles, wat afwijkt van de gezonde leer, en leidende voor het overige een patriarchaal leven. Maar wat de tegenwoordig gedreven afscheiding aangaat, dat dezelve niets anders is; dan een strik des duivels, brengende hen allen tot één corpus, om hun zo onder de wet te houden, nadat zij de waarheid Christi versmaad hebben, die hun is gepredikt geworden door hen, die de Heere daartoe getrouw heeft geacht en zijnde een rechtvaardig oordeel over hen, en een weg van openbaarmaking, van alles wat naar de vlese is, zoals nimmer van te voren".

Belangrijk is ook nog de briefwisseling met Ds. Brummelkamp, welke in druk verkrijgbaar is evenals die met da Costa. In 1846 verliet Kohlbrügge ons land om een roeping van de bezwaarden te Elberfeld om hun het Evangelie te komen verkondigen op te volgen.

Na vergeefse pogingen om van de Union en Agenda af te komen kwam het 18 april 1847 tot het constitueren van de gereformeerde gemeente, welke dus de wettige voortzetting was van de historische gereformeerde gemeente te Elberfeld en als zodanig ook door de koning is erkend. Hier gebeurde dus hetgeen in ons land bij de invoering van de Haagse Synode had moeten plaats vinden en werd ook practisch uitgevoerd de raad, die Kohlbrügge aan Ds. de Cock gegeven had. De Nederlandse afgescheidenen, de vervolging moede, hebben echter vlees tot hun arm genomen, waar zij de historische kerk hebben losgelaten om een gerust leven te kunnen leiden. Ledeboer, die aanvankelijk met hen meeging, heeft zich hiertegen verzet en zich van hen onttrokken.

In Elberfeld heeft Kohlbrügge, vooral de eerste tijd, met veel zegen mogen arbeiden. Op 5 maart 1875 is hij in vrede ontslapen. Op zijn ziekbed zei hij o.a. nog: "De Heidelberger - De eenvoudige Heidelberger! Houdt daaraan vast, kinderen! Gij kunt van zelf niet één waarheid verstaan; doch het is alles vervat in het één woord van de Catechismus, zoals ik het u geleerd heb".

Einde.

Brief van Dr. H. F. Kohlbrügge

geschreven aan

H. de Cock

Woorden van Calvijn en Luther

Wat nu dit belangt, dat ze ons van scheurmakerij en ketterij beschuldigen, omdat wij een andere leer prediken dan zij, omdat wij hun wetten niet gehoorzamen, en onszelven zonder hun vergaderingen houden tot de oefening der gebeden, tot de bediening des Doops en des Nachmaals, en tot andere heilige handelingen, dit is wel een zeer zware beschuldiging, maar nochtans zulk ene, die geen wijdlopige of moeilijke wederlegging van node heeft. Ketteren en scheurmakers worden genoemd diegenen, die twist en tweedracht makende, de gemeenschap en enigheid der kerk verbreken. Nu deze gemeenschap en enigheid wordt door twee banden tezamen gehouden, te weten, door eenstemmigheid in de gezonde leer, en door broederlijke liefde. Daarom stelt Augustinus tussen de ketteren en scheurmakers dit onderscheid, dat de ketteren door valse leerlingen de oprechtheid des geloofs verderven, en dat de scheurmakers somwijlen ook de gelijkheid in het geloof behoudende, de band der gemeenschap en liefde verscheuren. Maar dit moet ook aangemerkt worden, dat deze gemeenschap in de liefde alzo hangt en vast is aan de enigheid in het geloof, dat deze enigheid moet zijn het begin, het einde en eindelijk de enige regel van de gemeenschap en enigheid in de liefde. Laat ons derhalve gedenken, dat de Schriftuur, zo dikwijls als ze ons de enigheid der kerk beveelt en aanprijst, daarop uit is, dat, terwijl onze verstanden eender denken in Christus, onze willen ook door onderlinge liefde en goedgunstigheid met elkander in Christus mogen verenigd zijn. Daarom is het, dat Paulus, als hij ons tot die enigheid vermaant, voor een fundament neemt, dat er één God is, één geloof en één doop. Ja, overal waar hij ons leert eender te denken, en eensgezind te zijn, daar voegt hij terstond bij, *in Christus*, of, na Christus, te kennen gevende, dat de vergadering, die buiten des Heeren Woord geschiedt, is een samenrotting der goddelozen, en niet een eendrachtig gezelschap der gelovigen.- Calvijn - Institutie IV-2-5.

.....Alzo is het besluit, dat aan het Woord Gods geen meester noch rechter, alzo ook geen beschermheer kan gegeven worden, dan God zelven: het is Zijn Woord, daarom, gelijk Hij het zonder mensen verdiensten en raad laat uitgaan, alzo wil Hij ook zelf zonder mensenhulp en sterkte hetzelfde handhaven en verdedigen. Luther - E.A. 11. 75

Brief van Kohlbrügge

Eerwaarde, zeer geachte en veelgeliefde Broeder in Christus, de Enige. Genade, vrede en barmhartigheid, zij U Uwe getrouwe aan de Heere verbondene echtgenote en al des Heeren lieve volk, dat bij U uit en ingaat, overvloediglijk geschonken en rijkelijk vermenigvuldigd van God onzen Vader, en van onzen Heere Jezus Christus.

Nadat ik uit Elberfeld in mijn ledig huis teruggekomen was kreeg ik het allereerst uw boek in handen, hetwelk de Heere u te schrijven heeft gegeven tegen twee mannen, wier namen ik verloren heb, wier schriften verloren werk is, en wier personen verloren zijn, tenzij de Heere, Die rijk is in barmhartigheid, Zich over hun zielen nog ontferme. Ik verblijdde mij zodanig in de Heere, dat ik uw geschrift als verslond, voornamelijk omdat gij als een getrouw dienaar in Gods huis niet geraadpleegd hebt met vlees en bloed, maar gehoorzaam der waarheid Gods, zo lief gewaarschuwd hebt tegen de paden des inbrekers en als een *Pinehas*, gedreven door de ijvergeest des Heeren, te zwaard hebt aangetast de hoereerders in Israël. Temeer verblijdde mij dit, omdat ik vooral gewaar werd, hoe de Heere u Zijn Vaderhart ontsloten en door Zijn Geest geopenbaard heeft, dat onze eeuwige zaligheid op recht gegrond is en dat recht en gerechtigheid de vaste grondslagen zijn van de troon onzes Gods, en dat gelijk de zonde geheerst heeft tot de dood, alzo ook de genade heerst tot het eeuwig leven door Jezus Christus onzen Heere. Sedert doen tijd hebt gij vurig verlangd U of te schrijven of *liever* van aangezicht te leren kennen. Onze waarde vriend Hofmann, mij voor enigen tijd een brief van u meedelende, waarin gij iets van mij bijzonder

vernemen wilde, heb ik hem verzocht zijn antwoord aan u in een brief te sluiten dien ik U dacht te zenden. Zijn brief ligt reeds lang bij mij geschreven, het is zijn schuld dus niet, dat gij denzelven, nu eerst ingesloten ontvangt. Ik weet niet wat mij tot nu toe belette U te schrijven of liever persoonlijk te bezoeken; de Heere, naar wiens wil en op Wiens tijd alles geschiedt, zal ook dit mij wel klaar maken.

Zodra ik vernam, dat gij om des boeks wil in uw dienst geschorst waart, kwam het mij voor, dat gij om die schorsing niet behoefde te bekommeren, omdat gij: 1) op een *ordentelijke wettige* wijze tot het *leraars-* en *herdersambt* beroepen en bevestigd zijt geworden. 2) dat zulks op een wettige wijze geschiedt zijnde, gij van de Heere *zelven* zijt beroepen en bevestigd geworden. 3) dat *niemand*, wie hij ook zij, gij zelve niet, U uit de dienst des huizes Gods zetten kan, of uitgezet verklaren kan, dan God zelve, en in Zijn *Naamen gemeente*. 4) dat de *gemeente* het laatste niet kan doen dan naar de Wet Gods en alzo op een *wettigewijze*. 5) daar de Wet Gods voorschrijft, welke dezulken zijn, die uit de gemeente of uit de predikdienst uitgezet moeten worden, dit openbaar moet gemaakt worden in de gemeente, ten einde zulks naar de instellingen der gemeente door bevoegde personen beoordeeld worde, waar en zodra er een overtreder is. 6) dat zulk enen uit het Woord Gods, zijn overtreding moet bewezen worden, opdat hij boete doe en zich betere. 7) dat wanneer hij hardnekkig blijft, zijne overtreding moet bewezen worden, en de procedures tegen hem gejustificeerd moeten worden voor de consciëntie der gemeente: 8) dat het delict (overtreding) nergens anders in bestaan kan, dan in het invoeren van ketterijen, hetzij in geloofsleer of in de wandel; 9) dat er geen afzetting, uitzetting of schorsing, wettig is, zo de censuur (onderzoek) er niet mede gepaard gaat; 10) dat in zulke gevallen zodanigen onwettige en onbevoegde rechters zijn, die zelve aan ketterijen in leer of wandel schuldig staan. Schorsen of afzetten is bij mij hetzelfde; want in de algemene christelijke Kerk, werd nooit iemand onder censuur gedaan of afgezet, waarbij men het doel niet had: 1) hem onschadelijk te maken, 2) hem de weg te wijzen tot verbetering zijns zelfs, opdat hij weder aangenomen mocht kunnen worden. (Hier over het ketterdoden te spreken, zoude mij teveel ophouden; in onze eeuw verbrandt men niet meer, of slaat hem de kop af, althans niet kerkelijk; maar men bindt hem handen en voeten en snijdt hem de tong uit). Men heeft u geschorst om u onschadelijk te maken. Twee jaren zult gij wel zwijgen uit stille hoop, van de predikstoel eens weder te mogen beklimmen. Heeft men u zover, of leert gij dan nog, dan moet men er nog een proeftijd, een tijd van deliberatie bij aanknopen en eindelijk een acte van amandement, belofte van voorzichtiger te zullen zijn. Zo zullen nog maar twee trappen tot de preekstoel zijn; op de bovenste breekt men u des geestelijken mens de hals, en dan moogt gij er weder op, anders nooit of God herstelle weldra de gereformeerde Kerk in ons land. Met het schrijven van uw boek hebt gij uw plicht gedaan, gelijk ik weet, dat ik dien gedaan heb in de Lutherse Kerk. Gij hebt mijn boek gelezen. Een ander lot als mij treft zal u niet treffen; de gevallen zijn dezelfde. Bij het gouvernement kunt gij geen hulp of redres vinden. De daar aangenomen staatskunde laat zulks niet toe.

Ware ik predikant geweest, dat is, had ik handoplegging ontvangen, gelijk gij, ik ware mijne bediening blijven waarnemen. Vervolging en dienaangaande beroving van geld en goed heb ik mij mogen getroosten, en ik had ze mij verder laten getroosten, al ware geldboete, gevangenisstraf en dergelijke de gevolgen geweest. Uit de ene plaats gejaagd, had ik mij naar de andere begeven en daar gepredikt. Niet geschorst waart gij predikant van de gemeente te Ulrum, geschorst zult gij het van de gemeente te Ulrum, en van alle gemeenten, waar men u horen wil. Ik zeg niet, dat gij het daarom ook zo doen zoudt, maar *ik* deed het zo, indien ik predikant der gereformeerde gemeente en geschorst ware. Ik liet het stenen gebouw en de houten preekstoel staan, waar het stond, verzette mij tegen elke gewelddadigheid, die de een of ander zou willen voorstellen ter mijner bescherming tegen het wettig bestuur, en liet met mij doen, wat men goed vond. *Geweld* hebben de Apostelen *niet* gebruikt, kracht of gemeld van mensen, vleselijke wapenen doen het ook niet, maar zijn een gruwel in Gods ogen, en zijn altoos nadelig

voor de zaak der waarheid, zoals de geschiedenis der Hussieten duidelijk bewijst. Passief moeten wij zijn in alles: daarmee verwerven wij ons wel geen vrienden, maar dat doet er niet toe. Die er op in willen slaan zijn helpers van de duivel. De Apostelen van de Heere geroepen gehoorzaamden in alles het wettige gezag, maar hun lippen lieten zij niet bedwingen, zij lieten zich geselen en boeien met een vrolijk gelaat, stenigen en half dood slaan, maar in hun ambt, hun van de Heere toevertrouwd, waren wij trouw. Een stenen Kerk, daartoe lang gebruikt, kan een barak, stal, hoerhuis of zwijnenkot worden, en een zwijnenkot of iets anders en plaats waar men vergadert in 's Heeren Naam en waar de Heere in het midden is. Het aantal hoorders doet er ook niet toe; waar drie Christenen bij elkander zijn, daar zijn er meer bij één, en zoveel als de Keizer van Rusland, de Keizer van Oostenrijk en de Koning van Pruissen, elk in zijne hoedanigheid bijeen zijn.

Doorziet gij dit wel? Daar ligt een grootste troost in, en zoveel wil ik u nog wel zeggen, dat, was ik predikant, en nog *niet* afgezet, ik zoude u plechtig verzoeken voor mij te prediken, zolang het niet bewezen ware, dat gij geschorst waart op grond van Gods Woord, en dus naar de instelling van de Kerk van Christus, dat is, de gereformeerde Kerk, en dat bewijs zal ten uwe opzichte wel uitblijven.

Intussen hoor ik, dat gij voortgaat met uw ambt waar te nemen. Zo dit zo is, verheug ik mij en ben in mijn geest u op zijde. Evenwel ben ik er nog niet van verzekerd; want uit de brief aan zuster Verschuur geschreven, blijkt, dat gij mijne mening zóó had opgevat, alsof de gemeente geweld met geweld moest keren, en gij u aan het hoofd daarvan moest stellen. Ik gruw van zulk een leer; althans weet gij nu mijn mening.

Uw plicht is het te waken voor de kudde, U toevertrouwd, en u dapper tegen de wolven te stellen, gelijk gij ook doet, te protesteren bij het Kerkbestuur, dat u geschorst heeft, en hun te laten weten, dat gij onverminderd alle verschuldigde eerbied uit gehoorzaamheid, aan wie zulks toekomst, de schorsing in uw dienst verklarende als niet naar het Woord Gods, op straffe van ongenade des Allerhoogsten, de God des Hemels en des aarde, des Konings Zijner Kerke, Denzelve meer moetende gehoorzamen dan de mensen, niet anders kunt, dan voortgaan met het Evangelium te prediken en uw ambt waar te nemen als altijd, al is het dan op een buitengewone wijze, latende over voor hun verantwoordelijkheid, dat zij de rust en de orde gepersuadeerd hebben (aldus kopie, bedoeld zal zijn: geschonken of verstoord hebben), in welke het uw hoogste lust was, het ambt U wettig door oplegging der handen van de Heere en in Zijn Naam van de gemeente toevertrouwd, op een Gode betamelijke wijze te handhaven. De plicht der ouderlingen en der Gemeente is weder van een anderen aard. Deze in hun rust gestoord, dienen, gelijk vroeger de dolerende kerken in de 17e eeuw, hun beklag, dat men met geweld inbreuk op hun goede rust heeft gemaakt, met verzoek om redres in te leveren, bij de plaatselijke en provinciale overheid en voorts niet bij de koning als bij wijze van kennisgeving, maar bij de Staten hunner provincie en bij de Staten Generaal.

Gij blijft passief en latende na ingediend protest, waar zulks behoort, kerk en preekstoel staan waar ze staan, gaat gij voort in uw ambt op een buitengewone wijze, vergetende alles wat achter u is, en houdende de stenen kerke en preekstoel voor zodanig in de grond gezonken als kwam zij er nooit weder uit. De gemeente handelt evenzo, en verder, geheel passief, niet vergetende, dat wij tot lijden gezet zijn. Bezit uwe ziel in lijdzaamheid. Zij hebben overwonnen door het bloed des Lams. "Mij is de wraak, Ik zal het vergelden, het Lam zal ze overwinnen, geen stok of geweer, maar de Heere, en wie hier een anderen weg zoude willen inslaan, maakt het erger dan Uza, die de arke Gods met eigen hand wilde overeind houden".

Zie daar nu rond en klaar, niet mijn raad, maar mijn innige overtuiging, hoe er in deze hoogst gewichtige zaak dienst gehandeld te worden. Voelt gij bij het lezen van dezelve u de benen als opgeligt, u als in de rug geduwd en als in een rosmolen geplaatst, dat het u alles wonderlijk voor de ogen wordt, zo zet mijn brief op het zout of werp denzelve in het vuur; maar voelt uwe

vrouw dezelve ook, zo hebt gij er de aangenaamheid van, dat een broeder u uit liefde zijn gevoelens niet verbergde, maar meedeelde, en mede instemde, om de weg te blijven houden, dien gij geloofde, het meest met de goeden, welbehagelijken en volkomen wil Gods overeen te komen of naar denzelfen te zijn. Ten opzichte van uwe handelwijze en gebezigde uitdrukkingen, laat ik de Moralisten filosoferen, de stuurlieden, die aan wal staan, redekavels, de gepassioneerde fijnen (een andere kopie heeft hier geparfumeerde fijne) en zoetsappige lieve mensen een: "dat is jammer", de vreesachtige een: "och, hij had nog zo nuttig op de predikstoel kunnen zijn" en de hoogwijzen een professoraal: "maar....., of een apodictisch vonnis uitspreken.

Ik houd mij aan een woord, dat die allen mij eerst mogen oplossen. "Vloekt Meros, zegt de Engel des Heeren, vloekt hare inwoners geduriglijk, omdat zij niet gekomen zijn tot de hulpe des Heeren, tot de hulpe des Heeren met de helden. Gezegend zij ze boven de wijven Jaël, Hebers, des Keniters huisvrouw! Gezegend zij ze boven de wijven in de tente! Water eiste hij, melk gaf zij, in hare schaal bracht ze boter. Hare hand sloeg ze aan de nagel en hare rechterhand aan de hamer der arbeidslieden, en zij klopte Sisera, zij streek hem zijn hoofd af, als zij zijne slaap had doornageld en doorgedrongen". Hoe kon de Geest Gods door Debora een daad prijzen, die zo zeer tegen de wetten en regelen van alle moraal der mensen schijnt in te lopen? 1 Kor.1:19).

Vraagt u iemand of gij met de Heere begonnen zijt, zo moet hij er eerst op kunnen sterven, dat hij zulk een vraag aan u met de Heere doet, en dan nog bewijzen, dat de Heere het niet met u begonnen heeft, omdat er van Uwe zijde onvolkomenheden mogen zijn in het aanvangen der zaak. "Wedersta de duivel en hij zal van u vlieden", en wordt het u daaromtrent toch zelve een weinig bang, omdat de hoogverlichte *deze* en de hoogverlichte *die* ook zulke aanmerking maken, zo lees Zacharia 3 en de profeet Jeremia, en houdt u in spijt van alles aan uw fiksen brief of antwoord aan F. te IJ. Interpreteer alle woorden, die gij leest, anders als ze er staan, zodra iemand komt, die de leer niet medebrenge, die gij van de Heere geleerd hebt (aldus de kopie).

De duivel vertelt ons altijd, dat hij Gabriël is, die voor God staat, en dat hij zo direct uit de hemel met een boodschap komt. Hij houdt ons immers voor hatelijk, als hij zegt, dat wij de liefde moeten betrachten. Verwacht van alle mensen nimmer iets anders, als gij Rom.1,2, en 3 de mensen beschreven vindt. Alle mensen zijn leugenaars, *ik ook*. Christus alleen is de waarheid, en wij spreken uit louterheid voor zoveel wij de Geest van Christus hebben.

Ik verheug mij, dat gij nauwkeurig gelet hebt op de gevolgtrekkingen, die ik in mijn boek uit mijne geschiedenis gemaakt heb, en dank de Heere, dat Hij mij verwaardigd heeft, om u enigszins tot een handwijzer te zijn, hoedanig men met een vervolgd handelt, en om aan te tonen, dat er zo heet geen oven is, waarin Sadrach, Mesach en Abed-Nego kunnen verbrand worden, en geen leeuwekuul zo gapend - hongerig, waar Daniël niet onverzeerd weder uit hervoort komt. De Geest Christi staat over tegen de geest der Jezuïten, en de liefde Gods bestaat niet zonder haat tegen al, wat ongoddelijk is. Zie Psalm 45:8. Rom.12:9.

Lieve Broeder! de Heere schenke u de genade, om eens aan die houten predikstoel verloochend te zijn, waarlijk, waarlijk, als de duivel ons een predikstoel afbreekt, bouwt de Heere ons een, die honderd sterker en groter is, en wordt het ons belet door de mensen voor ene kleine gemeente, b.v. van 500 mensen te preken, dan zet God ons tot predikers en getuigen Zijner waarheid voor 50.000, ja voor het gehele land, voor koningen en vorsten zelfs, ja tot de einden der aarde, zoals de ondervinding mij leert, hebbende ik berichten, dat mijn Duitse preken van de Zuidpool tot de Noordpool zijn gegaan.

De oordeelvellingen over uwen weg zijn zeer verschillende; er is een dierbare belofte voor u en voor mij: "gij zult van allen gehaat worden om Mijns Naams wille", - also ook van de vromen? Ja, ook al! Van allen toch niet? Nu, wellicht laat God er één of twee om u heen; de rest zakt af. Wanneer? Hoemeer Christus zich bij u laat zien, hoe meer dat het openbaar wordt, dat *Die* bij u te huis ligt. Als dan de lieden aanschellen en Christus open doet, en zegt: de Cock is niet te huis, of de Cock is dood, maar Christus is hier, woont en leeft hier in, dan blijft schier elk weg;

want daar is zulk een groot zondaar en zulk een gevaarlijk mens niet als de levendige Christus; aan dien heeft bepaald elk een hekel, omdat Hij altijd zout in de hand heeft, waarbij der slakken vroomheid wegsmeelt en zo blijft er dan een ledige dop. Dat overblijfsel van het lijden Christi, waarbij hem allen verlieten, wordt voor de gemeente en elk waar discipel des Heeren ook al vervuld.

Vragen wij naar geen menselijke dag; die ons oordeelt is de Heere! Bij U schuil ik; want Gij verbergt mij voor de hovaardigheden des mans. Het volk des Heeren zoudt gij wel willen oproepen, om u te helpen, te protesteren, etc., en waarlijk het is hun duurzame plicht, maar het gros zal te huis blijven, zoals ook in mijn geval met de geestelijke in de H. Kerk gebleken is. Houden wij ons aan Christus zelven, en anders aan niemand of niets dan zullen wij wel zien, dat wij aan Hem waarlijk genoeg hebben, hoe meer ons al het andere ontvalt. De Heere heeft voor ons geprotesteerd; besluit enen raad en er wordt niets uit, want met ons is de Heere Zebaoth, en wie Zich tegen u vergadert, zal om uwentwil vallen. Ik ben de Heere, en behalve Mij is er geen Heiland, en uw heil staat alleen bij Mij. O, mijn ingewand! O wanden mijns harten! zult gij dikwijls uitroepen; en dan die dominee's-hoed, die bef, die mantel, die zangbriefjes en nu al mijn studeren tevergeefs. En daar loopt een verleider heen en mag preken, en mij heeft men de preekstoel afgenomen!!! Ja, zo gaat er al wat in ons hart om, en misschien had gij toch wel wat bezadiger kunnen zijn en te werk gaan, zegt "Hans Klügling", die altoos de wegen Gods wil meesteren en bedillen wat geschied is. Zeker, als iemand voor het eerst dienst heeft genomen, is hij als uitzinnig onder het exerceren, trekt hij menig zuur gezicht, krijgt menigen duw of stoot, maar op het slagveld gaat het er nog anders langs. Ons ingewand zij als een vat vol wijn best in zijn soort. Welaan dezelve ligt goed in de kelder, laat toch rustig liggen, hoe ouder hoe duurder in prijs. De Heere zal ons wel zetten waar wij wezen moeten. Hij weet beter dan wij, wat ons goed is, en zijne waarheid zal toch eenmaal uit het vat bruisen. Gij haalt er de stop af, ik of een ander.

Als gij uwe Dominee's dingen bekijkt, zo sla uwe ogen naar boven en zegt: Lieve Heere Christus! wat is het goed, dat Gij daar niet inzit, en dat Gij ook de preekstoel niet zijt. Ga dan met mij ter kerk bij onze hoogste profeet; wij mogen ook wel eens enige Lijdens en Keurstoffen door Hem horen behandelen: dat zal ons goed doen tot in het gebeente. O, Hij leert mij bijna om der anderen dag zulke heerlijke dingen, en als ik zing, zing ik nooit alleen. Uw vrouw ga mede, en als zij soms wat moedeloos wordt, zo zeg haar, dat de mijne al boven juicht, en dat zij u niet getrouwd heeft om in een stenen kerk met u te zitten, maar om in de Heere te allen tijde. Welk een genade mijn dierbare broeder: wat onderscheidt ons anderen, dat wij verwaardigd worden een weinig tijds verdrukking te lijden in Christus. O, wat was ik een schrikkelijke en gruwelijke verleider van onsterfelijke zielen geworden, had de Heere mij niet juist toen ik mijn eerste preek zoude opstellen, staande gehouden, mij in het hart gegrepen, mijne wijsheid en geleerdheid omgestoten en mij geleerd te kruipen voor Zijne Hoogheid, - was het anders met U gegaan? Is uw deel niet de Heere? en dus veel heerlijker dan dat van uw voorganger te Ulrum. Zoudt gij met dien professor wel willen ruilen?

O, welk een grote genade op zich zelf reeds uit de klauw des duivels, uit de macht des doods en der hel, uit de slavernij en heerschappij der zonde verlost te zijn, en dat met een eeuwige verlossing, en dan een kind Gods te zijn, met zijne hand te mogen schrijven: "Ik ben des Heeren! Hij is mijn God, mijn heil, mijn deel, mijn blijdschap, mijn bewaring, mijn leven, mijn lust, mijn zaligheid, mijn eer, mijn alles. De Heilige Geest ontvangen te hebben tot een onderpand onzer eeuwige erfenis, met en in Christus gekruist, gestorven, begraven, opgewekt en ingezet te zijn in het Hemelse Wezen, gezegend te zijn met alle geestelijke zegeningen, in Christus in de hemelen, daar reeds in de geloof te verkeren, in verwachting reeds volkomen zalig te zijn, en in Hem volkomen, zonder vlek of rimpel gesteld te zijn voor het aangezicht Gods, en ene bruid en dierbare beminde, enige duive en overschone van Christus te zijn, en te mogen weten, dat niets,

niets ons meer kan schaden, maar alles ons, die naar het voornemen Gods roepen zijn, moet medewerken te goede: - arm maar rijk: zwak maar sterk; melaats maar gezond: veracht maar aangenaam; verworpen maar aangenomen te zijn; vervloekt en toch gezegend; miskend en toch gekend van eeuwigheid; verdrukt en toch overwinnende; droevig maar toch blijde; aller afschripsel, maar toch machtige koningen te zijn, en dan nog gedecoreerd zoals nu ook met het grootkruis de hemelse orde, - o welk een genade! en dat voor ontrouwe bedervers en walgelijke samenweefsel van zonde en verkeerdheid.

Wees vrolijk met uw wijf en met alle, die u bezoeken. Laat varen, wat de vijanden doen. Zij zijn verslagen, overwonnen, in stukken gehouwen en maken hunnen eigenen galg gelijk Haman, en graven zichzelf hunnen kuil, waarin zij zullen blijven hangen. Gij speelt op het snarenspeel, dat de Heere U gaf, en zingt bij beurten van Zijnen Naam, die heerlijk is. In eeuwigheid laat Hij niet beschaamd worden, die Hem verbeiden.

Nog een weinig tijds en Hij komt, Hij komt en wij gaan binnen in des Vaders huis, daar zullen wij eerst heilig lachen, ook over onze domheid, dat wij koningskinderen, dien weg voor zo akelig hielden, die toch zo heerlijk was.

De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met uwen geest. - Vervloekt is de man, die vlees voor zijnen arm neemt! Gezegend is de man, wiens verwachting de Heere is, en die zich sterkt in Jehovah, zijnen God. De Heere, doe u en mij meer en meer alles afsterven, en in de dood gaan. Hij is, Hij is het, Hij is er! Die zoete, lieflijke, dierbare, overschone, allerbeminnelijkste, alleroverwaardigste, wiens Naam niet uit te drukken is, maar wiens Naam is als een uitgestorte zelf, - onze enige, eeuwige gezegende Bruidegom, die wij hartelijk liefhebben, te hartelijker, hoe meer wij arme zondaars geworden zijn. Jezus Christus, onze grote God en Zaligmaker, die God van volkomen zaligheid, de grote Herder Zijner schapen, die grote medelijdende Hogepriester des Nieuwen Testaments, de Koning der eeuwigheid, op Wiens lippen genade is uitgestort, vervul u geheel en al, bekrachtige, fondere u, make u tot alles bekwaam. - Hij zal het doen, Hij is getrouw. Laat ons goeden moed hebben. Eerst moet de duivel zijn troon, dien eeuwigen troon des Heeren omstoten eer hij ons overwint. Nu daar wage hij zijn kop aan; hij is vertreden, verworpen, verdoemd, en al zijn aanslagen zijn vruchteloos gemaakt. Met ons is de God Jacobs. Wel ons bij zulk een Heere! Vele wateren zullen Zijne liefde niet uitblussen en mij is nog niets overkomen, waarvoor ik de Heere niet mocht loven en Zijnen Naam groot maken. Ook gij zult Hem nog loven voor dezen weg, waarin gij thans zijt. Perfer et obdura. Per contraria ducimur. En vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit alle die redt hem de Heere.

Uw trouwe broeder,

Utrecht 3 mei 1834

W.G. H.F Kohlbrügge

Openbaring 21:5-7 NIEUWJAAR 1848

Wie des Heeren Aangezicht heeft gezocht, die vindt alras in het Woord des Heeren, waar hij dat in zijn verlangen naar antwoord en hartversterking opslaat, allerlei zoete troost en een schat van de dierbaarste beloften. Nadat wij thans des Heeren Aangezicht tezamen hebben gezocht, willen wij nu ook Zijn woord tezamen opslaan, en zien, of dit Woord ook nu nog van troost spreekt tot allen, die de Heere in waarheid en gerechtigheid aanhangen. Want wij zijn overgedragen in een nieuw jaar, en wat dit baren zal, weten wij mensen niet. Dat wij een gewichtige tijd tegemoet gaan, heb ik u, ofschoon in verbloemde rede, in menig avonduur voorgehouden. Dat het de tijd en de ure van de macht der duisternis is, dat de ongerechtigheid de overhand heeft genomen, en de liefde van velen verkoeld is, en dat alle banden losgemaakt worden, is openbaar. De heidenen woeden, en al de volken zijn vergaderd tegen de Heere en tegen Zijn Gezalfde. Iedere dag is een nieuwe dag van vooruitgang, van vooruitgang hellewaarts, en de tijd is niet meer verre, dat het geroep algemeen zal zijn: "Bergen, valt op ons, en heuvelen, bedekt ons voor het Aangezicht van Hem, Die op de troon zit, en voor de toorn des Lams." Het Woord echter, dat nog de algehele sloping aller betrekkingen tegenhoudt, zal ten laatste de overwinning weggedragen hebben, en met Hetzelve zullen door alles heen zij de overwinning behalen, die tot het Woord hun toevlucht genomen hebben en in het Woord gebleven zijn.

Dewijl wij nu hier tezamen zijn, om voor het jaar, dat wij ingetreden zijn, tot het Woord onze toevlucht te nemen, zo laat ons horen, wat het Woord tot ons zegt.

Tekst: OPENBARING VAN JOHANNES 21: 5-7.

"En Die op de troon zat zeide: Ziet, Ik maak alle dingen nieuw. En Hij zeide tot mij: Schrijf, want deze woorden zijn waarachtig en getrouw. En Hij sprak tot mij: Het is geschied: Ik ben de Alfa en de Omega het Begin en het Einde. Ik zal de dorstigen geven uit de Fontein van het water des levens voor niet. Die overwint zal alles beërven; en Ik zal hem een God zijn, en hij zal Mij een zoon zijn."

Mijn Geliefden!

De woorden, die wij uit de Openbaring van Johannes gelezen hebben, zijn woorden van onze Heere God; het zijn niet slechts woorden op het papier, maar levende woorden; zij gelden in de hemel, op de aarde en in de hel. In de hemel: dat wij ons daarop verlaten kunnen, dat God het gedaan heeft, doet en doen zal, en wij om de vervulling er van mogen aanhouden in het gebed; op de aarde: dat wij in dit aardse leven er wezenlijken troost van genieten; in de hel: dat de hel voor zulke woorden moet verstommen.

De Heere heeft ze aan Zijn dienstknecht en geliefde Johannes meegedeeld voor Zijn Gemeente van alle tijden. Zij zijn eeuwig vers en nieuw voor een ieder, die troost behoeft, gelijk het jaar nieuw is, dat wij ingetreden zijn. Dat zij een staf in onze hand mogen zijn, dan zullen wij ook het jaar 1848 wel doorkomen.

Zulke woorden hebben wij nodig, opdat wij voor de wereld bewaard worden, die in het boze ligt; wij hebben ze nodig bij al de strijd, die wij te strijden hebben tot de einde; wij hebben ze bovenal nodig tot troost tegen de zonde, die in ons woont, tot versterking des geloofs tegen de ganse macht der duisternis, die alles verslindt wat zij maar onder haar bereik kan krijgen.

Waarheden zijn in deze woorden uitgesproken, die zich ook bij hen, die geloven, verwezenlijken; een schat van beloften ligt er voor ons in open, waaruit wij maar te nemen hebben zo veel wij willen, opdat wij geen gebrek hebben aan enig goed.

Daar wij het nieuwe jaar met God begonnen hebben, breng ik deze woorden tot u, mijn geliefde

Gemeente, zijnde dit Zijn woorden tot Zijn Gemeente, Zijn troost voor u, Zijn toezeggingen aan u. Wilt u ze als zodanig ontvangen, ze bewaren en bewegen in uw hart?

Wij zijn gewoon elkander *een gelukkig nieuwjaar* toe te wensen, zo wens ik u dan ook een gelukkig nieuwjaar, u en mij een jaar van nieuwe rijke genade, een jaar van de volle troost uit de hoogte, van de volle maat des Heiligen Geestes, een jaar, rijk aan ervaring der wonderen der trouwe Gods.

Mijn wens van de Heere aan u, mijn Geliefden, is een zevenvoudige. Ze luidt als volgt:

1. Omdat u als antwoord op ons gebed de woorden hebt vernomen: *"En Die op de troon zat, zeide"*, zo is het de wens mijns harten van de Heere tot u, dat u gedurende dit gehele jaar het ondervinden en geloven moogt: dat daarboven EËn is, Die op de troon zit.

Een machtige troost ligt daarin voor de Gemeente, een machtige troost voor een ieder onzer, die de vrijheid liefheeft, waarmee Christus ons heeft vrijgemaakt. Wanneer wij in benauwdheid des harten klagen moeten: "Ach, Heere, er heersen wel andere heren over ons!" En wij dan indachtig worden, dat EËn op de troon zit, dan zullen wij bij dat alles getroost zeggen: "maar wij gedenken toch alleen Uws Naams." *Heere Zebaoth, Heere der heirscharen*, is de Naam van Hem, Die daarboven op de troon zit.

Alle machten der hel, des doods en des verderfs maken zich voortdurend op, om Hem van de troon te werpen zichzelf er op te zetten, en in hun dwingelandij en hun euvelmoed de armen en weerlozen schapen van Christus schrik aan te jagen, opdat deze hun Herder en Diens stal zouden verlaten; en dan zouden zij de schapen, na ze te hebben verstrooid, willen ombrengen en zich met hun bloed verzadigen. Maar Hij, Die op de troon zit, zal wel daarop blijven zitten. Op Zijn troon zit Hij ten goede van Zijn hulpbehoevend volk, om alle raadslagen der hel te verstoren en teniet te doen, en alle dingen zo te besturen, dat al wat er gebeurt tot zaligheid moet dienen dergenen, die hun klederen wassen in het bloed des Lams.

Hij, Die op de troon zit, heeft Zijn gerechtigheid geopenbaard in het Evangelie van Christus, uit geloof tot geloof. Dienovereenkomstig zal een ieder, die uit het geloof rechtvaardig is, leven en kan niet omkomen, welke machten der hel zich ook tegen hem stellen. Hij, Die in de hemel woont, beschut en bewaart een ieder, die gelooft, bij deze gerechtigheid. De gerechtigheid, die uit Hem is, is de vastheid Zijns troons, en in deze gerechtigheid zullen alle gelovenden met Hem leven eeuwiglijk. Wat zich tegen deze gerechtigheid verheft, moet teniet worden.

Daarom wens ik u van de Heere toe, dat u dit ganse jaar door en gedurende uw kortstondig leven in gedachtenis houdt, dat ŠËn op de troon zit. De toegang tot Zijn troon staat nacht en dag open in het bloed van Christus; eeuwig vers en levend is in dit bloed de toegang. En voor Hem, Die op de troon zit, gaat genade en waarheid heen. Hij, Die op de troon zit, heet Vader, Hij is de God en Vader van onze Heere Jezus Christus. *Daarom wil Hij ook onze God en genadige Vader zijn, ons door Zijn Heilige Geest van het eeuwige leven verzekere en ons van hart willig en bereid maken, om Hem te leven.* (Heidelb. Catech. Antwoord 1)

Blijven wij dat slechts indachtig, wat wij uit het Evangelie van Jezus Christus tot onze troost vernomen hebben, dat deze troon voor ons open staat voor al onze geestelijke en lichamelijke behoeften. Moge ons dan ook velerlei in de weg staan, zodra wij het indachtig worden, dat ŠËn op de troon zit, Wiens Naam is "Heere der heirscharen", "Vader" en "grote Ontfermer", dan zien wij aanstonds zonde, dood, nood, wereld en hel in de afgrond, zeer diep onder onze voeten, en wij loven Zijn heerschappij, dat Zijn heerschappij is van genade en trouw, gelijk wij het ook in ons Gebed uitspreken: *"Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid in der eeuwigheid."* Blijven wij daaraan gedachtig, dat EËn op de troon zit, Die rechtvaardig is en goed, barmhartig en getrouw, groot van lankmoedigheid en graag vergevende, er gebeure wat wil, wij zullen,

vanwege onze grote nood, niet nalaten ons tot Hem te begeven, maar zullen tot Zijn troon vlieden, ja al ware het ook, als een Esther, met een "*kom ik om, dan kom ik om*", en wij zullen ervaren, dat wij in Zijn ogen genade vinden, zodat wij zullen betuigen: De Koning zit op Zijn troon, en Hij heeft de gouden scepter, die in zijn hand is, tot mij uitgestrekt en heeft tot mij gezegd: "Wat is uw bede? Wat uw verzoek? Het zal u alles gegeven worden!" (Vergelijk Esther, hoofdstuk 5) Zo blijve het u een staf in uw hand, gedurende dit gehele jaar: *Hij zit op de troon*.

2. Omdat u als antwoord op ons gebed vernomen hebt: "*Hij zeide: Zie, Ik maak alle dingen nieuw*", zo is de wens mijns harten van de Heere tot u, dat u het gehele jaar door het ondervinden en geloven moogt, dat Hij ook woord houdt. Wat Hij toenmaals met een verneembare stem tot Johannes zeide, zijn woorden van eeuwige werking voor Zijn Gemeente.

Dit: "Hij zeide" is een gebod des levens, dat aldoor nieuw is en aan heel de oude toestand van ongerechtigheid een einde maakt. Daarom wens ik, dat dit gebod des levens, bij aanvang en voortgang, voortdurend in uw harten zo moge leven, dat alle treurigheid steeds van u weggenomen worde.

Dit: "Hij zeide: Zie Ik maak alle dingen nieuw" wordt waarheid bevonden bij de Gemeente van alle tijden en ook bij een ieder bijzonder, die zich met de oude dingen moet rondslepen en reikhalzend naar verlossing er van uitziet. Hij, Die op de troon zit, is almachtig; als Hij spreekt, zo is het er, en als Hij gebiedt, zo staat het er.

Dat door de Heilige Geest het woord: "Hij zeide" in u leve, dan zult u rust hebben bij dit woord, zodat dit alEen geldt in uw harten, en niet geldt wat duivel, wereld, nood en dood daartegen inbrengen willen. Zijn woord is machtiger dan alle tegenstand. Wat ook de duistere machten, wat ook het ongeloof en het versaagde hart daartegen mogen inbrengen, wij kunnen ons op dit "Hij zeide" verlaten, want dit geldt meer; voor dit "Hij zeide" moeten alle beschuldigingen der consciëntie, moet elke aanklacht, waarmee de satan wil aanklagen, moet ook iedere bedenking, die uit het gevoel van onze ellende voortspruit, zwijgen.

Zijn woord: "Zie Ik maak alle dingen nieuw", opent ons de ogen, zodat wij afzien van de geheel bedorven en verloren dingen, waarin wij ons bevinden, en alleen zien op Gods hand, op het wonderwerk van Zijn vingeren. En is het waarlijk zo, dat wij op Zijn woord acht geven, dan zien wij terstond, hoe Hij in waarheid alle dingen voor onze voeten nieuw maakt. Zoals het oude jaar met al wat daarin gebeurd is, voorbij is, en Hij ons een nieuw jaar gegeven heeft, zo heeft Hij ons ook een nieuwe hemel en een nieuwe aarde gegeven, en maakt voor onze voeten deze hemel en deze aarde telkens nieuw.

Aldoor hebben wij allerlei oude dingen, die wij voor de dag halen, oude bedenkingen, het oude ongeloof, de oude zorgen en bekommernissen, het oude, verharde hart, oude dwaasheid, oude misslagen, oude zonden en overtredingen, ja, wij gevoelen ons menigmaal zo in het oude bestaan van Adam weder ingedompeld dat wij volstrekt niet zien kunnen, dat Hij wat nieuws voor ons heeft geschapen, en dat Hij ook ons heeft vernieuwd tot het evenbeeld van Christus. Duizendmaal moge het gebeuren, dat wij, door allerlei nood verblind, het ongeloof het oor lenen, dat ons zegt: dit, dat de Heere alles nieuw gemaakt heeft en alles nieuw maakt, geldt niet voor u.

Dan moogt u echter steeds de toevlucht hebben tot dit woord en er u op verlaten, zodat het voortdurend in uw harten weerklinkt: "Zie, Ik maak alle dingen nieuw." Wie nu gevoelt, dat hij het oude paradijs heeft verloren, die krijg een nieuw; wie gevoelt, dat hij met zijn oude ongerechtigheid ten verderve vaart, die bekomme een nieuwe gerechtigheid; wie de oude mens weer over het hoofd gegroeid is, die zie zich tot een nieuwe mens geschapen; wie de oude zonden neerdrukken En, hij kan het in de ouden toestand niet uithouden, die verkrijge een

nieuw geloof.

De schepping der genade Gods gaat voorwaarts en voert met zich mede nieuw licht, nieuwe kennis, nieuwe kracht, nieuwe moed, nieuw geloof, nieuwe genade, vernieuwden vrede, nieuwe vergeving van zonden. Onophoudelijk neemt God het oude van ons af, al wat wij bedorven hebben, en Hij maakt alles nieuw, zodat zelfs de uiterlijke voorwerpen, die wij jaren lang gezien hebben, ons als nieuw voorkomen door de vernieuwing, waarmee de Heere vernieuwt.

Wie zijn gehele goede weg bedorven en verloren heeft, die ondervinde de macht van deze woorden: "Zie, Ik maak alle dingen nieuw", ook hij, die weer in allerlei oude nood geraakt. Ook hij verneme ze, die, in de oude toestand des verderfs zich gevoelende, met alle worstelingen tot God smeekt, dat ook hij Gods nieuwe schepping met zijn ogen moge zien en daarin moge opgenomen worden. Zo zij, dit gehele jaar door, dit woord u een staf in de hand: "Zie, Ik maak alle dingen nieuw."

3. Omdat u als antwoord op ons gebed hebt vernomen: *"Schrijf, want deze woorden zijn waarachtig en getrouw"*, zo wens ik van de Heere u van hart toe, dat deze woorden, het ganse jaar door, door Heiligen Geest bij u mogen levend gehouden worden.

De Almachtige geve het u, deze woorden met het vlammend schrift des geloofs te schrijven: "Deze woorden zijn waarachtig en getrouw." Want deze waarheid, dat de Heere voortdurend alle dingen nieuw maakt, staat aan de ganse macht der aanvechting bloot. Dat het waarachtig zou zijn: "hier is een Paradijs, en ik heb de macht ontvangen van de Boom des levens te eten, en zal eeuwig leven", terwijl men niets dan een woestijn voor ogen heeft; dat het een getrouw, waarachtig en onbedrieglijk woord zou zijn: "ofschoon gans verloren, nochtans nieuw geboren"; dat het waar zou zijn: "de genade wil zich openbaren en heeft zich geopenbaard in de diepste diepte mijner verlorenheid", daarover geraakt men dikwijls in de verschrikkelijkste aanvechting. Dat het onbedrieglijk en getrouw zou zijn: "al mijn oude zonden zijn weg, en ik heb eeuwige, nieuwe genade gevonden"; dat zulke woorden waarachtig en getrouw zijn: "ofschoon de nood nog zo hoog moge stijgen, ofschoon alle waterstromen op mij aankomen, nochtans zal de nood mij niet verslinden, nochtans zullen de waterstromen niet tot mij genaken; wereld, duivel, dood en nood mogen alles voor mij afbreken, nochtans zal God voor mij wat nieuws bouwen, een eeuwige woning der verlossing en der gerechtigheid, want ik vrees Hem en heb lief Zijn Naam": ach, dat wordt een mens menigmaal zo zwaar bestreden! Evenwel wat naar Gods bevel geschreven staat, dat blijft geschreven en zal geschreven blijven, der wereld tot een oordeel, de aangevochtenen tot troost.

"Deze woorden zijn waarachtig en getrouw!" Een arm zondaar, die tot zijn God en Schepper roept, het moge nog zolang duren, zodat het schijnt, dat God hem met geen antwoord wil verwaardigen, zal nochtans ervaren: God maakt ten laatste alles voor hem nieuw, door de schepping van Zijn genade, zodat al het oude van hem zal weggenomen zijn. Hij, die vernieuwd werd, maar weer in het oude doen is geraakt, die bij de ouden getrouwe God aanhoudt, zal het ondervinden, dat God hem wat nieuws zal scheppen, dat alle oude banden en strikken voor hem zullen verscheurd zijn als vlas. De ganse wereld en de ganse hel mogen er saam op uit zijn, om hem in zo'n nood te brengen, dat er geen raad en geen redding meer mogelijk is, nochtans zal hij het ondervinden, dat God wat nieuws zal maken, zodat hij jubelen zal in zijn God, Die wonderen doet, Die de hemel en de aarde geschapen heeft, Die duivel, zonde, dood en nood, droefenis, angst en lijden in het graf en in de hel werpt, en degenen, die Hem verwachten, doet opvaren met vleugelen als de arenden.

"Deze woorden zijn waarachtig en getrouw!" Jezus de Christus is een in het vlees gekomene. Hij

is in de wereld gekomen, om de zondaren zalig gemaakt te hebben. De genade verheerlijkt zich in de afgrond der verlorenheid, verheerlijkt zich daar, waar niets is dan zonde. Wie zich aan de genade van Jezus Christus houdt, hij zij in de grond nog zo arm en machteloos, hij juist zal alles vermogen en rijker zijn dan een aards koning. Wie gelooft, die behoeft niets meer te hebben dan het geloof; in het geloof heeft hij God, bezit hij de hemel, heeft hij gerechtigheid, heiligheid, eeuwig leven in grote vrede.

Daarom zij u de algenoegzaamheid der genade, gedurende het ganse jaar, als een schrijfpenn in uw hand, om daarmee vrijmoedig, al ware het ook dat de duivel zich aan uw arm hing, met de hand des geloofs neer te schrijven: *"Ik ben des Heeren"*, en: *"Deze woorden zijn waarachtig en getrouw."*

4. Omdat u als antwoord op uw gebed hebt vernomen: *"Het is geschied: Ik ben de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde"*; zo wens ik u van de Heere uit de volheid mijns harten toe, dat u het geloven en ondervinden moogt, wat de Heere in Zijn woord zegt: Het is geschied; alle dingen zijn nieuw gemaakt. Geschied is het in de Raad Gods. Gereed staat voor ons de ganse zaligheid op aarde en in de hemel. Hij, Die aan het kruishout uitriep: *"Het is volbracht!"* en daarna Zich in de dood overgaf en Zich in de hel neerwierp, toen Hij de geest gaf, Jezus Christus, onze Heere, Hij heeft voor allen, die op verlossing hopen, de dood gedood en het rijk en gebied der hel voor eeuwig in puin gelegd.

... Daarom blijft dit woord *"Het is geschied"* voor de Gemeente en voor een ieder in het bijzonder, wie het om van zijner ziele zaligheid te doen is, een woord van Gods macht, van de macht des levens. Al mogen zonde, nood, lijden en dood, angst en verdrukking ons als bedolven hebben, al mogen de vijanden van onze ziel, die niet willen, dat wij van genade leven, schijnbaar het ons hebben afgewonnen, dit woord *"Het is geschied"* behoudt zijn kracht en geldigheid. De wereld is met al haar woeden en razen overhoop geworpen, en haar macht is verdwenen. De zonde moge haar macht aan een wet ontleen, geen verdoemenis is er voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die alleen geloven. (Rom. 8:1) De bewegingen des vleses mogen zich doen gevoelen, het geloof heeft ze gedood en doodt ze.

... *"Het is geschied."* Gods Raad tot onze zaligheid is van alle zijden wel gegrondvest. Niemand en niets kan tegen die iets inbrengen, die alleen gelooft: *"Het is geschied."* In het vlees van Christus is de zonde veroordeeld; aan dat vlees heeft zich de wet teniet gewerkt en heeft zij haar vloek moeten horen vervloeken, aan het vlees van Christus zijn de bewegingen des vleses teniet gemaakt, is de dood gedood, heeft de hel haar proces verloren, en Hij heeft over de wereld de zege weggedragen; zo zal dan de wereld vergeefs er op uit zijn, de loop van Zijn woord te stuiten. Al moeten de Zijnen ook de ondersten weg gaan, al gaat het met hen als door het graf heen, hun geloof is de overwinning, waarmee zij de wereld overwinnen.

... *"Het is geschied."* Gods Raad staat vast: al wie niet mee wil, die is verdoemd, en het zal hem niet gelukken, welk instrument hij ook voortbrengt tot zijn werk; wie mede is, die is gered, verlost voor eeuwig en altoos. Zo heeft God het gewild.

... *"Het is geschied."* De Wet is weer opgericht, de zonde is uit het midden weggedaan; de verlorene en arme zondaar staat voor God in gerechtigheid, want de eeuwige gerechtigheid is aangebracht; God is geopenbaard in het vlees, is gerechtvaardigd in de Geest. God is weer tot God gemaakt, en het verlorene, dat Hij heeft willen verlossen en Zich heeft willen doen overblijven tot prijs van Zijn genade, dat heeft Hij reeds binnen, reeds bij Zich, ofschoon het nog in dit jammerdal als vreemdeling verkeert. En gelijk Hij de Alfa is geweest, Hij, het Begin, naardien Hij het Zich heeft voorgenomen in de eeuwige eeuwigheid: *"Dit volk wil Ik Mij formeren, het zal Mijn lof verkondigen; in Mij zal het hebben gerechtigheid en sterkte; uit Mij zal zijn vrucht zijn; in Mij en met Mij zal het een koninklijk doorkomen hebben; met Mij zal het*

zitten op Mijn troon en eeuwig, eeuwig Mijn zaligheid genieten, hoog verheven boven zonde, wereld, dood en hel", zo is Hij ook de Omega, Hij ook het Einde. Hij, Die het begonnen heeft, Die het werk van onze zaligheid in zijn eeuwige genade ter hand heeft genomen, zet op Zijn werk ook de kroon. Hij laat niet varen het werk van Zijn handen, Hij laat het niet halverwege steken. Daarmee boezemt Hij van Zijn Gemeente moed in, dat Hij er voor Zichzelf een ere in stelt, dit werk, ofschoon het van alle zijden wordt bestreden, en alles er op uit is om het te verderven, ongerept door alles heen te voeren en te redden, opdat het voor eeuwig voor Zijn Aangezicht sta als een vat van Zijn eer, waaraan Hij al Zijn goedertierenheid zo genadiglijk heeft willen ten koste leggen.

Zo zij dan het ganse jaar door dit uw toevlucht, o allen, die anders met David zou willen uitroepen: "Ik zal nog een der dagen omkomen." U allen, die graag zou willen doorbreken, maar alles staat u in de weg; en u allen, die zegt: "Al deze dingen zijn tegen mij", dit zij uw toevlucht: "Het is geschied, Ik ben de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde."

5. Omdat u het als antwoord op ons gebed hebt vernomen: *"Ik zal de dorstigen geven uit de Fontein van het water des levens om niet"*, - zo is de wens mijns harten voor u allen, mijn Geliefden, dat u het ganse jaar door het ondervinden en geloven moogt, dat de Heere dit ook doet.

Daarom werpt gerust al het geld uit uw zakgeld weg, waarvan u anders zou mogen denken: het is toch goed geld. Voor het natuurlijke leven, voor de behoeften des lichaams moet men altijd geld hebben; ook daarvoor zal Hij raad weten, Die gezegd heeft, dat geen musje door Hem vergeten wordt, en dat Hij voor de verlaten jonge raven zorgt. En nu is immers een door Christus' bloed gekochte een koning, zo zal dan ook zijn hemelse Vader wel koninklijk voor hem zorgen. Maar voor de genade hebt u het ganse jaar door geen penning uit te geven. Daarom werpt ver van u weg alle werk, alle vroomheid, alle deugd, waarop de mens in zijn eigengerechtigheid zich zo graag verlaat.

Het water des levens is de Heilige Geest en zijn vrucht: vrede, blijdschap, gerechtigheid. De Fontein is Christus. Uit Christus, in wie een volheid des Geestes en van Diens vrucht is, wil God u geven Heiligen Geest en Diens vrucht.

Hij zegt, *dat Hij u dat wil geven*. Daaraan ziet u Zijn liefde, Zijn grote bereidwilligheid, Zijn milddadigheid. Geven wil Hij, want zo kennen wij God in het Aangezicht van Christus, dat Hij leeft in geven. Hij zou Zich niet volzalig gevoelen, zo Hij niet kon geven. Hij wil echter alles geven, wat Hij maar geven kan, en Hij wil van onzentwege er niets voor hebben, ook geen enkelen penning. Daarom, dorst in dit jaar, en o, dat er velen mogen zijn, die dorsten naar het water des levens, naar gerechtigheid, naar de Heilige Geest, naar vrede, naar blijdschap in God, naar het leven Gods, dat gij u toch niet laat terughouden, omdat u niets hebt, en ook niet laat afhouden door de bedenking: "aAch, ik heb geen rechte dorst", nee, tot de Fontein gegaan, juist omdat u arm en leeg zijt, juist omdat u niets hebt!

Om niet wil Hij geven, de God aller genade; zo neemt dan om niet en drinkt, dat u dronken en vol wordt van de rijke goederen Zijns Huizes. (Psalm 36: 9) Hier mag men niet zeggen: "Ik heb te grote, te vele, te zware zonden; ik ben dood; ik heb niets om mede te putten; ik kan het Hem met niets vergelden; ach, ik ben het ondankbaarste aller schepselen, ik bederf het dag aan dag opnieuw; mijn berouw deugt niet, mijn bekering deugt niet, mijn tranen niet, het ganse hart niet; wat moet ik brengen?" U hebt niets te brengen. U hebt dorst naar genade, naar vergeving, naar gerechtigheid, naar vrede. Christus heeft een eeuwige volheid; uit deze volheid wil God het u geven. Tot die volheid gegaan, ja gijlieden, mÈt al de dorstigen; Hij zal het geven, het water des levens uit de Fontein des heils.

Weg met alle voorwaarden, Hij geeft dit water *om niet*. Wie het meest dit water behoeft, die heeft er het eerst recht op; dat recht geeft hem God, een genadig Vader, uit eeuwige liefde, uit hartelijk erbarmen.

Zo ga dan een ieder uwer, het ganse jaar door, juist wanneer hij niets heeft, tot deze Fontein; Hij, Die geven zal, verlangt niets van ons, en Hij verwijt niets.

6. Omdat u het als antwoord op ons gebed hebt vernomen: "*Die overwint, zal alles beërven, en Ik zal hem een God zijn, en hij zal Mij een zoon zijn*", - zo wens ik u van de Heere voor dit jaar, en ook mezelf: dat wij in generlei opzicht de moed verliezen; want God de Heere weet het wel, welke machten tegen ons zijn. Daarom geeft Hij ons ook zo'n liefelijke belofte. De overwinning wordt niet zo gemakkelijk behaald; wereld, duivel, zonde en dood, bovendien allerlei nood des lichaams en des levens, de duizendmaal duizend zwarte Moren (2 Kron. 14: 9) kunnen het een mens bang genoeg maken, zodat wij wel menigmaal in het hart bezwijken en denken: er komt niets van terecht, ik kom nog om, ik ben reddeloos verloren, God hoort mijn gebed niet meer, Hij is doof voor mijn stem, Hij heeft zijn oren toegestopt, Hij heeft mij verlaten, Hij bezoekt mij om mijn oude zonden, want zie, welk een heirleger tegen mij is opgetrokken en mij omringt, zij zullen mij levend verslinden!

En daar rukken zij aan met al hun macht; wereld, zonde en nood met al hun geweld, zij hebben ons op de grond geworpen, de voet ons op de nek gezet, en nu roepen zij: "Waar is nu uw God, uw vaste burcht, waarvan gij, zo hoog roemende, gezongen hebt? dat Die u nu helpe, indien Hij lust aan u heeft!" De handen en voeten zijn doorgraven, de tong kleeft aan het gehemelte, en daar ligt de held Gods in het stof des doods, en alle macht, list en woede der hel triomfeert over hem. Hoe? Zou hier nog overwinning mogelijk zijn?

Mijn Geliefden! Wij winnen de slag juist dan, wanneer die verloren is; want Hij, Die gezegd heeft: "Het is geschied", heeft de slag reeds gewonnen. Hoe overwinnen wij echter? Met een schreeuw uit de diepte tot de God van ons leven: "In ons is geen kracht, maar onze ogen zijn op U. Laat mij leven, dat ik U love, en uw Rechterhand mij helpe." Overwinning is daar, waar men de overwinning niet opgeeft, al is ook alles verloren. Overwinning is daar, waar men gelooft, al is het ook te midden van Zijn omgekomenen; zijn, nochtans gelooft, alleen gelooft, en God vasthoudt bij Zijn woord.

God wil het geloof, om ons te meer te verrassen met de heerlijkheid van Zijn overwinning. En wat wij menen niet te mogen doen, juist uit hoofde van ons verderf, namelijk: geloven, juist dat is het, wat God wil en wat Hij geeft. Daarom in het geloof volhard, door al het tegenstrijdige heen! Juist dan, wanneer alles verloren schijnt, en wij nochtans geloven, gaat de belofte in vervulling? En ondervinden wij het, dat wij alles verkrijgen, zoals Hij immers ook gezegd heeft: "*Die zal alles beërven*", dat is met andere woorden, die zal Mijn erfgenaam en een mede-êrfgenaam van Christus zijn. God zegt niet: hij verkrijgt de helft van Mijn Koninkrijk, maar: *hij beërft alles*.

Daar zien wij, welk een welgevalen God heeft aan het geloof, dat Hij ons de erfenis aller dingen, alle heerschappij en heerlijkheid, die God heeft, doet verkrijgen, indien wij daarbij volharden, dat wij niet met werken omgaan, maar geloven. Zo kunnen wij ons wel daarover troosten, dat het ons hier soms wat moeilijk valt, vooruit maar met het "Nochtans"; duivel en wereld, nood en dood kunnen ons niets ontnemen, aan het einde verkrijgen wij alles; juist door zulke wegen gaat het, waarin wij hier niets hebben.

Wat maakt het uit, of wij hier een kleine tijd arm zijn, spreek het uit, belijd het: "Ik ben rijk." O aangevochtene, ons wachten eeuwige schatten! God zal Zich over ons niet schamen, al mocht de duivel tot Hem zeggen: "Schaamt Gij u als God Uzelf voor zulke ellendigen niet? Die als God

wilden zijn? O - die, wat er ook gebeure, nochtans niet moede wordt te bidden: "Verlos mij van bloedschulden, o God, Gij God mijns heils!" - God wil u een God zijn, dat u allerlei volheid van macht en heerlijkheid zult hebben; en wilde de duivel in de hemel komen en zeggen: "Deze is mijn", zo zal God zeggen: "Die zult u evenwel hier laten, juist die is Mij een zoon, want hij heeft Mijn wil gedaan en alle gerechtigheid vervuld, hij heeft het geloof bewaard."

Zo zij dan, dit ganse jaar door, deze liefelijke belofte u tot een zon en schild, ter verwering en bedekking! Het moge gaan hoe het wil, mijn Christus laat ik niet los; ik moet doorbreken! Ik moet van onder iedere grafsteen vandaan! En Ö al lig ik ook onder de grafzerk, nochtans ben ik bij Mijn God.

Geeft dit geloof niet prijs: ik verkrijg, ik beîrf alles; nog een weinig, een weinig tijds, dan breekt aan Ö het eeuwige jaar. God is mijn God, en ik ben Zijn kind.

Dat wil Hij wezen voor de arme zondaar, dat moet voor Hem de arme zondaar zijn; wat ook dood, zonde en wereld, wat duivel en hel daartegen inbrengen, ik schrijf het met mijn hand: "*Gij zijt waarachtig, o mijn God en Heiland, u alleen zijt heilig en genadig.*"

7. Mijn Geliefden! U hebt Gods antwoord op ons gebed.

Ik heb nog een laatste wens, en wel dezen: Houdt aan voor mij in het gebed, opdat het Woord zijn loop hebbe, vrij en ongehinderd, dat het doorbreke, gelijk een stroom door elke tegenstand, en opdat ik in de macht mijns Gods u ook in dit jaar moge blijven een medewerker uwer blijdschap, *zijnde een getrouw uitdeler der verborgenheden Gods in de Gemeente, een getrouw arbeider in de Wijngaard des Heeren. Amen.*

Uit een brief van Kohlbrügge aan een jonge predikant

Gij vraagt mij, wat de beste methode van prediken is. Pectus est quod disertum facit. Is de predikant goed, dan ook zijn prediking. Dat is een goede predikant, die voor de Heere zijn zonde en ellende met een oprecht hart belijdt, die voor Gods Woord en gebod uit de weg gaat, uit de diepste zijner verlorenheid tot de Heere roept, lust heeft in Gods Wet naar de inwendige mens, maar bij het bewustzijn, hoe hij voor de goede en geestelijke Wet Gods vleselijk is, zijn gehele hoop voor dit leven en hiernamaals stelt op Jezus Christus. Hebt gij in de nood der ziel de belofte de Heere gedaan: "Verlos mij, zo zal ik Uw Naam mijner broederen verkondigen, in het midden der gemeente zal ik U prijzen". Zo zal de Heere met Zijn almachtige genade en met Zijn Heilige Geest u wel steeds in het leven houden en levend maken, o zulk een belofte te houden: vrijwillig en van ganser harte zulk gij die dan houden. Gij zult het niet vergeten, dat gij ervaren hebt, dat wij geheel en al tot niets deugen en tot alles onbekwaam zijn.....

Einde.

Kohlbrugge over Romeinen 7 : 14

LEERREDE OVER ROMEINEN 7.14. - inleiding

"Zo iemand wil Deszelfs wil doen, die zal van deze leer bekennen, of zij uit God is, dan of Ik van Mijzelven spreek." Joh 7.17 Door de gehele Heilige Schrift heen wordt door de Evangelieprediking van Gods wet in haar onwrikbaarheid bevestigd. In het Nieuwe Verbond is haar openbaarmaking evenwel zo veel te geestelijker, omdat de schaduwen verdwenen zijn, en het tegenbeeld en het wezen van hetgeen er te doen was, zonder het deksel van Mozes, er nu bij staan. Dat de wet heilig is, en rechtvaardig, en goed, dat wordt thans eerst recht openbaar, nadat Hij, die de wet op Sina^o gegeven had, haar ook zelf vervulde, en daardoor de Zijnen vrijmaakte van de wet. Ro 7.6 En toch laat Christus ook nu onder het Nieuwe Verbond de wet prediken, en in haar volle geestelijkheid onthullen: opdat, nadat Hij is gekomen en gepredikt, er niemand zij, die op de dag des oordeels iets heeft, om zichzelf te verontschuldigen. En met betrekking hiertoe staat er geschreven: "Hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zo grote zaligheid geen acht nemen?" Heb 2.3 12.25 en wederom: "Heden, indien gij Zijn stem horen zult, zo verhardt uw harten niet!" Heb 3.7,8 en wederom: "Jeruzalem! Jeruzalem! gij, die de profeten doodt, hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, en gij hebt niet gewild!" Mt 23.37,38 Opdat allen praatchristenen en vromen huichelaars met hun farizeze trots, als waren zij iets meer dan anderen in het Koninkrijk van God, of als maakten zij zich met hun deugdelijkheden bij Christus verdienstelijk, de mond gestopt wordt, zoals ook de mond van alle vlees; en opdat de hoge heiligen, die op hun werken roemen, te schande gemaakt worden, omdat zij zeggen, dat zij niet op hun werken roemen. Tegen hen heet het: "Voorwaar zeg Ik u: voor zoveel gij dit een van deze minsten niet gedaan hebt, zo hebt gij het Mij ook niet gedaan"; en deze zullen gaan in de eeuwige pijn. Mt 25.40,45 en: "Strijdt, om in te gaan door de enge poort, want velen, zeg Ik u, zullen zoeken in te gaan, en zullen niet kunnen" Lu 13.24 Het is de brief van de apostel Jakobus, die dezulken voornamelijk aantast. Opdat aan dezen en dien de bedekselen van schande en het mom van godzaligheid van het gezicht geworpen wordt, die terwijl hij, ja, naar waarheid beweert: "De Christen is niet meer onder de wet, maar onder de genade, en heeft een eeuwige vrijheid van de wet en een volmaakte gerechtigheid en heiligheid in Christus", met stijven nek en vermetel en brooddronken, zijn grond makende van zijn weg en van de leer der eeuwige verkiezing, daarop los zondigt, en, als had hij geen kwaad gedaan, naar het vlees wandelt in zijn onreine lust, of die de schuld werpt op zijn oude mens, of op zijn onmacht, of op God, of op de wet, of op zijn boos hart, of op zijn lichaam, of op de duivel, of op zijn naaste, of op de noodzakelijkheid, of op zijn diep bederf, en van de genade en van de lieve Heere Christus een pijnstillend middel maakt, om de ogenblikkelijk ontwaakte consci^ontie tot gerustheid te brengen, in plaats van te belijden: "Ik, ik, ik heb tegen U alleen gezondigd, en gedaan dat kwaad is voor Uw ogen, en veroordeel mijzelf"; of die, zich zijner eeuwige verkiezing beroemende, de wedergeboorte, de in woning des Heiligen Geestes en de verrijzenis des vleses loochent, of die het geschreven woord veracht, en onder hetzelfde de hals niet krommende, het wringt en draait zoals hij het gaarne had, daar men zou beven en rillen voor Gods woord, en de heiligheid van 's Heeren wet en de gerechtigheid van God ten koste van en met veroordeling van zichzelf erkennen, met de klacht eens verbrokenen geestes: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezès doods?" dankende nochtans God door Jezus Christus onze Heere; of die, terwijl hij muggen uitzuigt en kamelen opslikt, verloochenende Christus om een handvol genieting des ongeloofs, die heiliging niet najaagt, zonder welke niemand de Heere zien zal; zoals geschreven staat in de 50ste Psalm [Inhoud van deze Psalm in de eerste Gereformeerde bijbel, gedrukt bij Jan Canin te Dordt 1571 : Een Prophetie van der gemeyner vercondinge des Rycx Christi, ende van der afsettingen des wets met alle haer offeren ende Godsdiensten; ende

zyn hier treffelicke vermaningen en dreigingen, dat wy met achterstel des wets en haerder gerechtigheyt, de barmherticheyt ons in Christo bewesen begrypen.] "Maar tot de goddeloze zegt God: wat hebt gij Mijn inzettingen te vertellen, en neemt Mijn Verbond in uw mond, daar gij toch de kastijding haat, en Mijn woorden achter u heen werpt; als gij een dief ziet, zo loopt gij met hem, en uw deel is met de overspelers, uw mond slaat gij in het kwade, en uw tong koppelt bedrog. Gij zit, gij spreekt tegen uw broeder, en tegen de zoon uwer moeder geeft gij lastering uit. Deze dingen doet gij, en Ik zwijg; gij meent ten enenmale, dat Ik ben gelijk gij? Ik zal u straffen, en zal het u stuk voor stuk voor ogen leggen. Verstaat dit toch, gij vergeters van God, opdat Ik niet verscheure, zo dat niemand redden zal. Wie dankoffert, die eert Mij, en dat is de weg, dat Ik hem het heil van God doe zien". Daarom heet het: "Dwaalt niet, God laat zich niet bespotten; zo wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien. Wie in zijn zelfs vlees zaait, die zal van het vlees verderf maaien". "Vermaant elkaar alle dagen, zolang het heden genaamd wordt, opdat niet iemand uit u verhard wordt door bedrog der zonde". Heb 3.13 "Dat niet iemand zij een hoereerder of een onheilige, gelijk Ezau, die om een spijs het recht van zijn eerstgeboorte weggaf, want hij vond daarna geen plaats des berouws, hoewel hij haar met tranen zocht". Heb 12.14-17 2Co 7.1 2Pe 3.11 Tit 1.10-16 "Want indien die, die door de kennis onzes Heeren en Zaligmakers Jezus Christus de besmettingen der wereld ontvloden zijn, in dezelve weer ingewikkeld en van dezelve overwonnen worden, zo is met hen het laatste erger geworden dan het eerste". 2Pe 2.20 Heb 3.12 1Co 10.9 Heb 6.4-7, 10.26,27 Opdat er tegen allen, die zich laten aanstaan als waren zij Christenen, omdat zij gedoopt zijn en tot lidmaten aangenomen, of omdat zij ten avondmaal gaan, en het hunne opofferen, opdat het Koninkrijk van God uitgebreid wordt, en die zich also op Gods liefde verlaten, met hun bekering van de grove tot de fijne wereld, van de duivel tot zeven duivels, van de wellust tot de kloosterheiligheid, van de dansbodem tot de trappen van de predikstoel en tot de wereld van traktaten, beoefeningsleringen, moraalstelsels, overdenkende Christelĳkheid en allerlei eigenwillige geestelĳkheid, of van het liberalisme tot de mis, tot het antichristendom van het westelĳk Europa, of tot des Heeren oude altaren, maar waarop men zijn eigen zonnebeelden heeft opgericht,] het getuigenis afgelegd wordt, dat zij naakt zijn (dat zij Christus niet hebben aangetrokken) en bij al hun Christelĳke werkzaamheid en liefde dood in zonden en vervreemd van het leven van de Geest uit God in Christus Jezus. 1Co 13.1-8 1Jo 3.9 En opdat dezulken onder hen, die onder het zegel der verkiezing liggen, uit dit hun paradijs van Christelĳk doen en laten en (geest)drijfverij, en een vermeend het goed te hebben en er wel bij te staan, worden uitgedreven, en van de zandgrond van hun eigen lopen en willen af en naar de Rotsteen Christus gejaagd worden. Ga. 3.19,24 Ro 3.20 2Co 3.6 Daarom heet het: "Waakt op, gij die slaapt, en staat op uit de doden, en de Christus zal over u lichten!" Eph 5.14 "Onderzoekt uzelf, of gij in de gelove zijt, beproeft uzelf." 2Co 13.5 "Wie de Geest van Christus niet heeft, die is de Zijne niet." Ro 8.5 En hier is de wet een woord van macht, hetwelk doodt, maar de Geest maakt levend. Opdat een arme zondaar, die zijn zonden met een treurend gemoed erkent, zijn onmacht recht levendig gevoelt Ro 7.5 En opdat hij, terwijl het tot hem heet: "Bekeer u, en geloof het Evangelie, laat u met God verzoenen", aan het bidden komt: "Bekeer Gij mij, zo zal ik bekeerd zijn! leer Gij mij wat geloven is, wees mij genadig en ontferm U mijner, geef mij handen, dat ik het aanneemt, om Gij in mij, dan heb ik U! hier hebt Gij mij, leer mij Uw welbehagen, o God!" En hier is het een woord, dat de hoogten terneerdrukt, en Gods genade verheft. Opdat de verootmoedigde ziel haar zaligheid geheel en al in de handen des barmhartigen Gods en Zaligmakers overgeeft. En hier wordt zij, wanneer het heet: "Werkt uws zelfs zaligheid (zowel als elkanders) met vrezen en beven", zo teder en liefelĳk getroost met hetgeen er volgt: "want het is God, die in u werkt beide het willen en doen naar het welbehagen". En opdat een aangevochtene en menigvuldig geplaagde ziel in Christus zich verbergt, om door Hem en in zijn macht bewaard te worden door het geloof tot de zaligheid, terwijl het tot haar heet: "Volhardt in het goede. Wie volhardt tot het einde, die zal zalig worden" Eindelijk: de wet

wordt gepredikt, opdat wij allen, voor zoveel wij in een Geest: "Abba!" roepen, geheel vervuld worden met dankzegging en aanbidding, terwijl wij het inzien en het ondervinden, hoe Christus, Die het einde der wet is (tot rechtvaardigheid een ieder, die gelooft), de wet zelf heeft vervuld, en ook als zodanig het recht der wet in ons vervult. Ro 8.4 En dat, terwijl wij in onszelf hoe langer hoe meer zonde en ellende gewaarworden, en onszelf aanklagen als verdervers van onze jeugd af aan, desniettemin staande de Vader ons in Christus Jezus, Zijn Zoon, voor Zijn lieve dierbare kinderen houdt, en ons in Hem aanziet als geheel en al rechtvaardig, heilig, rein en volkomen, zonder vlek of rimpel, zĳ aanziet, als hadden wij nooit enige zonden gedaan of gehad (voor zoveel wij zulke weldaad met een gelovig hart aannemen). En zo zegge dan een ieder der onzen vrijmoedig, uit kracht van de waarheid Gods en van het getuigenis des Heiligen Geestes in ons: "Ik ben heilig en rechtvaardig", ofschoon ons geweten ons aanklaagt, dat wij zonder ophouden tot alle boosheid geneigd zijn. Dit laatste klinkt menigeen vreemd in de oren, want hij mocht gaarne heilig en vroom zijn, en iets van die heiligheid in zich gewaarworden, dan kon hij, zoals hij meent, het weten, of hij deel aan Christus had. Dewijl hij echter zo vele zonden in zich blijft zien, gelooft hij de Heiland van arme zondaren te onrein en te onwaardig en te vleselijk, en te veel onder de zonde verkocht te zijn, dan dat de heilige en rechtvaardige God met Zijn grote genade tot zulk enen ellendige zich zou neerlaat, of hij vreest, dat hij nog eens de hel weer in de kaken zal vallen. Er zijn er zodanigen, die dag aan dag in de waan verkeren, dat zij toch hun zandkorrels dienden bij elkaar te dragen, om de berg hunner heiligheid hoog op te tassen, maar de ene dag voor, de andere na blaast de stormvloed der zonden deze zandkorrels weer weg, en dan zitten zij in een hoek, en wenen, (en beginnen van voren weer aan, en geven het niet op, of het hun mocht gelukken). En zodanigen zijn de meesten onzer, want de eigengerechtigheid zit diep, zeer diep, en de oude monnik weet van geen sterven, zolang als wij leven. Daarom hebben wij ons voorgesteld, onder de leiding van de Geest van God, die de harten en nieren beproeft, in alle oprechtheid te beschouwen: het bestaan van de door het bloed van Christus gerechtvaardigde en geheiligde, en van alle zonden afgewassen Christen.

LEERREDE ROMEINEN 7.14

"Want wij weten, dat de wet geestelijk is: maar ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde." Wanneer wij op het verband van dit Vers met de voorafgaande acht geven, dan is het volgende daaruit duidelijk. Wij moeten eens voor altoos Ûf door verdienste Ûf door genade leven, door de gehele wet of geheel door Christus; wij moeten het geheel met onze vroomheid en werken of geheel met Christus houden; onder wie wij staan, diens eigendom zijn wij geheel; het betaamt ons, dat wij de ene of de andere toebehoren, anders zijn wij ontrouw. Houdt een echtgenote het met een andere man, terwijl haar eigen man leeft, dan is zij een overspeelster; is haar man gestorven, dan is zij het niet, als zij een tweede man trouwt. Zo zijn wij dan ook overspelers, als wij menen, dat wij eensdeels door onze vroomheid, en in een ander opzicht door Christus zouden kunnen leven. Maar daarvoor zullen wij het houden, dat de wet ons een lijk is, hetwelk wij rechtmatig begraven hebben, en dat wij der wet ook een lijk geworden zijn, aangezien zij ons ten dood geworden is; dat wij niets meer met dezelve uit te staan of te doen hebben, nadat wij van Christus geworden zijn, die, opgewekt van de doden, ons met zich omhoog in het eeuwige leven in triomf heeft binnengebracht, en ons voor altoos van de wet vrijgemaakt en verlost heeft. Onze eerste man (de wet) was wel goed, maar wij konden niet lang bij hem huishouden, want wij leerden hem nauwelijks kennen, of hij verbood ons alles, en kondigde ons vloek en dood aan, voor zoveel wij niet een volkomen gehoorzaamheid daargestelden. Toen werd er in ons allerlei begeerte gaande naar dat alles wat ons ontzegd was. De wet strafte dit als zonde; toen werd de zonde, dit straffen niet duldende, bovenmate slim en zondigende. De wet, waarbij wij hadden kunnen leven, indien wij niet begeerd hadden, hield woord, vervloekte en verdoemde ons; daarop nam ook de zonde een begin met tegen ons te razen, woedde hevig in ons, en bediende zich toen van de eerste man, de wet, die op zichzelf goed was, om ons dood te slaan. Daar lagen wij dan dood voor de huisdeur van de wet; ziet! toen kwam er een Ander voorbij, die maakte ons levend, reinigde ons van ons bloed, en nam ons met zich mede in zijn Huis, om daarin eeuwig te wonen. Zo zijn wij nu met een andere Man in echt gekomen, die ons niets weigert, maar alles geeft; en wat van de vorige man was, hetzij dan vroomheid of heiligheid of wat er ook tot de wet behoort, kunnen wij thans even zo min gebruiken als volwassenen hun kinderschoenen. Desniettenstaande blijft de vorige man op zichzelf goed, en hij had er recht toe, dat hij ons alle begeerte ontzei, dewijl onze eerst-ouders ons onder die voorwaarde, waarmee wij, evenals zij, getoond hebben in te stemmen, hadden uitgehuwelijkt. Maar noch wij, noch onze eerst-ouders zijn deze voorwaarde nagekomen. De zonde kwam er tussen, en zegt Paulus nu verder, "de zonde, opdat zij openbaar zou worden, hoe zij zonde is, heeft zij mij door het goede de dood gewerkt, opdat de zonde bovenmate zondigende werd door het gebod". En hierop laat hij volgen: "Want wij weten, dat de wet geestelijk is, maar ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde". Deze drie gezegden. I. Want wij weten, dat de wet geestelijk is, II. Maar ik ben vleselijk, III. Verkocht onder de zonde, leveren vanzelf aan onze aandacht even zoveel rustpunten op. LEERREDE OVER ROMEINEN 7:14 - paragraaf I Want wij weten, dat de wet geestelijk is Zo spreekt de apostel; en hiermede doet hij het destemeer uitkomen, hoe de zonde bovenmate zondigende wordt door het Gebod. Want de wet handhaaft niet alleen de uiterlijke letter, maar staat ook, zonder toegeven, op elke tittel en jota, zoals zij geestelijk wil begrepen en toegepast worden. Zij wil niet alleen uiterlijke werken, uiterlijke gerechtigheid en heiligheid, zoals zulks in burgerlijke handel en wandel vanzelf spreekt; zij wil niet alleen dat wij met de daad niet echtbreken, moorden en stelen; zij eist niet alleen, dat wij dit of dat niet doen of vermijden; Zij vordert niet alleen heiligheid van handen, van voeten, van ogen en van de gehele mens, ja, zij verbiedt niet alleen de begeerte, maar zij beveelt en voert het opperbevel met een ijzeren staf, en dreigt verschrikkelijk: gij zult, gij zult niet. Zij wil boven alles, dat wij uit eigen vrije wil en met eigen krachten snel en volvaardig alles zo volvoeren, als zij het een of het andere ons oplegt. Zij wil,

dat wij haar gedurig naar de ogen en op de handen zien, en ons daar ijlings heen begeven, werwaarts zij haar gebiedende wenken laat gaan; dat wij alles, wat zij begeert, uit de grond des harten, met lust, volkomenheid, vriendelijkheid en liefde ten uitvoer brengen. Zij wil, dat wij God, als de levende God, hartelijk vertrouwen, in Hem geloven, Hem liefhebben, boven alles eren en vrezen, en dat wij van gansen gemoede Hem gehoorzamen uit enkel eerbied en dankbaarheid; dat wij geheel en ganselijk heilig en rechtvaardig naar verstand en wil voor Zijn aangezicht wandelen, zonder morren, zonder tegenspraak; dat wij al het boze van harte schuwen en onze naaste, en was het ook onze vijand, innig liefhebben, en kuis, eerlijk en vromelijk met hem leven. In ÈÈn woord, zij wil, dat wij zÛ heilig zijn als onze eerst-ouderen vÛÛr de val het waren, en zÛ volkomen, als onze Vader in de hemelen volkomen is! Mt. 5.48 Zo voegt het ons de wet aan te zien, en haar volkomen te houden, tot haar laatste tittel en jota toe, en dat geheel ons leven door, zonder ophouden, dag en nacht, en wij mogen er niet van afwijken, noch ter rechter-, noch ter linkerhand, en moeten op deze wijze met de wet in- en uitwendig zÛ overeenkomstig zijn, dat zij niet de minste vlek of de geringste ongelijkvormigheid met haar blanke reinheid en geestelijkheid heeft aan te wijzen. ZÛ geestelijk is de wet van de heilige, rechtvaardige en eeuwige God, Die een Geest is, die alles geestelijk wil gedaan hebben en een blijvend werk vordert, zelf gegeven, en in stenen tafelen ingegraven geworden; en Hij heeft die wet geschreven in onze harten en in ons geweten. En die ligt onder de geestelijke dood, die de wet niet geestelijk doet en in alles blijft, wat zij geestelijk wil. "Dat weten wij", zegt de apostel, "dat weten allen, die de wet weten, en wij moeten daarin leven of daaraan sterven". Maar, waartoe laat Paulus dit hier zo uitkomen, daar hij reeds van te voren gezegd had, dat de gelovigen der wet gedood zijn? Waarlijk, opdat het ons openbaar en al duidelijker gemaakt worde, dat wij tot de wet, haar werken, haar heiligheid en vroomheid niet dan ondeugende zijn, en er de handen van moeten afdagen, opdat wij, daarvan overtuigd, gedrongen worden, om onze hoop alleen op Christus te stellen, nademaal wij onvermijdelijk tot vertwijfeling komen, als wij met de wet en haar werken omgaan, Ga 3.10 1Co 16.22 dewijl de zonde, welke in ons is, daardoor bovenmate zondigende wordt, en ons geheel onder de voet werpt, hoe meer wij geloven, haar door het Gebod te kunnen doden; ja, zij zal ons te water of in de strik des ongeloofs, der vermetelheid of der wanhoop, en naar de strop jagen, voor zoveel wij niet al onze heiligingsstelsels naar buiten en overboord werpen, opdat het schip alleen op vrije genade drijve. "Zullen wij dan niets overhouden?" Hoe, hebt gij dan wat? Gij hebt niets, en wat gij hebt is zonde, welke geduriger bovenmate zondigende wordt door het Gebod. "Zullen wij dan nietsdoen?" Gij kunt niets dan zondigen, Ro 7.18 Ro 3.12 en hoe meer het "doen", en al was het ook slechts "een luttel doen", nog wat bij u geldt, zo veel te erger maakt gij het. "Wij moeten er toch naar staan, dat wij niet zo onrein voor God verschijnen, de zonde dient toch gedood te worden, wij willen ten minste dit en dat vermijden!" Gij kunt niets willen, de zonde wordt u gedurig te machtig, en gij bezwijmt in uw krachteloosheid, Heden niet bereid, morgen nog minder bereid, de zonde zal u bedriegen; heden niet heilig, na een jaar nog onheiliger; heden onwaardig, na tien en dertig jaren nog onwaardiger. "Wat moet ik dan doen?" Werp uw heiligingskrukken weg, verre van u weg! gij komt er de berg Sion niet mee op. Ps 24 Ruk die lompen af, waarmee gij uw wonden bedekt houdt, en toon u aan Hem, die heilig en rechtvaardig is, zÛ als gij zijt! laat al het uwe los, hier aan zichzelf te wanhopen is zaligheid. Geef Gode recht en veroordeel voor God uzelf! en gij doet, wat God wil, dat gedaan worde, en wacht reikhalzende op Zijn genade, die u aangebracht is in Christus, zijn Zoon: dien toch wordt zijn gelove tot gerechtigheid gerekend, die niet werkt, maar in Hem gelooft, die de goddeloze rechtvaardigt. Ro 4.5 Hoort gij, wat de Schrift zegt? "Die" ... niet diegenen, welke in de liefde staan, niet heiligen, rechtvaardigen en vromen, neen, neen! maar "de goddeloze rechtvaardigt". O, bidt, dat de Vader van onze Heere Jezus Christus u de hand des geloofs geve, en gij zult de schat deelachtig zijn, die voor eeuwig rijk maakt, en de Zon der gerechtigheid zult gij zien

doorbreken in uw harten, en in Haar stralen zult gij u verheugen en vrolijk zingen: Uw bloed en Uw gerechtigheĳn, Die zijn mijn bruidskleed, anders geen', Daarin zal 'k voor Gods troon bestaan, Als aarde en heem'len mij ontgaan. "Wij weten, dat de wet geestelijk is", zegt Paulus, en daarmee dringt en drijft hij, ja, wel hard, maar lokt toch ook zo liefelijk; drijft de ziel uit de wet, uit haar werken, uit alle middelen om heilig en vroom te worden, uit alle pogingen om de zonde uit zichzelf te doden en kwijt te worden, uit, opdat zij zo op de tederste wijze tot Christus getrokken worde, om alleen in Hem te worden gevonden, als bij een ander Man, die er alleen verstand van heeft, met wet, zonde, duivel en dood om te gaan, maar in Wiens Huis een volkomen vrijheid van wet, zonde en dood vaststaat en heerst, en louter Genade, Vrede, Blijdschap, Gerechtigheid en eeuwig Leven luisterrijk heerschappij voert. En opdat er een einde zij aan alle bedenking, spreekt Paulus van zichzelf. "Ik, ik Paulus, die tot in de derde hemel opgetrokken ben geweest, en daar onuitsprekelijke woorden gehoord heb, ik, die mij beroeme en juiche in de gerechtigheid van Christus, en tegen de hel mag inroepen: wie wil verdoemen! en die, trots alle duivelen en alle zonden, trots wet en oordeel, opspringe in mijn God en overluid mijn vergewissing uitgalme: dat niets ons kan scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heere, en die, als zodanig, zonde, wet, wereld en mijzelven rein verstorven ben; ik deel het u mede, niet hoe ik vroeger was, neen, maar hoe ik ben: ik ben vleselijk!"

LEERREDE OVER ROMEINEN 7:14

"Ik ben vleselijk!" Dat is juist de oorzaak, waarom ik bij de wet niet in huis blijven, bij de wet niet leven kan, want de wet is geestelijk, maar ik ben vleselijk. Wanneer ik ook ten halve vleselijk, ten halve geestelijk was, wij zouden toch niet in vrede met elkaar kunnen leven, omdat ik altoos het werk der wet niet verder dan tot de helft brengen zou, en hiermede was ik nog des te minder geholpen, want het zou vergeefse arbeid wezen, waarvoor ik dan toch nog geen dank behalen zou, omdat de wet, niettegenstaande dit alles, geestelijk het oordeel zou vellen, en in alle opzichten op een volkomen werk zou blijven aanhouden. Want de wet is geheel geestelijk, en wil met een haar geestelijk gelijkvormig hart bemind, en met lust en met der daad gehoorzaamd zijn; zij wil haar werk uit geheel vrije aandrift en volkomen toegenegenheid, inwendig en uitwendig, verricht hebben, zoals zij geestelijk is en geestelijk over ons doen uitspraak doet. Ik ben daarentegen geheel, met mijn gehele mens, met lijf en ziel, met vernuft en wil, met al mijn zinnen en leden vleselijk, zoals ik inwendig en uitwendig leve, geheel uit vlees geboren, uit zondig zaad geteeld, en in zonden ontvangen; vandaar is het gedichtsel en het trachten van mijn hart boos van mijn jeugd aan, en het houdt niet op; vandaar ben ik een onreine uit onreinen, en is de bodem mijns harten enkel zonde, ja alles, wat in en aan mij zich roert en beweegt, te gelijk met al mijn krachten, begeerten, lusten, neigingen, mijn geheel bestaan is zonde, en alle indrukken, die ik van buiten af in mij ontvang, worden tot zonde, of de zonde gaat en hangt en kleeft er zich aan vast. Zo zijn ook al mijne gewaande gerechtigheden een met bloed bezoedeld, wegwerpelijk stuk doek, en er woont in mij niets goeds, neen, maar alle werken des vleses doorkruisen zich in mij, en ik doe, wat ik ook doe, of laat, wat ik ook laat, ik zondig en ben vleselijk, en wanneer ik het ook niet wil, dan zondig ik toch, en wanneer ik het ook nog zozeer hate, dan zondig ik evenwel, zo leeft, en woont, en roert zich, en werkt in mij de zonde, en kleeft het boze mij overal aan. "Ik ben vleselijk". Merkt op hetgeen wij lezen. Paulus, deze Brief schrijvende, zegt niet: Vroeger was ik, neen, maar: ik ben vleselijk. En voorzeker, dat het waarheid is. dat die Ène zonde, die wij van onze eerst-ouders hebben geërfd, niet slechts bij hen, die de duivel blijven toebehoren, neen, maar ook bij de kinderen des lichts, een poel is en een gifstookster en een peillooze bron van alle gruwel, dat zien wij ook veelvuldig bij andere heiligen en gelovigen. Daar zien wij moord en echtbreuk bij David 2Sa 11 hoererij bij Juda en Thamar Ge 38 onreinheid en ontucht bij Simson Jud 16 en bij Lot, na uit Sodom gered te zijn Ge 19 afgoderij bij Salomo 1Ki.11 hovaardij bij Hiskia Isa 39 dronkenschap bij Noach Ge 9 Eph 5.18 verbittering en tweedracht tussen Paulus en Barnabas Ac 15.39 huichelarij bij Petrus Ga 2.13 onder de eerste Christenen hoererij, onreinheid, schandelijke brand, boze begeerte, gierigheid, leugen en dieverij Col 3.5 Eph 4.25,28 Eph 5.3-5 1Th 4.2-8 en bij de apostelen ontrouw aan hun Heiland Mt 26.56 eindelijk de bron van alle vleselijke werken, de hoofdzonde van alle zonden. Ongeloof bij Mozes Nu 20.10-12 Mr 16.11-14 en bij al de apostelen; en bij Elia 1Ki 19.4 Job 3 Jeremia Jer 15.10, 20.14 en Jona's mismoeidigheid over de leidingen van God! Waar zouden wij beginnen, waar eindigen? Ik ben vleselijk, dat hebben alle heiligen moeten voelen; dat zegt ook de apostel Paulus: "Wij weten, dat de wet geestelijk is, maar ik ben vleselijk!" Maar daarmee brengt de apostel zichzelf in de engte, hoe zal hij daar uitkomst vinden ? Wat meent gij ? In het volgende hoofdstuk zegt hij in het 8ste vers: "Maar die vleselijk zijn (naar Lutherse vertaling) kunnen Gode niet behagen". Daaruit maken wij dan dit besluit op: die vleselijk zijn, kunnen Gode niet behagen; Paulus zegt, dat hij vleselijk is, derhalve kan Paulus Gode niet behagen. Zonder twijfel, deze gevolgtrekking is juist, en dezelve, die Paulus gemaakt wilde hebben. Neen, Paulus kon als Paulus Gode niet behagen, want hij was vleselijk, en wat uit vlees geboren is dat is vlees, dat is zondig en verdoemelijk voor God. Maar hoe kon dan Paulus Gode behagen ? Niet anders, dan als een arme en ellendige, die de genade evenzo deelachtig was, als de moordenaar aan het kruis dezelve ontving; niet anders, dan zoals hij in God geloofde,

Welke Dien, die van geen zonde wist, voor ons tot zonde gemaakt heeft, opdat wij werden gerechtigheid Gods in Hem. Zo werpt Paulus met dit woord alle heiligen op ÈÈn hoop, en verklaart hun allen, dat zij arme zondaars zijn; maar bovenal vertroost hij daarmee met ingewanden der liefde alle belaste en aangevochten gemoederen; en onderwijst ons, dat wij toch eens voor altijd de wet vaarwelzeggen, en haar ons afscheid geven, nademaal wij toch nimmer bij die man het goed maken zullen, noch met hem huishouden kunnen. Want de wet is geestelijk, uiterlijk en innerlijk, wij daarentegen zijn in- en uitwendig vleselijk, en wij hebben in onszelf te boze nukken, om ook maar voor ÈÈn ogenblik vrede met de wet te kunnen hebben. Want wij willen haar altoos vleselijk begrepen en verstaan hebben en vleselijk namaken; de wet daarentegen wil geheel geestelijk gevat, en uit de grond des harten, met der daad en in waarheid, gedaan en vervuld zijn, en daartoe zijn wij niet in staat. Dit hebben alle kinderen van God ondervonden en ondervinden het steeds. En deze waarheid zal onomstotelijk blijven: "dat de mens gerechtvaardigd wordt uit het geloof van Christus, en niet uit werk der wet; en dat wij, voor zoveel wij geloven, uit God in Christus Jezus zijn, die ons van God geworden is tot wijsheid, gerechtigheid, heiligheid en verlossing". Vergelijk 1Co 1.30 En daarom dan, dat de wet geestelijk is, maar wij vleselijk zijn, behoorden wij, voor zoveel wij slechts enigermate Gods genade deelachtig zijn, het met alle middelen, om onszelf te rechtvaardigen en te heiligen, op te geven, en daarentegen met alle gewisse vrijmoedigheid, wat er ook tegen raast en tiert, stoutweg aldus te besluiten: de Zoon is zo heilig als de Vader heilig is, en even zo rechtvaardig als de Vader, en zo vol van liefde, zo barmhartig en genadig Jezus Christus, de Heiland van zondaren, is, zo vol van liefde, zo barmhartig, zo genadig jegens arme zondaren is ook de Vader, is God, die immers de wereld also liefgehad heeft, dat Hij Zijn Zoon gaf. En dat kan ik toch niet ontkennen, dat mijn Heere en Heiland Jezus Christus mijn ziel nu en dan getroost heeft; dat had Hij niet kunnen doen, indien de Vader mij niet van te voren aan Hem gegeven had, en Hij kan mij niet liefhebben, tenzij dat de Vader mij te voren liefgehad en mij aan Zijn Zoon gegeven heeft. Ik ben met de rechtvaardige en heilige God verzoend, of niet; ben ik het niet, dan heeft Hij mijner niet in genade kunnen gedenken; heeft Hij mijner gedacht, dan is Hij verzoend. Maar geen andere bevrediging van Zijn gerechtigheid en heiligheid vindt er plaats, dan dat aan dezelfde genoeg geschiede. Maar Christus heeft aan dezelfde volkomen voldaan, derhalve is nergens anders mijn rust en vrede, dan alleen door en in de gerechtigheid en heiligheid van Christus, "Die met ÈÈn offerande in eeuwigheid voleind heeft allen, die geheiligd zijn". Vermag ik het echter nog niet, om zo stoutweg in het gelove, alle twijfel ten trots, en trotsende zonde, wet en oordeel, te zeggen: ja, Heere! ik erken het, dat ik de verdoemenis verdiend heb, maar tussen U en mij staan daar Jezus Christus, Uw lieve Zoon, die mijn gerechtigheid is, en de ingewanden Uwer barmhartigheid jegens armen en ellendigen, in Zijn overgave geopenbaard, een andere grond heb ik niet: "Christus is mijn, en ik ben Zijn", dan bemoei ik mij daarmee alleen, dat ik Christus zoeke, Christus hebbe, en dat ik zo geheel in Zijn gerechtigheid ingewikkeld zij, en ik zal niet ophouden, en Hem ook niet laten gaan, voordat Hij mij zegene. Maar heb ik Hem, dan bekommer ik mij om mijn heiliging niet, neen, maar ik jage Hem na, Php 3.8-14 en acht alle dingen schade te zijn voor de tegen alles overvloed hebbende kennis van Christus Jezus, mijn Heere. Daarin zal mijn volmaaktheid zijn, dat ik dagelijks meer in Hem gevonden worde, niet hebbende tot mijn rechtvaardigheid die, die uit de wet is, maar die door het geloof van Christus is, de rechtvaardigheid uit God op het geloof. Ja, daarnaar jaag ik, dat ik meer en meer met al de heiligen mag kunnen begrijpen, welke de breedte, de lengte, de diepte en de hoogte is der genade en der liefde van God en van Zijn rechtvaardigheid, geopenbaard wordende in het offer van Zijn Zoon; en zo zal ik vervuld worden tot al de volheid van God. Eph 3.19 En hoe meer ik aldus in het licht van Zijn heiligheid en in de nabijheid van Zijn rechtvaardigheid geplaatst worde, destemeer krijg ik een gruwel en walg aan mijzelf; en hoe meer ik in de algenoegzaamheid der gerechtigheid van mijn Borg inzicht ontvang, en in de gemeenschap met Hem ook in Zijn lijden

en dood mij bevinde, zoveel te afschuwelijker wordt en vertoont zich aan mij de zonde, en ik ween van stille blijdschap, dat de Vader aller barmhartigheid mij heeft wedergeboren tot een hope, levende door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. Want het is door deze, dat Hij plechtig verklaard heeft, dat de bezoldiging van alle zonden volkomen voldaan is, anders had immers de dood mijn Borg in het graf gehouden! en nu reinigt de Vader Zelf Zijn planten, die Hij geplant heeft. Welaan dan, dat wij dit woord van Paulus tot onze troost en onze versterking diep in onze harten graveren, en als een zoete heil drank innemen. De in Christus zich verblijdende apostel zegt niet: "Ik heb in de heiliging en in het goede nu reeds tamelijk vorderingen gemaakt", neen, maar zijn Farizeër ten spijt, en zijn bekommerd hart ten troost, schrijft hij het terneder: Wij weten, dat de wet geestelijk is; maar ik ben vleselijk. En laat ons toch die waarheid, al werd het ons ook onverdraaglijk, elkaar voorhouden, en daarmee alle eigen rechtvaardigheid, alle moedhervattingen van het zelfwerken en alle Farizee, Pelagiaanse en mystieke heiligheid van de troon stoten. Maar ik ben vleselijk, zegt Paulus. Er zijn vele Christenen, welke menen, dat de heiliging hun werk is, nadat zij gerechtvaardigd zijn; daarop leggen zij zich nu met alle vlijt toe. Maar in plaats van vooruit te komen, bespeuren zij meer en meer, dat zij teruggaan, zij worden geesteloos en als een dorre boom, en het ongeloof breekt er op in, de Satan krijgt hier de handen ruim, - en nu, eer zij het nog vermoeden, wordt hun alles duister. Het verderf, dat in het hart zit, laat zich meer en meer zien, en thans komt het hun in de zin, of zij wel ooit ware genade ontvangen hebben, en zijn nu bezig met het gehele werk van God in hen, al is het dan niet met het gehele hart, dan toch met hun woorden, in twijfel te trekken en te verloochenen. Heft het hoofd op van uit het stof, wat staat gij tussenbeiden! "Ik ben vleselijk", zegt de apostel. Bemoei u eerst daarmee, dat gij Christus wedervindt, die weet het alleen ons zo in heiligheid te stellen, dat, wanneer wij belijden: "Ik ben vleselijk en zwart", Zijn woord boven alles geldt: "Ik zie aan u geen vlek, zo liefelijk en heilig zijt gij Mij". Vat het toch eens: bidden, zingen, de bijbel en stichtelijke boeken lezen, de eenzaamheid opzoeken, ter kerk en ten avondmaal gaan, zich dagelijks twee- of driemaal afzonderen voor God, zich van dit of dat onthouden, het volk des Heeren opzoeken, daarnaar voor alle dingen te staan, dat wij God uit de grond des harten liefhebben en vrezen, in Hem geloven, op Hem vertrouwen, de zonde doden, tegen wereld en zonde strijden, en wat dergelijke heilige verrichtingen meer zijn, mitsgaders zijn naasten alle liefde betonen en toedragen, niet wrevelig of gramstorig zijn jegens de onzen, kuis, eerlijk, braaf en heilig in het verborgen en in het openbaar bij God en de mensen leven; niet de minste lust in onze harten laten opkomen, en Gode alles gelovig overgeven, dit en dergelijk is alles op zichzelf werk der wet Isa 55.2,3 en deze dingen moeten geestelijk bedreven en volkomen aangebracht worden, en zulks van de jeugd af aan tot het einde van ons leven, zonder nalating, met lust, ijver en blijmoedigen zin. Want de wet is geestelijk. En nu, beproeft het. Gij zijt vleselijk! ja, wij zijn vleselijk. En dat "maar", hetwelk voorafgaat, snijdt hier diep door hart en nieren heen. Ja, wat zijn wij? O, mijn Geliefden! dat weet God, voor Wien niets verborgen was of is; wilt gij, dat wij het blootleggen, en het hart ontleden, waarin alle gruwelen huisvesten? zullen wij het naakt voor ogen stellen, wat in de diepte van ons hart zich zo verborgen vasthoudt, dat men eerder diamanten en ijzer verbreekt? Daar is er een, die het voornemen heeft opgevat, van nu af geheel voor God te leven, en dagelijks tot Hem te bidden, en dan zal hij tot het een of ander in staat wezen en ziet, er gaan dagen, ja weken om zonder een schreeuwen tot God uit de diepte. Hier is iemand, en hij meent het, die God boven alles hartelijk wil beminnen, maar - de minste begeerte! en hij heeft God uit het oog verloren; de geringste bezoeking, en zijn vijandschap tegen God en Zijn volk breekt er op in. Ginds wil een ander zichzelf en zijn geheel belang en alles, wat hij heeft en verwacht, geheel aan God overlaten; maar de hulp blijft uit, en hij begint zichzelf te helpen, en werkt zich zo er nog dieper onder. Maar, denkt weer een ander, God heeft mij zo dikwijls uitkomst gegeven, immers zult gij nu, o mijn ziel, in wat het ook zij, op Hem vertrouwen! en toch nieuwe nood, nieuw ongeloof, herhaalde twijfel, of God het wel

doen zal. Of ziet, gij waart in groten nood, en dacht: als de Heere mij daaruit zal gered hebben, dan zal ik niet weten, wat ik Hem toebrengen zal; Hij hielp, waar is uwe dankbaarheid? God alleen wilt gij vrezen; maar een dit en dat, waarvan gij u afhankelijk waant, bedreigt u, en men ruimt de plaats der vreze Gods in voor de vreze der mensen. Gij wilt in 's Heeren woord lezen, maar neen, gij neemt eerst de nieuwspapieren in de hand. Gij wilt hier of ginds met macht getuigenis afleggen van de weg des heils, gij bevindt u op de plaats, de moed zakt ineen Iemand wil aan God denken, maar er valt iets tussen in, en wat om hem heen is, doet hem voor een geruime tijd alles behalve bezig zijn met de levende God. Of hij wil in waarachtige ootmoed voor Gods aangezicht verkeren, maar juist bij de heiligste verrichtingen vindt zijn hoogmoed voedsel. Hij wil zijn ogen voor de ijdelheid toesluiten, een spiegel in de kamer roept hem toe: "O ijdel mens!" Hij wil zich voorbereiden tot het gebed of tot het heilig Nachmaal, de minste kwetsing, die zijn eigenliefde ondergaat, werpt al zijn plannen van ingetogenheid omver. Hij wil kuis zijn, maar juist nu komt de begeerte het meest bij hem op. Hij wil niet twisten, maar vreedzaam zijn, een stroohalm voor zijn voeten geworpen, een enkel woord, en hij bruist op. Hij heeft zijn heiligheid gebracht tot de hoogte eens bergs, en op eens stoot hij haar zelf weer omver. Zullen wij nog geheel andere dingen opnoemen? Wat wij daar zeiden, is geheel van boven af genomen, het zit er nog anders, en al dieper. Satan en zonde, begeerte der ogen, begeerte des vleses en trotsheid des levens hebben geen einde, en zelfs in de beste en heiligste oefeningen zal altoos deze waarheid zich luid openbaar maken: de wet is geestelijk, maar ik ben vleselijk! Daarom houdt op met alle werken en uw-best-betoningen! Hebt gij Christus niet geheel, dan zijn het alles te zamen werken, die gij der wet schuldig zijt, en hebt gij Hem, dan blijft het d n nog alles vleselijk, wat uit u, als uit u voortkomt; zoekt Christus en Zijn gerechtigheid, en leert het, zonder iets, u bloot op Gods genade en Zijn barmhartigheid te laten drijven, en tracht daarnaar, dat gij gedurig meer en meer in Christus wordt gevonden. Hebt gij Hem, de Hogepriester, dan hebt gij alles; van Hem, die het Hoofd is, daalt dan op u, Zijn leden, genade voor genade neer, zodat het u aan geen deugd ontbreekt, welke God in u wil aanschouwen. Zijn maaksel zijn wij, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij er in zullen gewandeld hebben, en wat beneden of boven dien is, is niet anders dan werk der wet; en wat wij uit onszelf ooit doen, gedaan hebben of doen zullen, is en blijft vleselijk, omdat wij vleselijk zijn, en als zodanig Gode niet kunnen behagen; want dat is het welbehagen geweest, dat in Christus alle volheid zal gewoond hebben. Col 1.19 De nu volgende woorden van onze tekst maken dit nog duidelijker.

LEERREDE OVER ROMEINEN 7:14

Verkocht onder de zonde. In dezelfde zin zegt ook de apostel vers 23: "Ik zie echter een andere wet in mijn leden, die strijd voert tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is". Spreekt Paulus dan hierdoor zichzelf niet wederom tegen, als hij in het volgende hoofdstuk zegt: "Gij hebt niet ontvangen de geest der dienstbaarheid, om andermaal te vrezen; maar gij hebt ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen, in Welken wij roepen: "Abba, de Vader!"? Neen waarlijk niet, zo wij het maar recht verstaan, dat wij vleselijk en onder de zonde verkocht zijn. Dan laten wij alle heiligings-bestdoeningen varen, en er is geen rust, voordat wij in de gerechtigheid van Christus onze rust gevonden hebben. Daar leren wij in God Zijn genade prijzen, zoals Hij de goddeloze en nietheilige rechtvaardigt; daar verstaan wij ook eerst goed de zoŦven aangehaalde woorden, en wij juichen en loven de Heere vanwege de vrijheid, waarmee Hij ons vrijmaakte, en zijn vervuld met verheuging, dat wij de Geest der aanneming tot kinderen ontvangen hebben. Opdat wij nu daarheen mogen doorbreken, ontsluit de apostel zijn hart nog meer, en schudt het geheel voor zijn broederen uit, opdat zij het toch recht verstaan, dat wij bij de wet geen leven kunnen hebben, neen, maar "dat wij der wet gedood zijn door het lichaam van Christus, opdat een Ander, die uit de doden opgewekt is, ons zou hebben, opdat wij Gode vruchten zullen gedragen hebben". Daarom zegt hij: Ik ben verkocht onder de zonde. Evenals een slaaf, die verkocht is aan zijn heer, om hem dagelijks te dienen, om in- en uit te gaan, en toch bij die heer te blijven, en hem alle diensten te doen naar zijn goedvinden, de slaaf mag ook nog zo tegen die dienst wezen, evenzo, zegt Paulus, is hij onder de zonde verkocht, en der zonden slaaf, hoe dan ook tegen zijn wil. En evenzo hebben het ook alle heiligen vanouds her ondervonden, en evenzo ondervinden wij, die geloven, het ook. Wat raad! deze harde heer zegt: "Gij behoort mij toe, in- en uitwendig, met ogen, lijf, handen en voeten en alles, wat aan u is". En verzetten wij ons tegen hem, dan geeft hij ons zweepslagen, en richt ons zo jammerlijk toe, dat het bloed, het zweet en de tranen van het lichaam gutsen, en hij slaat ons met zijn zweep de stukken uit het vlees; of die heer komt ons met zachte vleiende woorden ter zijde, dat wij niet weten, wat wij doen, en zijn wil opvolgen tegen licht en plicht in, en ook zelf zo willen, en toch, en toch niet willen. Nademaal wij derhalve niet alleen vleselijk zijn, maar ook onder zulk een harde heer zijn verkocht, die de zetel van zijn dwingelandij in ons hart heeft, en van daar uit al onze leden, en alles, wat zich aan ons roert, naar kooprecht onder zich heeft, en als zodanig met overmacht beheersen en in zijn dienstbaarheid voortstuwen wil, zo geve ons de Geest van God genadiglijk dat kloek verstand, dat wij het mogen inzien, hoe wij evenwel tegen deze tiran en tevens tegen de Satan en het vlees het veld behouden, ook terwijl de zonde ons voert, werwaarts wij willen, en toch niet willen. Is de wet geestelijk, en wil zij alles uit- en inwendig geestelijk en uit de grond des harten bedreven hebben, en zijn wij tot op de bodem van ons hart met alles, wat in en aan ons is, vleselijk; en zijn wij als zodanig tot niets in staat dan tot zondigen; en zijn wij zo onder de zonde als slaven verkocht, dat wij haar, ook tegen onze wil, naar haar wil moeten dienen; kunnen wij ter oorzaak daarvan bij de wet niet inwonen, zonder dat de zonde, waarin wij uit hoofde van onze natuur en geboorte uit het vlees gevangen zitten, en de tiran, die met ons opgroeide en ons alzo van onze jeugd af kent, ons dagelijks in het huis van de wet martele en verworpe: zo is hier geen andere raad of troost, dan alleen bij de laatste Man, Jezus Christus, onze Heere, die de wet voor de Zijnen vervulde, en alles volbracht heeft; Die zonde, duivel, dood en hel, de toorn, het gericht en de verdoemenis van Zijn volk weg- en op zich genomen heeft. En Die zichzelf aan de Zijnen tot een eeuwig eigendom heeft gegeven, opdat zij geheel, met lijf en ziel en geest, met hun overleggingen en wil en gedachten, en alles wat in en aan hen is, in Hem mochten gevonden zijn, en in Hem zonder ophouden mochten hebben genade, gerechtigheid, geloof, vrede, blijdschap, heiligheid, troost en sterkte, eer, heerschappij over alles, vrijheid van alles en het eeuwige leven. En nu, dat wij deze woorden

meenemen en in onze harten bewaren: Hij, die in de naam van alle zielen Onze schuldbrief op zich overnam, Wist, wat sommen te verreek'nen waren, En voldeed ook, toen zijn ure kwam. Wat zolang in vlees en hart en nieren, Als in sluim'ring en verholten zat, En wat wij daarnevens werk'lijk speuren, Dat was alles in dien brief vervat. "Dat Christus gestorven is, dat is Hij der zonde gestorven in eens; maar dat Hij leeft, dat leeft Hij Gode; also ook gijlieden, houdt het daarvoor, dat gij der zonde gestorven zijt, en levende zijt Gode in Christus Jezus, onze Heere." En hebt gij waarlijk vergiffenis uwer zonden in het bloed van Christus, zeg dan vrijmoedig: "Ik ben heilig!" wanneer gij ook niets dan onreinheid in u ziet. Zalig zijn, die niet gezien hebben, en nochtans geloofd hebben. Dit is de toeleiding tot de kennis van de enige Mens, die de genade heeft, Jezus Christus, gekomen in vlees waarachtig eeuwig God en waarachtig Mens, ontvangen van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria, die verlaten van Zijn God, vervloekt van de wet en van Zijn volk, niet gekend van de heidenen, door de eeuwige Geest zichzelf vrijwillig Gode onstraffelijk heeft opgeofferd, en alleen door het volkomen geloof alles heeft vol bracht, en, voleindigd zijnde, allen, die Hem gehoorzaam zijn (zich aan Hem onderwerpen), een oorzaak der eeuwige zaligheid geworden is; en het geheim van het geloof, om te leren verstaan: dat onze oude mens met Hem gekruisigd is, opdat te niet gedaan zou wezen het lichaam der zonde, opdat wij der zonde niet meer dienen, een geheim, dat men met alle heiligingsstelsels en daaruit voortgevloeide zedenleer niet zal vinden; dat verborgen is voor de wijzen en verstandigen; dat velen wanen te kennen en hoog te schatten, terwijl zij Christus verloochenen met hun werken Tit 1.10-16 Jas 1.22,2.6 1Jo 4.6 dat bedekt is in degenen, die verloren gaan, en die van onder hun God weghoereeren; Ho 4.12 2Co 4.3,4 maar dat God geopenbaard heeft aan de armen en ellendigen des lands, door Zijn Geest, zo dat zij er verstand van hebben, hoe de wet onwrikbaar blijft tot in eeuwigheid, onschendbaar tot in de minste tittel en jota, en hoe de wet toch gestorven is, en met haar werken moet uitgestoten worden, en die, terwijl zij het zwaarste der wet kennen: "barmhartigheid en oordeel", alleen leven voor de troon der genade, opgericht in de wet der rechtvaardigheid uit geloof, en bevende voor en liefhebbende de liefelijke en zoete heiligheid van de heerlijkheid der gerechtigheid van God, in het aangezicht van Jezus Christus, des Heeren heilig woord en wet handhaven tegen zichzelf en tegen alles, wat zich tegen de kennis van Christus verheft; die eindelijk, ondervindende, dat de Heere woont bij degenen, die eens verslagenen en verbrokenen geestes zijn, geen andere naam onder de hemel erkennen, waarin behoudenis is, dan alleen de Naam onzes Heeren Jezus Christus. Wie Christus Jezus niet liefheeft, zij een vervloeking, hij zij, wie hij zij, en hij doe, wat bij doe. De Heere komt. Welgelukzalig zijn allen, die zich aan Hem houden, in Hem blijven, de broeders liefhebben, en de toevlucht genomen hebben, om aan de voor gestelde hope vast te houden tot het einde toe, er raze tegen, wat er wil. In het verbroken hart weergalmt de Psalm: Heerlijk geloofd worde Zijn Naam tot in alle eeuwigheid. En wie die Naam dan, als hem alles ontzinkt, en zijn ogen voor het zien- en zichtbare gebroken worden, aan wet en zonde, dood en duivel voorhoudt, zal overwinnen overvloedig, in Hem, die leeft.

AMEN.

ROMEINEN 7:14 - AANHANGSEL.

"Met hartelijke blijdschap en met een dankgevoelige ziel tot de Here van zijn gemeente ontvingen wij het aangename en verblijdende bericht, dat het onze geliefden Broeder, de schrijver dezer Leerrede, in weerwil der vijandschap, haat, vervolging en tegenwerking van de macht der duisternis, ja, tot spijt des satans en zijn instrumenten tot zijn grootst genoegen vergund werd, de heilige kanselplaats elders te betreden, om het dierbare Evangelie van zijn Heren, als de blijde boodschap, te prediken. Een verblijdend welkom was ons daarom deze leerrede, door onze dierbare Broeder uitgesproken en het lezen derzelve, een zalig genot, der dierbare waarheden, welke in deze kanselrede zo apostolisch opengelegd zijn, namelijk: Ellende en Verlossing, hetwelk wij wel de ziel van het ware Christendom noemen mogen. Billijk zou men verwacht hebben, dat al des Heren volk deze Leerrede met blijdschap en met een dankbaar gevoel voor de Here, ontvangen en met toestemming en zegen voor het hart, moest gelezen hebben. Maar de geruchten hebben juist het tegenovergestelde verspreid! Men heeft helaas ! dit oorspronkelijk werk zowel, als de persoon verketterd. Hoe is dit mogelijk, vraagt men ? ja, dat is natuurlijk eigen; want de Farizeër in ons binnenste onderwerpt zich der wet van God niet, hij kan het ook niet! En deze geest is het, die door alle eeuwen heen, zodanige waarheden voor ketterij uitgeschreeuwd en de verkondigers derzelve vervolgd heeft. De bron daarvan is onkunde en blindheid: zij zien niet anders; want het gaat hen als die blinde man, wien de Here JEZUS de ogen slechts door het aanraken, opende hem nu vragende: Wat ziet gij? Ik zie de mensen als bomen", zei hij. Ziet, die man zag wel, maar niet recht want hij moest de mensen beschouwen leren, zo als dezelve in der daad zijn: Onreine wormen in zichzelf, wroetende in het slijk dezer aarde en der zonde". Nu, deze verguizing moest de Schrijver ook nog ondergaan, opdat aan hem de woorden onzes Heren waarachtig werden: „Gij zult van allen gehaat worden" ook van uwe huisgenoten". ja, laat vrij alle onweders over hem heen gaan hij blijft toch over en de laatste op het worstelperk in de kracht van zijn Heren, wiens roem en eer en heerlijkheid hij te verspreiden zocht. Mocht daartoe ook de vertaalde uitgaaf dezer Leerrede, (welke ik, om stijl en woordvoeging, ongedwongen vertaald heb, en alzo de Vrienden der waarheid en des schrijvers in zijn vaderland, alzo verkrijgbaar make) door de genade des Heren enden almachtig werkende Geest vruchtbaar gemaakt worden, dan zou ons tot dankzegging voor de Here, en tot blijdschap verstrekken, te zien dat des Heren naam verheerlijkt en des zondaars heil hierdoor bevorderd werd". Ro 7.14 Van dit voorbericht voorzien gaf de heer ALBRECHT de preek over Romeinen 7:14, uit het Hoogduits vertaald, in het licht. Zoals we reeds opmerkten was dit de eerste van de drie "Gastpredigten", die hier uitkwamen, en wel onder het opschrift "Ellende en Verlossing". Dat was een door hem bijgevoegd opschrift. Hoe goed de heer Albrecht het ook mocht menen, hoe hartelijk hij zich ook uitliet over Kohlbrügge en diens preek, hij was een alleszins onhandige vertaler en werd door zijn opmerkingen en verklarende bijvoegselen in de tekst der leerrede niet weinig oorzaak tot verkeerde oordeelvellingen. Al aanstonds heette het " Ellende en Verlossing", maar het derde stuk der "Dankbaarheid" ontbreekt! Een paar voorbeelden van zijn onjuiste vertaling willen wij hier aanhalen, en wel uit de preek over Psalm 45:14-16, waarop Dr. K. zelf opmerkzaam maakt in een paar brieven. Op blz. 7 al. 4 van boven (van zijn vertaling) "voegde hij de wonderlijke vertelling bij, dat onze Here dertig jaren lang het Joodse land doorging goeddoende"; er staat eenvoudig (zie blz. 7 al. 2v. o.in deze uitgave) "Die zich zelf ontledigde en de gestaltenis van een dienstknecht aannam". Op blz. 11, 12 (van zijn vertaling) lezen we: "zij ontvangt menigvuldige genade en Geestes gaven tot Gode welbehagelijke goede werken, welke zo waarachtig uit het geloof voortvloeien, als de Geest zegt, dat "wij Gods maaksel zijn enz." terwijl K. eenvoudig schrijft (zie blz. 11 regel 14 v. o.): zij ontvangt menigvuldige genade en Geestesgaven, die zo waarachtig uit het geloof voortvloeien, als de Schrift zegt, dat "wij Gods maaksel zijn. geschapen in Christus Jezus tot goede werken enz". En hij wijst daarop in een brief aan Jonkvrouwe U.Ph. van Verschuier (4 en 5 Mei 1834) zeggende: gaven tot zijn "F"igheiten"

(bekwaamheden); gaven opzichzelve zijn waarachtige dingen, realiteiten" en op het juiste begrip en onderscheid kwam 't aan; en zo vervolgt hij dan : "hier (in Utrecht) begrijpt mij zelfs LUDWIG a niet op dit punt. O wat een vijandschap tegen Christus! Ach, wat heeft men de zonde lief.. En er komt toch niemand in de hemel als op dien grond: dien Ik genadig ben, dien ben Ik genadig". In een brief aan van Heumen (Utrecht 25 April 1834) schrijft K.: "zo gij van Albrecht de vertaling mijner preek ontvangt, gelieve op blz. 10 (r.1 v. b.) de woorden: "ik ben Christus" te veranderen in: "ik ben Christi". Zo staat er in mijn Duits; Luther zei ergens: ik ben Christus, maar Paulus: gij zijt Christi". Ook veranderde hij de woorden: "Gij, Here Christus, zijt mijne gerechtigheid, ik daarentegen ben uw zonde!" en schreef: "Gij Here Christus, zijt mijne Gerechtigheid, maar ik met al mijne zonde ben de Uwe". En dat, vermoed ik, zal wel het juweeltje wezen, waarop K. in zijn brief doelt, als hij schrijft: "Maar hij heeft nog iets in mijne preek veranderd, o dat was zo een fijn juweeltje, dat hebben mij al wat Joden willen ontfutselen, maar zij krijgen het niet; dat wed ik, dat gij niet vinden zult, hoewel ik, toen ik bij u was, gezien heb, dat gij het ook had aan uwen vinger. Ik heb het in een klooster gevonden; waar gij ?" Overigens werd de Heer A. door een anders zeer zachtzinnig man scherp beoordeeld; in 1832 (20 Maart) lezen we in een brief van deze Heer aan Freule v. V. te Nijmegen: "Wie is Albrecht? een gistverkoper en dat moest hij blijven, daar kon hij toch een waar Christen bij zijn; maar door overdreven ijver voor orthodoxie gaat hij te ver, richt hij over de denkwijze van anderen, houdt de weegschaal, en keurt alles af, wat niet precies met zijn opiniën overeenstemt. Hij is wijzer dan zijn leermeesters en kan toch nog wel wat leren, al was het maar zijn plichten als man, om zijn goede vrouw niet te verachten, omdat zij naar zijn oordeel nog onbekeerd, en naar zijn woorden nog in handen van de duivel is; zo veel is zeker, hij is geen evangelisch Christen, want mist geheel en al de geest des ootmoeds, welke anderen uitnemender acht dan zichzelf. Wij missen die alle te veel, maar naarmate men zich op de voorgrond plaatst, moet men immers oplettender zijn op de uitgangen van hart en mond; dat hij de preken van Krummacher vertaalt en uitgeeft, is goed, maar hij moest dat getrouw en niet vrij doen; niets uithalen of inlassen, zonder aanmerkingen, noten etc., dan zouden ze meer algemeen bijval vinden. Ik wil ook niet ontveinzen, dat 't mij hindert, op het titelblad de namen van Krummacher en Albrecht verenigd te vinden. Ziedaar mijne gedachten over A." En wat nu de vertaling betreft der leerrede van Kohlbrügge over Romeinen 7:14, zo is die niet beter. Er zijn overal tusschenvoegingen en verklarende opmerkingen te vinden, die dan ook derden aanleiding gaven tot kritiek op de preek zelf. Hij, zelf de waarheid van het gesproken woord niet vattende en ketterij vreemde, wilde het verbeteren En bedierf het ten volle! Kohlbrügge achtte zich verplicht zelf de preek te vertalen en uit te geven. In deze nieuwe uitgave zijn ook opgenomen de haakjes (die men vindt in de originele (tweede) uitgave van het jaar 1836, waartussen K. enige toevoegsels tot zijn in het Duits verschenen leerrede geplaatst heeft, welke hij na al de twisten nodig achtte. Immers de preek had veel tegenspraak verwekt; de vertaling kon zelfs eerst geen uitgevers vinden. Ds. G. N. Westerouwen van Meeteren had een door hem bewerkte vertaling aan twee uitgevers aangeboden, te Delft en te Leiden, maar beide weigerden ze; ook de boekhandelaar J. H. de Oude te Amsterdam was niet voor de uitgave te vinden. "Hetgeen ons niet verwonderen kan, maar door ons volkomen moet goedgekeurd worden", schreef zekere Berends, "wanneer wij letten op de niet met de leer der Gereformeerde Kerk overeenkomende en tegen de bijbel aanlopende uitdrukkingen, welke in deze Leerrede gevonden worden". Deze B. E. Berends was een bakker van beroep te Arnhem, die ook aldaar oefende b, en die, nu de lezing der preek in het land mogelijk was geworden, "het gevaar groot achtte, dat door de gevoelens van de Heer K. een groter getal der eenvoudige en niet genoeg gefundeerde Christenen zouden worden meegesleept". Hij moest dan ook het volk des Heren waarschuwen, zoals de apostel Johannes de Gemeente, met de woorden: "Geliefden, gelooft niet enen iegelijken geest, maar beproeft de geesten, of zij uit God zijn!" en bracht zijn "aanmerkingen omtrent enkele stukken uit die

gehouden leerrede opgezameld, en bij het licht van Gods Heilig woord en formulieren van eenheid beschouwd" te berde in een brochure, die te Amsterdam verscheen c. Hij bidt daarin het volk van God toe, "aan die verkeerde leringen der mensen en eigendunkelijke wijsheid, welke zo zichtbaar tegen het woord van God aandruisen, geen geloof te hechten, maar zich alleen te houden aan dat onfeilbaar woord van God, dat zo wel in de regelmaat van het geloof, als in de praktijk der godzaligheid het baak en richtsnoer zijn moet". En ja, waarlijk zo zeggen wij : het onfeilbaar woord van God moet ons richtsnoer zijn en niet der mensen leringen en inzettingen op het woord van God hebben wij derhalve ons te beroepen en niet op mensen en menselijke geschriften. Dat doet evenwel deze schrijver. Intussen betekent de brochure niet veel ; ze laat ons wel een blik slaan in de heersende gevoelens der eigengerechte vromen, en doet ons zien, hoe voos de grondslagen zijn, waarop zij hun heiligheid voor God bouwen. De Brieven van Schröder (vriend en verdediger van Kohlbrügge) en van Le Roy (predikant te Oude Tonge) geschreven in de zomer 1834, zijn er wel is waar vol van. De laatste schrijft zelfs begin oktober een stuk tegen die bakker en zendt het aan K. Deze wil dit evenwel (om eigenbatige redenen) niet gedrukt hebben, neemt zelf partij voor DA Costa, van wien onder de vrienden bekend was, hoe zeer hij tegen de preek van K. gekant was en naar aanleiding er van een schrijven tot K. gericht had, en nu wil hij, dat deze het stuk vooral lezen moet. Wat overigens Kohlbrügge zelf aangaat, hij schrijft 8 November 1834 aan zijn vriend van Heumen: "God zij geloofd, dat Hij u en mij het bakkersgeloof te schande heeft gemaakt, en geprezen zij zijn Heilige Naam, dat Hij u niet met DA Costa van de gracht in de sloot liet vallen, maar dat Hij u op een vasten grond gezet heeft". Om dien vasten grond ging het en gaat niet, en het is hartelijke liefde jegens DA Costa, die Kohlbrügge de brief deed schrijven als antwoord op diens beschuldiging van Antinomianisme of van onschriftmatige gevoelens en uitingen omtrent de wet of omtrent de leer der heiligmaking van de in Christus gerechtvaardigden zondaar. Deze briefwisseling tussen DA Costa (gedat.: Amsterdam 15 november 1833) en Kohlbrügge (Elberfeld en Utrecht 11 februari 1834) over de leer der heiligmaking werd met de leerrede over Romeinen 7:14 in het jaar 1880 voor 't eerst uitgegeven door enige Vrienden van Dr. K., en was veroorzaakt door de dissertatie van Dr. L. Wage naar e, waarin deze de beschuldiging van Antinomianisme in lichtvaardige onbedachtzaamheid tegen K. had herhaald f. En wat is nu de vaste grond, waarop wij moeten gezonken zijn, om voor God te kunnen bestaan? om vrede te hebben in onze ziel en rust in de consciëntie ? om voor Gods Aangezicht te wandelen in gerechtigheid? Kohlbrügge heeft dien vasten grond juist aangewezen in zijn brief aan DA Costa, en predikt die in deze Leerrede, daarin de vraag beantwoordende aangaande Gods eeuwiggeldende wet, de vurige wet aan Gods Rechterhand, en onze volkomene overeenstemming met die heilige, onkreukbare wet, onze volmaakte gerechtigheid en heiligheid, waarin wij moeten bevonden zijn, als wij voor God komen. Voor allen, die daarover aangevochten zijn en antwoord moeten hebben van God op de bange vraag huns harten: hoe ben ik in overeenstemming met Gods wet, hoe wandel ik voor Zijn Aangezicht onberispelijk ? Voor alle armen van Geest is deze leerrede tot bemoediging en eeuwige troost. Wie daarmee niet overeenstemmen, veelmeer de waarheid, er in ontwikkeld, tegen staan en hen, die dezelve belijden, "Antinomianen" of "wet bestrijders" scheiden, zichzelf beroemende Gods wet te kennen en het oog te hebben op zijn eer, zelf vorderingen te maken in de weg der godzaligheid, deze bezwaren bewust of onbewust de zielen der mensen met hun lasten op te leggen, welke zij zelf met geenn vinger aanraken, en verleiden hen om niet tot Christus te gaan en in Hem te geloven, en in het geloof alleen te volharden en in zijn woorden te blijven, hetwelk alleen onze zaligheid en gerechtigheid voor God is, en waar ook de ware vrucht des Geest alleen gevonden wordt. Wij, tot wie de vermaning gekomen is, niet slechts onze eigene zaligheid te werken met vreze en beven, maar elkanders zaliglheid, begeren niets vuriger, dan dat de ogen geopend worden voor een algemeen geldende dwaling, en velen afgebracht worden van een evangelie naar de mens, waarbij de tot God bekeerde mens, onder welke

liefelijke drangredenen ook, weer van Christus af en onder de wet gebracht wordt, om door werken der wet (doe dat, en gij zult leven!) zijn zaligheid te volmaken en een vleselijke heiligmaking na te jagen, met welke toch niemand de Here zien zal. Van die dwaling en zodanige prediking zal een iegelijk afgebracht worden, die, in oprechtheid vragende naar God en zijn gemeenschap, zonder vooroordeel deze leerrede en de volgende leerredenen van Dr. Kohlbrügge leest. Hij zal deelachtig worden de enigen troost in leven en sterven, om in gerechtigheid bevonden te worden voor God, in overeenstemming met zijn wet, in de wandel naar Geest heilig en onbestraffelijk. Inmers, evenals Paulus, de apostel des Heren, predikt K. Christus, Christus geheel en volkomen, ons van God gegeven tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing; en het is juist de dankbaarheid jegens God voor zijn verlossing, dat K. de waarheid van 's mensen diepe ellende "ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde" zo onomwonden predikten overal handhaaft, en Gode de eer geeft voor zijn verlossing door Jezus Christus onze Here. Zo deed David: Ps 116.13 zo Paulus: Ro 7:24, 25. Maar al wie nog wat is en wat worden en wezen wil, heeft aan zodanige dankzegging niet genoeg, die wil God en mensen en zichzelf wat wijs maken, die verheft zich op zijn bekeerd en beter geworden zijn, op zijn wasdom en vordering in de heiligmaking (beter gezegd: in het aan God gelijk zijn, kennende het goed en het kwaad, Ge 3.5 hij meent Gode te leven, de wet van God te eren, een heiligen ijver te hebben voor hare onderhouding, ja sedert de bekering aan de wet aanvankelijke trouw te hebben bewezen, en, schoon met vele tekortkomingen, haar meer en meer gelijkvormig te worden, om straks in het gericht van God, bij de genadige toerekening van de verdiensten van Christus voor de nog overgebleven zwakheid of tekortkomingen, geheel volmaakt en heilig te staan! Vandaar de vijandschap tegen de prediking der gerechtigheid van het geloof, zoals K. die in zijn leerredenen ontwikkelt; daar is het: de mens niets, en God alles, de mens ten aanzien van Gods wet zonde en vloek, maar in Christus en in Hem alleen voor God rechtvaardig, d.i. in overeenstemming met de wet van God. Tegen het misbruik met de wet van God ijverde K.; de heiligsten eerbied toonde hij voor de wet te hebben, juist waar hij hare geestelijkheid erkende en tegen zichzelf het handhaafde, dit: dat wij vleselijk zijn, onder de zonde verkocht. In zwaren strijd van zijn ziel heeft K. van God het rechte inzicht in dat woord van God ontvangen, maar ook de klaarheid in het Evangelie van Jezus Christus, dat Hij, de gekruisigde, gestorven en opgestane Here, zijn leven was. Hij het einde der wet, waarbij het eigen leven, waarvan wij in onze dood dromen, hem ontviel, en hij alleen het welbehagen van God kon roemen, dat Hij heeft in zijn Christus, Zijn verordeneerde Lam, in Wien God de zondaar, die op Hem steunt en met dat Lam tevreden is, dus in dien Here blijft, in zijn gemeenschap, en in Hem wandelt, in genade aanziet. Horen wij wat K. zelf aan Jonkvrouwe U. Ph. VAN Verschuer (uit Elberfeld) schrijft 23 Nov. 1833: "De aanleiding tot de preek was deze: des maandagsavonds was ik in het Missionshaus" (het Zendingshuis te Barmen)" las daar Romeinen 7 en meende, dat het 14e vers aldus gelezen moest worden: "ik ben vleselijk g verkocht onder de zonde" zonder komma. Des avonds te huis komende was er een boodschap van de oude Krummacher h, of ik des Woensdags voor hem prediken wilde. dinsdagmorgen ga ik tot hem, vind hem ziek, en neem de preekbeurt op mij. Ik kom te huis, bid God om een tekst, sla in het Grieks Ro. 7:14 op, en lees: "ik ben vleselijk, onder de zonde verkocht". Ik weet niet, dat mij in mijn leven iets meer heeft aangegrepen, als die komma te zien. Ik viel neer voor de Here, loofde zijn Naam, prees zijn erbarming, en schreef met een mijzelf onbegrijpelijke snelheid de preek op, in einem Guss (in eens door, zonder tussenpozen). Van buitenleren kon ik dezelve niet, daar het mij onmogelijk is niet te improviseren; de gehouden preek moet nog sterker geweest zijn, intussen is de gedrukte zakelijk dezelfde. Hoe weinig dit nu bij een ander als bewijs kan gelden, zo weet ik toch, dat ik van een ander geen terechtwijzing kan aannemen, tenzij hij voet bij stuk houde: dit en dat zegt gij, dit en dat zegt Gods woord daartegen, ergo is hetgeen gij geschreven hebt onscriptmatig. Dit doet DA Costa niet". En aan een van zijn leerlingen verhaalde K. van deze zijn zielestrijd,

hoe hij voor Gods aangezicht lag en met God worstelde om het rechte verstand van zijn evangelie en de vrede van zijn ziel, dat toen de vraag van Boven in zijn ziel drong: "Zijt gij met Mijn Lam tevreden?" en terwijl hij daarop antwoordde: "ja Here", ontving hij het antwoord: "Dan ben Ik ook met u tevreden; sta open schrijf!" En K. stond op en schreef zijn preek over Romeinen 7:14, ze was hem van God gegeven, en kon ze daarom niet opgeven. een passage uit een anderen Brief van K. (aan zekeren Drost te Rotterdam, gedateerd: Utrecht: 12 maart 1844), die deze mededeling bevestigt, waarin K. van zijn zielsworstelingen gewaagt en van de ontvangen klaarheid in de waarheid, doet ons hier een gedeelte er van afdrukken. Kohlbrügge dan schrijft: "In het jaar 1826 had ik, die nooit enig idee van bekering, Gods volk, of iets van dien aard gehad had, in enen allerdiepste weg en in benauwdheid der helle de bijbel vóór mij; en in een punt des tijds schoot in mijn hart, dat ik niet beschrijven kan, het was sneller dan de bliksem, en de ferveur i kan ik ook niet uitspreken, maar in die ferveur heb ik toen gehoord en gelezen de woorden, die gij in Jesaja 54:7-10 Isa. 54,7-10 leest: "Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen. In enen kleine toorn heb Ik Mijn Aangezicht verborgen; maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de Here, uw Verlosser. Want dat zal Mij zijn als de wateren Noachs, toen Ik zwoer, dat de wateren Noachs niet meer over de aarde zouden gaan; also heb Ik gezworen, dat Ik niet meer op u toornen, noch u scheiden zal. Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Here uw Ontfermer". Een wolk van diepen vrede was in mij en om mij heen, en alle mijne zonden waren van mij af. Ik sprak toen dadelijk zulk een spraak, dat de oudste vromen mij voor zeer oud in de genade hielden, zo is het voortgegaan. Ik wies en nam toe boven anderen in de wet, en allen, die mij gekend hebben, zullen getuigen, dat ik hun of gelijk of te boven was, en velen namen zelfs aanstoot aan zo veel heiligheid, als ik voorstond, en nog meer deraan, dat ik ze zo consequent doorzette en beoefende. Dit heeft zo geduurd tot 1833; na dien tijd kwam er een keer in mijn leven, en rees bij mij de vraag: "waarom is het mij dan zo?" Ik ben toen in enen weg gekomen, waarin het mij nog verwondert, dat ik niet vergaan ben. De openbaringen van God en Christi vermenigvuldigden en herhaalden zich allen morgen, eer de nacht voorbij was, en tot twee malen ben ik er toen nog weer uitgekomen als bij een oorlapje uit de muil des Satans. Bij de eerste keer had ik Romeinen 7:14; bij de tweeden: "gij zijt om niet verkocht, gij zult ook om niet verlost worden". Bij de eerste maal werd mij Gods gerechtigheid geopenbaard, bij de tweede maal leed mijne gerechtigheid totale schipbreuk "Lang heb ik volgehouden, om met de wet in eigen hand tot de volkomenheid te geraken, en ten bloede toe te strijden; maar ik zonk er daarbij steeds dieper in, en waar ik niet dieper kon, maar ver beneden de duivel verzonken lag, dAar, in mijne radeloosheid en verlorenheid, is mij de Here ontmoet en heeft mij gezegd: "Zo als gij zijt, zijt gij Mij heilig, niets daar af, niets daar toe!" Dat was mij onverwacht! Dat was in mijne gedachten niet opgekomen! Ik zag een Lam ter Rechterhand der Heerlijkheid. Daar heb ik afstand gedaan van wet, van Heiligheid, van mijn weten van goed en kwaad, van mijn Wedergeboren, Bekeerd, Vroom zijn, van mijn God kennen, Godbeschouwen, van alle Godsvrucht, van alles wat vlees heeft, geeft en werkt, en nu is mijn enig heil in de hoogte en in de diepte: "Met ons God". Dat is mijne eeuwige vreugde, vrede, leven, gelukzaligheid, Evangelie, wet en Gebod, al het andere acht ik, gelijk mijzelven, stof en niets. Die gelofte heb ik aan de Here gedaan, dat, zo Hij er mij uithaalde, ik allen, die het horen wilden, zou leren en verkondigen, dat Hij goddelozen rechtvaardigt en dat Jezus de enige Gezalfde, de in vlees gekomene is. Die gelofte heb ik betaald en zal ze betalen, zo lang ik in deze tabernakel wezen zal, maar zij hebben mij met hopen tegengestaan, zodra ik begonnen ben Gods wet te bewaren. Dat had mij toch dronken gemaakt van troost, dat, toen ik vanwege mijne ongerechtigheden niet zien kon, toen zij meer waren dan de haren mijns hoofds, en mijn hart mij verlaten had, toen mijne melaatsheid met hare plage tot op het hoogst gestegen was, de Here tot mij zei: "Gij

melaatse zijt rein! gij hebt de oude mens afgelegd, uw oude mens is medegekruisigd, gij hebt de nieuwe mens aangedaan!" En wie was ik, dat ik niet geloven zou, wat de Here mij zei? Ja, of ook de duivel opnieuw met alle macht mij telkens uit dat woord zocht te verdringen, zo is toch dat woord, waaraan ik in al mijn verklagen ben blijven hangen, sterker geweest, dan alles wat tegen mij was, en dat woord is mijn stok en mijn staf en een lamp voor mijnen voet. Wat ik u mededeel, deel ik mede tot voorbeeld, niet om wat van mijzelf te vertellen; want toen ik mijnen weg verloren heb, heb ik des Heren woord blijvende in der eeuwigheid bevonden".

Kohlbrugge over Romeinen 7 : 14

Aan het slot van de zo straks aangehaalden Brief (aan Freule v. V. d.d. 23 Nov. 1833) schrijft Kohlbrugge: "De aanleiding tot de preek was niet de brief van Da Costa, welken ik eerst in deze week ontving, maar ik had mij reeds lang voorgesteld zulk een te houden. God gaf mij gedurig andere teksten. Laatstleden Zondag (18 Nov.) was het de tijd". En op een vroegere plaats van dien uitvoeringe brief staat: "Voor 14 dagen (d.i. op 11 Nov.) preekte ik des morgens over de woorden: De rechtvaardige zal uit het geloof leven". Laatstleden Zondagnamiddag (18 Nov. 1833): "Doen wij dan de wet te niet door het geloof? Dat zij verre, maar wij bevestigen de wet". (Ro 3.31.) De werking dezer beide predikaties vooral was geweldig. In de laatste tastte ik de schouwburg, concerten, bals, opera's, onderdrukking der arbeidslieden, onderling bedrog in koopmanschap en nering, in het kort alles wat ik verkeerd in Elberfeld had opgemerkt, vrijmoedig aan. De werken des burgemeesters, die concerten laat geven voor armen !! er onder begrepen, eindelijk ook de vals mystieke heiligheid van Tersteegen, toonde aan, wie de eigenlijke Antinomianen en tenietdoenders der wet waren, en stelde daarop voor, hoe Christus het einde der wet was, en hoe het niet anders zijn kon, of die het ware geloof hadden brachten ook vanzelve vruchten der dankbaarheid voort. Vooral tastte ik ook die aan, die tot stelregel hebben: laat ons zondigen, opdat de genade des te heerlijker worde, en die zich als zwijnen openbaar laten kenmerken. De valse broeders en Christenen, die nog niet recht ervaren hadden, dat Ro. 7:14 geen compliment is, bleven ook niet verschoond." Nu, het woord van God keert niet ledig weer; de waarheid behaalde hare zege; vele werden door die prediking aangegrepen, ontdekt, uit hun zondengraf opgewekt en in de ruimte gezet. Wie immers de wille Gods wilde doen, die bekende van deze leer, dat zij uit God was, en dat die leraar niet van zichzelf sprak. Evenals K. zelf door de genade des Heilige Geest de waarheid erkend en door Dies drijving de preek op schrift had gebracht, zo ging ook velen hoorders en lezers het licht op in de duisternis, en menig vermoeide en belaste ziel ontving de troost van de vergeving harer zonden en de gewisheid van hare volkomen zaligheid. Evenzeer verwekte dit getuigenis geweldigen aanstoot en ergernis. Merkwaardig echter genoeg: de Een noemde K. een wetdrijver, de ander een wetbestrijder. "Men heeft mij meermalen schamper bejegend of bespot of gehouden voor iemand, die de zogenaamde volmaaktheid dreef, of de wet verwierp, dus ũf beschouwd als een Antinomiaan ũf als een volmaaktheidsdrijver" (Brief aan Drost). Zo gaat het, als de waarheid van God gepredikt wordt" en elk, die het woord recht snijdt, moet zich met lijdzaamheid wapenen tegen de gewoons der eigengerechte en valse broeders, dat hij zowel een wetbestrijder als een volmaaktheidsdrijver is". (Bevestigende Vragen en Antwoorden op de Heidelb. Catechismus blz. 161.) Tegenover al de tegenwerpingen antwoordde K. met het woord van God; hij zegt steeds en zeer beslist tot de bestrijder: "zo staat er geschreven, en gij moogt toezien". Hetgeen hij ontvangen had van de Here, stond bij hem vast; dat was hem heilig, dat hield bij staande, daarbij volhardde hij. De vijandschap tegen de leer, die K. preekte, hebben niet alleen Da Costa en vele van zijn vroegere vrienden uit de kring van het RĖveil, en die straks tot de Afscheiding (1834) overgingen, getoond, maar ook nog heden roepen even velen, en dat, schoon zij beter kunnen weten, dat door Kohlbrugge geleerd wordt: "weg met de wet, wij worden niet beter, maar al erger". Dat door hem (en zijn leerlingen) slechts ellende en verlossing gepredikt wordt, maar geen dankbaarheid; dat door hem (en zijn volgelingen) de leer der Heiligmaking verzaakt wordt. Die laster meent men straffeloos te kunnen en te mogen verbreiden en voor die prediking te waarschuwen. Dan vindt men hier, dan daar dergelijke aantijgingen, bij de een in zeer scherpe bewoordingen, bij de ander meer gemoedelijk; dan spreekt men van "Kohlbruggianen", en een weet reeds wie daar onder zijn te verstaan, eigenlijk: Antinonianen - of van "Neo-Kohlbruggianen", (deze benaming is uitvinding van Dr. A. Kuyper *), waarmee deze de z.i. van Kohlbrugge afgeweken leerlingen aanduidde) en beschuldigt hen als afwijkende van de Gereformeerde leer. De waarheid van God zal echter blijven staan, en wij zullen er geen

haar aan krenken, noch een stroobreed wijken! 1887. en verder de beschuldigingen in de dictaten over de dogmatiek voor de studenten der Vrije Universiteit, en verstrooid in vele anderen werken. Tegenover hetgeen uit de kring der tegenstanders van K.en diens prediking, ondanks betuiging van waardering, is gezegd en geschreven, hetzij deze zich bevinden in de Nederlandse Hervormde Kerk of onder de zich noemende "Gereformeerde Kerken" (A of B of C) 1834 of 1886 geleerden van professie *) of meer ontwikkelde gemeente leden** of wie en waar immer zij mogen gevonden worden, leze men Kohlbrugge's eigen getuigenissen, zijn preken, en oordele dan! * Zie o.a. Dr. G.J. Vos Azn.: Groen van Prinsterer en zijn tijd Dr.J. Groenewegen in de Stemmen voor waarheid en Vrede". 1882. Prof.Dr. S.D. van Veen: een eeuw van worsteling. 1904 (handelt op blz. 513-517 over Kohlbrugge; zie met betrekking tot deze kwestie blz. 516. ** Zie o.a.J.Kuiper, Geschiedenis van het godsdienstige en kerkelijk leven in Nederland. blz. 436 vv. H. Veenendaal, (toen hoofd der Chr. school te Silvolde), thans leraar aan de Chr. Kweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Leiden); Iets over Dr.Kohlbrugge en zijn volgelingen. (Referaat, gehouden in de ringvergadering van Geref. Jongelings-Vereenigen in "de Graafschap" te Varsseveld 28 Oktober. 1898.) Hierin wordt ook van Kohlbruggianisme, Kohlbruggianen en op voetspoor van Dr. A. Kuyper van Neo-Kohlbruggianen gesproken. De naam van de schrijver was niet bekend, maar het Voorbericht werd getekend H. Te Velde, V.D.M. Dr. J.van Lonkhuyzen noemt het in zijn genoemd werk en aldaar: Een woord vooraf (blz. 3.) "een zeer verdienstelijk werkje" en zegt er van: "het geeft behalve mededeling van de voornaamste gebeurtenissen uit K.'s. leven, van hem en van zijn leerlingen en hun prediking een vrij juiste beschrijving en gezonde beoordeling". Opmerkelijk is het, dat juist van de zijde dergenen, die zich het meest beroemen gereformeerd" te zijn en met de Belijdenis overeen te stemmen, de meest hatelijke aantijgingen geschied zijn. Ik denk daarbij aan het pamflet, dat uit de hoek der Christelijk-Gereformeerde Gemeente te Middelburg in 1870 is te voorschijn gekomen. waar zekere A. Buyk in een Brochure "Het Antinomianisme van de WelEd. Heer Bernhardt te Utrecht ontmaskerd, bestreden en weerlegd" ook melding maakt van de "Kohlbruggiaanse geest" en geweten heeft dwalingen aan te wijzen bij de "wijdberoemden heer Kohlbrugge" hoofdzakelijk in de leer van de wet en de heiligmaking", een man, die zichzelf noemt "een bijna 70-jarigen bewandelaar van de weg naar Jeruzalem daarboven", wiens geschrift N.B. kerkelijk goedgekeurd het licht zag. Deswege heeft Ds. W.E.M. Engelberts die "Kerkelijke Goedkeurders van Buyk's Antinomianisme terechtgewezen wegens overtreding van Gods eeuwig geldende Geboden". (Utrecht. J.J. H. Kemmer 1870.) Daarbij tekenen wij slechts aan het schriftwoord: Psalm 37:32-40. Een uitnemend boek, dat tot verweer dient tegen Dr. van Lonkhuijzen's dissertatie (Dr. J. van Lonkhuijzen Dr. H.F. Kohlbrugge en zijn Prediking in de lijst van zijn tijd. Wageningen 1905. Naamlooze Vennootschap: Drukkerij "Vada", bij de Vrije Universiteit), waarin bij veel waardering toch de staf gebroken wordt over Kohlbrugge en diens leer, is het onlangs verschenen geschrift van Dr.J.C.S. Locher ("Verschenen te Amsterdam 1908 vanwege de "Maatschappij tot uitgave van Gereformeerde Geschriften"). "Toelichting en Verweer, opmerkingen aangaande verschillende punten der waarheid enz", waarin de lezer ook menig stuk vindt, dat over Romeinen 7 klaarheid verschaft (Ook zij gewezen op het lezenswaardig boekje van Ds. Th.J. Locher Noch Perfectionisme noch Antinomianisme. Korte verklaring van Heidelb. Catech. Vr. en Antw. 114 en 115 en van Rom. VII. Amsterdam.) Te voren reeds had Dr. Locher de afgescheiden Predikant J.C.G. Voigt aangegrepen, die in "de Bode der Gereformeerde Kerken in Noord Brabant en Limburg" een stuk geplaatst had "De Neo-Kohlbruggiaanse dwalingen", waarin ook over Dr. K. wordt gehandeld en de dwalingen opgesomd, uiteengezet en aan Gods woord getoetst en weerlegd worden. In Nr. 3 komt de preek over Ro 7:14 ter sprake, waaruit in Nr. 4 enige uitdrukkingen worden aangehaald, die "toenmaals redenen moesten geven, om ongerust te zijn ten aanzien van zijn leer omtrent Gods wet". Het stukje, dat volgt, luidt: "Kohlbrugge zegt in die preek bijv.: "De wet is een lijk, waarmee de

Christen niets meer heeft uit te staan, daarom weg met de wet; wij worden immers niets beter, maar al erger? Ook de wedergeborene is en blijft onmachtig, hij blijft ledig in zichzelf; daarom moet hij zich lijdenderwijze gedragen; goede werken brengt hij vanzelf voort, zonder dat hij het merkt. Alle doen is verkeerd, zelfs dit of dat te willen vermijden. Ge kunt niets willen, heden onheilig, na een jaar nog onheiliger. Daarom is alle streven naar heiliging verkeerd. We behoeven ook niet heilig te worden, wij zijn het in Christus. Hoe gruwelijker voorwerp de mens is, des te heerlijker meesterstuk van Gods genade. Alle heiligingsstelsels moeten overboord. Wat gij hebt is zonde, gij kunt niets dan zondigen. Al dat tobben met de wet en de heiligmaking doet de duivel groot genoegen enz. Van de "oefening in de godzaligheid" wil K. niets weten, het "staan naar de volmaaktheid" keurt hij af, het "trachten om Gode waardig te leven" noemt hij de ergste zonde, daar toch alle mening van voor God te willen leven op zelfbedrog en huichelarij uitkomt. Ook wordt het woord Gods "doodt dan uwe leden" aldus verklaard: "houdt ze voor dood". Deze uitdrukkingen gaven, zoals te begrijpen is, veel aanstoot. Ds. Brummelkamp (bedoeld is Ds. A. Brummelkamp, in leven predikant bij de Chr. Afsch. Gemeente te Hattem, later docent aan de Theologische School te Kampen, overleden 1888) bracht hem met zachten ernst het gevaarlijke er van onder het oog. Maar het antwoord was een scherpe brief, waarin hij Brummelkamp zijn verontwaardiging laat gevoelen, omdat deze "zijn naam in Nederland stinkende had gemaakt, hem beschuldigende van antinomianisme". Tot zover Ds. Voigt. Wij behoeven op een en ander nu niet meer in te gaan, maar voegen deze kleine aantekening hierbij: dat Brummelkamp en Kohlbrugge, zijnde tijd en studiegenoten, met elkaar nauwe vriendschappelijke omgang hebben gehad; dat de Afscheiding ook tussen hen een scheuring heeft teweeggebracht; dat K. in zijn schrijven aan Br. uit Utrecht 1839 verklaart: (De briefwisseling verscheen onder de titel: Twee Brieven uit het jaar 1839. Amsterdam. Scheffer en Co 1894. De vorige uit gaven zijn foutief). "Te Utrecht hebben zij tot ÈÈn toe allen vÛÛr de Afscheiding persoonlijke omgang met mij gehad. Ik bleef al tijd te huis, om een iegelijk met des Heeren woord en met de vertroosting, waarmee de Heere mij vertroostte, te dienen. Zij hebben mij, de een voor, de ander na, verlaten, zich stotende aan dat woord". En Kohlbrugge verklaart aldaar: Niet ik heb mij verwijderd van degenen, die Gij uw Gemeente noemt, maar zij, ten minste voor zoveel de Utrechtse en verscheidene andere Afscheidenen aangaat, hielden en houden zich tot dus verre verwijderd van dien zij niet horen willen vanwege hun afkerigheid van 's Heeren wet". En in het jaar 1863 schreef K. uit Basel, waar hij bij zijn schoonzoon, toen Privaatdocent Dr. E. B-hl, vertoefde, een brief aan zekere vriend L., dien Ds. H.W.C. Kocken 1879 uitgegeven heeft, waaraan wij het navolgende ontleen: "In 1833 verscheen mijn leerrede over Ro. 7:14; zij, die spoedig daarop de Afscheiding invoerden, verwierpen die leerrede en beschuldigden mij van Antinomianismus of wetbestrijding. Ik doorliep toen alle de boeken, die ooit van de Antinomianen uitgegeven zijn. Dat noemde ik en dat noem ik nog onschuldig bloed vergieten, iemand te beschuldigen van de ketterij aller ketterijen, waarvan mijn ziel een afschuw heeft. Zij verwierpen in mijn persoon het getuigenis, waarin de redding van Kerk en land lag. Tegen al mijn waarschuwen aan werd de Afscheiding begonnen en doorgezet. Honderden, die zich afscheidten, vraagden eerst bij mij aan, ik zou hun in de Naam des Heeren zeggen, wat hier de rechte weg ware, 't welk zij dan aanhoorden; weer en weer komende zeiden zij eindelijk, zij hadden er geen licht in, en scheidten zich intussen spoedig daarop af. Zij, die de Kerk waren, gingen kerkjes stichten, lieten zich door deels onbekeerde jongens drijven, om naar vlees te kunnen wandelen, en verwierpen in mij de van God gezonden en door veel lijden toebereide getuige, die weer met de leer kwam, welke God op 't hoogst verhoogt en de mens op 't diepst verootmoedigt. Die ik liefhad keerden mij de rug toe, en de vijanden hadden hun wil. Zo stonden de zaken toen; nu zijn wij ongeveer 24 jaren verder, en de vijand heeft alles in. 't Is geschied onder Gods rechtvaardig oordeel en hoge toelating, gelijk het opkomen van Saul en zijn regering. Mochten er weinigen gevonden worden, die het de vroegeren napraten om mij te betichten van

een ketterij, waarvan ik een afschuw heb. Onder Afgescheidenen en niet Afgescheidenen zijn, die mijn broeders en zusters zijn in de Heere. Moest ik in Holland thans leven, zonder zelf te prediken, ik zou gaan, waar ik het groene gras vond, 't zij niet of wel afgescheiden, latende het verdere aan de Heere over, zonder iets terug te nemen van mijn getuigenis, 't zij links of rechts'. Dat mogen nu theologen en gemeenteleden, die zich tegen Kohlbrugge en zijn leer in het harnas gestoken hebben, of de prediking van zijn leerlingen haten en vlieden als verderfelijk, wel overwegen; daaruit zal hun ook blijken, wat die leerlingen als oorzaak achten van al die verwarring en sektemakerij en al de boze handel in Kerk en Maatschappij. Lang kunnen wij dwalen, broeders en zusters, in die hoogstgewichtige stukken der leer der zaligheid, maar toch zal er bij ons het rechte licht over moeten zijn opgegaan, indien wij in vrede zullen wandelen en in leven en in sterven de enige troost deelachtig zijn van Jezus Christus' eigendom te wezen, verlost van de dienstbaarheid der wet, van de zonde, waaronder wij verkocht zijn, van de duivel en diens geweld, en wandelende in de vrijheid, waarmee Christus ons heeft vrijgemaakt, en als in Hem bevonden zijnde, niet hebbende een rechtvaardigheid uit de wet, maar die door het gelove Christi is, namelijk de rechtvaardigheid, die uit God is door het geloof. Kohlbrugge heeft volhard bij deze waarheid en is er op gestorven. Onwaar was het bericht uit de mond van een "broeder" op een conferentie (geestelijke Brighthon-conferentie) te Arnhem, dat wijlen Ds. P. Huÿt met blijdschap begroette en waarvan hij gewag gemaakt heeft in het Julinumnummer van het Tijdschrift "Het Eeuwige Leven" 1882, als had K. op zijn sterfbed aan de zuster, die hem de ogen toedrukte, de getuigenis afgelegd, dat hem het rechte gezicht op de heiligmaking steeds had ontbroken, en dat hij, als hij nog in het leven gespaard werd, die nu gans anders zou prediken. Hoe kon men toch komen tot zulk een verzinsel! Dat het bericht een leugen was, zo in zijn geheel als in zijn delen, daarvan heeft Huÿt zich zelf overtuigd, en in het Octobernummer van hetzelfde Tijdschrift verklaring afgegeven, daaraan toevoegende een schrijven van Ds. A. J. Eijkman, waarvan wij de hoofdinhoud hier laten volgen: "Al stond het onware van bovenstaand getuigenis voor mij vast, daar toch ik, gelijk allen, die kennis namen van hetgeen Ds. K. leerde en schreef, weet, dat zijn standpunt op latere leeftijd in geen enkel opzicht verschilde van dat van zijn vroegere periode, in tegendeel, al wat door hem geschreven is, zich kenmerkt door een vastheid van overtuiging, zoals de Heilige Geest overeenkomstig het woord Gods werkt, Evenwel heb ik gemeend, ter bevestiging der waarheid, tot versterking en vertroosting van allen, die Godzaliglijk willen leven in Christus Jezus en deswegens vervolgd worden, een zodanig getuige te moeten horen, die door zijn dagelijks verkeer met de geliefde ontslapen leraar als volkomen bevoegd ten deze gelden mag. Deze is Ds. J. K²nzli, predikant bij de Nederl. Geref. Gemeente te Elberfeld, die mij op mijn schrijven over deze zaak het volgend antwoord toezond: "Het is mij lief, dat gij mij in de gelegenheid stelt, u te schrijven, dat wat die "broeder" op de conferentie te Arnhem omtrent Ds. Kohlbrugge gezegd heeft, een leugen is, zoals iedereen, die de ontslapen leraar gekend heeft, wel weten kan. Ik ben in zijn laatste ure tegenwoordig geweest, en in zijn laatste ziekte heeft niemand anders dan zijn schoondochter hem verpleegd en opgepast, en iets van dien aard heeft Ds. K. nooit gezegd. Neen, onze dierbare leraar is tot aan zijn einde toe vast gebleven bij het getuigenis van de waarheid Gods, ook omtrent de heiligmaking, zoals hij het zijn ganse leven door beleden, en waarvoor hij gestreden heeft". Nog kan ik hier bijvoegen, dat Ds. K. tot een vriend, die hem tijdens zijn ziekte dagelijks bezocht, een paar dagen vóór zijn sterven met blijdschap en volkomen zielerust sprak: "Wat is het toch goed, dat men de weg gevonden heeft, als men jong is; want dan behoeft men niet meer te zoeken, als men oud is geworden." Hierbij sta ten slotte het woord, dat Ds. Kohlbrugge bij de viering van zijn 25-jarig ambtsjubileum (7 juni 1871) gesproken heeft (Zur Feier des fünfundzwanzigjährigen Bestehens unseres Vereins. Elberfeld 1889. Zie de "Stemmen uit Jeruzalem", III Jaargang. Nr. 4. Toespraak, gehouden door Ds. H. F. Kohlbrugge de 7de Juni 1871 blz 13)): "ik sterf daarop en herroep van al wat ik geschreven heb en gijlieden in handen hebt, geen tittel noch jota. Ik weet,

dat het Gods woord is, in rein goud en zilver, want ik heb het niet uit de mouw geschud, maar van uit het diepste lijden heb ik het ulieden meegedeeld". Van af het tijdstip, dat Ds. K. de preek over Ro 7:14 heeft gehouden, kan van hem inderdaad hetzelfde gezegd worden, wat Beza in zijn biografie van Calvijn schrijft, dat deze op zijn laatste levensdag nog hetzelfde heeft geleerd als wat er in zijn eerste geschrift door hem is verkondigd. Zoals in Nederland ging het in Duitsland. In het Wupperdal (Elberfeld Barmen Gemarkte) werden zijn preken door een overgrote schare gehoord; velen drong zijn woord in het hart; velen bekeerden zich tot God en geloofden in de Heere Jezus Christus, deden afstand van hun leven en vrome werken, om Gode te leven door het geloof, en werden op de vaste grond gezet, die niet wankelt in der eeuwigheid. Maar ook velen stonden tegen. De vijandschap tegen de leer, die Kohlbrugge beleed, toonde zelfs hij, die 't eerst hem de kansel afstond: Dr. F.W. Krummacher (neef van Ds. G.D. Krummacher, te Elberfeld) destijds predikant te Gemarkte, daarna te Elberfeld en later hofprediker te Potsdam, die in zijn "Palmbliet" een breed artikel aan "Kohlbrugge en zijn school" (In het Duits staat er: "Der Doctor Kohlbrugge, und seine Schule") heeft gewijd, welk stuk later (in 1859) aan Dr. F.W. Krug, hulpprediker te Elberfeld, tot een historische wegwijzer (tot op 1845) heeft gediend voor zijn lezingen over gelijkkluidend thema. Deze lezingen zijn op genomen in diens boek: "Kritische Geschichte der protestantisch-religiösen Schwärmerei, Sektirerei und der gesammten un und widerkirchlichen Neuerung im Grossherzogthum Berg, besonders im Wupperthale". (Vorlesung 19-21.) Verkort vindt men dit stuk in het "Repertorium voor Buitenlandse Theologie" (uitgegeven door I.P. de Keijser. Jaargang 1852 blz. 76 vv.) waar de lezer mede ongelooflijk vuile oordeelvellingen van de "Vertaler" vinden kan. Hetgeen echter Krug toen als waarheid meende te moeten verkondigen, heeft hij in "Zur Steuer der Wahrheit" herroepen; dit stuk werd in 1857 in het Nederduits uitgegeven onder de titel: "Hulde aan de waarheid. Herroeping van vroegere onjuiste oordeelvellingen omtrent de Weleerw. Heer Dr. Kohlbrugge en zijn leer, door Dr. F.W. Krug (Amsterdam, bij Spin en Zoon 1857) "Belangrijk zowel door vele geschiedkundige bijzonderheden, als door de beschrijving van Dr. K. in zijn werken en in zijn wandel, dienstbaar om ook hier te lande veler vooroordelen weg te nemen en Gods leidingen te doen erkennen". In eerstgenoemde werken hebben En Krummacher En Krug Dr. Kohlbrugge aangegrepen zowel wegens zijn leer (op onderscheidene punten) als ook wegens zijn kerkrechtelijk standpunt, bepaaldelijk de verhouding van hem en van de te Elberfeld gestichte Nederlandsch Gereformeerde Gemeente (Constitutionsakte 1847) tot de Duitse Evangelische Lands kerk (Gereformeerde en Lutherse Kerken in Een kerkverband) bij wie de Agenda d.i. een uit Roomse en Lutherse Formulieren samengestelde liturgie van regeringswege was ingevoerd of opgedrongen, en waarvan de belijders der Gereformeerde leer en kerkinrichting niets wilden weten.

Schriftverklaringen

door Dr. H. F. KOHLBRÜGGE

In leven predikant bij de Nederlands-Gereformeerde Gemeente te Elberfeld

BEWIJZEN VOOR DE WAARHEID VAN GODS WOORD

Welke bewijzen bezitten wij dat het boek, het welk wij onder de naam Bijbel, Heilige Schrift enz. als Woord van God kennen, ook waarachtig het Woord van God is?

Wij hebben daarvoor de volgende zowel innerlijke als uiterlijke bewijzen.

Ten eerste. Het gevoel van de waarheid van het Woord van God, dat wij, wanneer wij daarin lezen, in ons hart ondervinden, het welk zich onwillekeurig bij ons opdringt, als de oneindige liefde, de grote wijsheid van de Heere, Zijn gerechtigheid en genade zich aan ons openbaren. Wij gevoelen wel, dat dit niet door het verstand van een zondig mens voortgebracht is, wij voelen, dat het waarlijk het Woord van God is.

Hoe diep en onnaspeurlijk zijn toch de raadsbesluiten van de Heere, hoe volkomen zijn al Zijn inzettingen en geboden! Welk een oneindige wijsheid ligt er b.v. in de wetgeving op Sinai, in die wet, welke als een voorbeeld, dat aan alle eisen beantwoordt enig daar staat, het welk door hen, die niets van het Woord van God geloven, als zodanig moet erkend worden. De mens met zijn zwak verstand kan de oneindige liefde, de grote wijsheid en de onnavolgbare eenvoud, welke wij in de Bijbel vinden, niet eens vatten, hoe zou dan die Heilige Schrift uit zijn hart voortgekomen zijn!

Ten tweede is de vervulling van alle beloften die de Heere de mensen reeds in de vroegste tijden gegeven heeft, en deels dadelijk, deels eerst lange tijd daarna vervuld werden, een zichtbaar bewijs voor de waarheid van de Heilige Schrift.

Zo vinden wij de ganse geschiedenis van onze Heere Jezus Christus reeds in het Oude Testament als een belofte. Adam was de eerste, aan wie de Heere in Zijn Zoon een Verlosser beloofde (Gen. 3), toen hem de weg ten leven, door zijn ongehoorzaamheid ten enenmale ontoegankelijk was geworden. Deze profetie werd later aan Abraham, Izak en Jacob herhaald, daarna vinden wij haar aan David gegeven (2 Sam.7); en later aan Koning Achaz door de profeet Jesaja (Jes. 7:14). En zo vinden wij die verkondiging in alle boeken van Mozes en van de profeten overal terug, en in de Psalmen en Profeten wordt er in het bijzonder op gewezen.

Buitendien vinden wij echter in de boeken van Mozes, van Samuël, van de Koningen en Kronieken vele voorzeggingen, waarvan wij de vervulling reeds in het Oude Testament lezen, zoals die van de beloften die de Heere Abraham, Izak en Jacob gaf ten opzichte van hun geslacht, dat hun zaad zou worden als het zand aan de oever van de zee. En dat God hun zaad na hen in het beloofde land zou brengen, hetwelk werkelijk, zoals wij in het boek Jozua lezen, aan het hele volk Israëls vervuld geworden is, terwijl Hebr. 11:9 en 10 ons te kennen geven, welk land zowel voor Abraham als voor al degenen, die na hem in het geloof sterven, daarmee bedoeld wordt.

In het eerste boek van Samuël vinden wij vooreerst de vervulling van de voorzegging die door Eli aan Hanna, de huisvrouw van Elkana (hfdst. 1:17) gegeven was, en de profetie van de Heere, verkondigd door de mond van Samuël aangaande Eli en zijn zonen en later over Saul en David. In het tweede lezen wij de profetie van de profeet Nathan: "dat het zwaard niet wijken zou van het huis van David tot in eeuwigheid", waarvan wij de volkomen vervulling vinden in de latere geschiedenis van de nakomelingen van David.

In het eerste boek van de Koningen lezen wij in het 1e hfdst. vers 12 en 13 dat de Heere het koninkrijk uit de hand van Salomo zal scheuren, en hem slechts één stam om Davids wil overlaten zou, zoals God Salomo wegens zijn afgoderij gedreigd had, en waarvan wij de voltrekking reeds in het 12e hoofdstuk vinden, waardoor tevens de voorspelling van Ahia aan Jerobeam vervuld werd. Het 13e hoofdstuk bevat de merkwaardige woorden van de man Gods tegen het altaar te Bethel, die de koning Josia vervuld heeft (2 Kon. 23:16). In het 14^e hoofdstuk

vinden wij de voorzegde dood van Jerobeams zoon. De vervulling van de bedreiging, die wij in hfdst. 21:24 over de dood van Isebel en over het huis van Achab lezen, vinden wij in 2 Kon. 9:36 en 37. De voorzegging van de dood van Ahazia, 2 Kon. 1:1, 6 en 17. In het 20ste hoofdstuk en in het voorgaande de voorzeggingen die God aan Hiskia, en in het 22ste hoofdstuk die de Heere aan Josia heeft doen toekomen. In het laatste hoofdstuk van het tweede boek der Koningen en Kronieken wordt ons de verwoesting van Jeruzalem, de wegvoering in de Babylonische ballingschap en de wederopbouw van de tempel door Cyrus verhaald, van welke drie gebeurtenissen in de profetieën zo dikwijls sprake is.

Ten derde geeft ons de nadere beschouwing van de aard en de wijze, hoe God Zijn Woord aan ons openbaar gemaakt heeft, een vast geloof aan de waarheid van de Heilige Schrift. God heeft hier, zoals altijd, de zwakste instrumenten tot de uitvoering van Zijn wil gebruikt, om Zijn heerlijkheid met des de groter glans te doen uitkomen. Immers de Profeten en Apostelen zijn niet zodanigen geweest, die bij de verspreiding van hun leer eigenbelang of een nader menselijk doel voor ogen hadden, of ook maar een geordend, voor hun geest helder stelsel volgden, maar zij spraken door de Geest gedreven zoals de Heere het hun in de mond gaf. (De enig juiste weg!) Om tot een eigen uitwerking van een leer te komen waren zij:

1. te weinig beschaafd zoals Mattheus, Markus en Petrus.
2. te weinig genegen; immers Mozes en Jeremia onder andere weigerden aanvankelijk de roeping van de Heere te volgen.
3. zouden zij stellig een andere weg gekozen hebben, indien eigenbelang hen had gedreven, want immers gedurende hun gehele leven hadden zij met vervolging, angst en nood te strijden; ook waren zij waarlijk geen geestdrijvers, die met fanatische ijver hun leer door alles heen, zonder te letten op de vastgestelde verordeningen van God, verdedigden, maar zij bleven in de stand, waarin zij door God geplaatst waren, en verlieten die niet eerder tot God hen, door de verandering van de omstandigheden van het maatschappelijk leven, daarheen bracht, waar Hij ze hebben wilde, en ze zo, als was het ook tegen eigen beter weten in, als het ware dwong Zijn wil te volbrengen, zoals Hij dan ook daarvoor steeds middelen gebruikt, die de gewone loop van de omstandigheden niet te buiten gaan.

De mens was slechts het werktuig, dat geheel en al geleid werd door de hand van de Meester niet wetende waar het heenging, of waar het op uitliep. Want Gods wegen zijn immers niet onze wegen en onze gedachten niet Zijn gedachten. Zo verstonden ook de Apostelen in het geheel niet wat Jezus hun zei, en steeds waren zij verbaasd, wanneer Zijn voorspellingen vervuld werden. Het verschil van mening van de Apostelen, na het heengaan van hun Meester, over de besnijdenis en het vasthouden aan joodse gebruiken en inzettingen, bewijzen ons dat velen van hen ook toen nog niet de gehele omvang van de

leer, die zij verbreidden, begrepen, en zich over deze zolang bestaande gebruiken niet konden heen zetten; zo konden de meesten het vrije, doortastende optreden van de Apostel Paulus in het begin niet goedkeuren; en zo lezen wij (Hand. 21), hoe zij hem trachtten te bewegen op de joodse, door Mozes gegeven inzettingen meer acht te geven, en hoe Paulus aanstonds aan deze vermaning gehoor gaf, omdat zulks niet tegen zijn geweten streed; verder lezen wij hoe Petrus eerst door het gezicht, waarin de Heere hem toonde, "dat voor Hem geen aanzien des persoons bestaat," zich er toe laat brengen aan de wens van Cornelius gehoor te geven, terwijl hij vóór dit gezicht niet geloofde, dat God ook een heiden bekeren zou, waaruit ons immers duidelijk wordt hoe weinig hij van het wezen van de vrije genade van God verstond.

Zo hingen dan de discipelen slechts aan het Woord van de Heere en zochten met een oprecht hart in Zijn wegen te wandelen, ofschoon het einde van deze weg voor hun verstand donker was. Een ieder sprak en schreef niet anders dan de Heere hem ingaf, zonder van te voren daaromtrent met de overige Apostelen overeengekomen te zijn.

Hieruit kan men dan ook verklaren de tegenstrijdigheden, die wij met betrekking op de tijd en

op andere kleine bijkomende omstandigheden in de vier Evangeliën vinden, daar een ieder volgens zijn karakter schrijft. Zo heeft Mattheus hoofdzakelijk getracht duidelijk te maken hoe Jezus Christus de bij Mozes en de Profeten beloofde en van David afstammende Messias en Koning is. Zo herkennen wij aan de korte, krachtige en aaneengeschakelde mededeling van Markus duidelijk de krijgsman, die orde en gehoorzaamheid handhaaft; terwijl Lucas, als arts, bijzonder de genezing van de zielen door onze Verlosser uitdrukt; en Johannes de heerlijkheid van het Woord, toen het in het vlees was, bewijst.

Ten vierde is voor ons een bewijs voor de waarheid van de Heilige Schrift, dat zij, niettegenstaande alle inspanningen van mensen om haar omver te stoten, zich nochtans door zoveel eeuwen heen staande gehouden heeft; en dat de invloed van deze leer, door arme vissers en handwerkslieden verbreid, zich, zonder menselijk toedoen, aan gehele volken en natiën heeft doen gelden.

Ten vijfde is eindelijk het meest klaarblijkelijk bewijs voor de waarheid van het Woord de eigen ondervinding. Zo men zich werkelijk aan het Woord van God houdt en God vertrouwt, dan zal een iegelijk ondervinden dat het Woord geen leugen is, maar dat men zich stellig en zeker op alle stukken en uitspraken verlaten kan. Alle beloften, die de gelovige gegeven zijn, zullen ook aan hem vervuld worden. 1 Petr.1:24,25: "Want alle vlees is als gras, en alle heerlijkheid van de mensen is als een bloem van het gras. Het gras is verdord, en zijn bloem is afgevallen; maar het Woord van de Heere blijft tot in eeuwigheid, en dit is het Woord, dat onder u verkondigd is." Vergelijk ook Joh. 7:17.

LEERREDE OVER DE INHOUD VAN DE HEILIGE SCHRIFT

Mijn Geliefden!

Wij zullen heden spreken over de hoofdsom van de inhoud van de Heilige Schrift. Wij bedoelen daarmee de inhoud, die de troost behoevende ziel het eeuwige leven geeft, die ziel verkwikt en op de weg van het eeuwige leven houdt. De mens kan met zijn verstand en goed geheugen alles opnoemen wat letterlijk in de Bijbel staat, maar zijn verstand zal hem nooit leren wat voor hem in dit Woord geschreven is. Hij zal er op zijn hoogst in vinden, (zo hij naar eigen mening een vroom man is), algemene uitspraken, zoals, dat het de vrome uiteindelijk wel zal gaan, dat de goddeloze, als hij zijn einde bereikt heeft, ontvangen zal naar zijn goddeloosheid en roekeloosheid; of algemene gezegden, als vertrouwen op God, over het nut van de ellende, over het eeuwige leven, en daarover hoe de vreze van de Heere het beginsel van de wijsheid is; daarna moge hij nu zowaar zijn wandel regelen, in de grond van zijn hart en gemoed leeft en sterft hij zonder de waarachtige vreze Gods. Eerst daar, waar God de mens tot de overtuiging gebracht heeft, dat hij in zich zelf verloren, dat hij een zondaar en goddeloze is, en dus onder de vloek ligt en de verdoemenis tegemoet gaat, zo hij niet genade voor God gevonden heeft, brengt ook God zelf de mens met al Zijn uitverkorenen op de hoofdsom van de inhoud van Zijn Woord, doordat Hij in de mens het geloof werkt: dat deze inhoud ook voor hem gegeven is, - en dan is voor hem de hoofdsom van de inhoud van het Woord Gods: Christus en het eeuwige genadeverbond. Van deze inhoud leeft hij, op die waarheid berustende gaat hij eenmaal in vrede heen, want deze inhoud is voor hem het volkomen richtsnoer van het geloof en van het wandelen voor God. Hiervan laat hij niets wegnemen en er ook niets aan toevoegen. Wij, die deze inhoud uit ervaring kennen, of met andere woorden: wij, die in dit eeuwig verbond der genade zijn opgenomen door Gods grote barmhartigheid, en wier leven Christus, Christus alleen is, vinden deze inhoud in de gehele Heilige Schrift van het Oude en Nieuwe Testament. Wij schatten het Nieuwe Testament niet zo hoog om het Oude daardoor minder te schatten of op zij te zetten, (zoals de wederdopers doen, of degenen die tegen de kinderdoop zijn), neen! wij houden het Oude en het Nieuwe Testament voor het zuivere woord van God, en vinden de inhoud "Christus en het eeuwige genadeverbond" zowel in het gehele Oude Testament, en in ieder afzonderlijk boek ervan, als ook in het gehele Nieuwe Testament en ieder afzonderlijk boek of brief daarvan, en wij laten daar tegen of daarnaast niets opkomen of gelden als richtsnoer van het geloof. Dit is de dwaling waaraan men de wederdopers en al degenen, die zich Evangelisch noemen, kan herkennen, namelijk dat zij het Oude Testament lager stellen dan het Nieuwe, of niet voor het volkomen woord ter zaligheid houden, of als "letter" en ten dele "niet evangelisch" aanmerken, en daarentegen met een geest dwepen, die niet kan staan naast dat, wat er geschreven staat. Wij hebben in leven en sterven genoeg aan de woorden van de twaalfde Psalm: "De redenen des Heeren zijn reine redenen, zilver, gelouterd in een aarden smeltkroes, gezuiverd zevenmaal". Zo ook de 19e Psalm: De wet van de Heere is volmaakt, bekerende de ziel, de getuigenis van de Heere is gewis, de slechten wijsheid gevende", en van Psalm 119 vs.89: "O Heere! Uw woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen". Zo roept de Heere Jezus tot de joden, Joh. 5:39: "Onderzoekt de Schriften, want gij meent in deze het eeuwige leven te hebben, die zijn het, die van Mij getuigen", het welk Hij in zekere zin van de Schrift van het Oude Testament gezegd heeft. En dit bevel volgden de Bereeërs op, van wie wij lezen, Hand. 17:11: "Zij ontvingen het woord (het door Paulus en Silas gepredikte) met alle toegenegenheid, onderzoekende dagelijks de Schriften of deze dingen alzo waren." Daarom ontvangen wij dankbaar wat wij lezen, Rom. 15:4: Want al wat te voren geschreven is, dat is tot onze lering te voren geschreven, opdat wij door lijdzaamheid en vertroosting van de schriften, (van het Oude Testament) hoop zouden hebben". En wat wij lezen in 2 Petr.1:19: "Wij hebben het profetische woord, dat zeer vast is, en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt, als op een licht, schijnende in een duistere plaats" enz.

In het kort: Paulus schrijft aan Timotheüs over de Heilige Schrift van het Oude Testament: "Zij kan u wijs maken tot zaligheid, door het geloof, hetwelk in Christus Jezus is. Al de Schrift is van God ingegeven, en is nuttig tot lering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is. Opdat de mens Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust." Wij zullen dus wel de zekere weg gaan, zo wij ons houden aan dat, wat de Heere Jezus ons in de bekende gelijkenis meedeelt, Luk. 16:27-31: Ik bid u dan, vader, dat gij hem zendt tot mijns vaders huis. Want ik heb vijf broers; dat hij hun dit betuige, opdat ook zij niet komen in deze plaats van de pijniging. Abraham zeide tot hem: Zij hebben Mozes en de profeten, dat zij die horen. En hij zeide: Neen, vader Abraham maar zo iemand van de doden tot hen ging, zij zouden zich laten bekeren. Doch Abraham zeide tot hem: Indien zij Mozes en de profeten niet horen, zo zullen zij ook, al ware het, dat er iemand uit de doden opstond, zich niet laten gezeggen." Zo nu de aanhangers van de Paus zich op niet geschreven overleveringen beroepen, om daarmee hun leer en instellingen staande te houden, die lijnrecht tegen Gods Woord indruisen, zich beroepende op 2 Thes. 5:15 (drukfout, het bijbelgedeelte bestaat niet), zo zullen zij er toch niets mee winnen. Paulus predikte niets anders dan wat hij schreef, en schreef niets anders dan wat hij predikte, en wij houden, tegen al zulke overleveringen in, vast aan de woorden, Jes. 8:20: "Tot de wet en tot de getuigenis! zo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn dat zij geen dageraad zullen hebben." De ondervinding leert ons, dat zo wij ook maar een enkele spreuk van de Heilige Schrift door verlichting en genade van de Heilige Geest in ons hart krijgen ter vertroosting op de weg naar het eeuwige leven en tot volharding in het geloof, van stonde af aan het gehele Woord van God aan deze ene spreuk als het ware aangeregen wordt, zodat deze ene spreuk als het ware in onze hand een sleutel is, waarmee wij alle poorten der zaligheid ontsluiten. Zodanige spreuken zijn onder andere Jer. 31:31-34, of Rom. 8:28-31; Jes. 53:4, of Joh. 1:29; Jes. 54:8-10, of Ezech.37:26, 27, of 1 Tim.1:15; Hab. 2:4, of Rom.1:16,17; Jes.45:22-24, of Rom.3:24-28; Ezech.16:62,63, of Rom.7:4-14; Ps.23, of Joh.10:27-29; Jes.49:14-16, of Joh.17:20-22; Ps.37:5, of Luk.12: 6,7; Gen.21:1, of 2 Cor.1:20. Gij verneemt, mijn geliefde lezers! door de aangehaalde plaatsen, dat waar ik van de hoofdsom van de inhoud van de Heilige Schrift spreek, ik daarmee bedoel wat de mens boven alle dingen nodig heeft, namelijk de zaligheid van zijn ziel, dat hij God gevonden hebbe, als zijn genadige God en verzoende Vader, dat hij het leven, het eeuwige leven gevonden hebbe, hetwelk in de Zoon van God, Christus Jezus, onze Heere is; en dan verenigt zich alles, wat in de Heilige Schrift staat, in de vier hoofdpunten, die wij vinden: Ezech.18 :23; Joh.3:3,16 en Hosea 13:14; of in deze twee woorden, die wij lezen in Hand.4:12 en Efez.2:5-9. Verder is de hoofdsom van de Heilige Schrift zo als de Heere die in een spreuk geeft bij Hosea 13:9: "Het heeft u bedorven, o Israël! want in Mij is uw hulp." En dan is het in de Heilige Schrift als in de zee, waar de waterstromen de golven opheffen en de baren groot worden, maar keer op keer ter neer geslagen worden, tot zij breken op de rotsen of effen worden aan de oevers. Alles is er een getuigenis van zonde op zonde, van zelfverheffing der eigengerechtigheid en vreselijke vernedering van menselijke trots, alles een getuigenis van afval voor en afval na, en hoog daarboven verheven een eeuwige Ontfermer, die voor Zich bewaart wie Hij wil, en die genadig is degene, die Hij genadig zijn zal, die voor allen weldadig, maar ook rechtvaardig is, die hen, welke tegen hem opstaan, als het ware op laat gaan in hun eigen ongerechtigheid, en in het verderf, dat zij zelf gewild hebben, terwijl Zijn Woord staande blijft, waarachtig in al zijn gezegden. De 106e Psalm geeft ons hiervan een trouw en waarschuwend, maar ook troostend bewijs. Laten wij nu overdenken de vorm en de zin van de Heilige Schrift. Wat de uiterlijke vorm betreft, deze is altoos verhevener en schoner dan alles wat men in stijl en taal schoon en verheven denken kan. De zin is duidelijk. Ieder woord of ieder gezegde drukt het duidelijkst en krachtigst uit, wat het Woord zeggen wil. Er heerst daar in alles samenhang, alles stemt overeen; de meest volkomen harmonie. Ieder woord of ieder beeld toont de zaak zoals zij is. De poëzie van de Heilige Schrift is niet gelijk poëzie van de wereld. Hier is

alles waar, al wat er gezegd wordt koninklijk, waardig de majesteit van de Allerhoogste. En of ook de Schrift door alle tijden heen door de geleerden bestreden werd, onder andere ook wat de kennis van de natuur betreft, toch is zij steeds door meer geleerden als enig waar in al haar woorden erkend geworden. Maar de meeste geleerden zijn niet zo geleerd dat zij het zien kunnen, of te vijandig om het te willen. De innerlijke vorm is de heerlijke en gepaste zin, waarmee Hij, Die in dit Woord spreekt, dat is, de Heere zelf, al datgene zegt wat Hij zegt; daar is alles in overeenstemming met de gedachten die God uit op een voor ons mensen begrijpelijke wijze, en met het doel, dat God met Zijn woorden beoogt. Natuurlijk kan het niet anders of daar, waar de Allerhoogste spreekt, of Zijn gedachten in Zijn Naam laat spreken, het gesprokene niet anders dan de volkomenheid van de schoonheid en waarheid kan zijn. De woorden van de Heilige Schrift hebben alle slechts een zin, zij moeten volgens de letter verstaan worden, zoals: Daar zij licht, en daar werd licht", - of zinnebeeldig, naar het beeld, dat in de letter opgesloten is, zoals: "Maak u op, wordt verlicht, want uw licht komt." Het is daarom een spel van het vernuft zo men beweert, dat ieder woord van de Schrift een viervoudige zin heeft, een letterlijke, een allegorische, een anagogische en een tropologische zin *), en goddeloos, deur en poort openend aan iedere willekeur van de uitlegging, is de stelling: Ieder woord en ieder gezegde van de Heilige Schrift betekent alles, wat het betekenen kan. Geheel en al anders is het en God verheerlijkend - daar bij al de verbazende verscheidenheid een eenheid in de werken Gods in de natuur en in de genade heerst, zodat het één een afbeelding van het ander is - met de Heilige Schrift in de hand het natuurlijke in het geestelijke, of het geestelijke in de natuur als in een beeld uitgedrukt te zien. De Heilige Schrift is daarom duidelijk en verstaanbaar, omdat God daarin tot de mens spreekt, en Hij naar Zijn goedheid zo met de mensen spreekt dat zij Hem verstaan kunnen. Een kind van 2.5 jaar, zo men hem dat voorhoudt, of van zes jaar, zo het lezen geleerd heeft, kan genoeg van Gods Woord verstaan, om God in Zijn wet te erkennen, en wat verder noodzakelijk is om zalig te worden. Ook leert zulk een kind veel gemakkelijker uit de Bijbel van buiten dan b.v. vragen uit de Catechismus.

En zo is de Heilige Schrift ook verstaanbaar genoeg voor volwassenen, opdat zij Gods wil erkennen, en het hoofdpunt leren van de Heilige Schrift:

in welke verhouding het hart en het geweten van de gehele mens tot God moeten staan, en in Wie hun zaligheid is. Daar tegenover staan er ook zeer hoge dingen in, die moeilijk te verstaan zijn, doch deze dingen zijn hoog vanwege hun eenvoudigheid, waarom ook de geleerde woordenvitters en de grote hoop in de wereld er niets van begrijpen, maar de geringen en eenvoudigen verstaan het wel! Ons blindzijn alleen is er de oorzaak van, dat wij Gods Woord niet verstaan; en onze eigenliefde, wereldsgezindheid en gevangen zijn in het zichtbare, dat wij de Schrift niet begrijpen. En het blijft altijd waar: "De natuurlijke mens verstaat niet de dingen, die des Geestes Gods zijn." Het inzicht, dat de natuurlijke mens in Gods woord heeft, is geen ander dan dat van de Egyptenaren toen zij Israël vervolgden. Zij konden zien hoe deze droogvoets door de Rode Zee gingen, en zagen het toch niet. Zij geloofden te kunnen doen, wat Israël deed, maar zij allen zijn vergaan in de vloed. Zo zal ook een huichelaar de Schrift lezen, en dikwijls er meer van weten en verstaan dan de eenvoudige en oprechte, maar hij past het niet op zichzelf en op zijn meest geliefkoosde zonden toe, en zo strekt zijn kunst hem tot verderf!!! Terwijl hij meent in het licht te zitten ziet hij niet dat en hoe hij in de grootste duisternis is. En degenen, die liever uitpluizen alles wat zij willen om hun droomvoorstellingen daarmee voor zich duidelijk te maken, en gelijk zij verdraaid zijn, verdraaien zij de Heilige Schrift en blijven verdraaid. En zij, die graag in de wereld en in de zonde blijven zitten, halen uit de Schriften veel dingen voor de dag, die de Apostelen en Profeten niet zo bedoeld hebben, om hun geweten het zwijgen op te leggen. Het ware inzicht in de Heilige Schrift begint met Ps.32:5, waar God door Zijn Heilige Geest de mens openbaart hoe groot zijn zonde en ellende is. Daar ziet God de ellendige en die een gebroken geest heeft en Zijn Woord vreest, aan. Dan toont God hem in Zijn

woord, hoe hij van al zijn zonde en ellende verlost kan worden, en neemt hem op in het verbond van Zijn genade, en trekt hem door Zijn Woord tot Zijn Zoon. Daar ziet en hoort de mens in het Woord slechts Christus en leert daar verder in: zijn begeerte naar het heil, hoe hij God voor zulk een verlossing zal dankbaar zijn, zodat het gaat uit geloof tot geloof, zoals er geschreven staat, Spr.4:18: "Maar het pad van de rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot de volle dag toe"; en Ps.97:11: "Het licht is voor de rechtvaardige gezaaid, en vrolijkheid voor de oprechten van hart", en Ps.119:105: "Uw woord is een lamp voor mijn voet, en een licht voor mijn pad." Waar het zo gaat, daar houdt men vast aan Gods Woord en waarheid, aan de vervulling van Zijn beloften, vreest Zijn bedreigingen en gelooft deze niet minder dan Zijn beloftenissen, en daar merkt men op en onthoudt hoe alles zo komt, als Gods woord het voorzegt heeft; b.v. Jes.34:16; 1 Kon.13:32; 2 Kon.7:17-18; 2 Kron.26:21. Men leest met vreugde, wat in Joz.21:45 geschreven staat: Er viel niet één woord van al de goede woorden, die de Heere gesproken had tot het huis van Israël; het kwam allemaal." En Ps.119:96: In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien; maar Uw gebod is zeer wijd." Toen de kamerling, de Moorman, van Jeruzalem, waar hij in de tempel niets gevonden had voor zijn ziel, wederom huiswaarts kerende, op zijn wagen zat, en de Profeet Jesaja las, vroeg Filippus, die de Geest tot deze man gezonden had: "Verstaat gij ook, hetgeen gij leest?" Maar hij antwoordde: "Hoe zou ik toch kunnen, zo mij niet iemand onderricht?". En Filippus opende zijn mond en predikte hem het Evangelie van Jezus, in navolging van de opdracht van zijn zender: "Verkondigt het Evangelie aan alle creaturen!" En ook tot de joden gezegd had: "Onderzoekt de Schriften!" Dus willen nu de leiders van miljoenen, die de armen en eenvoudigen verbieden de Heilige Schrift te lezen, aan zulke eenvoudigen het Evangelie onttrekken, en willen niet zien, dat de profeten tot het gehele Israël en tot de volkeren gesproken hebben, en dat de apostolische Schriften voor gehele gemeenten geschreven zijn? En alleen met betrekking tot Gods woord is het verbod van de mensen sterker dan de begeerte, de nieuwsgierigheid en de weetgierigheid. Men gebruikt als voorwendsel dat het volk de Schriften niet begrijpen kan en maakt de zogenaamde kerk, d.i. de geestelijkheid of de paus, tot uitlegger van de Schrift. Dat zal men geloven, wat mensen vaststellen en leren! Anderen verheffen het menselijk vernuft tot de ware uitlegger van de Schrift, en nemen er slechts zoveel van aan, als zij hiermee in overeenstemming kunnen brengen; alles wat boven hetzelfde staat verwerpen zij. Zo is beider verdoemenis geheel naar recht. Van het vernunft van de mensen staat er geschreven in de brief van Judas: "Maar dezen, hetgeen zij niet weten, dat lasteren zij; en hetgeen zij natuurlijk, als de onredelijke dieren, weten, in hetzelfde verderven zij zich." En van alle menselijke autoriteit als uitlegster van het Woord van God lezen wij tot onze vertroosting in 1 Joh.2:27: "En de zalving, die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u, en gij hebt niet van node, dat iemand u lere; maar gelijk dezelfde zalving u leert van alle dingen, zo is zij ook waarachtig, en is geen leugen; en gelijk zij u geleerd heeft, zo zult gij in Hem blijven;" vergl. Ps.119:23. En wie iets van deze zalving ontvangen heeft, wordt gebouwd op het fundament van de Apostelen en Profeten, waarvan Jezus Christus de uiterste hoeksteen is. Zulkeen slaat acht op de vermaning in Hebr.13:17: "Zijt uw voorgangers gehoorzaam, en zijt hun onderdanig: want zij waken voor uw zielen." Maar in gemeenschap met zulke leraars wijken zij van een iegelijk, die de leer van Christus niet brengt. Noodzakelijker dan het dagelijkse brood of de kleding, noodzakelijker dan alles wat wij nodig hebben, is voor ons de Heilige Schrift; want zij is het enige door God verordeneerde middel tot het geloof en tot onze dagelijkse bekering. De mens zal immers bij brood alleen niet leven, maar bij alle Woord, dat door de mond van God uitgaat! Zo is dan het Woord van God ons leven. Wij vinden daarin het leven en het noodzakelijk voedsel voor het geestelijke leven. Verder is voor ons dit Woord de enige getrouwe Leidsman door dit leven, en een sterke en zekere troost in alle nood en dood, opdat wij volharden in het geduld Christi bij alle aanvechting, zoals wij lezen Ps.23:4: "Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij

zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij." Het leert ons volkomen hoe wij voor God inwendig heilig zijn, in Zijn wegen wandelen en er op blijven. Het is het onverbreekbare zwaard van de Geest, gegeven om onze sterke geestelijke vijanden te overwinnen. In een woord: "Ik schaam mij", schrijft Paulus, "het Evangelie van Christus niet, want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft." Alleen rustende op dit Woord kan de uitverkorene gerust sterven. En nu dit Woord, - op welke prijs wordt het door velen van ons geschat? O, gij jongelieden der gemeente, moge eenmaal niet tegen ulieden getuigen wat wij lezen in Ps.119:7, 1 Joh.2:14 en 2 Tim.3:15. O, gij ouders! Wilt uw oren openen voor de apostolische vermaning, opgetekend in Efeze 6:4: "Voedt hen (uw kinderen) op in de lering en vermaning des Heeren". O, gij allen, die mij hoort, luistert naar het bevel van de Apostel, neergeschreven in Col.3:16: "Het woord van Christus wone rijkelijk in u in alle wijsheid!" Gelukkige huisgezinnen en alleenstaanden, wier dagelijks voedsel de Bijbel is! Wat men heden niet verstaat, verstaat men morgen, of over jaar en dag. Maar niemand zegge: Dat weet ik reeds! Het weten doet het niet. De Schrift geeft elke dag haar voedsel en maakt sterk voor het werk en dapper in de strijd van dit leven, en wie haar honderd jaren lang gelezen en herlezen heeft, blijft nog een bedelaar voor de poort van deze tempel. Laat ons bedelaars blijven en volharden in gebed en smekingen. De 119e Psalm is voor ons een leidraad in alle gevallen. Zo roept de Wijsheid in het woord van de Heilige Schrift, Spreuken 1:32,33: "Want de afkering der slechten zal hen doden, en de voorspoed der zotten zal hen verderven. Maar die naar Mij hoort zal zeker wonen, en hij zal gerust zijn van de vreze des kwaads"; en Spreuken 15:24: "De weg des levens is de verstandige naar boven; opdat hij afwijke van de hel beneden." Amen!

* Noot: Aan de schriftleer een allegorische zin toeschrijven betekent die wijze van schriftverklaring, welke zegt: In de Bijbel hebben de woorden nog een andere betekenis dan de letterlijke zin, zij zeggen iets anders dan de letter leert. Meer in 't bijzonder wordt dan met die uitlegging bedoeld aan te tonen, wat wij, volgens tekst die verklaard wordt, te geloven hebben. De anagogische zin wil aanwijzen wat men volgens het te verklaren schriftwoord in het hemelse leven te verwachten heeft. (eig. opwaarts voerende zin.) De trogologische zin is de zin welke ons zeggen moet, hetgeen wij volgens het behandelde schriftwoord te doen hebben in het zedelijke. (Eigenlijk betekent het, dat aan de zin van de woorden een andere wending gegeven wordt.) Vooral de roomse kerk heeft zich aan deze wijze van schriftverklaring (?) schuldig gemaakt.

Gedicht

Wat mijn God doet, is welgedaan.
Ei! zingt dit vrij, mijn harte!
Al moet ik langs de kruisweg gaan,
De kruisweg is de hemelbaan:
De Hemel kent geen smarte.
Gewis, de roe, die mij kastijdt,
Is in de hand mijns Heeren,
Die roe heeft ieder kind verblijd,
En, schoon zij 't vlees soms openrijt,
Het zal de geest niet deren.
Een bastaard waart gij zonder 't juk,
Nu zijt ge een van zijn kind'ren.
Daarvan is 't teken kruis en druk,
En uit die druk rijst uw geluk,
De voorspoed zou dat hind'ren.
Ei! wend het naar uw Heiland heen,
En knelt het, ga 't Hem klagen;
Gij draagt het kruis toch niet alleen:
Hij zendt Zijn Engelen om u heen,
Hij zelve helpt u dragen.
Hoe meer geloof, hoe minder last:
Veel kruis brengt veel genade;
De roede sla, de liefde wast,
Zo houdt gij Vaders hand meer vast,
En neemt Hem meer te rade.
Houd goede moed, het kruis is goed,
Het leert u dagelijks sterven;
Meer dierbaar wordt u 's Heilands bloed,
Hoe meerder zuivering van 't gemoed,
Hoe minder ge af zult zwerven.
Hoe zwaarder kruis, hoe schoner loon,
En heerlijkheid naar 't lijden,
Op moeilijk' arbeid 't heerlijkst loon,
Van 't kruis stijgt ge ten Hemeltroon,
Op schreien volgt verblijden.
Welaan mijn ziel! het ga zo 't wil,
Laat Vader voor u zorgen,
Wat baat u onwil en bedil?
Uw hulp spoedt aan, ei! wacht, wees stil.
Haast daagt de blijde morgen!
Die morgen, ja! hij komt gewis,
En - weg is al het duister,
En helder wat nu donker is,
Wat ween ik dat ik 't licht nu mis,
'k Zie 't haast in volle luister.
Wat mijn God doet is welgedaan,
Ei! zing dit luid mijn harte!
Al moet ik langs de kruisweg gaan,

De kruisweg is de hemelbaan:

De Hemel kent geen smarte.

Dit gedicht van de hand van onze schrijver zond hij aan zijn broeder Jacobus, als deze in het ziekenhuis lag en vele lichamelijke en geestelijke zorgen hem drukten.

VERKLARING VAN HET BOEK RUTH

Eindelijk komt toch alles goed terecht, indien maar de Heere God in genade met ons is, en ons leert ons aan niets anders te houden dan aan Zijn Woord en aan Zijn barmhartigheid. Wel gaat het ons nooit zó, als wij ons hadden voorgesteld, ook al ging het ons in de aanvang zó goed, dat wij meenden, zo zal het ook blijven! Maar onze wegen zijn niet Gods wegen, en onze gedachten zijn niet

Zijn gedachten. Wanneer het in de hemel goed gaat, gaat het hier beneden scheef, in de hemel gaat het ten leven, hier beneden schijnt het ten dode te gaan! Maar Eén leeft er, en Die heeft alles gedaan, en Die doet alles. En wat Hij doet, dat doet Hij om Zijns Naams wil, opdat Zijn Naam verheerlijkt zij. De duivel is en blijft een leugenaar, maar de Heere is waarachtig, en wat Hij belooft, dat houdt Hij gewis! Hij tuchtigt echter een iegelijke zoon die Hij aanneemt, en het zal met ons gaan, niet zoals wij het ons voorgesteld hebben, maar zoals God wil, omdat wij niet beoordelen kunnen wat voor ons heilzaam en zaligend is; dat weet God alleen. Wij moeten door de diepte heen; maar zo zeker als Christus uit de doden is opgestaan, zo zeker zal Hij de Zijnen niet begeven noch verlaten, maar Hij zal ze met Zich uit de diepte op doen komen; zo zeker als Hij gezalfd is zal Hij ook de Zijnen zalven met vreugde en zaligheid!

Wat Hij heeft gedaan in Zijn regering, dat is geschied opdat Hij bekend zou worden als de waarachtige David, als de enige God en Heiland, Die hen met goederen vervult, die het zichtbare niet aanmerken, maar zich vasthouden aan het onzichtbare. En niets anders zoeken dan het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid. Hoe duidelijk deze waarheid overal in Gods Woord uitblinkt, zullen wij met elkander betrachten naar aanleiding van het boek Ruth.

Deze verklaring van het Boek Ruth, uit het Hoogduits vertaald, zijn gedurende het improviseren door een van onze schrijver geautoriseerde vriendenhand opgeschreven.

HOOFDSTUK I

Vs. 1. In de dagen, als de Richters richtten", d.i. in de tijd tussen Jozua en Saul, geschiedde het, dat er honger in het land was.- ja! daar, in dat land, dat God gezegend had, in dat land, vloeiende van melk en honing, juist in dat land van overvloed ontstond hongersnood, en dat wel om der zonden wil van de kinderen Gods, die in dat land woonden. "Daarom toog een man van Bethlehem-Juda om als vreemdeling te verkeren in de velden van Moab." Van Bethlehem-Juda * trok hij weg, van het Broodhuis in Juda, van dat Broodhuis, waarop Gods lof geschreven stond. "Hij toog weg in de velden van Moab." Moab was een rijk land, waar men meestal van veeteelt leefde, dus een schoon en heerlijk land, maar toch een afschuwelijk land, want daar heerste niet de onvervalste gereformeerde leer, maar een afschuwelijk mengsel van allerlei leugens. Die man redeneerde echter zo: Hier, in Juda, is hongersnood; daar, in Moab, is brood. En zo toog hij heen, want hij meende dat hij voor zijn vrouw en kinderen moest zorgen en ze moest onderhouden, en hij wist niet, of hij was het vergeten, dat het lot van zijn vrouw en kinderen niet in zijn hand, maar in Gods hand rustte.

Vs. 2. "De naam nu van deze man was Elimelech", hetwelk betekent: "Mijn God is Koning." Deze zijn naam moest hem bestraffen. Is God mijn Koning, dan kan mij immers niets ontbreken, dan ben ik immers een rijk en voornaam man! Maar daaraan dacht Elimelech niet! "En de naam van zijn huisvrouw was Naömi" d.i. "Lieflijkheid"; maar hem was het ver van lieflijk in zijn huis te moede, want hij had geen brood! En zijn zonen deden hem nog het meeste kommer en verdriet aan. "De namen van zijn zonen waren Machlon en Chilion, Efrathers van Bethlehem-Juda". Het moet hem niet aangenaam zijn geweest hun namen te horen, want die beduiden "daar komt niets van, dat verdwijnt" en zo meer. Efrathers waren ze. Efraïm beduidt: Ik zal wassen in het land van mijn verdrukking." En zij kwamen in de velden van Moab en bleven aldaar." In plaats van nog bijtijds terug te keren en te zeggen: Ik kan het in Moab niet uithouden, want al is het er nog zo schoon, ik heb er de ware leer niet, (kan men dan van de waarheid leven? ja! zeker en vast!) bleven zij daar wonen om maar brood te hebben. Het waren mensen en niets meer. Naömi, de moeder, een godvrezende vrouw, zal misschien alles gedaan hebben om in Juda te blijven, maar een vrouw moet haar man volgen. Misschien is haar naam haar nog enigszins tot troost geweest, of de naam van de man, die God haar door haar ouders had gegeven.

Vs.3. "En Elimelech, de man van Naömi, stierf, maar zij werd overgelaten met haar twee zonen." Die godvrezende vrouw verliest haar man, haar God en Koning. Alles gaat in 't graf, zij wordt alleen overgelaten met haar twee zonen, wier namen niet veel goeds beloven.

Vs. 4. "Die namen zich Moabietische vrouwen", dus geen echt gereformeerde vrouwen, geen vrouwen, die de God Israëls kenden. Welk een angst, welk een zielenood moet dat voor Naömi geweest zijn, want een waarachtig vrome moeder bidt immers dag en nacht van de Heere af, dat haar kinderen ook God mogen vrezen, en waar vreemde, ongelovige vrouwen komen, heersen zij met sterke hand, en de man wordt zwak en geeft overal aan toe, waar niet toegegeven mag worden. Maar wat wilde die arme Naömi zeggen? Eindelijk moet zij toch haar toestemming geven, met een: "God erbarm U over hen!" De naam "Orpa" beduidde ook niet veel goeds! "De naam der andere was Ruth", d.i. Schone, Schoonheid. En zij bleven aldaar omtrent tien jaar." Tien jaar: dat was zo naar Gods wijsheid. Het geheel van onze levensjaren moet doorleefd worden, maar eenmaal moet het met de mens tot een kiezen of delen komen, of Gods gebod al dan niet in huis en hart regeren zal. Van het ogenblik af dat God iemand gaat bekeren weet Hij wel hoe Hij er de zondaar toe brengen moet om vast te geloven, dat hij Gods heilige tien geboden houden moet. Men kan menen genade, geloof en evangelie te bezitten en toch Gods wet niet achten; men kan vroom heten, zonder het te zijn; een broeder, een zuster in de Heere heten en toch in het verborgene God willen bedriegen, maar dat mag zo niet blijven. Voor Zijn kinderen nu heeft God middelen en wegen om hun dit te leren, maar dit leert Hij niet aan alle mensen: de

overigen laat Hij in hun wegen lopen. Hier duurde het tien jaren. De Heere had zich één van deze Moabietische vrouwen uitverkoren, opdat uit haar verbintenis met een man uit Juda Hij zou voortkomen, Die het leven der wereld is.

Vs. 5. En die twee zonen, Machlon en Chilion, stierven ook; also werd deze vrouw overgelaten, na haar twee zonen en na haar man." Nu komt de Heere met nog zwaarder kastijdingen. Alles wordt tot de grond toe afgebroken: dat is zo de wijze van de Heere; ze moeten allen die van Christus zijn, de dood van Christus gelijkvormig worden gemaakt. Na tien jaren stierven de beide zonen. Daar stond zij nu, de weduwvrouw met nog twee andere weduwen; drie weduwen also te zamen! En toch deze drievoudige slag was een genadige slag van God de Heere! Maar wat begreep Naömi daarvan in de smeltkroes van de ellende! Zij ziet de beide weduwen, ziet geen mannelijke bescherming meer over haar huis, zij woont in een vreemd land, en de twee jonge vrouwen kleven een afschuwelijke godsdienst aan! Ja, op God is zij geworpen, op Hem hoopt zij, maar zij ziet niets dan dat zij een lange rouwsleep draagt, waar iedereen op treedt.

Vs. 6. "Toen maakte zij zich op met haar schoondochters, en keerde weer uit de velden van Moab: want zij had gehoord in het land van Moab, dat de Heere Zijn volk bezocht had, gevende hun brood." Daar komt de tijding: De Heere heeft Zijn volk bezocht en hun weer brood gegeven! Ja! Het is toch, en toch waar: God verlaat de Zijnen niet! Ja, in zorg en kommer kan alles zo wel voort slepen, 10, 20 jaar! Maar de Heere komt toch! Velen van uw hebben het ook wel eens ervaren, dat ze enige weken gebrek moesten lijden, maar dan kwam de Heere toch weer met werk en met brood. Was er dan in Moab geen brood? Ja, in Moab wel! Maar daar geeft de Heere geen brood aan Naömi. Er is wel brood in Moab, maar dat smaakt haar niet, zij kan het niet eten! Ja! veel goeds heeft de Heere mij gedaan, (zo mag zij gedacht hebben), maar al behoor ik tot des Heeren volk, die twee Moabietische vrouwen behoren er niet toe, die hebben iets heel anders in de zin dan Bethlehem-Juda: die wensen misschien weer in het huwelijk te treden! Maar ach! Heeft ze misschien wenend uitgeroepen, behoor ik zelf wel tot des Heeren volk? O! Vaar ter helle, gij vrome duivel, ik kan er niet naar vragen of zij of ik zelf tot dat volk behoor, God spijst de jonge raven! Ik spoed mij naar mijn vaderland, naar Bethlehem-Juda, en neem die twee zwarte raven mee, want ik eet toch liever roggebrood met des Heeren volk dan lekkernij met de afgodendienaars!

Vs. 7,8. "Daarom ging zij uit de plaats waar zij geweest was, en haar twee schoondochters met haar. Als zij nu gingen op de weg om weer te keren naar het land Juda, zo zeide Naömi tot haar twee schoondochters: Gaat heen, keert weer, een iegelijk tot het huis van haar moeder; de Heere doe bij u weldadigheid gelijk als gij gedaan hebt bij de doden en bij mij." Toen zij nu te samen op reis waren gegaan, werd Naömi met het lot van die twee vrouwen bewogen, en zij dacht: als zij bij mij blijven, zullen ze nooit meer gelukkig zijn, nooit meer een andere echtgenoot vinden; het is beter, het is verstandiger, dat ze tot de haren terugkeren! Toen sprak zij: Gaat heen, keert terug! Maar ofschoon het heidense, d.i. ongelovige, vrouwen waren, heeft die vrome moeder haar toch Gods waarheid (wij zouden zeggen de catechismus) voorgehouden, want zij zeide: de Heere doe bij u weldadigheid, gelijk gij gedaan hebt aan de doden, (namelijk toen die nog leefden), en aan mij! O! Dat volk van de Heere is toch een eigenaardig volk! Als men hun maar de geringste dienst bewijst, antwoorden zij met allerlei zegeningen! Wat hadden die beiden dan voor bijzonders gedaan? Haar schuldige plicht en niets meer, vader en moeder waren ze gehoorzaam geweest zoals het behoort. Maar het volk des Heeren, ook waar het allerlei diensten en onderwerping eisen kan, zegt nochtans: Gij hebt mij barmhartigheid bewezen!

Vs. 9. "De Heere geve u, dat gij rust vindt, een iegelijk in het huis van haar man!" - en eeuwige rust! Naömi zegt niet: Neen, neen! gij zult en moet met mij naar Bethlehem trekken, anders valt u de eeuwige verdoemenis ten deel: dat laat zij aan God de Heilige Geest over! Gelijk later de Heere Jezus tot Zijn discipelen zegt, zegt zij tot haar dochters: Wilt gijlieden ook niet heengaan? Neen, denkt Naömi, zo ze met mij gaan, moet het geheel vrijwillig zijn! Daarom sprak zij: Lieve

kinderen! Keert terug tot uw huis! Haar innigste zegen had ze aan beiden geschonken: en was het Gods wil haar te bekeren, welnu! Dan kon Hij ze even goed in Moab vinden als in Juda, waar de menigte at en dronk, schijnbaar als Gods volk leefde en stierf, en in de hel ontwaakte als een volk van de duivel!

Vs. 10. En zij zeiden tot haar: "Wij zullen zekerlijk met u weerkeren tot uw volk." Beiden, Ruth en Orpa, schijnen hetzelfde te zeggen, maar bij de een was het een vast voorgenomen en uitgesproken besluit, bij de andere was het hoogstens wat napraten.

Vs. 11-13. "Maar Naömi zeide: Keert weer mijn dochters!" enz. Naömi, hoewel haar het hart verbroken is van allerlei leed, blijft hier verstandig en redelijk. Ik kan u geen gelukkige toekomst beloven, zegt ze, gaat naar huis terug, mijn kinderen! Misschien vindt gij dan nog eens een andere echtgenoot; ik kan u nergens aan helpen: want de hand des Heeren is tegen mij uitgegaan. Met deze laatste woorden blijft zij bij de belijdenis, dat "rijkdom en armoede en alle dingen (Heidelb. Cat. Vr. 27) niet bij geval, maar van Zijn Vaderlijke hand ons toekomen!" Doch zij kan onder dit alles zich zelf niet troosten, niet zingen noch jubelen! Zij spreekt het uit zoals het haar om het harte is, in alle eenvoud en oprechtheid! Ik kan u niet helpen, ik ben arm en ellendig, dat is nu zo Gods weg met mij, mij in de ellende te brengen!

Vs. 14. "Toen hieven zij haar stem op en weenden wederom: en Orpa kuste haar schoonmoeder, maar Ruth kleefde haar aan." Daar vloeiden nog meer tranen, Orpa weent omdat ze hoort: ik kan u niet helpen, ik kan niet voor uw toekomst zorgen! Ruth weent omdat ze Naömi, de geliefde moeder, hoort klagen: des Heeren hand is tegen mij uitgegaan. Daar spreekt Orpa op suiker-zoete toon: o moeder, lief moedertje' en kust ze en zegt: ja, gij hebt gelijk, de Heere is overal te vinden, ook in Moab! En treed ik dan nog eens in het huwelijk, dan kan God mijn heidense man ook bekeren! Neen! gij hebt gelijk! Ik wilde met u gaan, omdat ge mijn moeder zijt, maar nu ge mij de mogelijkheid, in Moab nog eens een eigen haard te hebben, zo verstandig voorhoudt, blijf ik thuis! Gij hebt gelijk, moedertje! In Moab beleef ik misschien nog eens een rijk huwelijk, want een arme man, zo een uit Bethlehem-Juda, daar zou ik wel hartelijk voor bedanken! Zo redeneert Orpa bij zichzelf in haar dwaasheid, zij kust de moeder en - verlaat ze. Maar Ruth kleefde haar aan! Neen, denkt deze; mijn dierbare moeder, die mij zoveel van de wonderen Gods heeft verhaald, kan ik niet verlaten! Met haar, met het volk van de Heere, waartoe zij behoort, wil ik leven en sterven! Dat stond bij haar vast, dat was het onverbreekbare voornemen en de vaste keuze van haar hart! Al had zij tienmaal zo gelukkig kunnen worden als Orpa het zich voorstelde, zij zou alles van de hand hebben gewezen! God en Zijn volk! Dat stond bij haar vast. Ruth kleefde haar aan, staat er geschreven!

Vs. 15. "Daarom zeide zij: zie uw zwagerin is weergekeerd tot haar volk en tot haar goden; keer gij ook weer, uw zwagerin na." Toen dacht Naömi: Nu wil ik zien dat ik naar Bethlehem kom, daar wil ik onder dak zien te komen, en mij door het leven helpen tot ik sterf. Maar nog eens wil ze Ruth waarschuwen: Zie, zegt ze, uw zwagerin is weergekeerd tot haar volk en tot haar goden; keer gij ook weder, uw zwagerin na. Tot haar volk", dat was tot een rijk volk, "tot haar goden", dat waren goden met goud en zilver behangen! Keer gij ook om, uw zwagerin na!

Vs. 16. "Maar Ruth zeide: Val mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weer te keren: want waar gij zult heengaan, zal ik ook heengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten: uw volk is mijn volk, en uw God mijn God!" Was Ruth zo zeer aan haar schoonmoeder gehecht? Ja en neen! Niet naar het vlees, maar zij hing haar aan, omdat ze in haar de Heere zag! In Moab kan men veel hebben en bezitten, veel kopen en genieten, maar wat helpt dat alles voor de arme ziel?

Vs. 17,18. "Waar gij zult sterven, zal ik sterven en aldaar zal ik begraven worden; alzo doe mij de Heere; en alzo doe Hij daartoe, zo niet de dood alleen zal scheiding maken tussen mij en tussen u!" enz. Nu doet Ruth nog een eed! Dat volk heeft zij lief, het welk God lief had. Afgewezen, als het ware verstoten door de moeder, houdt zij aan, evenals de Kananese vrouw

bij de Heere om genade! Al is Naömi nog zo arm, zij spreekt: Val mij niet tegen? Al hoort ze van haar schoonmoeder ook niet één aantrekkelijk woord, maar niets dan verwerping; ach, spreekt zij, val mij niet tegen! Waarom wil zij niet heengaan? Omdat alleen zo alles goed uitkomt.

Vs. 19,20. "Alzo gingen die beiden tot ze te Bethlehem kwamen: en het geschiedde als zij te Bethlehem inkwamen, dat de gehele stad over haar beroerd werd, en zij zeiden: Is dat Naömi?" enz. Wij lezen van Abraham en Izaäk, dat zij beiden te samen naar de berg Moria gingen. Welke gedachten zullen daar in Abrahams hart opgeklommen zijn? En welke gedachten zullen Naömi's hart bestormd hebben, toen zij daar met Ruth heenging? Naömi was vroeger in Bethlehem een aanzienlijke vrouw geweest. Ach! Hoe zal het in haar toch gestormd hebben. Misschien vermoedde zij, dat haar vroegere bureu en vrienden haar zouden komen bezien, en zulke bezoeken zijn niet aangenaam, als men vroeger in voorspoed geleefd heeft! Zo werd Naömi's ziel gefolterd! Zo gingen die beiden te samen, tot ze te Bethlehem kwamen. Daar moesten ze door de poort binnengaan. De poort was toen zoveel als het stad- of gemeentehuis thans: de voornaamsten van de stad namen er zitting. Wat zo door de poort ging was dan op de tong van allen. Wel! zei men, ziet eens aan! daar is Naömi terug gekeerd! Is dat Naömi? Ach! als men een stad verlaten moet, waar men alles naar wens gehad heeft, en men moet dan weer alleen terugkeren, onder geheel andere omstandigheden, dan is het vaak bange aan het hart. Ja! God leeft nog wel, maar Hij houdt zich verborgen; er leeft wel een Trooster; maar men heeft zelf geen troost. Zo was zij dan op de tong van allen, want als het goed gaat, als men man, vrouw, kinderen en goede dagen heeft, dan geniet men eer, maar wordt het blad omgekeerd, dan worden de mensen vaak duivels. Als God de Zijnen in de diepte der ellende brengt, voelen zij zich niet alleen verlaten, maar iedereen heeft ook nog wat op hen aan te merken. En met het geestelijke leven gaat het niet anders: Och, och! Is dat nu Naömi, die wij vroeger gekend hebben! Wat is die toch veranderd! O, dat smartte die arme Naömi zo; gaarne was zij weggekropen, en had zich schuil gehouden! Daarom sprak zij: Noemt mij niet Naömi maar noem mij Mara, d.i. Bitterheid. "De Almachtige heeft mij bitterheid aangedaan." De Almachtige! Dat betekent: Hij die overvloed van alles heeft. Hij kan alles, Hij behoeft maar te spreken en het is er. Ja, het ware in Zijn macht geweest mij te helpen, mijn man in het leven te behouden, en alles anders voor mij te doen uitkomen. Ja, Hij had mij ook nu kunnen helpen. Hij had het kunnen verhoeden dat ik niet in zulke treurige omstandigheden hier terug keer, maar dat is Zijn welbehagen niet geweest! Vs. 21. "Vol toog ik weg, maar ledig heeft mij de Heere doen wederkeren. Waarom zoudt ge mij Naömi noemen, daar de Heere tegen mij getuigt, en de Almachtige mij kwaad aangedaan heeft?" Vol, d.i. rijk, leeg, d.i. arm, bitterheid, d.i. vernederen, bedroeven. Is dat nu christelijk, zo van de Heere te spreken? Is dat nu kinderzin? Ja zeker, en die het in de smeltkroes van de ellende anders maken, zijn niet oprecht voor de Heere. Kan men nu van Naömi zeggen: Hij zal noch wankelen noch bezwijken, die op de Heere vertrouwt, en op zijn goedheid bouwt? (Ps. 125). Ja, en dat ze nochtans op God hoopt, bewijst ze daarmee, dat ze tot tweemaal toe de Heere "de Almachtige" noemt. Juist dat is het rechte geloof, en daarin openbaart zich bij haar dit geloof, dat ze zegt: de Almachtige heeft mij bedroefd! Aan Gods beloften blijft ze hangen, al schijnen die voor haar niet te gelden; aan Gods waarheid houdt zij vast; al schijnt voor haar alles een leugen te zijn wat God in Zijn Woord gezegd heeft. Met zulke woorden spreekt ze uit wat haar op het hart ligt, en dat ze wel wat anders van de Heere had verwacht. Zij wilde niet meer Naömi heten, maar Bitterheid! Hoe vreemd is het toch vaak met de mens gesteld! Van wie kwam dan al het leed van Naömi? Had zij dan niet gehoord, dat alles van Zijn vaderlijke hand ons toekomt, en wij in tegenspoed geduldig zullen zijn? Wat had dat alles dan eigenlijk te beduiden? Leefde zij dan alleen voor dit leven? Was zij niet op weg naar de hemel? Komt 't er eigenlijk wel veel op aan of men arm is of rijk? Was Naömi toch eigenlijk niet aards gezind, nu zij zich de gehele zaak zo aantrok en maar alleen over het aardse dacht. Ach! Dat was toch maar een slaafse, oud-testamentische geest. Die vrouw kende het evangelie niet! O ga heen, gij beschuldiger! Zij

kende het evangelie beter dan gij! God hebben wij niet gezien, en de hemel ook niet. Een ding weet ik, dat God beloften heeft gegeven voor het eeuwige leven. En daaraan ook beloften voor dit leven heeft verbonden. En komt de Heere mij nu tegen, wordt ik met zorgen bezwaard en verhoort Hij mijn gebed niet, als ik Hem smeek mij te helpen en mijn toestand te veranderen, dan maak ik daaruit het besluit op: de beloften gelden mij niet voor dit leven, dus zal ik ook in de dood niet geholpen worden; is Hij hier beneden, in het aardse leven, mijn God niet, zo zal ik Hem ook nooit als mijn God en Vader aanschouwen. Naömi sprak het in de benauwdheid van haar ziel uit, en kleepte de gehele zaak op dezelfde wijze in als wij ze in dergelijke gevallen ook inkleden. Zorgen, noden, vernedering en verachting kunnen het hart kwellen, maar als men recht staat, brengt men het voor het aangezicht van de Heere. Zij wilde Mara genoemd worden; het ging haar zo als het Maria Magdalena bij het graf des Heeren gegaan is, zoals het de beide jongeren ging, die op weg naar Emmaüs waren! God heeft een Naam gegeven onder de Hemel, waardoor wij kunnen zalig worden, en door die Ene Naam onder de Hemel gegeven, is men erfgenaam van de Hemel en erfgenaam van de beloftenissen; in de doop nu komen we op deze Naam van de Heere te staan; in het boek van de Heere worden we als kinderen Gods opgeschreven. Maar nu kom ik in nood, het gaat mij zoals het Naömi ging, daar vergeet ook ik de lieflijke Naam van de Heere en denk nergens aan dan aan Mara, bitterheid; de Heere heeft mij bitterheid aangedaan! Waar de Heere ons in de ellende brengt, waar Hij weg blijft, waar Hij het licht uitblaast, met gal en alsem drenkt, daar juist is Hij op weg ons te verrassen met Zijn heil, met Zijn wegen; juist daar is Hij op weg om voor ons te doen opgaan de Zon van de Gerechtigheid.

Vs. 22. "Alzo kwam Naömi weer en Ruth, de Moabietische, haar schoondochter met haar, die uit de velden van Moab weer kwam. En zij kwamen te Bethlehem in het begin van de gerstenoogst." Ruth, de Moabietische, een heidenkind, voor wie geen beloften schenen te bestaan. De velden van Moab, dat klinkt ongeveer als Galilea! Bethlehem betekent Broodhuis. Wanneer kwamen ze in dat Broodhuis? Al ziet men niets meer, nochtans is het dag. Al kunt gij geen genade zien, nochtans is ze daar, maar voor het ogenblik ziet gij noch licht, noch genade. Wanneer, denkt gij, zal de hulp komen? Als gij naar God bedroefd zijt, u in zorg en angst bevindt, maar toch op Gods belofte blijft hopen, dan kunt gij gerust uw horloge in de hand nemen en zeggen: Nu is de ure der verhoring van mijn gebeden, het uur van de verlossing, van de genade, de tijd, dat het komen moet, aangebroken, want het water is mij tot aan de lippen gekomen! Om de tijd van de gerstenoogst, d.i. om het Paasfeest. Naömi, Liefelijkheid, was dood voor haar en in Mara, Bitterheid, veranderd. Man en zonen, geburen en vrienden, alles wat rijk en aanzienlijk was, het was alles dood voor haar, want zij had niets. En dan wordt men van allen verlaten. Maar als alles voorbij is, dan is het de tijd van de Heere; Hij doodt en Hij maakt levend. Hij voert in de hel en weer er uit! Altoos is daar weer een Paasfeest, waar Christus gekruisigd werd, waar Hij riep: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten, waar wij meenden: Hij zou ons verlossen, en het is nu reeds de derde dag.

HOOFDSTUK II

"Naömi nu had een bloedvriend van haar man, een man, geweldig van vermogen, van het geslacht van Elimelech, en zijn naam was Boaz." Bloedvriend, d.i. een bloedverwant. Zulk een bloedverwant hebben wij ook. Waar Elimelech is - mijn God is Koning - daar is ook zeker en vast de bloedverwant Boaz, d.i. Christus. Wat heeft deze Boaz te doen? Tot heil en zegen van Mara en Ruth was hij in het Broodhuis: Deze kan helpen, wil helpen en zal helpen. Maar op deze Boaz had Mara-Naömi niet gerekend, want dat doet de mens van nature niet; men loopt veel liever vlees en bloed na; alleen de oprechten gaan tot God. Mara rekent niet op Boaz, want, denkt zij, ik ben genadeloos en genadeleeg, ik ben arm en nooddruftig, ik zit diep in de nood. En Ruth wist van dat alles niets; zij was immers geen joodse, geen christelijke vrouw, maar een heidenkind! Nochtans zal Boaz zijn woord wel handhaven: Komt herwaarts tot Mij, gij allen die vermoeid en belast zijt; Hij helpt de ellendigen zeer heerlijk.

Vs. 2. "En Ruth, de Moabietische, zeide tot Naömi: Laat mij toch in het veld gaan, en van de aren oplezen achter die, in wiens ogen ik genade vinden zal. En zij zeide tot haar: Ga heen, mijn dochter!" Hoe komt Ruth bij Boaz? In Moab was Ruth een aanzienlijke vrouw. Toch sprak Ruth tot Naömi (de Heilige Geest handhaaft hier door alles heen de naam Naömi): laat mij gaan en van de aren oplezen, achter die, in wiens ogen ik genade vinden zal, d.i. gunst vinden zal. Neen! dat was toch te erg, dat deden alleen de gemeenste maagden, de allerarmste kinderen, en dat zou Ruth doen, die van zulk een aanzienlijke afkomst was. Zij gaat gekleed evenzo als haar schoonmoeder; overigens gevoelt zij niets van gering of aanzienlijk; zij denkt maar alleen aan de nood, waarin zij verkeren, en dat men geen middelen verachten mag, die God veroorloofd en verordend heeft. Opdat men Boaz vinden zou ontstaat er nood in het Broodhuis, en Ruth onderwerpt zich aldaar aan Gods bevel. Wat heeft God gezegd? Deut. 24:19: "Wanneer gij uw oogst op uw akker afgeoogst, en een garf op de akker vergeten zult hebben, zo zult gij niet wederkeren, om die op te nemen: voor de vreemdeling, voor de wees en voor de weduwen zal zij zijn; opdat u de Heere, uw God zegene in al het werk van uw handen." Veroorlooft mij even een opmerking, in het voorbijgaan mijn Geliefden, al behoort ze niet regelrecht tot onze tekst. Als ik enige zakken appels geplukt heb, behoren ze mij dan niet toe? Neen, God heeft ze u gegeven, en er staan altoos genoeg jongens bij te kijken die gaarne ook wat van dat schone fruit mee krijgen. Zo geeft dan God Zijn geboden met grote wijsheid en voorzorg. Leviticus 19:9,10. Die aanzienlijke, jonge vrouw buigt zich onder Gods verordening en onder Zijn armenwet: alles wat God beveelt is eerlijk en eervol. Borgen en lenen is stelen, maar God heeft wetten en inzettingen gegeven, en wel hem, die zich daaraan onderwerpt. Dat doet Ruth, en de moeder, die ook van een zeer aanzienlijke stand is zegt niet: **6**Neen, dat is niet fatsoenlijk", maar, "ga heen, mijn dochter!" Hoort het nogmaals: onder wat God verordent, wat met zijn ordonnantiën overeenkomt, buigt Ruth zich vrijwillig. Dit is nu de rechte genadeweg voor dit en voor het eeuwige leven, dat men het in zijn nood daar zoekt, waar God het aangewezen en geboden heeft, namelijk in de weg van eerlijke arbeid en in een niet vragen naar zichzelf. Wat is, ook in geestelijke zin, de grootste hinderpaal om Boaz te vinden? Is het niet de hoogmoed? Wie zich onder Gods hand vernedert, maakt God groot, en wie zich voor God verootmoedigt zal door de Heere hoog verheven worden.

Vs. 3. In het geestelijke zijn wij maaiers die Gods Woord aan de gemeente brengen. "Zo ging zij heen, en kwam en las op in het veld, achter de maaiers; en haar viel bij geval voor, een deel van het veld van Boaz, die van het geslacht van Elimelech was." Zo viel haar bij geval voor: dat schijnt hier als bij toeval te geschieden, maar het boek Ruth is door de Heilige Geest geschreven. Er staat niet "God bestuurde het dat", maar zo is het opgeschreven alsof door louter toeval alles zo gekomen is. Waar men zich aan 's Heeren bevel onderwerpt, gaat alles als vanzelf. God heeft het zo verordend, dat, waar men zich onder Zijn wet buigt, het een uit het ander voortkomt, alsof

een bloem zich langzamerhand ontsluit. Waar men in geestelijke nood zich wegwerpt, en de maaiers (de verkondiging van het Evangelie) volgt, is men op het veld van de Heere Jezus, eer men het weet! Wat was Boaz voor een man?

Vs. 4. "En ziet, Boaz kwam van Bethlehem, en zeide tot de maaiers: De Heere zij met ulieden! En zij zeiden tot hem: De Heere zegene u!" Boaz zegent: vloekt niet, twist niet, is minzaam en liefdevol, geeft hun het loon dat hun toekomt; altijd heeft hij de Heere in het hart, en mocht o zo gaarne, dat zijn maaiers Die ook kenden. En zoals het gewoonlijk gaat, als ondergeschikten zo behandeld worden, daar krijgen ze eerbied voor hun meesters. Daarom antwoorden zij: de Heere zegene u! ja! het gaat soms wonderlijk in de wereld toe. Een brood- of fabrieks-directeur, al is hij nog zo machtig, kan zijn ondergeschikten zelf niet rijk maken. Al doet een koopman nog zo veel zaken, hij zelf kan de mensen niet rijk maken. Maar daar hij vriendelijk is, zijn de ondergeschikten ook vriendelijk, en dragen het geld met zakken vol in huis met hun: de Heere zegene u! Boaz was een man die overal ogen had. Hij dulde stof noch vlekken op de kleren, d.i. in het hart, want al klinkt het vreemd, toch is het waar, mensen die zichzelf veroordelen en arm en ellendig zijn voor God hebben wel honderd ogen en hebben die op alles!

Vs. 5. Daarna zeide Boaz tot zijn jongen, die over de maaiers gezet was: Wiens is deze jonge vrouw? Op Boaz' veld, op Christus' veld kan men niet zijn of Hij ziet het met honderd ogen. Hij bekommert zich niet alleen over de maaiers, maar over allen, die op dat veld zijn. Hij vraagt naar degenen die naar Hem niet vragen. (Zie Gen. 16:13).

Vs. 6 en 7. En de jongen die over de maaiers gezet was antwoordde en zeide: Deze is de Moabietische jonge vrouw, die met Naömi weer gekomen is uit de velden van Moab. En zij heeft gezegd: Laat mij toch oplezen en aren bij de garven verzamelen achter de maaiers; zo is zij gekomen en heeft gestaan van des morgens af tot nu toe; nu is haar thuis blijven weinig. Zij ging niet weg van de akker: het is bijna alsof die jongen haar beschuldigt, dat het nu tijd wordt dat zij van het veld verwijderd werd. Zie! dat is de rechte vlijt, de rechte werkzaamheid! Nu het haar geoorloofd is te verzamelen, doet zij het zoveel en zo lang mogelijk. Wat zal die arme Ruth gebeefd hebben, toen zij vernam: hij heeft naar u gevraagd! Ach, wat zal daaruit komen!

Vs. 8. Toen zeide Boaz tot Ruth: Hoort gij niet, mijn dochter? Ga niet om in een ander veld op te lezen; ook zult gij van hier niet weggaan, maar hier zult gij u houden bij mijn maagden. Welk een eigenaardige taal van Boaz! Hoort gij niet mijn dochter? In de diepe nood, in het felst van de strijd, is men doof en of er al drie, ja zeven maal gezegd wordt Vrees niet! men hoort toch niets dan de donder der wet, en dat men verdoemd, vervloekt en verloren is; steeds klinkt het door in de ziel, gij wordt nooit verhoord! Gij zijt nooit geholpen, gij zijt maar een Moabietische! Mijn dochter! voegt Boaz er uit vriendelijkheid bij, en zet ze zo ineens onder de dochteren Israëls! Gaat niet om in een ander veld op te lezen, zoals de Heere ook zegt: Gij zult geen andere God aanbidden en niet tot een andere genade gaan. Bij Mij zult gij blijven, bij Mij zult gij leven en overvloed hebben! Dus de ware Boassen stoten de ziel niet af, maar geven het bevel: Gaat niet van hier! Daarmee heeft ook Jakob de Heere overwonnen, doordat hij bij de Heere bleef en sprak: Ik zal U niet laten gaan, tenzij Gij mij zegent. En de Heere Jezus zegt nog tot de arme maagden, die zich zo onder Gods wet en geboden buigen, dat ze als armen en ellendigen aan het zoeken komen: Gaat niet van hier! Houdt u bij Mijn volk en bij hen, die in Mijn dienst staan, want daar hebt gij gelegenheid te vernemen dat Israëls God alleen God is.

Vs. 9. Uw ogen zullen zijn op dit veld, dat zij maaïen zullen, en gij zult achter haarlieden gaan; heb ik de jongens niet geboden dat men u niet aanroere? Als u dorst, zo ga tot de vaten, en drink van hetgeen de jongens zullen geschept hebben. Jongens, dit zijn opzieners, zoals ze nog in de gemeente van de Heere zijn. Ach! die hond, de aanklager der broederen, wil de arme Ruth wel aanranden, maar zo gij op het veld der genade zijt, waarop ik u alle volheid toewens, dan mag niemand u leed doen. Dan is het zoals in de Openbaring staat: de Geest en de bruid zeggen: Kom! En die het hoort, zegge: Kom! En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des

levens om niet. En zo u dorst, zo ga tot het Woord van de Heere, waar het ook zij. Zo ga tot de vaten, er was misschien nog een poel van slecht water, waar de armen uit konden drinken. Wat mijn jongens drinken, zult ook gij drinken, zoals ook de Heere zegt: wat Ik mijn jongens geef, zult gij, Moabitische, ook hebben. Voor wij verder gaan heb ik een opmerking: het verwondere niemand dat ik bij de uitlegging van het Boek Ruth zo veel op het inwendige leven toepas van degenen, die de Heere zoeken en vinden, en in het geheel zo veel op Christus betrekking doe hebben. Of het gehele aardse leven is voor ons niets waard, of wel het komt uit de eeuwigheid en keert weer tot de eeuwigheid terug. Is dit zo met ons, dan zien wij overal hetzelfde in het leven der gelovigen, wat we in de natuur zien. Het draagt alles één stempel en één afdruk van Gods macht en genade, gelijk Hij die heeft verheerlijkt in de hemel in Christus. Wij zouden in de Heilige Schrift niet voortdurend deze verheven taal vinden, was het niet het welgevallen van de Heere geweest in de gehele schepping ons, om zo te spreken, afbeeldingen te geven van hetgeen bij Hem is, en alzo door al het zichtbare de Zijnen te leren, op te voeden, te verkwikken en te vertroosten met Zijn Woord. De gelovige is met zijn God en met zijn volk, hij heeft gezocht de gerechtigheid van het koninkrijk der hemelen, en alles wat hij ontmoet, alles wat met hem gebeurt kan hij slechts vanuit dat standpunt beschouwen; zo is alles voor hem een beeld, een afspiegeling van de eeuwige heerlijkheid. Ruth was een schepsel van God, een mensenkind, een vrouw; als zodanig heeft ze zeker ook wel eens voor zich zelf naar huiselijk geluk en eigen haard verlangd, maar nochtans ging het haar daar niet om! Het was haar te doen om God, om de rijkdom van Zijn genade, om de eeuwige heerlijkheid! Zo zij iets gezocht had, dat haar van de Heere aftrok, zij had het in Moab kunnen vinden. Zij zou in Moab ruimschoots gelegenheid gehad hebben eigen huis en hof te bezitten. Maar zij heeft Moab en zijn afgoden versmaad, en is een arme, klagende weduwe gevolgd. Zij heeft, toen zij meeding, niets anders gezien dan het tegendeel van Gods beloften, en toch heeft zij in de woorden van de moeder gezocht, en zoekende gevonden wat haar helpen kon voor de eeuwigheid: zij heeft geloofd dat ze in die weg alles, ook voor dit leven zou vinden. Zo leefden in haar hart Gods wet, de eeuwige goederen, de genade en de barmhartigheid van de Heere. En zo, vervuld met deze genade, is zij al kleiner en kleiner geworden. En daar zij nergens aan dacht, dan aan een kommervolle arbeid om haar en haar geliefde schoonmoeder in het leven te behouden, heeft zij geheel onverwachts ook dat tijdelijke gevonden, waarvan God de Heere wel weet, dat het voor de mens levensbehoefte is, ja zij heeft het gevonden als iets dat eeuwig en onvergankelijk was, want in al, al die weldaden heeft zij zich het meest verkwikt aan de genade en de barmhartigheid van Israëls God! Geliefden! De zichtbare dingen zijn een afschaduwing van de onzichtbare. In deze zin willen wij onze betrachtingen over de geschiedenis van Ruth voortzetten, en beschouwen hoe Boaz haar met hulp uit Zijn heiligdom tegemoet kwam. Hoort gij niet, mijn dochter? had hij in vs.8 gesproken. Hoor, o dochter! en zie, en neig uw oor, (Ps. 45). Ga niet om in een ander veld om op te lezen, want op mijn akker alleen zult ge genade en barmhartigheid vinden; ga niet weg van hier, denk ook niet, dat het onbescheiden is, zo veel aren op te lezen, want ik wil u rijker en rijker maken, en u de volheid schenken. Houd u bij mijn maagden, volg die na, en waar Mijn maaiers maaïen, juist daar is deze rijkdom en volheid voor u te vinden, en dat wel geheel volgens Mijn wet. Ik heb mijn maaïers geboden, dat niemand u leed doe, want Ik weet dat ge een arme, beschroomde ziel zijt, die zich liefst stil en verborgen houdt en onopgemerkt achter de maaïers heen gaat. Zo u dorst, zo ga tot de vaten en drink van hetgeen de jongens zullen geschept hebben. Hiermee deelt hij aan Ruth van alles mee, wat op de akker en op het veld is, want niemand mocht, zonder dat het hem geoorloofd was, uit die voor Boaz' jongens bestemde vaten drinken; maar het was Boaz' welbehagen haar als een dochter te behandelen, als een die hem toebehoorde, hem de machtige en rijke man! En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En die het hoort zegge: Kom! En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet.

Vs. 10. Toen viel zij op haar aangezicht, en boog zich ter aarde, en zij zeide tot hem: Waarom

heb ik genade gevonden in uw ogen, dat gij mij kent, daar ik een vreemde ben? Toen, staat er, viel zij op haar aangezicht en boog zich ter aarde, en zeide tot Hem: waarom heb ik genade gevonden in uw ogen? Zij had zich vrij op de wet kunnen beroepen, want de wet veroorloofde haar aren op te lezen zo veel zij wilde. Maar op dit recht, dat haar volgens de wet toekwam, maakt zij geen aanspraak, want hoe konden Gods schone en liefelijke instellingen haar gelden, haar, de Moabietische, de vreemde, die zoëven in Bethlehem-Juda aankwam! Ja, in zoverre denkt zij aan de wet, dat zij er zich onder buigt en als een arme komt, het als genade en barmhartigheid beschouwt, dat zij mag opzamelen, en hoe dieper zij zichzelf vernedert en onder de wet buigt, hoe meer Boaz zijn genade aan haar verheerlijkt, zodat haar niet zou gelden het recht van de vreemdelingen, maar dat zij vrij erfrecht zou ontvangen met de inwoners van het land, als een vrije erfdochter! O, mijn geliefden! Waar God ons zo met hulp tegemoet komt uit Zijn heiligdom, hetzij middellijk of onmiddellijk, laten wij ons daar toch niets aanmatigen, alsof wij recht hadden op die hulp; en niet denken: ik ben een mens, een kind Gods, een gelovige, ik heb de goede keus gedaan, heb mijn plichten vervuld, en daarom is die of die, (de rijke Boaz, zou Ruth gezegd hebben, indien ze zo verkeerd gedacht had) verplicht mij te helpen; ik ben hem volstrekt geen dankbaarheid schuldig, want God is het, Die het door zulk een doet! Neen! zo was Ruth niet gestemd! En toen zij gevonden had, wat haar naar Gods wet toekwam, zei zij niet met hoogmoed: Nu heb ik genoeg; maar met beide handen neemt zij aan wat Boaz haar schenkt; en toen zij alles opgelezen had, sprak zij niet: Dat heeft God mij gegeven, maar zij valt op haar aangezicht en spreekt: Waarom heb ik genade gevonden in uw ogen? Ik, de arme onbekende weduwe. Welk een verrassing heeft de Heere de nederige en bescheidene bereid! Buig u maar diep onder alle uitspraken van Gods heilige wet, en gij zult uitkomsten vinden in elke nood en dood, ook als gij dit het allerminst verwacht! En hoe zoet klinken de woorden van onze Boaz voor de hard aangevochten ziel, die zich diep onder Gods wet vernedert en o zo gaarne verlost zou zijn van alle zonden. Daar staat ineens haar Verlosser voor haar! Waar is zulke verlossing nu te vinden? Allereerst in Gods Woord, terwijl die ziel zo vol angst en vrees, geheel in stilte uit het Woord hier een aartje en daar een aartje opzamelt, met wenen en snikken vaak, en zij ineens verneemt: Hoort gij, mijn dochter?! Ja, mijn Geliefden; waar de Heere, de hemelse Boaz, komt met de schatten van Zijn liefde, waar Hij omziet naar zulk een die dacht: naar mij kan Hij niet omzien; wanneer men in een eenzaam hoekje zit, en zich vervreemd voelt van het genadeverbond der uitverkorenen Gods, waar Hij zich ook zo openbaart met Zijn heil, met Zijn woord, en geheel onverwacht ons zoon of dochter noemt, daar zinkt men in het niet voor zulk een genade en barmhartigheid. Want hoe zouden wij het ooit met iets ter wereld kunnen verdienen, dat de Heere, de hemelse Boaz, tot ons komt om ons te verlossen, ons te troosten, en ons uit te helpen? Waarmee zouden wij het kunnen verdienen dat Hij ons kennen wil? Zijn wij, zo wij de diepste grond van ons hart en de beweegredenen en oorzaken van ons doen en laten nagaan, niet voortdurend Moabieten? Hebben wij niet voortdurend allerlei afgoden voor ons opgericht? En al hebben wij de ware God als onze God gevonden, vervreemden wij ons dan toch niet voortdurend van Hem door onze zonden, en is het iets anders dan vrije genade, zo Hij ons niet als vreemden behandelt? Mijn Geliefden! Er zijn rechtvaardigen, die nooit vergeten wat gerechtigheid is; de geringste daad van rechtvaardigheid en trouw blijft onuitwisbaar in hun geheugen geprent, terwijl ze de tegen hen bedreven zonden en overtredingen licht vergeten, zoals de Heere de hunne vergeet. Daar zijn rechtvaardige lieden, die niet altoos zo angstig vragen: Is dat ook een Hethieter, is dat ook een Moabiet? Maar die het luid uitspreken: Mijn vader was een bedorven Syriër, en mijn moeder een Hethietische; en die het zelf hebben vernomen: gij die daar in uw bloed ligt, leef, ja leef! O, die rechtvaardigen zijn niet altijd aan het ziften tussen personen en personen, zij zitten niet de zonden van hun naasten lang uit te meten, maar binden liever alles te zamen in een bundeltje en werpen het in een zee van eeuwige vergetelheid! Een enkele daad van recht en gerechtigheid schatten zij echter zo hoog bij Moabieten en Hethietischen (wij

zouden zeggen bij wereldlingen), dat zij uit de diepste grond van het hart spreken: Dat vergelde u de Heere in uw laatste uur! En zulk een rechtvaardige was ook Boaz; en zo handelde hij ook. Vs. 11. En Boaz antwoordde en zeide tot haar: Het is mij wel aangezegd alles, wat gij bij uw schoonmoeder gedaan hebt, na de dood van uw man, en hebt uw vader en uw moeder en het land van uw geboorte verlaten en zijt heengegaan tot een volk, dat gij van te voren niet kendet. Is dat dan zo wat bijzonders, als iemand zich bij Gods volk aansluit? Is dat dan iets meer dan schuldige plicht? Wat is er dan bij de afgoden te vinden; het is eerder de verwondering, dat hij of zij niet reeds veel vroeger de goede keus gedaan heeft, gelijk het behoorde. Zo mag misschien het vrome, eigengerechtig vlees redeneren, maar God de Heere en de ware rechtvaardigen stellen een gedrag als dat van Ruth op hoge prijs! Zij weten het te waarderen waar in waarheid deze zin van het hart aanwezig is: alles te laten varen wat men met de handen tasten en met de ogen zien kan; al het zichtbare, dat zo blinkt en heerlijk schijnt, niets te tellen, om het onzichtbare te kiezen, waarvan men niet weet wat er achter steekt! Ja, men krijgt spoedig genoeg te proeven en te smaken, dat achter de onzichtbare dingen, die men verkoren heeft, het kruis steekt, het: "noemt mij niet Naömi, maar Mara, want de Almachtige heeft mij bitterheid aangedaan." En de Heere, de hemelse Boaz, weet het te waarderen, waar een ziel zich van de eeuwige goederen niet laat aftrekken door al dat kruis, en door al die druk! Ja! gezeten op de hoge rechterstoel, waarop wij ons zo gaarne plaatsen, menen wij, dat het maar een geringe zaak is zich aan te sluiten bij een oude, bekommerde, verlegen en arme vrouw, en haar als een moeder te behandelen en te eren, die niet mee zingt, niet mee speelt, niet mee danst, maar in een hoekje zit en klaagt, en daarenboven in haar wanhoop van de Heere soms dingen uitspreekt, die zulk een als Ruth niet eens goed begrijpt. Men meent, het was geheel eenvoudig voor Ruth en ook maar een kleinigheid om vader, moeder en vaderland te verlaten, en dan zich bij een volk te voegen, dat zij eigenlijk nog niet eens kende. Evenwel zijn er duizenden christenen, die haar niet nadoen. Ach, men leest zo gaarne die schone woorden: "De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren is", en o! zo snel maakt men dan de gevolgtrekking: ik ben verloren, dus is Hij voor mij gekomen; ach! men vindt ze zo heerlijk die belofte: "Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken dezelve en zij volgen Mij. En ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid" en o, men is er zo vlug mee te zeggen: dus ik krijg het eeuwige leven. Waar echter de waarheid is en leeft, daar is geen leugen, noch bedrog! Wie het, waar het waarachtig licht schijnt, nog in de duisternis kan uithouden, die moge misschien het gehele Evangelie van buiten kennen, maar hij doet niet wat de Moabietische deed, en God de Heere weet van al zijn doen en drijven niets! Orpa heeft ook tranen gestort, wilde schijnbaar ook wel mee gaan naar Juda. En had zij zich een bundel preken van "die goede dominee, uit dat goede land" kunnen verschaffen, zij zou er gewis één mee hebben genomen: maar zij zelf bleef in Moab - en stierf aldaar. Maar de Heere heeft gezegd: "Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig"; en de duivel zit in al de heerlijkheid van het zichtbare om de arme mens te betoveren en hem er van af te houden zich op leven en dood in Gods handen over te geven en om Christus' wil alles te laten varen. En nochtans! verlaten wordt zulk een arme Ruth nooit en nimmer; God kent de nood dergenen, die alles haten en versmaden, wat hen verhinderen zou de keuze, door God zelf in hun hart gelegd, de waarachtig goede keuze, ook op te volgen. O, zo van alle zichtbare heerlijkheid beroofd te zijn, in Ruth's geval, vader, moeder noch vaderland meer te hebben, dat was met vleselijke ogen bekeken het ergste wat men zich voorstellen kon! Ik leef liever arm in mijn vaderland, dan in overvloed in de vreemde. Maar waar God de Heere ons uit ons vaderland brengt, waar zo en niet anders Zijn weg met ons is, daar krijgen wij een ander Vaderland in 't oog, een andere vader, een andere moeder; daar kan men alles getroost en veilig de Heere in handen geven. Maar juist in die ure, toen Ruth vader, moeder en vaderland verliet, wat had zij toen in de plaats daarvoor? Immers niets! Wat had en wat bezat Ruth toen? Een moeder, ja! maar het volk, waarheen ze trok, kende zij niet, zij kon ook die vreemde taal spreken

noch verstaan, moest dat alles nog leren. En wat kon die arme moeder haar aanbieden, wat haar vergoeden? Als een arme wees aren oplezen achter de maaiers, dat was haar lot! Welk een vernedering! Daar spreekt misschien iemand: Zie, zij hoort bij Naömi, bij die vrouw, die vroeger zo rijk was en in dat grote huis woonde, en nu is deze zo arm, dat een arme wees haar het te samen gebedelde naar huis moet dragen. In Moab was het volk rijk, daar kon men met meer gemak drie gulden verdienen dan in Israël een stuiver, in Moab was overvloed van alles, en zo Orpa's ouders behoeftig waren geweest, gewis zij was ook wel meegegaan naar Bethlehem-Juda! Staan er niet ontelbare beloften op de Evangeliebladen? Maar als men in een toestand verkeert, als die van Ruth toen zij daar in Juda aankwam, vraagt de ziel in haar nood: zullen die woorden ook voor mij vervuld worden? Ik weet het hoe de Heere Daniël gered heeft, ik weet hoe van Sadrach, Mesach en Abednego in de gloeiende oven geen haar verzengd is, ik weet dat Ruth alles, alles gevonden heeft, wat zij behoefde; maar nu is de nood, de angst daar! Ik heb vader, moeder, vaderland verlaten, ik heb deze of gene ongerechtigheid uit de hand geworpen. Ik verdiende mijn brood met ongerechtigheid, 100, 200 gulden per week met schrapen en stelen, en met een koen besluit heb ik het laten varen, maar waar moet ik nu van leven? Ja, God de Heere heeft gezegd: Roep Mij aan in de dag der benauwdheid, en Ik zal er u uithelpen; en als de verhoring gekomen is, als het gemis van vader, moeder en vaderland mij zal vergoed zijn, dan zal ik dat ook geloven! Ja, God heeft gezegd: Ik zal u verlossen; maar alle duivelen vallen over mij als ik afstand doe van alles, wat niet met Gods geboden overeen komt; van wat ik zo gaarne heb, waarmee ik zo ben samen gegroeid dat ik er mee en voor zou willen sterven! Welnu! de mens behoude vrij wat hem goeddunkt, hij gelove op zijn manier het lieve evangelie, hij behoude al het zichtbare, alle ongerechtigheden, die hem daaraan vastbinden, maar dat zij hem dan tevens aangezegd op leven en dood: dat God van dit zijn ijdel geloof, noch van al zijn doen en drijven niets afweet. En als de Heere Jezus komen zal op de wolken van de hemel zal Hij niet vragen naar godsdienstige meningen, maar naar waarachtig goede werken. Het is mij wel aangezegd, zegt Boaz, alles wat gij bij uw schoonmoeder gedaan hebt, na de dood van uw man, en hebt uw vader en uw moeder en het land van uw geboorte verlaten, en zijt heengegaan tot een volk, dat gij van tevoren niet kendet, bij mijn volk hebt gij u aangesloten! En hebt daarbij gedacht: ja, wat het eigenlijk voor een volk is, wat het weet en gelooft, weet ik niet eens precies, maar ik weet dat het oprecht is, en recht door zee gaat, en dat is ook de behoefte van mijn arme ziel! De rechtvaardige Boaz heeft het goed onthouden wat hij van Ruth had vernomen. En als hij nu verneemt wie die arme vrouw is, die op zijn veld aren opzamelt, klimt ineens de gedachte in hem op: Ha! die moet van haar stuiver miljoenen krijgen! De rechte Boaz nu, de Heere des hemels en der aarde, de almachtige Koning, wordt ook aangezegd wat hier zulk een Moabietische doet. Hij prent het diep in Zijn geheugen, en herinnert het Zich goed, en als Hij de Moabietische op het vlakke veld vindt, dan denkt Hij: het gehele hemelrijk zult gij met Mij erven! Eens sterven vader en moeder, en als wij sterven ontvalt het vaderland ook ons. En de kostelijke wereld, waarvoor zo menigeen zijn ziel verkoopt - zij gaat eens in vlammen op. Doch één volk is er, dat op de Heere hoopt, en dat gaat voor en na, en ten uiterste dage, met verheerlijkte lichamen binnen in het paleis van de Koning. En zal daar eeuwige vreugde en zaligheid genieten. Nochtans valt het zwaar hier de goede keus te doen, het dierbaarste wat men heeft, vader of moeder, vrouw of kind, te laten varen; zwaar valt het de eigen wil, de ongerechtigheid, de zelf gekozen weg te verlaten, en zich bij zulk een volk aan te sluiten, dat men niet kent, en met dat arme volk versmaadheid te lijden!

Vs. 12. De Heere vergelde uw daad! En uw loon zij volkomen van de Heere, de God van Israël, onder Wiens vleugelen gij gekomen zijt om toevlucht te nemen. "De Heere vergelde uw daad." Boaz zegt niet: dat wil ik u vergelden, maar de Heere vergelde uw daad. Uw daad, t.w. dat gij het zichtbare niet hebt aangezien; in het geval van Ruth, dat gij vader en moeder en vaderland hebt verlaten. Dat is nu de gerechtigheid van het geloof, waarvan beide Paulus en Jacobus

getuigen! Ja dat vergelde u de Heere! Dat gij hebt geloofd en hebt lief gehad! Een mens is met lichaam en ziel één geheel, en tijdelijke en eeuwige dingen hangen nauw te samen. Van wie hebben wij alle uiterlijke weldaden, vader, moeder en vaderland dan ontvangen? Immers van de Heere. Is het dan zo vreemd indien Hij, wat Hij ons eerst gaf, weer ontnemt? Is het zo vreemd, dat de vader tot de zoon zegt: Geef mij dat boek eens terug; dat de moeder tot de dochter zegt: Geef mij die naald eens hier? Behoort niet alles wat we bezitten de Heere, de grote Koning? Zal de aardse Koning er ons voor danken, zo wij hem een kind afstaan, en niet voor Koning en Vaderland ten oorlog trekken? Maar de trouwe God Israëls, de in Zichzelf algenoegzame, Die alles gemaakt heeft om Zijns zelfs wil; Hij, van Wie wij vader en moeder gekregen hebben, Hij, die de liefde tot het Vaderland in ons hart geeft, die dus het volste recht heeft al die weldaden weer terug te nemen, als het zo zijn moet tot eer van Zijn Naam, Hij, Die dat alles ook alleen doet, komt; en de Heilige Geest spreekt: Dat vergelde u de Heere! Gewis! Een enkel woord van een schijnbaar werelds mens, waardoor hij met het zichtbare breekt en voor het volk des Heeren uitkomt, is voor de Heere God en de ware rechtvaardige genoeg om te zeggen: Dat vergelde u de Heere! Zie! Zo is het er nu mee gelegen, dat een mens door het geloof alleen gerechtvaardigd wordt, zonder de werken van de wet! Want wat gelooft gij dan in de grond, zo gij, tegen Gods wil in, vader en moeder en vaderland, m.a.w. het zichtbare, in ongerechtigheid vasthoudt? Wat is dat dan eigenlijk voor een geloof; kan dat wel de naam van geloof dragen? Ja! zegt men, het geloof bestaat in de aanneming van de vergeving der zonden; ik geloof de vergeving der zonden, en zo zijn ze mij dan ook vergeven in de toerekening van de gerechtigheid van Christus. Maar zijn dan nu ook waarlijk uw zonden van u genomen, of is niet veeleer alles, wat in u is, hooi, stro en stoppelen, en zijn niet alle zichtbare dingen, waaraan gij vasthoudt, het vuur, dat het stro in brand steekt, zodat alles in vlammen verteert? Zo gij meent vergeving van de zonden te hebben en nochtans in een valse leer en in boze werken wilt blijven zitten, zo hebt gij niets dan een modegeloof, waarmee gij voor het ogenblik uw geweten in slaap wilt sussen. Ruth kon toen van de vergeving der zonden op uw manier nog niets geloven, want zij was niet zo goed onderwezen als gij; maar dat leefde in Ruths hart: het volk van mijn moeder is mijn volk, de God van mijn moeder is mijn God en ik wil geen ander volk, geen andere God hebben! In Simons huis kwam ook eens een vrouw die lief had en geloofde, en dat wel zo, dat ze de voeten van de Heere Jezus nat maakte met haar tranen en met haar haren afdroogde, zij weende bitterlijk en de Heere sprak: Haar zonden zijn haar vergeven, die vele waren: want zij heeft veel liefgehad. Maar hoe geraak ik nu daar toe, een Boaz, een Verlosser te vinden, die ook mijn Verlosser is? Sta af van wat tegen Gods Woord is; dat is de wijze, waarop God ons bevrijdt en ons helpt, dat afstand gedaan wordt van alles, waar niets gezien wordt dan het tegendeel van Gods beloften en waarheid. Bij de Heere is loon voor Sions arbeid, zo dat men om Zijnentwil niets verlaten kan, dat Hij niet honderdvoudig weergeeft. Dat heeft Hij gezegd, en Hij houdt woord! En niet alleen zulk een loon schenkt Hij, maar Hij geeft een volkomen loon. Uw loon zij volkomen van de Heere, de God Israëls. Hij geeft dat loon zo, dat men ervaart, dat Hij de getrouwe Verbondsgod is; en aan Zijn met Hem worstelend volk geeft Hij de naam Israël. Komt men tot deze God, tot de God Israëls, om toevlucht te nemen onder Zijn vleugelen, zo zal gewis het dierbare woord vervuld worden: Die zoekt, die vindt; die klopt, zal open gedaan worden; en wie om Mijnentwil alles verlaat zal ook honderdvoudig weer ontvangen. Wat is echter de weg om van alle ongerechtigheid verlost te worden? Dat men kome arm en ellendig, zich tot Gods genade wende, zich onder die genade diep vernedere, en zich niet van de duivel laat opblazen. Zo blijft men bij de genade. En waar men daarbij volhardt, daaraan door God gehouden wordt, zal ook in elke belofte van de mensen voorzien worden. De Heere God schenkt het alles uit vrije genade en barmhartigheid, want de godzaligheid heeft de belofte beide van het tegenwoordige en toekomstige leven.

Vs. 13. En zij zeide: Laat mij genade vinden in uw ogen, mijn Heer! dewijl gij mij getroost hebt,

en dewijl gij naar het hart van uw dienstmaagd gesproken hebt, hoewel ik niet ben gelijk één van uw dienstmaagden. Zij sprak dus: Laat mij genade vinden in uw ogen. Zij had gezegd: Uw volk is mijn volk, uw God is mijn God; zij had zich gevoegd onder de armenwet, die haar het recht toekende om aren op te lezen, en nu had zij onverwachts en plotseling Die gevonden, van Wie zij meende dat Hij naar haar niet wilde noch kon omzien. Zij had er zoveel bijzonders niet in gezien, Moab en zijn afgoden vaarwel te hebben gezegd, en de goede keus te hebben gedaan; zij was blij van het schijnbaar zo heerlijke Moab af te zijn, en zij had het ook zo iets bijzonder braafs niet gevonden zich als een arme maagd onder de instelling van de wet te buigen! En nu verneemt zij plotseling uit de mond van deze aanzienlijke man: de Heere vergelde u uw daad en uw loon zij volkomen van de Heere, de God Israëls, onder Wiens vleugelen gij gekomen zijt om toevlucht te nemen. Alzo: gij zult vinden, omdat gij gezocht hebt; omdat gij de goede keuze gedaan hebt zult gij een volkomen loon vinden van de Heere, die uw God en Heiland is. Zijt gij gekomen om een toevlucht te nemen onder Zijn vleugelen, zo zult gij ook ervaren hoe de Zonder gerechtigheid over u oprijst, en dat gij genezing vinden zult! Zij had echter noch oor noch hart voor hetgeen Boaz sprak, zij had er geen oor voor dat men haar preees omdat zij onder de vleugelen van Israëls God toevlucht had genomen. Dit ene zegt ze maar: Laat mij genade vinden in uw ogen. Zo gaat het altoos met de ziel, die waarachtig de goede keus gedaan heeft: die weet ook niet wat haar zou vergolden worden, en waarom zij een volkomen loon zou ontvangen. Wel is het haar liefelijk te vernemen: uw loon zij volkomen van de Heere! Want dat neemt zij op alsof Boaz zei: Hij, die een goed werk in u begonnen heeft, zal het ook voleindigen tot op Zijn dag. Om één zaak is het een ziel als Ruth maar te doen en dat is: Genade voor de Heere! Want al heb ik de goede keus gedaan, al heb ik mij aan de wet Gods in alle stukken onderworpen, al heb ik de maaiers nog zo trouw gevolgd, toch heb ik geen verdienste noch gerechtigheid, toch kan ik geen goede werken bij mij vinden, maar ik ben onwaardig ook het geringste gunstbewijs van de Heere te ontvangen, laat staan een volkomen loon! Want alles, wat ik van God ontvang, te verzondigen dat versta ik, en anders niets: daarom zegt Ruth ook niet: "laat mij maar op dit veld blijven", maar: "Laat mij genade vinden in uw ogen." Als ik genade vind in uw ogen, spreekt zij, dan heb ik u en met u ook het gehele veld, de gehele akker met alles, wat er op is, maar uw genade is mij veel meer waard, dan het volkomen loon, uw genade is mij veel meer waard dan elke vergelding! "Gij hebt mij getroost!" Waarmee had Boaz haar getroost? Ach! hoe vaak zal de duivel haar toegefluisterd hebben: waarom zijt ge toch niet in Moab gebleven, daar had ge zoveel ellende niet behoeven uit te staan als hier, want waar is dan nu eigenlijk dat volk des Heeren, waarbij gij u wilde aansluiten? Niemand bekommert zich immers om u, en zo God met u is, waarom gaat het u dan zo? Het is of gij krankzinnig zijt, gij aanzienlijke vrouw! En het arme zwakke mensenhart kan aan zulke aanvallen uit de hel geen dappere tegenstand bieden, maar zinkt weg in rouw en droefenis. Daar verneemt zij echter uit de mond van Boaz, van die voorname man: Uw keus was nochtans een goede keus, het was goed, dat gij Moab, dat gij de dienst van de duivel vaarwel hebt gezegd; bij dit volk zal het u welgaan, ook al gaat uw weg door kruis en druk heen! Dat was nu de troost die zij uit Boaz' woorden kreeg. En daarom zegt ze ook: Gij hebt mij getroost en gij hebt vriendelijk met mij gesproken! Ja! vriendelijke woorden spreekt de Heere tot de arme aangevochten ziel: hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten dergenen, die tot Zion spreken: Uw God is Koning! Om troost is het zulk een ziel te doen, want zij is diep bedroefd. Daarom begint de catechismus ook met de enige troost in leven en in sterven, want getroost moet de arme ziel worden, daar ze zo zwaar gewond is, kunnen harde woorden ze niet op de been helpen. Het regent vaak allerlei slagen van wet, duivel, zonde en schuld op zulk een ellendige, maar de rechte Boaz spreekt vriendelijk met de arme Ruth. En wie mij in zulke diepe nood getroost heeft heb ik lief tot in alle eeuwigheid. Die Man, die Man aan Gods rechterhand heeft mij een eeuwige onvergankelijke troost gebracht, en al komt er ook telkens nieuwe treurigheid in mijn hart op, ben ik eenmaal in waarheid getroost, dan weet ik ook van Wie die

troost kwam, en dat vlees en bloed mij dit niet heeft geopenbaard, maar dat het van de lippen van mijn Koning vloeide; daarom is mijn ziel genezen, als ik maar voortdurend, ook na zulk een vertroosting, slechts genade vind in Zijn ogen! Ja, ik zal nog door veel strijd, door veel nood, door veel angsten heen moeten, doch Hij, die mij voor jaar en dag getroost heeft, kome maar met Zijn genade, dan ben ik geholpen! Laat mij genade vinden in uw ogen", klinkt het daar gedurig van de wanden van het hart. Ziet, ik zal nu zachtjes voorttreden al mijn dagen vanwege de bitterheid van mijn ziel; maar Gij hebt mijn ziel liefelijk getroost. "Mijn zoon! mijn dochter, de zonden zijn u vergeven." Zie, ik ben niet gelijk één van uw maagden! Dat is nu de ware ootmoed, die is niet vroom, niet voortreffelijk in eigen ogen, die is niet aanmatigend, die denkt niet: zo of zo moet ik het hebben, dat en dit moet ik bezitten, want ik ben even goed als de andere knechten en maagden van de Heere! Neen, zulk een ziel zet zich in een hoekje, en ziet van ver hoe gelukkig de Koning en hoe gelukkig Zijn volk is! O, kon ik ook zo heilig leven als die dienstmaagden van de Heere! Maar ik ben niet als één van deze, en toch, en toch hebt Gij mijn ziel liefelijk getroost, en vriendelijk met Uw maagd gesproken. Wat volgt er nu op zulk een ootmoed? Wat gebeurt er met degenen, die zich zelf uitsluiten en toch geloof tonen door te zeggen: uw maagd d.i. uw dienst heb ik verkoren? Boaz maakt het heerlijker en heerlijker.

Vs. 14. Als het etenstijd was, zeide Boaz tot haar: Kom hier bij, en eet van het brood, en doop uw bete in de azijn. Zo zat zij neder aan de zijde van de maaiers, en hij langde haar geroost koren, en zij at, en werd verzadigd en hield over. Zo gaat het in het gewone leven, zo ook in het geestelijke; wie zich verhoogt zal vernederd worden, wie zich vernedert zal verhoogd worden, en wie zich vernedert vindt overvloediglijk. Ik ben niet gelijk één van uw dienstmaagden, maar toch is de Heere mij dierbaar. Zie! Dat is de rechte, Gode welgevallige zin, waarbij men ook overvloediglijk ontvangt uit de volheid van Hem, die alles in allen vervult. Als het nu etenstijd was, zeide Boaz tot haar: Kom hierbij en eet! Dat was eigenlijk niet zo als het behoorde, want laat Boaz eerst zulken tot de maaltijd toe, dan kunnen er nog wel honderd gasten bijkomen, waaronder voorzeker nog vele andere armen, die aren willen oplezen, die legden eenvoudig beslag op wat hun volgens de wet niet toekwam. Maar omdat Ruth zo ootmoedig was, werd zij behandeld alsof zij geen vreemde was, ja zij is behandeld geworden als een dienstmaagd, als zulk een die tot Boaz' huisgezin behoorde! Wanneer is het etenstijd? In het dagelijkse leven heeft de Heere die tijd gegeven en ook het gebed: "Geef ons heden ons dagelijks brood". En Hij, die dat gebed gegeven heeft, heeft ook het brood laten bakken, en alle groenten en moeskruiden laten groeien. Hij is Heere, God en Koning en zorgt genadiglijk voor alles. Is er hier, in de streek, die wij bewonen, wel iemand, wiens behoeften God niet dagelijks drie of viermaal vervult, zodat ieder die nooddruft van het leven vindt? Of hebben wij dat misschien aan onze vroomheid, onze eerlijkheid, ons oppassen, ons verstand te danken. Is het niet alles een vrije gift van Gods barmhartigheid? O, die zo vaak wederkerende dagelijkse maaltijden, hoe weinig acht slaat men er op, tenzij men honger heeft. En men geeft tussen de maaltijden gewoonlijk aan kinderen niet te eten, opdat ze met rechte honger aan de dis komen! Geestelijk en lichamelijk is het dan etenstijd, wanneer de mens zich moe gewerkt heeft, en hij wat tot versterking behoeft om niet te bezwijken. Geestelijk is de etenstijd gekomen, als de mens zulk een honger heeft naar het brood des levens, dat hij het niet meer uithouden kan. Als een mens hongert en dorst naar gerechtigheid, dan kan men ook verzekerd zijn, dat de tijd van de verzadiging, de tijd van de rust en van de vrede voor hem in de hemel is aangebroken, en wie waarlijk naar God bedroefd is, die wete, dat het uur van de vertroosting nabij is! Als men in treurigheid is verzonken, als de tranen over de wangen rollen, als de duivel ons inblaast: "Het helpt u toch alles niets!" juist dan is het tijd, dat God uw tranen komt afdrogen, en de ziel komt verkwikken met Zijn genade en met Zijn liefde; dan breekt de tijd aan, dat Hij de mens leven en overvloed geeft. Als men het in zijn ellende niet langer uit kan houden, als de ziel meent: Ik kan nooit vertroost worden, als men weigert zich te laten troosten; als het erger en erger wordt met het arme hart, dan is de etenstijd

nabij. En bevindt men zich maar op Boaz' veld, dan verneemt men weldra de liefelijke roepstem: Wie is slecht? Hij kere zich herwaarts! Onder het beeld van brood verstaat de Heere alles wat de mens behoeft om in leven te blijven. Doop uw bete in de azijn." Waarmee zal het brood uit de hemel genoten worden? In de azijn, in al het zure en bittere van dit leven, daar smaakt het des te zoeter! Wat het uiterlijke betreft, de Heere had het zo verordineerd om voor de gezondheid van de mensen te zorgen. En de rechtvaardigen letten op Zijn bevel ook op de gezondheid dergenen, die hem omringen. Boaz zorgde voor de gezondheid van Ruth, toen hij sprak: Doop uw bete in de azijn, want in de hitte is het drinken van koud water schadelijk en gevaarlijk, en hoe meer men er van drinkt, hoe dorstiger men wordt. Opdat nu de maaiers en de dienstmaagden niet ziek zouden worden door het onmatig gebruik van koud water, kregen zij het niet alleen, maar vermengd met azijn, want zo kon men er maar weinig van gebruiken. In het geestelijke kan men het nu zo uitleggen: Doop de bete, die gij ontvangen hebt, in de wet, in de tien geboden, dan zal het hemelse brood u des te beter smaken; dan zult gij ervaren, dat uw brood met dit zure en bittere vermengd des te zoeter smaakt. En de geboden van de Heere, die anders zo zwaar zijn, als van zelf worden opgevolgd. Zo zat zij neder aan de zijde van de maaiers. Zij zette zich neer bij hen, door wie zij al dat goede ontving. En zo doet de ziel, die van de Heere wat te proeven en te smaken krijgt, ook. En hij langde haar geroost koren. Wat zet de hemelse Boaz de zijnen voor? Het was Pasen, daarom kreeg Ruth paas-eten. De etenstijd is daar, wie is slecht? Hij kere zich herwaarts! En ete nu Christus' gekruisigd lichaam, en drinke van Zijn vergoten bloed! Zij zat neder bij allen, die gezellen zijn van het volk van de Heere. En terwijl zij het gekruisigde lichaam en het vergoten bloed van de Heere geniet, zet de rechte Boaz haar geroost koren voor. Dat smaakt haar zo heerlijk, dat die gekruisigde Heere haar Heiland is! Dat de ziel zingt: 'k Werp mijn gewetens klagen, de zonden die mij plagen, in Jezus' ledig graf. Hij langde geroost koren. Zo at zij ook, en wat men van Hem bekomt, dat is een koninklijke maaltijd, het is alles even heerlijk. En zulk een ziel wordt verzadigd. De ellendigen zullen eten en verzadigd worden. En zulke ellendigen, die verzadigd worden, laten ook nog wat over! O, wie troosteloos is, wie de goede keus heeft gedaan en toch zichzelf buiten sluit, die verneemt: De Heere vergelde u uw daad, en uw loon zij volkomen van de Heere, de God Israëls. Maar wie toegelaten wordt om in waarheid het gekruisigde lichaam van de Heere Jezus te eten en Zijn vergoten bloed te drinken, krijgt ook een mond, om de lof van de Heere te verkondigen. Die wordt een herkauwend dier gelijk en is rijkelijk verzadigd, ja om nog allerlei weg te dragen: men heeft alles ontvangen; maar men wil toch nog meer hebben tot lof van de Heere!

Vs. 15. Als zij nu opstond, om op te lezen, zo gebood Boaz zijn jongens, zeggende: Laat haar ook tussen de garven oplezen en beschaamt haar niet. Beschaamt ze niet." O, het is zo de handelwijze van degenen, die overvloed hebben, anderen beschaamd te maken en te vernederen! Die veel bezitten in deze wereld weten niet hoe het een arm mens om 't harte is. Men moet zelf arm geweest zijn om dat woord te verstaan: "Beschaamt ze niet." De Heere wil echter niet, dat de armen en ellendigen beschaamd worden, want dat zijn zulken, die zich niet gaarne op de voorgrond plaatsen. En zij doen het alleen maar door de nood gedrongen; anders hielden zij zich gewis verborgen. Zij worden licht ontmoedigd en afgeschrikt, want zij menen dat alleen hun tegenwoordigheid op het veld van het woord voor zulk een Heere en Heiland reeds te veel is. Als zulken beschaamd worden gemaakt, juicht de hel; maar de engelen wenen, die heerlijke geesten, die altoos Gods aangezicht aanschouwen en God de Heere naar de ogen zien en geen grotere vreugde kennen, dan dat de Vader hun beveelt zich door het luchtruim naar deze aarde te spoeden, om hen te helpen, die treurig en verlaten in een hoekje zitten, en die zo te troosten, dat zij moed krijgen om te zingen en te juichen. Maar daar blijft het niet bij. Boaz gaat voort met spreken.

Vs. 16. Ja! Laat ook na verloop van tijd van de handvullen voor haar wat vallen, en laat het liggen, dat zij het opleze, en bestraft haar niet. Men zou zeggen: Hoe is het mogelijk dat zulk een

beschroomde en bescheiden maagd moed genoeg had om toe te grijpen, maar het kwam door haar grote armoede, door haar diepe ootmoed, dat ze vrijmoedig was. Is men niet arm, en niet ootmoedig, dan denkt men: De maaiers kunnen mij dienen. Waar maar armoede is, blijft men aan het oplezen. En Boaz spreekt: Laat ook van de handvullen voor haar allengskens wat vallen. Die aanzienlijke man opent zijn gehele hart, zijn gehele veld! Hij wil dat ik alles opraap, wat Hij mij schenkt. En ik mag Hem, Die milddadige Man, niet beledigen. Armoede, nood, ootmoed drijven haar zoveel op te lezen als zij kan. Zo gaat het ook op het veld van de genade. Komt men arm en ledig op Gods veld, dan leest men op, één, twee of drie aren, men voelt er zich door versterkt en begint weer op te lezen: men zoekt tussen de profeten, in Jesaja, Jeremia en de andere. Die laten dan ook naarmate de tijd verstrijkt handenvol vallen. En zou men dat niet alles oplezen in zijn grote armoede en nood? Boaz' tarwe kan men immers nooit te veel bekomen! Laat ze oplezen! Het is het bevel van de Heere. Niemand bestraffe haar daarvoor! Geen waarachtig van God de Heere geleerde theologische professor zal, zo hij God vreest, zich niet gaarne bij de arme dienstknechten en dienstmaagden van de Heere neerzetten, om uit hun eenvoudige mond te vernemen: de overvloedige lof des Heeren voor Zijn barmhartigheid en trouw! Ja, hoe meer men van God geleerd is, des te minder weet men; en men vindt heerlijk wat een ander weet, heerlijk wat men verneemt van die Koning, wiens lof en Naam men mee begint te stamelen, als men het anderen ook hoort doen! Dus zij moest niet bestraft worden.

Vs. 17. Alzo las zij op in dat veld, tot aan de avond; en zij sloeg uit wat zij opgelezen had, en het was omtrent een efa gerst. Als het avond is geworden, kan men niet meer zien; bij dag moet men oplezen, niet in het duister van de nacht. Als de nacht daar is, kan men niet meer in Jesaja zien staan: "Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer!" En "Vreest niet, wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn; en door de rivieren; zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden; en de vlam zal u niet aansteken." Als de nacht, als de dood komt, komen vaak de duivelen ook; maar heeft men veel van de Heere opgelezen, dan ligt dat diep, maar veilig geborgen. Sla maar uit, wat ge opgelezen hebt! Efa is het tienvoudige van een Gomer. Gomer beduidt het bescheiden deel, dat God de Heere de mens geeft. In de woestijn verzamelde ieder één Gomer manna. Efa, dat is de volheid, de volheid van de tien geboden! Haast zou zulk een Ruth er toe komen om uit te roepen: Ook ik! ook ik! b.v. als zij leest: Gij zijt in Hem volmaakt! Voor zich zelf had ze voor tien dagen genoeg. Maar daar zij alles met haar schoonmoeder deelde, had zij maar voor vijf dagen voorraad. Dat is het getal der vermenigvuldiging; had zij genoeg voor vijf dagen, dan kon ze ook zeker en vast overtuigd zijn, dat Hij voor tien dagen geven zou, ja dat Hij het voor haar zou voleinden.

Vs. 18. En zij nam het op en kwam in de stad; en haar schoonmoeder zag, wat zij opgelezen had; ook bracht zij voort, en gaf haar wat zij van haar verzadiging over gehouden had. Ja, in diezelfde stad kwam zij, waar iedereen gezegd had: Is dat Naömi? Nu kon zij het luid uitroepen: De Heere geeft de hongerigen brood (Ps.146:7); nu kon zij vrij en ongedeerd door de poort in de stad gaan. En de geliefde moeder zou zien hoe God zorgt! En hoe Hij is een Vader van de wezen, een Rechter van de weduwen, de Beschermers van de vreemdelingen. Hij is de trouwe en waarachtige God van Israël. Indien het de armen en nooddruftigen niet wel gaat, komt dat daar vandaan, dat zij niet aanhouden bij Dien, Die wat mededelen kan. Hoog kan de nood stijgen, alle golven en baren kunnen ons, naar Ps.42 over het hoofd gaan, maar nog hoger troont de Almachtige, die schijnbaar niet hoort, maar toch gereed staat om het alles voor ons daar te stellen, wat wij voor tijd en eeuwigheid nodig hebben, op dezelfde dag, ja in hetzelfde uur dat wij vertwijfelen, en toch te midden van onze vertwijfeling bij Hem aanhouden. Hoe zal het Naömi toch wel te moede zijn geweest de gehele lange dag, dat haar schoondochter op het veld was? Zeker heeft zij in het verborgen, in haar binnenkamer met de God Israëls geworsteld; zeker ging zij in haar woning

op en neer, éénmaal, tweemaal, zevenmaal misschien; en zuchtte daarbij tot God: o Heere! wees toch mijn arme Ruth nabij, dat zij vindt, wat zij, wat ik behoef om te leven; wat ik voor haar en voor mijzelf van U afsmeek! Maar wat duurt het toch lang eer Ruth thuis komt! Zal er wel iets van de gehele zaak terecht komen? De avond valt en het begint koud te worden, zij wil de lamp van de hoop aansteken, maar de duivel zoekt het kleine licht uit te blazen. De lamp heeft nog maar zeer weinig olie, zij dreigt uit te gaan; maar de liefde houdt aan bij God, ook als het donker wordt. Daar gaat de deur open, "en zij zag wat zij opgelezen had, ook bracht zij (Ruth) voort en gaf haar wat zij van haar verzadiging overgehouden had." Zó verrast God de Almachtige! Met vreugde brengt Ruth voort en geeft aan haar schoonmoeder wat zij overgehouden had. Met weinig was zij verzadigd, maar wat zij mee bracht was genoeg voor vijf gehele dagen. Dat is nu de wonderbare gemeenschap van de heiligen, die wij belijden. Die Heiligen van God zijn arme schepselen; de een zit in angst, en de ander in nood, de één bidt en worstelt, en de ander gaat er op uit of hij wat vinden kan. En als het nu duister wordt en de avond gevallen is, als kruis, nood, tegenspoed en aanvechting van alle zijden losbreken, dan komt de een tot de ander, deelt mee van hetgeen hem verzadigd heeft, vertroost met de troost waarmee hij zelf is getroost geworden, en wat hij meebrengt is niet gering. Lieve aangevochten ziel! Die haast in uw druk bezwijkt, blijf toch bij ons, en doe ons de smaad niet aan om onze zonden, onze noden voor ingebeelde en afgebeelde zonden en noden te houden. De Christus, die wij u prediken, voor een ingebeelde en afgebeelde Christus te houden! Ook wij hadden grote honger, maar zijn verzadigd geworden; ook wij hadden grote angst en benauwdheid, maar wij riepen tot God. En Hij heeft ons verhoord. Wij hebben nog allerlei noden, hooggaande nood en benauwdheid, het water staat ons tot aan de lippen, maar Hij weet wel uit de grote wateren op te trekken. O, houdt toch met ons aan bij de Heere, gij arme ziel; ook wij hebben grote, verschrikkelijke, stinkende zonden; en gruwelijke gebreken; maar wij hebben ook een almachtige Heiland; en wij zijn nu sterk in Hem, om u te prediken, dat juist Hij de Heiland is, geschikt om zulke grote zonden en zulke grote nood weg te nemen. Wij zijn verlost, ja! en terwijl wij u dit medelen, belijden wij ook: Hij is geen ingebeelde, dode Heiland, maar er is in waarheid geen zonde, die Hij niet helen, waarvan Hij niet verlossen kan allen, die daarmee tot de troon van Zijn genade vluchten! Er is geen nood zo groot, waaruit Hij niet zou kunnen verlossen; en daarom: houd aan met roepen, met smeken, met zuchten; al valt ook de avond en al is het duister en koud geworden - helpen wil Hij, helpen kan Hij, helpen zal Hij. Lang genoeg had ons de duivel een slot aan de mond gehangen; al onze beenderen waren verouderd (Ps.32) van nood en ellende, geen woord van lof kwam meer van de lippen; en nog drukt ons alles wat ons omringt in de afgrond neer! Maar Mara houdt aan bij God, of God haar weer tot Naömi wil maken, en terwijl zij zo vol angst tot God roept, ervaart ze het geheel ongedacht, geheel onverwacht: het heil is gekomen, o Zion! Uw God is Koning! Verwonderd, verbaasd, verlegen staat Naömi; zij weet niet hoe zij het heeft! Waar komt dat vandaan? Dat is immers wonderbaar, bijna een efa gerst! En ik zou mij reeds over enige korreltjes verheugd hebben, om ten minste voor deze avond wat te eten te hebben en dan te sterven: dan ware ik nog rustig ingeslapen met het bewijs, dat God het gebed verhoort!

Vs. 19. Waar hebt gij heden opgelezen, en waar hebt gij gewrocht? Enz. Ja, waar komt het vandaan? Van Hem, Die wij niet meetellen, van Wie wij armen, ongelovigen, het niet geloven kunnen; wij die zo hard van hart zijn, en ons nog altijd meer verharderen door het in de uiterlijke omstandigheden te willen zoeken; wij die voortdurend vergeten, dat de Heere gesproken heeft: Eer Ik u in moeders buik formeerde heb Ik u gekend." Zo eng kan de weg niet worden, of Hij zal wel weten ruimte te verschaffen! En hoe meer wij benauwd en beangst worden, des te meer vreugde smaken wij later; hoe prangender de nood was, des te heerlijker de verlossing; hoe zwaarder en smartelijker de zonde, des te heerlijker de genade! "Waar hebt gij heden opgelezen?" Ruth had niet gewerkt, maar aren opgelezen. Maar dat reeds was voor haar een zware arbeid. Niet om loon had zij gewerkt, gewrocht, maar zij had genade gezocht, en ook

aanvankelijk verkregen; en toen wilde zij verder werken, menende zodoende meer genade te vinden! Die man, bij wie gij heden gewrocht hebt, moet wel een zeer genadige man zijn. Ja dat is hij ook! En dat mogen wij ook van onze Boaz zeggen. Waar men, menende dat het zo behoort, werkt om meer genade te verkrijgen, daar ervaart men wel, dat men een genadige Heiland heeft, Die geeft ver boven bidden of denken. Ja mijn dierbare Ruth! Zal Naömi misschien gedacht hebben, wie u zegent moet ook zelf gezegend zijn. Gods volk is gezegend van alle eeuwigheid, en tot koningen en priesters gezalfd, en zij zelf doen niets liever, ja niets anders dan zegenen; maar de gehele dag worden zij vervloekt door duivel, wereld, zonde en nood. En toch, ofschoon zij zo vervloekt worden, zegenen zij voortdurend; en wee! driewerf wee hem, die de zegen van de rechtvaardigen niet als zegen aanneemt. Want de dauwdroppels van de zegen worden wel eens in stenen veranderd, die op het hoofd van hem neerstorten, die meent kracht en tijdelijke middelen genoeg te hebben om zich zelf staande te houden. Alle rechtvaardigen hebben van hun Koning de last ontvangen, voor een dronk koud water een vat vol kostelijke wijn uit te delen en toe te wensen. En God de Heere verhoort hen, en doet naar die afgebeden zegen; waar maar een mensenkind is, dat genade van node heeft en niet staat in eigen kracht. "Gezegend zij, die u gekend heeft." Dat klinkt ongeveer zoals wij lezen in Ps. 144:1 en 2: Gezegend zij de Heere, mijn rotssteen, mijn goedertierenheid en mijn burg, mijn hoog vertrek, en mijn bevrijder voor mij!" Wat ziet de arme moeder dan in Ruth? Een heidense, een Moabietische; gewis, zij verdiende gezegend te worden, die zulk een kennen wilde, maar zij zag ook in Ruth een dochter, die de goede keuze gedaan had, wier hart was naar het hart van God, en die het uitgesproken had: Uw volk is mijn volk, uw God is mijn God! Een geliefd kind zag zij in haar, waarop alles losstormde; maar, sprak zij: Uw keus is waarachtig en oprecht en dus zal u een plaats niet ontgaan in de hemel, in de schone hemelzaal. En daar wil ik toe horen, o mijn kind! Hoe gij uw harp bespeelt; en ik ga achter u staan om naar die liefelijke klanken te luisteren. Gij mijn kind, mijn dierbare Ruth, hebt de goede keuze gedaan; daarom zeg ik midden in mijn armoede u de hemel toe; en daar woont er Eén, Die uw keus kent en eerbiedigt; en niet voor dwaasheid houdt; en u leven en overvloed schenkt, "gezegend zij Hij!" Naömi vraagt dus bij wie ze opgelezen had; en Ruth had, toen zij op de akker was, natuurlijk de naam van de eigenaar vernomen: En zij verhaalde aan haar schoonmoeder bij wie zij gewrocht had; en zeide: De naam van de man, bij welke ik heden gewrocht heb, is Boaz. Wij lezen in het eerste boek der Koningen (7:15): Hij vormde twee koperen pilaren, een iegelijk 18 ellen hoog, (18 is 3 x 6) en een draad van 12 ellen was de omvang van elke pilaar (Luth. Vert.) 1 Kon.7:21: Daarna richtte hij (Salomo) de pilaren op in het voorhuis van de tempel; en de rechter pilaar opgericht hebbende, zo noemde hij zijn naam Jachin"; en de linker pilaar opgericht hebbende, zo noemde hij zijn naam Boaz." Jachin beduidt: "Hij, de Heere, zal hem bevestigen"; Boaz beduidt: In Zijn kracht" of in Hem is kracht." De geestelijke mens onderscheidt alle dingen; dat kan de natuurlijke mens niet. De geestelijke mens heeft een open oog, en ziet naar alle zijden heen. Dat komt vanwege de grote angst, waarin hij zich bevindt. Hij heeft een scherp oor voor het geringste, ja zelfs het zachtst gefluisterde woord, hij vangt het beter op dan wat met een stem des donders wordt gesproken. De man bij wie Ruth gewrocht had, heette Boaz. In hem is kracht. Ja mijn Geliefden! Laat ons maar zó tot God roepen als Naömi, zó wenen te midden der diepste aanvechting. En spoedig zal Ruth binnentreden met zegen en overvloed; en het uitspreken: Boaz! in Hem is kracht; het is de waarheid; Hij alleen is de sterke God van Israël. "Hoe zal dat zijn, dewijl ik geen man beken?" sprak Maria. Gabriël, d.i. "God is een man, die wat vermag" zegt tot haar: "De Heilige Geest zal over u komen enz." (Lukas 1:35). In Hem is kracht, in ons, in Ruth niet. Wat Hij aangevangen heeft, dat zal Hij ook voleindigen; En al stijgt uw nood dan nog zo hoog, God is nog sterker en nog hoger. Groot moge daar mijn armoede zijn, maar Hij kan mij opheffen; Hem staat alles ten dienste, ook de uitwendige omstandigheden. En al was de gehele loop van de wereld ons tegen, Hij weet door te tasten en Zijn raad door te zetten. Waar Hij barmhartigheid wil bewijzen, en

Zijn heerschappij grondvesten, wie zal Hem dat kunnen verhinderen! Hij zal werken; en wie zal het keren? Ach! hoe graag had de mens de kracht in zijn eigen hand, hoe gaarne bezat hij zelf de gehele akker om die naar willekeur te kunnen afmaaïen; hoe gaarne had hij de gehele oogst in zijn schuur, om dan in een onbewaakt ogenblik het gehele land, de gehele oogst en de gehele schuur door te brengen en te verzondigen! O, laat ons toch zwak zijn en zwak blijven, laat ons met de Apostel liefst roemen in de dingen van onze zwakheid; het zij ons genoeg dat er in Hem kracht is, kracht om uw zonde weg te nemen, kracht om ons tegen alle gevoel van schuld in om genade te laten schreien, kracht om met Zijn bloed de eeuwig geldende kwitantie te tekenen, kracht om de verklager van de broederen te laten lasteren en hem uit de hemel te werpen. Toen Naömi vernomen had bij wie Ruth gewrocht had, sprak zij, vs.20,21: Gezegend zij hij de Heere, die zijn weldadigheid niet heeft nagelaten aan de levenden en aan de doden", enz., d.i. hij moet meer bij de Heere gelden dan de allergrootste van deze aarde, hij moet bij de Heere wonen in Zijn paleis eeuwiglijk en altoos! Gezegend zij hij de Heere! d.i.: De Heere heeft hem aangenomen in eeuwige genade; en laat over hem opgaan en over hem lichten Zijn vriendelijk aangezicht, en vervul hem met Zijn vrede; omdat hij zijn weldadigheid (barmhartigheid, vertaalt Luther) niet heeft nagelaten. God wil geen offeranden, maar barmhartigheid, doch geen barmhartigheid naar de wijze van de goddelozen, want de barmhartigheden van deze noemt de Schrift wreed. Immers zij denken: "Mijn hart is niet van steen, maar week; kom, toon mij ook zulk een hart, opdat uit ons opstijgen tranen en een zuchten tot God!" Neen, zulke barmhartigheid vertroost niet. Daarom, o mijn broeder! O mijn zuster! Zo gij u niet wilt verheffen, niet met Jobs vrienden spreken: "o gij vrome! wat zijt ge nu goddeloos! gij trooster! wat zijt ge nu zelf van troost beroofd!" maar indien gij te midden van uw uiterlijke of innerlijke rijkdom arm blijft, indien gij, ofschoon God u rechtvaardig en heilig heeft gesproken, toch geen andere naam wilt dragen dan die van zondaar, zo zult gij waarachtig mijn broeder of mijn zuster zijn, en mij louter barmhartigheid bewijzen. Daarom behoeft gij niet arm te worden; blijf rijk, behoud vrij wat gij hebt; maar wees arm, arm van geest, met mij! Dit is de taal van het arme Sion van de Heere. Want wat niet uit God is, heeft niets dan God en ellende. En te midden van deze ellende troost het zich zelf en anderen met de hemelse Koning, en spreekt het luide uit, dat wie Die aanbidt uitverkoren is. Want een ieder, die in het koninkrijk der hemelen tot de vorsten wordt geteld, is de arme en ellendige behulpzaam om de Koning te vinden. Woorden van dezelfde betekenis, maar iets gewijzigd, lezen wij in Ef.1:3: Gezegend zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus" enz. De God en Vader van onze Heere Jezus Christus is een genadig God, en omdat Hij gezegd heeft, dat wij aangenaam zijn in Zijn ogen, daarom heeft Hij ons met gaven van allerlei aard gelukkig en zalig gemaakt. Boaz heeft tot Ruth gesproken: Mijn dochter, het is openbaar geworden dat gij uw schoonmoeder zijt gevolgd, dat gij haar troost zijt en tot haar hebt gesproken: Uw volk is mijn volk, uw God is mijn God. Het is bekend geworden, wat uw keus is; uw armoede, uw tranen, de rijkdom van uw gehoorzaamheid, zij zijn door mij niet vergeten. Omdat gij barmhartigheid bewezen hebt, hebt gij ook barmhartigheid gevonden." Welke is de schat, die wij ons zelf kunnen vergaderen tegen het laatste oordeel? Dat is die schat, dat wij onze naaste barmhartigheid bewijzen. Door, naarmate de Heere ons zelf bedeed heeft, onze naaste te helpen, met een rijksdaalder of met een cent; of, indien wij dat zelfs niet bezitten, door met de arme broeder of zuster onze laatste snee roggebrood te delen; daardoor leggen wij ons dan een verborgen schat weg en zullen daar boven barmhartigheid vinden. Dan zal er tot ons gezegd worden: Gij zijt barmhartig geweest in het geringe, Ik wil het in de ruimste en overvloedigste mate jegens u zijn. Niet dat onze goede werken iets zouden verdienen, (deze beloning geschiedt niet naar verdienste, maar uit genade; Heidelb. Catech. Vr.63), maar waar de barmhartigheid jegens de arme broeder ontbreekt en blijft ontbreken, daar is het zaligmakend geloof niet aanwezig, hoe schoon men ook weet te spreken. De verborgenheid, die Ruth tot hiertoe onbekend was gebleven, namelijk dat zij een losser, een Verlosser had, wordt haar nu

door Naömi geopenbaard. Als Ruth dit geweten had zou het haar niet zo bang te moede zijn geweest. Maar hoe gaat het in het leven, niet slechts in de aanvang, maar tot aan het eind van 's Heeren weg? Als men in nood is, ach! wie heft dan uit zich zelf een psalm aan? Men moge eens even een psalm opslaan, maar de tranen beletten wel dat men die ten einde leest, en - weg is de eerste vraag en antwoord van de catechismus. Gewis! wat kan die mens schaden, die een erfgenaam is van het eeuwige leven, die gerechtvaardigd is in Christus Jezus? Wat schaadt het mij dan, of ook alles mij verlaat, alles mij ontzinkt? Rijk blijf ik toch in God mijn Vader, in Christus mijn Broeder! Wat kan mij dan neerbuigen? En toch zegt de 42^e Psalm: Wat buigt gij u neder o mijn ziel! En zijt onrustig in mij? Ach! zo gij mij op de man af vraagt: Zijt gij rechtvaardig voor God, dan vang ik aan te sidderen en te beven. O, vraag mij niet, als ik in nood zit: Hebt gij een dode of een levende God? Ik zal u, tenzij de Heere toeschiet, het antwoord schuldig moeten blijven. Schud mijn hart uit, en gij zult er tot op de diepste bodem niets in vinden dan nood, angst, strijd en versagen. Daar moet de Heere zelf toeschieten en mij geloof en gebed schenken. Ja! Soms waait het eens even door de ziel: de Heere zal het voorzien! Maar o welk een benauwdheid bij mij, totdat Hij waarlijk in al mijn behoeften voorzien heeft! Wat gelooft gij van de voorzienigheid Gods? Alles komt van Zijn Vaderlijke hand. Maar o, als de nood prangt, als de Heere Zijn liefelijk aangezicht bedekt, kunt gij het dan geloven en voor waar houden? Ik niet. Schrei tot God, bid, strijd, worstel, maar telkens is het weer: Alle duivelen en Filistijnen over u, o Simson! Voorts zeide Naömi tot haar: Die man is onze nabestaande, hij is één van onze lossers. Wanneer in Israël iemand verarmd was, kon hij zijn eigendom aan zijn nabestaanden verkopen, maar het was Gods wil, dat hij toch weer zijn erfdeel terug bekwam. De verloren zoon had wel alles in zonde en schande doorgebracht, maar toen hij tot zich zelf kwam en berouw had, ontving hij alles weer. De wet des Heeren, Zijn instelling, bedoelde dus dat geen Israëliet te gronde zou gaan, maar een ieder van hen zou verlost worden en overvloed ontvangen. Daarom stelde de Heere in, dat, wanneer iemand verarmd was, hij toch, na een bepaald aantal jaren, weer tot het zijne moest komen. En gij, o zondaar! krijgt ook alles weer als de Heilige Geest tot u komt. Die arme vrouw bezat dus, krachtens Gods wet en ordonnantie, een veel omvattend recht; hoe schijnbaar achteruit geschoven en weggeworpen zij ook was, bezat juist zij, krachtens de wet, een recht dat nooit omver te stoten was. Wanneer nu een bloedverwant de have en erfenis van de ander aanvaardde en wederbracht, moest hij, als deel van deze erfenis, ook diens kinderloze weduwe tot vrouw nemen en zijn broeder zaad verwekken; en dat zaad droeg dan de naam van de overleden echtgenoot. Die man is onze nabestaande." Onze armoede en nood is de Zijne, Zijn rijkdom de onze, onze zwakheid de Zijne, Zijn kracht de onze, onze dood de Zijne, Zijn leven het onze! O gij arme Ruth, die een Verlosser hebt en niet weet, neen, ik kan het u niet langer verzwijgen, ik heb de Man gevonden, die Man aan Gods rechterhand, die aan de dagen van onze smart en weduwschap een einde maakt, en een huis verschaft hier op aarde; en voor eeuwig in de hemelen. Hij is onze lossers, onze Verlosser, zijn erfdeel zijn wij, zoals Christus onze mede-erfgenaam is als de Zoon des mensen; Hij erft onze dood, onze vloek, onze zonde en straf. Daarenboven is Christus onze bloedverwant en mede-erfgenaam als de Zoon des mensen en als Gods Zoon: want door Zijn lijden en dood, door de gerechtigheid, die Hij heeft aangebracht, heeft Hij voor de zondaar alle hemelse schatten veroverd, en Zijn Vader met ons verzoend, opdat wij vrede en zaligheid zouden hebben als wij ontwaken aan de andere oever van de Jordaan, in het hemelse Jeruzalem! Is het dan niet ook voor ons een heerlijk woord, dat woord van Naömi: Die Man is onze nabestaande, Hij is één van onze lossers, Hij betaalt de schuldbrieven? Lossers staat tegenover bloedwreker, want de duivel heeft dag noch nacht rust en zoekt diegenen er onder te werken, die zijn handlangers tot zwijgen hebben gebracht. Ja! die Man aan Gods rechterhand is onze broeder, onze mede-erfgenaam als wij bekommerd, treurig en ellendig zijn en diep in nood zitten. En het dan maken zo als Naömi, die bleef roepen en aanhouden, ook toen de avond begon te vallen; als wij het maken zoals Ruth, die niets te zwaar

viel om genade te vinden. Ja! Onze nabestaande en lossen is Hij, die gezegd heeft: "Uw Maker is uw Man" (Jes. 54). Daar wist Ruth toen nog weinig van af. Ruth dacht misschien ook: Wat weet ik, arm heidenkind, van de genade, die in de wet van Sinaï opgesloten is? Dat ging haar niet aan, dat begreep zij niet eens! Zij had niet beleefd dat Mozes veertig dagen en veertig nachten op Sinaï is geweest en daar in de geest Gethsémané heeft gezien en Gabbatha, Golgotha, de hof, het graf, de opstanding en hemelvaart van de Heere en de uitstorting van de Heilige Geest, in één woord, dat bij daar gezien heeft het gehele huis Gods en de Hogepriester, die allen, kleinen en groten, zegent. Dat alles verstond Ruth, de Moabietische, zo niet. Zij verheugde zich dat zij en vooral haar geliefde schoonmoeder wat te eten had en ten minste voor het ogenblik niet van honger behoefde om te komen. Alzo heeft de Moabietische, door de wet vervloekt, verdoemd, verworpen, krachtens de wet, een verlosser en zij zelf - weet het niet. Zij vertelt verder wat zij vernomen heeft: dit en dat zei hij tot mij, dit en dat heb ik uit zijn mond vernomen. Het werk, dat Hij aangevangen heeft, zal Hij ook voleindigen, dat werk van de aan mij aanvankelijk bewezen barmhartigheid heb ik u getoond, dat is het bewijs van de "efa", dat is de volheid! Meer weet ik niet, of Hij mijn Lossen, mijn Verlosser is, weet ik niet, ik weet alleen maar, dat Hij mij opgezocht en vriendelijk toegesproken heeft, en mij heeft toegestaan op Zijn akker, bij zijn volk te blijven, totdat de maaiers de gehele oogst zouden hebben binnengebracht! Wat is nu de oogst, die de maaiers van de hemelse Boaz in te oogsten hebben? Jezus zei eens: De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige! Wat is Zijn oogst? De moordenaar aan het kruis is met Hem ten hemel gevaren; en ook Ruth, de Moabietische, heeft Hij als een liefelijke garve willen inoogsten. Dat had Ruth echter goed begrepen: zij mocht op de akker blijven totdat de oogst voleindigd was; zij wist: de honger, die ik geleden heb, is nu voorbij en gij, mijn lieve moeder! heeft nu ook geen gebrek meer te lijden, want ik mag op de akker blijven zolang de tarwe- en gersteoogst duurt! Maar de moeder denkt: "Wij zullen eens zien wat uit dit alles wordt"; zij is er niet zo spoedig mee gereed, Ruth volkomen de handen op te leggen en te zeggen: "O mijn kind! wat hebt gij het nu goed! wat zijt gij nu gelukkig" Neen! ze zal gedacht hebben: "Eigenlijk wil een mensenkind toch niet naar de hemel. Het is beter dat de deuren maar worden toegehouden, totdat de nacht aanbreekt, en de helse hond of de briesende leeuw komt; beter dat de mens door schade en schande wijzer is geworden, dan zal hij beginnen te roepen tot de levende God. Daarom zegt zij eenvoudig vs. 22: Het is goed, mijn dochter! dat gij met zijn maagden uitgaat, opdat zij u niet tegenvallen in een ander veld. Hoor mijn kind! Op Boaz' akker vindt gij niets dan zegen, daar is voor u het leven, allerlei heil en zaligheid, en daar zult gij alles vinden, wat gij nodig hebt voor tijd en eeuwigheid. Misschien zoudt gij denken: "O, als ik op een andere akker ga oplezen, kan ik toch altoos weer tot Boaz' akker terugkeren"; maar dat is niet zo. Op geen andere akker zult gij verzadiging van vreugde vinden, zoals bij Hem. Op een andere, vreemde akker kunt gij licht iemand ontmoeten, die u alles uit de hand slaat, wat gij hier opgelezen hebt. Daar, op dat vreemde veld, zou men u kunnen verwonden, ja zelfs doden. Alzo blijf bij Boaz' maagden, volhard bij de keuze, die gij gedaan hebt, blijf bij Gods wet en gebod, blijf op het veld van het heilige, liefelijke Evangelie, en ga niet op een vreemd en ketters veld, waar gij bij al het geroep: "Hier is de Christus, daar is de Christus", op het laatst bedrogen zoudt uitkomen. De Moabietische Ruth heeft toch het 5e gebod goed verstaan, beter dan vele Israëlieten, beter dan vele schijn-gelovige kinderen.

Vs. 23. Alzo, (volgens Naömi's raad, die voor haar als wet gold), hield zij zich bij de maagden van Boaz, om op te lezen, totdat de gersteoogst en tarweoogst voleindigd waren; en zij bleef bij haar schoonmoeder. In de Heere Heere hebben wij gerechtigheid en sterkte, gerechtigheid om gerechtvaardigd en vrijgesproken te worden; sterkte, om als arme bedelaars op Jezus' veld te blijven, en er ons geenszins voor te schamen, dat wij maar om genade bedelen en blijven bedelen, totdat de gerste- en tarweoogst voleindigd is, d.i. van het Paas- tot het Pinksterfeest. Alzo doorleefde zij op Boaz' veld, op haar wijze, wat wij bij onze uitleggingen van Johannes 21,

bij de wonderbare visvangst, beschouwd hebben. Gelijk de jongeren een menigte van vissen hadden gevangen, had zij een menigte aren verkregen, een grote buit; en daarmee is zij tot haar schoonmoeder teruggekeerd en heeft zich stil gehouden, is bij haar gebleven, tot zij nog meer van haar te horen kreeg.

GODS WEG

Gods weg is eerst bezwaarlijk,
Voor die wat draagt, gevaarlijk!
Gods weg is in 't begin zeer steil,
Dies moeilijk; hij toont slechts verdrukking,
Geweent, gesteent' en bange strijd,
Men raakt er zelfs het dierbaarst kwijt,
Maar verder op is 't nochtans heil!
En - van het kruis
In 's Vaders huis:
Het eind is "eeuw'ge zielsverrukking".

Hoofdstuk III

Vs. 1: En Naömi, haar schoonmoeder, zeide tot haar: Mijn dochter! zou ik u geen rust zoeken, dat het u welga? Ruth is alzo bij de maagden van Boaz gebleven, zoals Naömi haar had aangeraden, zij had aren opgelezen, totdat de gerste- en tarwe-oogst afgelopen was. Zij is alzo van het Paas- tot het Pinksterfeest op het veld van Boaz gebleven. Zij had, zoals men licht begrijpen kan, op het veld van deze voorname man veel vernomen, dat haar ziel verkwikte. Want van die zogenaamde, veel versmade, Oud-Testamentische gelovigen kan men in alle tijden veel leren, dat men bij anderen niet zo hoort. Zij had dus op het veld van Boaz (wij zouden zeggen onder de levende prediking van het Woord) een rijke buit naar huis gedragen voor lijf en ziel, voor tijd en eeuwigheid. Zie, haar hart werd brandende in haar, bij het vernemen van zulk een heerlijkheid en volheid, en voorzeker heeft zij gedacht: "Och, gave God dat ook ik waardig was onder dat volk te worden geteld!" Ofschoon de tijd door haar op Boaz' veld doorleefd, de tijd tussen Pasen, het feest der opstanding, en Pinksteren, het feest van de uitstorting van de Heilige Geest, haar ziel verkwikt en goed gedaan had, toch bleef zij klagen: "Voor mijzelf heb ik de God Israëls nog niet. En kan ook nog niet geloven dat ik tot dat volk zou behoren, dat ik tot mijn volk gekozen heb. Toen het aren oplezen was afgelopen, is zij tot Naömi teruggekeerd, en toen was ook die troostvolle gelegenheid voorbij om wat voor haar ziel te vernemen. Zolang zij op het veld achter de maaiers aren kon oplezen, (zolang zij de levende prediking vernam, zouden wij zeggen) zolang de tijd van de oogst duurde, en zij de vriendelijke Boaz dagelijks zag, en hoorde spreken, had zij een leven naar haar hart. Zij leefde echter door de troost, die zij uit dat alles ontving, maar in de troost leefde zij nog niet! Zolang zij op het veld was, zolang zij die heerlijke verkondiging vernam, voelde zij nergens anders behoefte aan; en was volkomen tevreden. Maar nu was die verkwikkende tijd voorbij. Zij zit nu bij haar schoonmoeder in het kleine vertrek dat zij samen bewoonden. Ja! Wat zal er nu gebeuren? Het scheen alles uit en voorbij te zijn. En dit verstoorde de vrede, die Ruth op het veld gesmaakt had, ook de laatste overblijfselen, waarop zij nog teerde. En is de zielevrede gestoord, dan is hij geheel en al gestoord; dan drukken vaak de zorgen van aardse dingen, van geluk en zekerheid voor dit leven, een kind Gods meer ter neer dan de nood van de ziel! Echter niet dat Ruth geluk of welstand zou begeerd hebben zonder de Heere. Neen! geheel Moab en al zijn heerlijkheid heeft ze versmaad. En dit doen alle ware Ruths nog. En dat zullen de ware Ruths blijven doen tot het eind van de wereld, zo velen als er de Heere toe roepen zal! Ruth, een Moabietische, een heidenkind, door de wet vervloekt, zocht rust voor de tijd, rust voor de eeuwigheid; dat was zo bij haar dooreen gevlochten. Zij wilde niet alleen daarboven, maar ook reeds hier op aarde tot het waarachtig volk des Heeren behoren; en daarmee gelukkig zijn, daarmee alleen! Al het uiterlijke, al het aardse, had voor haar, en heeft voor alle waarachtige vromen alleen waarde in zoverre als het bezit daarvan de waarheid van Gods Woord bevestigt, en zij daarvan de vervulling van Gods beloften voor zichzelf verkrijgen. Wat God aan Abraham beloofde: In uw zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde," dat was het, wat zij zocht en beoogde. Maar nu zat zij daar met haar schoonmoeder in een voor haar vreemde stad ter neer. Ja! 't Is waar! Een Bloedvriend hadden zij, wiens naam Boaz was. Wij zijn Zijn maagschap en Hij is de Losser, maar wat helpt mij dit allemaal, als ik niet weet dat Hij de mijne is, dat Hij met mij is als ik Hem niet gevonden heb, ik persoonlijk, voor mijn arme ziel? Als ik niet voor eeuwig met Hem verbonden ben? Of het al duizendmaal waar is op grond van Gods Woord en ordonnantiën, dat Hij de Losser is, rust en troost heb ik toch niet! Ik moet Hem zelf vinden, dan zal ik rust smaken, en eerder niet! Wat helpen mij alle beloften, als die niet bij mij vervuld worden? Wat helpt al het "zeker weten of de kennis, waardoor ik het alles voor waarachtig houd wat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft," zonder dat "zeker vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook aan mij, vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij,

uit loutere genade, alleen om de verdiensten van Christus?" (Heidelb. Catech. Vr.21). Zo was dan de vrede, die Ruth van Boaz' veld (wij zouden zeggen van het gehoor van het gepredikte Woord) meegebracht had, weer vervlogen, en was zij vol onvrede. Dit merkt Naömi, die in de geestelijke zin van het boek Ruth doorgaans een beeld van de Heilige Geest is; daarom zegt zij tot haar: "Mijn dochter! Zou ik u geen rust zoeken, dat het u welga?" Naömi zegt niet: Ik wil voor mijzelf rust zoeken"; zij heeft gedacht: "Ook voor mij zal God alles wel maken", maar het heil, dat in Gods instelling opgesloten was, kon alleen voor haar vervuld worden in haar schoondochter. Naömi was oud en afgeleefd: ja! mag zij gedacht hebben, ik zal mij voorzeker verheugen, als God het werk, dat Hij zo wonderbaar heeft aangevangen, ook aan mij voleindigt, maar eigenlijk is er toch niets meer in dit Mesech dat mij verheugen zou. Haast is mijn reis ten einde, maar toch zou ik het nog graag beleven, hoe God Zijn waarheid weet te handhaven; hoe Hij Zijn "Mara's" weer tot Naömi's maakt, en hoe Hij het koninklijk verstaat, de tranen van de wangen te drogen.* (Noot onder aan). Daarom wil ik zorg dragen, dat mijn dierbare schoondochter op die plaats komt, die God de Heere voor haar bestemd heeft, dat zij met die man verenigd wordt, wie zij met al ons verloren erfgoed, volgens Gods ordonnantie toebehoort. En dat alles, opdat Gods wet gehandhaafd wordt en de Heere zelf bij ons vervult, wat Hij beloofd heeft. Zij zegt niet zo maar los weg: Ik wil rust voor u zoeken; zij bedoelt niet een rust waarbij men in slaap gesust wordt en zich verbeeldt tijdelijk en eeuwig gelukkig te zijn, zonder dat men dat heil van de Heere zelf ontvangen heeft; neen, Naömi, spreekt van zulk een rust, waarbij het haar wel zou gaan. "Hoe gaat het u, hoe staat het met u," is dikwijls de vraag, waarmee Gods arme volk elkander ontmoet, en vaak luidt het antwoord: "Slecht, zeer slecht.- Maar waarom, o ziel, gaat het u dan slecht? Omdat de ware rust mij ontbreekt, omdat ik geen vrede heb gevonden voor mijn arme ziel! O, sla toch het Heilig Blad op, en zie wat daar staat geschreven! Het is de stem van een liefhebbende moeder, de stem van God de Heilige Geest, die ge daar verneemt en die u toeroept: "Mijn dochter, Ik wil u rust zoeken dat het u welga! Maar gelijk de weg, om waarachtige rust te vinden voor Ruth, door een afgrond ging, zo gaat ook van elke ziel de weg om tot waarachtige vrede komen, door een afgrond van angst en bezwaardheid heen! Die weg is nu eenmaal voor arme Adamskinderen niet anders. Maar omkomen in deze afgrond zult gij nooit en te nimmer, gij verdrukke, door onweer voortgedrevene en ongetrooste!" Wat is nu de rust die Naömi voor Ruth zoekt?

Vs. 2-4 ... Boaz (in hem is kracht) ... van onze bloedvriendschap ... zal deze nacht gerst op de dorsvloer wannen. Zo baad u, zalf u, ...

*Iets dergelijks als Naömi hier beoogt, mag a.o. Amalia v. Solms, weduwe van prins Frederik Hendrik, ondervonden hebben, toen zij, in 1672, na 22 lange jaren van verdrukking, en ondanks de tegenstand van alle zichtbare en onzichtbare machten, haar kleinzoon, prins Willem III van Oranje, later Koning van Engeland, tot de waardigheden van zijn doorluchte vaders zag verheven. Bij het vernemen van deze tijding riep zij uit: Nu weet ik waarom ik nog zo lang in het leven ben gespaard! God de Heere wilde mij met mijn bijna blind geschreide ogen nog eens doen zien, dat voor Hem geen ding onmogelijk is, en dat Hij het koninklijk verstaat alle tranen af te drogen.

... en ga af naar de dorsvloer; maar maak u aan de man niet bekend, totdat hij geëindigd zal hebben op de dorsvloer te wannen ... Als hij nederligt, ... ga dan in, en sla zijn voetdeksel op, en leg u; zo zal hij u te kennen geven, wat gij doen zult. Wat mag er wel bij Ruth omgegaan zijn, toen Naömi haar dit bevel gaf! Neen! dat ging geheel tegen alle verstand, tegen alle gewoonten, ja schijnbaar tegen alle welvoeglijkheid in; en het was avond, het was nacht toen Boaz gerst zou wannen op de dorsvloer! Ach 't was haast onmogelijk voor Ruth deze raad van de moeder op te volgen! Dat scheen immers een onbeschaamde handelwijze, dat ging tegen alle zogenaamd gezond verstand in! Maar Naömi! moet men dan zelfs alle schijn van het kwaad niet vermijden? Tot nu toe had Ruth nog een goede naam gehad; moet zij die nu in gevaar brengen? Dat kon

misschien een lichtzinnig persoon doen, maar geen eerlijke, zedige, jonge weduwnaar! Wat zal Boaz zelf van haar denken, als hij dit gewaar wordt? Wat zullen de mensen zeggen? Zo liep zij immers gevaar even zo behandeld te worden als later David door zijn oudere broeders behandeld werd, toen zij hem toeriepen: Waarom zijt ge niet gebleven bij de weinige schapen in de woestijn? Wij kennen u wel en de boosheid van uw hart. Maar mijn Geliefden! Hoe waar dit alles ook schijnen moge, laat ons de zaak nader onderzoeken, dan zullen wij ophouden het besluit van Naömi vreemd te vinden. Had de moeder, had de waarlijk vrome Naömi de wet niet geheel en al aan haar kant? Zeer zeker! Lees het maar, Leviticus 25: Wanneer uw broeder zal verarmd zijn en iets van zijn bezitting verkocht zal hebben, zo zal zijn lossen, die zijn nabestaande is, komen, en zal het verkochte van zijn broeder lossen." Broeder betekent hier: Mede-Israëliet, medegenoot in het geloof, vriend of bloedvriend. Alzo, toen Elimelech Bethlehem verliet, had hij in grote geldverlegenheid alles verkocht en was zo naar Moab getogen; nu komt de weduwe van Elimelech, en wel als "Mara" terug, en was dus Boaz als naaste bloedverwant door de wet des Heeren verplicht, de have van Elimelech voor Naömi te lossen. En dat wel met alles, wat daar aan verbonden was, gelijk men hier te lande een huis zou willen kopen, waarop een hypotheek of servituut rust, verplicht is, die op dat pand rustende last af te lossen of voor wettig te erkennen, en hem dus mee over te nemen. Laat ons nu eens verder bezien wat er in Deut. 25 geschreven staat. - Ziet! dat betreft het tweede stuk, namelijk de verplichting van Boaz om met de nagelaten goederen van Elimelech ook Ruth, de kinderloze weduwe van Elimelechs zoon, zich ter vrouw te nemen. Alzo rechtvaardigde Gods wet en ordonnantie de raad van Naömi geheel en al. Maar al heeft men het recht op zijn zijde, toch is het niet altijd zo gemakkelijk de naaste, de bloedverwant te bewegen overeenkomstig de instellingen van de wet te handelen. Ook wij hebben vaak de wet aan onze kant; en toch voelen wij hoe zwaar het is onze woorden ingang te verschaffen, waar wij het volste recht hebben broeders of zusters Gods gebod voor te houden, al ware het maar alleen, dat men hem of haar, die in drift opstuift, toeroept: "Wees toch een weinig vriendelijker?" De schijnbaar geringste geboden van de Heere zijn genadige wetten; alle prediken zij de genade, die in Jezus Christus is; en dus: redding voor lichaam en ziel, voor tijd en eeuwigheid. Naömi stelde vertrouwen op de eerlijkheid en rechtvaardigheid van Boaz; dat had zij wel aan hem bespeurd: hij vervulde niet alleen de letter van de wet, maar eerbiedigde die ook in geestelijke zin, want het gebod des Heeren is zeer wijd, daarom is het onmogelijk voor alle omstandigheden bijzondere bevelen te geven, - de liefde is de vervulling van de wet. Naömi kende Boaz als een barmhartig man, die nergens naar vroeg dan of men zich in nood bevond. Neen! Dat was geen man om iemand te bespotten of uit te lachen, iemands naam op aller tong te brengen, en de zwakheden van anderen openbaar te maken. Boaz, dat wist zij, heeft zelf nood gekend; hij is een arm zondaar geworden, aan wie genade en barmhartigheid geschied is, en die nu zelf genade en barmhartigheid uitoeft, omdat hij daarin zijn heil, zijn geluk en zijn rijkdom heeft gevonden; maar niettegenstaande dat zij wist met hoeveel zwaarigheden het gepaard ging, zulk een man aan de op hem rustende verplichtingen te herinneren. Het was Naömi niet te doen om haar verloren erfdeel, haar have en goed weer te krijgen: och! haar leven spoedde ten einde, en als zij maar enige stuivers met haar spinnewiel of de naald verdiende, dan had zij genoeg; maar daar was het haar om te doen, dat de Paradijsbelofte vervuld werd, dat Christus in het vlees zou komen; in de keten van Diens wording moest haar geliefde schoondochter een schakel zijn met die man, met die Lossen een schakel zijn. En te dien einde toe verbonden worden, wie zij volgens Gods instelling toebehoorde. Ja, gewis, de slang was listig; en naar haar luisterende is de vrouw in overtreding gevonden, maar als wij het gedrag van Naömi bij het licht van Gods Woord betrachten, mogen wij wel luid zeggen: God, wiens kracht in zwakheid volbracht wordt, heeft er ook vaak een welbehagen in aan de vrouw, te midden van haar zwakheid, hemelse wijsheid te verlenen om de listen van de vijand te verijdelen. Naömi, steunende en leunende op Gods instelling, gaat dus met

verstand te werk; en zij wist, hoewel haar aan Ruth gegeven bevel tegen de uiterlijke welgevoeglijkheid scheen in te druisen, dat zij niets anders beoogde dan de vervulling van de wet en het waar worden van het Woord van de Heere. Als Christus op Zijn dorsvloer Zijn tarwe en gerst begint te wannen, dan is de tijd daar, zich tot Hem op te maken. Zo gij het hebt moeten opgeven u zelf zalig te maken, u zelf te troosten, o arme ziel! laat u dan vrij op de proef stellen, en laat aan uw Heiland maar rustig de beslissing over of gij tarwe of kaf zijt. Juist dan, o ziel! Als dat gebeurt, wat we lezen bij Matth.3:12: Hij zal Zijn dorsvloer doorzuiveren, en Zijn tarwe in Zijn schuur samenbrengen en zal het kaf met onuitblusselijk vuur verbranden; dan is de tijd gekomen, in zulke zielenood, u scherp door de Heere te laten onderzoeken. Tarwe! Wat is bij de Heere tarwe? Math.5:3-11: Zalig zijn de armen van geest, enz. Als tarwe of gerst gelden voor de Heere zij, die zich gelijk Ruth arm en ellendig gevoelen, die zich een Moabietische, een arm zondaar gevoelen, vervloekt door de wet; maar die toch met Ruth vrijmoedig spreken: Uw volk is mijn volk, uw God is mijn God! Hij is des Heeren tarwe, die zich beslist en getrouw aansluit bij het volk van de Heere, dat vaak uit louter Mara's bestaat, maar ook, als een arm bedelkind, de maaiers volgt om aren op te lezen; en zich houdt bij de maagden van die Man, wiens naam: Sterke God" is. Zie! Dat is des Heeren tarwe en gerst. Kaf daarentegen is alles, wat meent iets bijzonders te zijn en dat toch niets is, dat, wat zich zelf troosten en op de been houden kan door gestolen troost. Wie echter arm en ellendig is, MOET jubelen en juichen als de Heere de wan in de hand neemt. Hij heeft honderdduizend ogen om op te zoeken wat verloren, wat arm en ellendig is, en het zijn Zijn eigen woorden: Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. En juist als Hij opstaat en Zijn ogen de gehele aarde doorlopen, ziet Hij vriendelijk op allen, die waarachtig naar gerechtigheid en troost hongeren en dorsten. En die alleen zal Hij in Zijn schuur verzamelen; al het overige is voor Hem kaf en niets meer! Ach! waarmee zal ik mij baden en zalven? Welk kleed moet ik aantrekken om voor de Heere te verschijnen? O ziel! pleit vrij op alles, wat de Heere in Zijn heilig Woord beloofd heeft, maar maak daar toch niet veel misbaar, niet veel omslag van voor mensen. Laat niemand het vernemen, laat niemand u kennen als gij op des Heeren dorsvloer zijt. Dat brengt de ware zaligmakende ontdekking en nood van de ziel mee, dat men *in het verborgen* met God alleen worstelt en bij Hem aanhoudt. Is men dan uitgered, dan deelt men later gaarne aan anderen mee welk een Uithelper de Heere is, zoals David ook in de 116^e Psalm doet. De beschroomde, echt kuise en zedige zielen, die door alle bolwerken van menselijke instellingen de weg tot Christus hebben gevonden, voelen zich eerst nog vreselijk ellendig, maar met deze ellende vallen zij hun broeders en zusters niet lastig, maar zij zoeken er uit te geraken; en nu zij geleerd hebben hoe groot hun zonde en ellende is, leren zij ook, hoe zij van al hun zonde en ellende verlost worden. En waar deze twee stukken door de Heilige Geest grondig geleerd worden, daar zal ook nimmer het derde stuk ontbreken. Ja! Het was een eigenaardig voorschrift, dat Ruth op te volgen had. "Sla zijn voetdeksel op en leg u.- Van tweeën een: of Boaz neemt ze in genade aan, of hij vertreedt ze met zijn voeten, en juist voor deze moest zij zich neerleggen! En o! Mijn Geliefden! in geestelijke zin blijft er voor ons arme mensen ook niets anders over dan, met het terzijde zetten van alle menselijke vonden en welgevoegelijkheids-voorschriften om daardoor zalig te worden, dagelijks het kruis op te nemen, ons op genade of ongenade te werpen in de armen van een souverain God; en zo de versmaadheid Christi voor grotere rijkdom te achten dan alle schatten van Egypte. Wat bedoel ik daarmee, dat ik zeg: "alle menselijke vonden en welgevoegelijkheids-voorschriften?" Is het dan eigenlijk wel met deze in overeenstemming te brengen, dat iemand, die met gedachten, woorden en werken schuldig staat voor de wet van de Heere, kome en zich neerlegge aan de gezegende voeten van de Heere? Allerlei wassingen en reinigingen kunnen ons veel beter behagen dan vrije genade, schijnen ons ook meer met Gods Woord overeen te komen; ja! de beloften, die daarin staan, gedurig en gedurig te bepeinzen, en ons zelf daarmee te troosten, ons op te sieren met allerlei ware en valse deugden om de Heere

te ontmoeten, dat gaat nog! Waar echter leven is, heeft men daaraan niet genoeg. Daar is een waarachtige werkzaamheid in de ziel, door de Heilige Geest ontstoken, om waarachtig met Hem verenigd te zijn, die aan de rechterhand van de Vader zit, om door Hem te leren stamelen: Abba, Vader! Ja, een waarachtige, levendige werkzaamheid om met Christus verenigd te zijn en Hem te hebben als Man, Goäl en Vriend. O, hoe stormt het daarbij vaak in het hart! Wat! Gij, gij zoudt het wagen voor Zijn heilige voeten neer te zinken! Gij Moabietische! Gij, die uw gehele leven de afgoden gediend hebt! Gij zoudt het met Christus wagen, gij zondaar of zondares, gij door de wet vervloekte? Ja, door deze afgrond moet het heen, over deze afgrond moet de ziel heen gezet worden. Ging het anders dan maar alleen om Christus' wil, zo kon de zondaar zijn eigen eer nog redden, maar waar bleef dan de ere Gods? Ik moet het in de naam van de Heere Jezus wagen, op grond van Zijn Woord; en het aan God overlaten, of ik genade zal vinden al dan niet! Zo ik op deze wereld het een of ander verzoekschrift aan een koning of vorst wil overhandigen, zo moet ik mij netjes en welgevoeglijk kleden; maar moet ik voor de Heere van de hemel en van de aarde verschijnen, dan ben ik inwendig toch zwart; en hoe ik mij ook wassen en baden moge, ik ben en blijf voor Hem een Moabietische, een zondaar. En o! dan zijn alle duivelen nabij met duizend ogen, - maar alle engelen bovendien! De wet, dat de bloedvriend de kinderloze weduwe van zijn verarmde broeder tot zich had te nemen, was immers alleen in het belang van joodse vrouwen gegeven, en Ruth was een Moabietische; maar als de nood hoog is gestegen, kan men daar niet naar vragen; zo b.v. ook niet die vrouw, die twaalf jaren lang ziek was geweest, en geen man aanraken mocht, want dat was door de wet streng verboden; maar wat moest zij aanvangen? Nood breekt wet; zij kon er niet naar vragen. Ik zalf mij met Zijn Woord, mag zij gedacht hebben, ik kleed mij met Zijn beloften, en met de bede op de lippen: Gij Zone Davids, ontferm u mijner, wil ik arm, blind en ellendig, als een echte Moabietische op de plaats acht geven, waar zij Hem neergelegd hebben. Die plaats moet wel Golgotha heten: daar voor het kruis zink ik neer aan Zijn voeten! De moeder heeft het gezegd, die weet wat zij zegt; dat gold bij Ruth; en het behaagt God nog ons door de hand van de ouderen te regeren. Het Woord en de Geest zeggen (en de Geest weet wat Hij zegt): Vraagt niet naar die wet, en dat voorschrift van de wet, dat de zaligheid alleen voor de joden, voor hen, die de wet vervullen, is. Kom gij als een heidenkind. Vraag daar niet naar, hoe het er bij u uitziet, zink aan Zijn voeten neer! Hij zal u geenszins verstoten, maar u zeggen, wat ge doen moet. O! het is zulk een moederlijke raad, de raad van God de Heilige Geest: Waag het in Christus' Naam! Spreek er met niemand over, raadpleeg niemand, maar worstel met Hem in 't verborgene, en Hij zal u zelf zeggen en leren, wat gij doen moet om zalig te worden. O! wat zal ik van Hem vernemen! Wat zal Hij mij voorschrijven? Dat gij u met Hem verbinden moet voor tijd en eeuwigheid; dan zal Hij u zeggen: Geef Mij je hand en je hart, o ziel! Zo ben Ik de uwe en al het uwe is het Mijne! Daarop sprak Ruth, vs. 5: Al wat gij tot mij zegt, zal ik doen. O, wat beschaamt deze Moabietische velen, die ingebeeld en wijsneuzig zijn en achter de rug van de moeder dingen doen, die hen voor tijd en eeuwigheid verderven! Die dochter is welgelukzalig, die begrijpt dat haar moeder, zo die ten minste geen ravenmoeder is, toch het geluk van haar kind op het oog heeft. O kind! wat uw moeder u zegt, doe dat, dat komt goed uit, en gij hoeft u verder nergens om te bekommeren. In het geestelijke geeft deze Moabietische ons ook een beschamend voorbeeld; wij willen zo graag aan God gelijk zijn, en van velen bewonderd worden. Maar het blijft er maar bij: wat uw moeder u zegt, doe dat; in geestelijke zin: wat de Heilige Geest ons in het Woord toeroept, doe dat! Grijp die reine Man met uw onreine handen aan de zoom van Zijn kleed, eenmaal, tweemaal, zevenmaal, honderdmaal; en zo is Hij de uwe en zijt gij de Zijne. Wij spraken onlangs in onze uitlegging over de wetten en instellingen van de welvoeglijkheid. Ik heb bespeurd dat sommige eigenwijze mensen meenden dat zij Naömi's raad hadden te beoordelen naar de toenmalige zeden, naar de joodse zeden. Dat dit echter niet zo is, merken wij uit vs. 14: Want hij zeide: Het worde niet bekend, dat een vrouw op de dorsvloer gekomen is." Wij zeiden, dat

men in de allerdiepste nood niet vragen kan naar de menselijke instellingen van de welvoeglijkheid. Ver was het echter van ons, daarmee de welvoeglijkheid ook maar enigszins als een onverschillige zaak voor te stellen. Integendeel: zich welvoeglijk en zedig te gedragen maakt een gewichtig deel uit van het geestelijk leven. Neen! al dat onwelvoeglijke, dat dikwijls voorvalt, is gewis niet uit God, b.v. dat men zich aan niemand stoort, maar altoos zijn eigen wil zoekt door te drijven; dat vrije gedrag waarbij men God noch mensen ontziet, zodat de dienstmeid zich inbeeldt vrouw, de knecht heer in het huis te zijn; dat hij, die zijn tijdelijke nood komt klagen, meent dat alles voor hem gereed moet staan. Dat alles is gewis niet uit God. Maar dát is uit God, dat men zich in deze wereld niets aanmatigt, zich zelf voor een grote nul houdt, en van niemand ter wereld enige dienst of hulp eist of verlangt. Dat is uit God, dat men zijn nood met God alleen afhandelt, zich altoos terughoudt en zich niet tot de hoogste plaats opklimt. Nog eens: Nooit en nimmer kan dat uit God zijn, dat men stout en driest zich met de naaste op een lijn plaatst, maar dat is uit God, dat men ootmoedig is en niet denkt: ik ben even goed als gij. Ik ben een kind van God, en gij hebt mij te eren! Hier ben ik! en alles moet voor mij wijken. In deze zin behoort de welgevoeglijkheid en wellevendheid gewis tot het geestelijk leven, o.a. dat men alle welvoeglijkheid en wellevendheid op het nauwkeurigst in acht neemt; en het is de duivel, die de zaak anders voorstelt. God en de naaste te eren, en voor zich geen eer te zoeken, dat is het, wat God wil, en dat men wel begrijpt dat niemand van de Heere iets te eisen heeft. Als ik er van spreek, dat men de letter van de wet er aan moet geven, bedoel ik die wetten en vormen, die de mens zich zelf in zijn hoogmoed heeft gesteld; hij meent, dat, daar hij zo aanzienlijk en beschaafd is, hij soms het een of ander niet doen kan, bijvoorbeeld voor God en de Zijnen vrijmoedig uitkomen. Dan vraagt zulk een mens de rechtvaardige naaste om raad, wat hem te doen staat, wil goede raad hebben en wil die toch niet hebben; en komt zo in de schromelijkste verwarring! Neen, dat is te erg, wat zouden de mensen wel zeggen, en dan komt er nog zo veel bij, ja ... neen ... en wat is dan de ware reden van zulke besluiteloosheid en karakterloosheid? Men wil verenigen, wat onverenigbaar is, namelijk de hemel en de begeerlijkheid der wereld, maar uiterlijk moet dan toch alles zo zuiver schijnen als glas en de oprechte broeder moet het nog goedkeuren. Als God evenwel iemand in de leer neemt, dan gaat het anders, dan leert de mens, dat hij vele en zware noden heeft, dan komt door genade de vraag in hem op, hoe hij van al deze ellende kan verlost worden. Dan leeft in hem het hem bestraffende gebod, maar ook de hartelijke begeerte om overeenkomstig de wet uit deze nood verlost te zijn. Dan geeft het Woord, de wet een bevel dat goed en wijs is, het bevel: Doe dat, en gij zult leven! Maar door dit gebod kan geen kind Adams leven, want hij ligt midden in de dood. En als de Heilige Geest hem dat leert, houdt de zondaar op te denken: Ik ben wat bijzonders, daar heeft het met alle aanmatiging een einde, daar worden trots en hoogmoed afgelegd, en daar leert de zondaar zijn zonde en schuld niet langer verbloemen, maar zichzelf en alles, wat in en aan hem is veroordelen en verdoemen voor het heilig aangezicht van de Heere. Daar de raad van Naömi ook met de joodse zeden en gewoonten geenszins overeenstemde, was het voor Ruth een zeer zware taak die op te volgen; het was iets waar vlees en bloed, waar haar gevoel van eer als vrouw tegen op moest komen. Nochtans zegt zij, vast overtuigd van de liefde en trouw van Naömi: Alles wat gij tot mij zegt zal ik doen. De weg om tot het waarachtig heil voor tijd en eeuwigheid te geraken, gaat altijd door de afgrond heen; maar elk kind van de Heere werpt zich in die afgrond om, op grond van het Goddelijke Woord, genade bij de Heere te vinden, uitredding voor dit leven en de eeuwige zaligheid. Nog eens, die weg gaat niet anders dan door de afgrond heen. Wie het zaligmakend geloof deelachtig is geworden, verstaat dat. Op alle wegen van de Heere, die waarlijk op de hemel uitlopen, ontmoet men een heirleger van duivelen, die die weg willen afsluiten. Ach, dan heeft de mens niets meer in zijn hand, daar gaat het niet meer naar eigen meningen en overleggingen, maar daar wordt de mens geheel en al afhankelijk van de wil van de Heere. Wat de duivel geeft is hoogstens klatergoud of verzilverd blik; ook steekt er van binnen slechts

vergif in. En toch is er geen mens op Gods aardbodem, zelfs geen kind Gods, zolang het nog onder de wet is, die in de grond iets anders zoekt dan de Sodoms appels van deze wereld. Gods wil en weg, die gelijkt nog op een hellevaart. En o! nu langs zulk een weg alleen de eeuwige zaligheid te kunnen verkrijgen! Op zulk een weg verlies ik immers al mijn eigen eer; wat heb ik dan nog, als ik de dood moet schrijven op mijn zelfgemaakte boetedoeningen, op mijn tranen, mijn gebeden, mijn strijd tegen de zonde, waar ik o! zo veel mee op heb! op mijn slechte werken niet alleen, maar ook op mijn zelf uitgedachte goede werken, als ik voortaan mijn goede werken, mijn gehele heiliging aan mijn Heiland in de hand moet geven, en alleen daarop uit moet zijn, dat ik op Zijn dorsvloer kome, dat ik Hem vinde, en in Hem moge gevonden zijn! O, dan vind ik niets meer in mijzelf, dan beduid ik ook niets meer, dan moet ik leren, dat het niet is desgene die wil, noch desgene die loopt, maar des ontfermenden Gods. Dan is het gedaan met mijn voortreffelijkheid boven anderen, die vaak zo groot was in mijn en in de ogen van andere mensen; dan neemt alles een einde wat ik tot nu toe was en nog ben; zo kom ik op één lijn te staan met de tollenen en zondaren, ik, die misschien vader in Christus, of moeder in Israël genoemd word. Dan heb ik niets meer voor bij de kinderkens, die nog niets hebben, niets kennen en niets kunnen. Ja, dan houden hoeren en tollenen en moordenaars op in mijn ogen slechter te zijn dan ik, want ik voel dat ik de slechtste van allen op Gods aardbodem ben. Is zulk een weg niet een afgrond? Intussen is er voor ons zondaren geen andere weg tot tijdelijk en eeuwig heil, dan dat men alle hoogmoed en aanmatiging aflegt, en tot de Heere beslist zegge: Alles wat Gij zegt, zal ik doen. Alles - Ruth heeft het gezegd - alles. Nu laat de Heilige Geest nog iets volgen, dat niet voor niets geschreven staat:

Vs. 6. Alzo ging zij af naar de dorsvloer en deed naar alles, wat haar schoonmoeder haar geboden had. Niets is treuriger te aanschouwen, dan iemand die met geschikte hand de pijl op de boog spant en die op het ogenblik, dat de pijl afgeschoten moet worden, plotseling verlamd is. Dat Ruth ook deed wat haar schoonmoeder haar had bevolen, is ons door de bijzondere zorg van de Heilige Geest opgetekend. Zij deed het alles, niet voor de helft, hoewel het een hellevaart scheen te zijn.

Vs. 7 en 8. Als nu Boaz gegeten en gedronken had, kwam hij om neer te liggen. Daarna kwam zij stilletjes in, en sloeg zijn voetdeksel op en legde zich. En het geschiedde ter middernacht dat die man verschrikte en om zich greep, en ziet, een vrouw lag aan zijn voetdeksel. De geboden des Heeren zijn zodanig ingericht, dat het zwakke in genade wordt aangenomen, maar, volgens de wil van de Heere, 's Heeren tijd heeft af te wachten; en dat voor de heilige wet, het sterke, op zichzelf staande, (en dus buiten de vereniging met de enige Borg en Middelaar, Jezus Christus) verworpen en verdoemd is. Deze hoedanigheden en eigenaardigheden van Gods heilige wet waren diep in Boaz' hart geprent. Heilige schrik voor de wet van de Heere, die op elke overtreding de rechtvaardige straf laat volgen, moest hem vervullen, toen hij merkte dat er een vrouw aan zijn voeten lag, en hij niet wist wie deze vrouw was, en wat zij beoogde; en wij gaan zeker niet te ver, zo we zeggen dat de duivel (wetende dat hij niet door de sterkte van de man, maar door de genade Gods, die Hij vaak over de vrouw, als over het zwakkere vat, overvloediglijk uitstort, overwonnen wordt), Boaz allerlei smadelijke en kwade verdachtmakingen in het hart geworpen zal hebben tegen Ruth, die hij niet kon herkennen. En toch, Ruth bevond zich daar volgens het bevel van haar schoonmoeder! Zij had niet naar zichzelf gevraagd, zij had gevraagd naar Gods instelling, naar welke zij Boaz toebehoorde: zij heeft zich, om zo te spreken, geworpen onder de verdoemenis van de wet. O, hoe blinkt in het gehele gedrag van Boaz zijn waarachtige en oprechte vroomheid uit! Neen! Boaz geleek niet op die mensen, van wie zogenaamd zijn goed hart en zijn oprechtheid altijd wordt geprezen, ofschoon zij niets dan boze stukken uitvoeren; en die om het volk van de Heere te tergen en te kwellen hun eigen schande opschuimen als de baren van de zee! Bij hun metgezellen gezeten, zijn juist zij de eersten om een vlek te werpen op de goede naam en faam van Gods kinderen, en de smadelijkste

verdenkingen omtrent hen niet alleen in hun hart te koesteren, maar ook openlijk uit te spreken en uit te strooien. Ach! sinds het de Heere behaagde door de zwakheid van de vrouw het sterke van deze wereld te beschamen, heeft men steeds tegen haar, vooral zo ze God vreest, de wreedste verdenkingen en lasteringen te berde gebracht. Zelfs Jozef verdenkt de kuis en onschuldige Maria van echtbreuk, en heeft alzo het Heilige Gods, dat uit haar zou geboren worden, gehouden voor een vrucht van echtbreuk en hoererij. Wel had hij zeker vaak in de Schriften de belofte gelezen: Ziet! een maagd zal zwanger worden enz. (Jes.7:14), maar dit kon toch niet op zijn Maria zien! En wie gelooft het nog, dat de Heere Jezus, het eeuwige Woord van God, vlees is geworden voor ons, en onder ons heeft gewoond (Joh.1:12)? Wie kan zich daarvan een juiste voorstelling maken? Dat God mens is geworden, wie gelooft dat in de grond van het hart? Omdat Jozef echter een rechtvaardig man was, en dus wist hoe zwak de mens is, handelde hij niet volgens de wet, die hem, zo zijn vermoeden de waarheid bleek te zijn, het recht gaf Maria aan de straf van het vuur over te leveren; maar hij was van zins haar heimelijk te verlaten, zoals wij in Mattheüs 1 lezen. En juist omdat Boaz een rechtvaardig man was, verschrikte hij daarover; dat er een vrouw op de dorsvloer was gekomen.

Maar zodra hij vernam wie die vrouw was, begon hij haar te zegenen.

Vs. 9 en 10. En hij zeide: Wie zijt gij? En zij zeide: Ik ben Ruth, uw dienstmaagd; breid dan uw vleugel uit over uw dienstmaagd, want gij zijt de lossen. En hij zeide: Gezegend zijt gij de Heere, mijn dochter, enz. O! welk een zeldzaam vrome man was Boaz toch. Honderden zouden in zijn plaats die vrouw met hun voeten vertreden hebben, zonder zelfs naar haar klacht en verantwoording te willen luisteren, en dat niet omdat ze zulk een rein hart hebben! Maar omdat zulk een daad naar hun mening ongepast is. Wat voorgeeft kuis te zijn, en dit bewijzen wil door anderen altoos van het tegendeel te verdenken en te beschuldigen, deugt niet; wat zich om en om mens voelt en dus zwak, zondig en ellendig; en daarom geen behagen heeft in de zonden en overtredingen van anderen, wordt door de Heilige Geest in goede tucht en orde gehouden, zodat de wereld niets op zulke vinden kan, hoe ijverig ze ook zoekt. Boaz wist welk een liefdevolle en gehoorzame dochter Ruth was, hij wist beslist hoe haar keuze was om Naömi's God en Naömi's volk de hare te noemen. En nu zou Boaz, omdat hij haar handelwijze niet aanstonds begreep, deze jonge, diep ongelukkige, maar godzalige weduwnaar onmiddellijk gaan verdoemen en van de laagste oogmerken en bedoelingen beschuldigen? Neen, gewis niet, en juist daarin openbaarde zich bij Boaz de waarachtige vreze van de Heere. Zulk een zachtheid en zulk een liefdevolle zin treft men onder honderd mensen misschien maar bij een of twee aan! Vooral onder de voorgangers in kerkelijke of wereldlijke zaken is zulk een handelwijze schaars te vinden. Wie veel ondergeschikten heeft, en dus over velen heeft te gebieden, eist gewoonlijk van deze de volle kracht en geschiktheid tot het werk, en wil dat alles onberispelijk zij. Is er dan ook maar het geringste misdaan, dan klinkt aanstonds de barse stem door kerk of huis, door werkplaats en fabriekshal: "Wie heeft dat gedaan? Wiens schuld is dat?" En dan wordt de schuldige of onschuldige verdachte nauwelijks de tijd vergund één woord tot zijn verontschuldiging of rechtvaardiging te spreken. Wat half bekeerd is, en dus zichzelf bekeerd heeft, plaatst zich stout en drijft in de hemel en weet niet dat het nog midden in de hel is! Dan wil men, bij al het onstuimig of meer ingetogen najagen van het zichtbare van deze wereld, bij de mensen toch nog voor onberispelijk en vroom gelden, maar uit het hart komt niets anders voort dan boze overleggingen en - onverstand. (Marc.7:22). De waarachtig door God en tot God bekeerden kennen met David (Ps. 18 en Ps. 116) benauwdheid en droefenis, ja helse angsten en beken Belials: vaak menen ze ter helle te zijn gezonken - en toch is de hemel in hun hart, want de liefde Gods is daarin uitgestort door de Heilige Geest, die hun is gegeven. (Rom.5:5b). De oprechten, zoals Boaz er een was, zijn uiterlijk vaak niet zulke uitstekende en grote lieden: b.v. Paulus maakte bij al zijn voortreffelijkheid niet veel ophef van zichzelf, maar als hij aanving te spreken, in zijn bidden en worstelen met God, in zijn zoeken en trachten naar heil en zaligheid

voor de naaste en voor de gehele Kerke Gods, dan hoorde en zag men wat waarachtige vroomheid en heiligheid is. Waar de grond goed is, met andere woorden, waar het hart gereinigd is door het geloof, en gewassen in het bloed van Jesu Christi, daar is men zelf de zwakste van allen, en zal men anderen geen lasten opleggen, die men zelf met geen vinger aanroert! O, welk een onderscheid tussen het gedrag van Boaz en dat van de boze, eigengerechtigte Cham, die, toen hij de overtreding zijns vaders gewaar werd, zoveel zei als: "Kijk nu onze vrome vader eens!" terwijl Sem en Jafet, ruggelings gaande, de schande van hun vader bedekten. Wat klein is in onze ogen wordt door God gezegend, maar wie meent sterk en groot te zijn en het kleine en zwakke verdrukt, - hij wordt van de Heere vervloekt, en ledig heengezonden. En Boaz zei tot Ruth: Gezegend zijt gij de Heere, mijn dochter! Hij zei niet: Gezegend zijt ge mij." Is het niet de Heere, die we op al onze wegen tot Leidsman moeten hebben? Moet Hij niet onze enige gids zijn op de weg van het leven? Opdat zijn Naam verheerlijkt zij en de mond van de goddelozen genoodzaakt wordt te zwijgen? Alzo Boaz verbond die zwakke vrouw met de Heere, prijst haar over haar vaste, besliste keus Hem toe te behoren, en maakt haar tot een erfgename van allerlei heil en zegen. Gij hebt deze uw laatste weldadigheid beter gemaakt dan de eerste enz. Het eerste, waarover Ruth wordt geprezen, is, dat ze haar schoonmoeder standvastig aangekleefd heeft en haar gevolgd is; het andere, dat ze tot Boaz sprak: Ik ben Ruth, uw dienstmaagd; breid uw vleugel uit over uw dienstmaagd, want gij zijt de lossen. O mijn Geliefden! Hoe is Boaz hier weer geheel en al een beeld van die hemelse Lossen, tot wie elke waarlijk arm gemaakte ziel leert zeggen: Ontferm u mijner, Gij zijt van God zelf er toe verordineerd degenen te helpen, die geen helper hebben!

Op Golgotha hing Hij met doorboorde handen en voeten, en terwijl Zijn dierbaar bloed van Zijn hoofd en wangen afstroomde, hoorde men van Zijn lippen: Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat zij doen, en: Heden zult gij met mij in het Paradijs zijn, en nogmaals: Het is volbracht. Boven Zijn hoofd het opschrift: Jezus de Nazarener, de Koning der joden! Niemand echter van dat gehele volk had medelijden met Hem, niemand van Zijn eigen volk koos Hem tot Koning, Wiens heerlijkheid en lieflijkheid met het oog van het hart aanschouwd wordt in lijden en smart! Ook Hij, deze Man van Golgotha, deze hemelse Boaz, had gegeten en gedronken, had gezegd: Ik heb grotelijks begeerd dit pascha met u te eten, eer ik lijde (Lukas 22:15). Hij had het brood gebroken en het de zijnen gegeven en gezegd: Neemt en eet! En daarna had Hij hun de kelk der dankzegging toegereikt en gesproken: Dit is mijn bloed dat vergoten wordt tot vergeving der zonden: drinkt allen daaruit! Toen nu onze hemelse Boaz zo gegeten en gedronken had, was Zijn hart ook vrolijk geworden, dat hart van de Man van smarten en krankheden. Vrijwillig en met vurige liefde voor Zijn arme gemeente heeft Hij zich laten nemen en binden op het altaar van het kruis! O leest eens na wat er van Hem staat geschreven: b.v. Ps.72:16 en 17, Ps.78:65, Jeremia 31:26! O! in welk een diepe en vaste slaap schijnt de Heere Jezus vaak niet verzonken te zijn voor die arme Ruths, die nog niet weten dat ze van de Heere zijn, en tot wie het woord nog niet is gekomen: Uw Maker is uw Man (Jesaja 54:5a). O gij armen en ellendigen! Bij wie de hoofdzaak is of gij waarlijk Christus nog eens als de uwe zult vinden, die het vaak met duizend smarten uitroept: Heere Jezus! U moet ik hebben of ik sterf. O luister toch naar de moederlijke, liefdevolle stem van de Heilige Geest, zoals die in Gods Woord tot u spreekt, zink voor Zijn voeten neer: die tot Hem komt, zal Hij geenszins uitwerpen! Ja, het valt zo licht niet, het schijnt gevaarlijk te zijn, het is niet volgens de wet, die kracht en reinheid eist, en gij zijt de zwakste der zwakken; en een stroom van ongerechtigheid werpt u heen en weer; daarom verwerpt u alles wat groot en sterk is. Nochtans o ziele! waag het in de naam van de Heere! Alles zwijgt, hemel en aarde zijn als van koper, niemand fluistert u een woordje van troost toe, en het is of er een grafzerk op uw borst drukt. Ach! hoe bang is het u, hoe vreest gij, dat iemand gewaar wordt wat er in u omgaat, en u van Boaz' veld en dorsvloer weg zal jagen. "Toon Hem uw gedaante", spreekt nochtans het woord tot u. Er bestaat een wet Gods, een instelling van Zijn

vaderlijke hand, een bevel ten leven, u ten goede: het is van Godswege dat Christus is gesteld tot Heiland en Zaligmaker van arme zondaren! 0 kniel maar neer aan Zijn doorboorde voeten; treedt Hij ons weg, dan treedt Hij ons weg. In de afgrond liggen wij toch! Een arme, verlaten weduwnaar, een hutje in de komkommerhof zijn we toch! Alle golven en baren gaan over ons heen, erger dan verloren kan het niet: treedt Hij ons weg, welaan, het is nog beter in den beginne door Hem verstoten te worden, zoals de Kananese vrouw, dan door de duivel en de wereld geliefkoosd te worden en eens eeuwig om te komen! 0 kniel maar neer voor Zijn voeten! Het heeft Hem veel angst en schrik, ja zijn eigen leven gekost u, zonder afbreuk aan de wet te doen, te mogen helpen; en de engelen in de hemel, die van zonden en smart niets weten, kunnen dit niet verstaan, hoewel ze begerig zijn in deze dingen in te zien! Alleen om de angsten en benauwdheden, die Hij doorstaan heeft, kan Hij u helpen uit uw angst en benauwdheid; Hij zal u vragen wie gij zijt, het u ook leren zo gij het nog niet weet: geef Hem dan antwoord; vertel Hem zonder omwegen wie gij zijt, en dat gij, o zo gaarne! in Zijn dienst wilt overgaan; want dat de zware last van de eenzaamheid, van de verlorenheid, van de nood en van de aanvechting u te zwaar is; o houd maar aan bij Hem: Laat mij uw maagd, uw knecht, uw dochter, uw zoon zijn! Neem mij aan zoals ik ben, Gij zijt er van God de Vader toe gegeven en verordeneerd: een andere pleitgrond heb ik niet. De duivel kan, noch wil ons verlossen; wij kunnen de zonde door onze eigen kracht niet overwinnen, maar er is een gebod uitgegaan van de Vader en dat luidt: Hebt gij zonden; zo leg ze op het Lam Gods, op de door Hem verordeneerde Verlosser, en houd het die vóór dat Hij de Verlosser, de Bloedvriend is! ja, Hij is voor ons geslacht, heeft het goed van zijn verarmde en in Adam diep gevallen broeders in zijn bezit gekregen: en dat wel in volkomen overeenstemming met de wet van Sinaï. Of wij ons Moabitischen voelen, doet niets ter zake, Gij o Heere Jezus! zijt de Verlosser! Ook van de Moabitischen? 0 hoe lieflijk klinkt voor dezulke het woord uit Rom.3:29. Is God een God der joden alleen of ook der heidenen? Ja, ook der heidenen. Ook de arme en ellendige, die zich niet tot Gods volk durft rekenen, mag tot Hem smeken: Verlos mij van bloedschulden, o God mijns heils! en neem mij aan als de uwe! En gelijk Boaz Ruth zegende, zo zegent ook de Heere de Zijnen, die van armoede en ellende het nergens anders weten te zoeken dan alleen bij Hem. Verder zegt Boaz: Gij hebt deze uw laatste weldadigheid beter gemaakt dan de eerste, terwijl gij geen jonge gezellen zijt nagegaan, hetzij arm of rijk enz. Ruth had niets anders gezocht noch begeerd, dan wat haar volgens Gods wet toekwam, maar ofschoon Boaz rijk was, verheft hij zich daar niet op. Het ging Ruth ook niet om iets uiterlijks, om rijkdom of schoonheid, maar alleen om de vervulling van Gods belofte.

Vs. 11. En nu mijn dochter! vrees niet: al wat gij gezegd hebt zal ik doen, want de gehele stad van mijn volk weet dat ge een deugdelijke vrouw zijt. Zo luidt ook steeds het antwoord van de Heere Jezus op de angstige klachten van de Zijnen: Vreest niet! Vreest niet! Dat klinkt de gehele Schrift door. Zij had tot haar moeder gesproken: Alles wat gij mij zegt, zal ik doen. En zij is naar de dorsvloer gegaan, en heeft alles gedaan, en nu luidt het ook tot haar: Alles wat gij gezegd hebt enz. Zoals de Heere Jezus ook zegt: Alles wat gij de Vader bidden zult in Mijn Naam, dat zal Ik doen. Nu wordt zij ook door Boaz, d.i. door de Heere, zeer geprezen. Hij zegt: Niet alleen ik, maar de gehele stad weet dat gij een deugdelijke vrouw zijt. Ziet! dat is de ware deugd: dat men meent geen deugd te bezitten, en men toch deugdzaam is: dat men niet in het oog van de mensen als iets bijzonders wil doorgaan, en luid geprezen worden, maar dat men in het verborgene een Moabitische, een arme zondaar of zondares is en blijft; in eigen oog, en voor God; dat men als een zodanige tot de Heere komt, en dat men Hem, Hemzelf klaagt, dat men een Moabitische, een zondaar is! En waar men zich zo voor de Heere verootmoedigt, juist daar zal het werk, de wandel goed zijn; daar zullen de plichten vervuld worden in het huis, in de kerk, in de werkplaats en voor God in de hemel!

Want zulk een ziel zoekt geen genot, noch bezit van vergankelijke dingen, maar in Gods wet en gebod is al haar lust.

Vs. 12. Nu dan, wel is het waar dat ik een lossen ben, maar er is nog een andere lossen, nader dan ik. (Deze andere lossen is volgens de mening van de Heilige Geest, Gods wet: wilt dit bij deze gehele uitlegging, mijn Geliefden! niet vergeten.) Ruth moest alsoo nog wachten, gelijk ook de ziel, die Gods beloften ontvangt, nog wachten, vaak lang wachten moet op de vervulling van die belofte (Ps.40:1). Boaz is bereid haar de zijne te noemen, maar niet anders dan zo, dat aan alle gerechtigheid voldaan zij. De gehele stad, die geroepen had: Is dat nu Naömi, is dat nu Ruth? Hij zou op dit huwelijk ook niet het minste aan te merken hebben, het zou in ieder opzicht met de wil en de wet van de Heere overeen stemmen. En zo wilde ook onze hemelse Boaz, daar hemel en aarde getuigen zijn geweest van onze diepe val in Adam en van onze ellende en armoede, Zijn gemeente, Zijn bruid niet anders in Zijn schone hemel brengen dan op grond van eeuwige gerechtigheid. En daarom: Blijf hier deze nacht over! En o, dit is geen rustige, maar een angstige tijd, als wij Gods belofte hebben en op de vervulling daarvan moeten wachten. Dan zucht en zingt men:

Ik blijf de Heer verwachten,
Mijn ziel wacht ongestoord.
Ik hoop in al mijn klachten
Op Zijn onfeilbaar Woord.
Mijn ziel, vol angst en zorgen,
Wacht sterker op de Heer,
Dan wachters op de morgen,
De morgen, Ach! wanneer?

Verder sprak Boaz, vs. 13: Voorts in de morgen zal het geschieden, indien hij u lost, goed, laat hem lossen; maar indien het hem niet lust u te lossen, zo zal ik u lossen, zo waarachtig als de Heere leeft! Leg u neder tot de morgen toe. Het is Boaz niet om geld, goed of schoonheid te doen; daarom sprak hij: o Ruth! omdat gij u tot mij wendt opdat Gods gebod, Gods belofte gehandhaafd worde, omdat ik de Lossen ben, het zij zo! maar er is nog een lossen, nader dan ik. Met die lossen moet eerst de zaak uitgemaakt worden: Misschien wil die wel uw erfgoed, uw erfdeel hebben, maar u niet. Welaan! verwerpt hij u (gelijk Gods heilige wet ons allen moet verwerpen en verdoemen), zo neem ik u met al uw armoede en verlatenheid tot de mijne aan. En daarom: vrede zij u! En o! mijn Geliefden! met het: vrede zij u! van onze hemelse Boaz kunnen wij zalig inslapen, Hij zal het voor ons maken. Al houdt Hij zich verborgen, zo wij in Zijn handpalmen gegraveerd zijn, zal Hij in de poort van het gericht onze zaak wel uitrechten en bepleiten tegenover de verdoemende eis van Gods wet. Hij zal het doen, Hij alleen. In menige levensomstandigheid, in menige bange toestand, waarin wij geraken, rijst de vraag in ons op: Behoeft de door God vrij gemaakte mens nog ketenen te dragen? Hij is toch niet vrij, die ketenen draagt! Is de mens vrij gemaakt, waar om dan nog die ketenen? De vrij gemaakte wandelt echter door geloof en niet door aanschouwen. Daarom draagt ook de verlostte nog ketenen, omdat hij niet volkomen is in het geloof, omdat hij geen volkomen begrip heeft van het geloof. Hij draagt ketenen, omdat het zo zijn moet, omdat God in Zijn wijsheid de toestand van zonde en ellende, waarin wij zijn gekomen door de zondeval, niet opheft, hier in dit Mesech. De toestand, waarin wij ons sinds de zondeval bevinden, is een rampzalige toestand. Het is een jammerlijke toestand, maar de mens is ook niet meer dan een jammer-gestalte, sinds hij van God, zijn leven, afviel. Daarom kan ook een mens, zolang hij nog vlees en bloed met zich omdraagt, de zaligheid, die God hem bereid heeft, niet dragen. Omdat de zaak nu eenmaal zo staat, heeft de Heere besloten die jammerlijke toestand, die ellende van het leven niet op te heffen, maar het de mens te laten prediken, midden in zijn ellende, dat er een betere toestand is, waarvan de eerstelingen hem in het geloof reeds hier kunnen verkwikken, en die hij eenmaal volkomen zal bezitten als hij van hier gaat. Dat wij ketenen en banden te dragen hebben, is niet Godes, maar onze eigen, verdoemenswaardige schuld. En het is alleen Gods barmhartigheid, zo wij een levende hoop

ontvangen op een volkomen verlossing. En hoe die barmhartigheid van de Heere, midden in onze banden, ons verkwikken en doorhelpen kan, dat wordt ervaren door al Zijn armen en ellendigen. Hoe weinig er echter van de heerlijkheid Gods bespeurd wordt, ondervinden wij in al de uit- en inwendige ellende van dit leven. De liefelijke vertroosting en wonderbare uitredding, die de Heere ons schenkt, zijn ons echter een voorsmaak van onze volkomen verlossing aan de andere zijde van de Jordaan; van deze eeuwige vreugde kunnen wij hier reeds een beginsel in ons hart gevoelen, als de Heere al de drukkende bezwaren ons bij ogenblikken van hart en borst komt te wentelen. Daaraan weten wij dat er een heilzon aan het dagen is, een dag waarop alle ketenen en banden zullen verdwijnen. God de Heere wil echter de zijnen oefenen, dat ze volharden en geduld hebben, weten en leren welk een kostelijke vrucht de lijdzaamheid heeft. Neen! de hoop op Hem, de levende God, zal nooit beschaamd worden, maar Zijn liefde zal hen, die tot Hem vluchten, door alles heendragen en zo heerlijk verlossen. De Koning van Perzië had de goddeloze Haman veroorloofd, en dit met zijn zegelring bezegeld, dat hij al het volk der joden op één dag mocht uitroeien. Dit woord, eenmaal gevloeid van de lippen van de Koning, mocht niet herroepen worden. Maar de Koning liet een ander bevel uitgaan, waardoor het gehele ter dood veroordeelde volk der joden vrij uitging, en zo hief het laatste bevel de dodende werking van het eerste op. En Gods eenmaal gesproken woord: "ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven" kan ook zo maar niet weg geblazen worden, nadat het de duivel, als een andere Haman, gelukt is, Adam en al zijn nakomelingen in de eeuwige dood te storten; want de waarheid van Gods woord moet gehandhaafd worden. Maar in Zijn wijsheid heeft God nog andere geboden doen uitgaan, b.v.: Gij verdrukte, door onweder voort gedrevene, ongetrooste! ziedaar mijn veld vol golvend graan! Lees aren op achter de maaiers, en gij zult overvloedige genade en uitredding vinden. De Man der hulpe, de Man aan Gods rechterhand zult gij vinden op dit Mijn veld: en hebt gij Die gevonden, o worstelend volk, weet dan ook, dat Hij nooit of nimmer uw hoop op Hem zal beschamen; neen! Hij zal u van rondom vertroosten met Zijn liefelijk licht, Hij zal u niet ledig van Zijn veld naar huis zenden, Hij zal u een onderpand geven, waardoor gij zult verzekerd worden, dat Hij uw zaak voor Zijn rekening heeft genomen. Neen! o ziel! Hij zal u nooit begeven, noch verlaten, Hij zal u nooit vergeten, gij arm Sion! Dat meent, dat Hij u vergeten en verlaten heeft!(Jes.49:14,15). Hoop op Hem, in stilheid en vertrouwen zal uw sterkte zijn (Jes.30:15). Van dit standpunt uit willen wij het laatste gedeelte van het derde hoofdstuk van Ruth verder betrachten.

Vs. 14-18. Alzo lag zij neder aan zijn voetdeksel tot de morgen toe; en hij stond op, eer dat de een de ander kennen kon; want hij zeide: het worde niet bekend, dat een vrouw op de dorsvloer is gekomen. Voorts zeide hij: Lang de sluier die op u is, en houd die; en zij hield hem, en hij mat zes maten (gomer) gerst en leidde ze op haar; daarna ging hij in de stad. Zij nu kwam tot haar schoonmoeder, dewelke zeide: Wie zijt gij mijn dochter? En zij verhaalde haar alles, wat die man gedaan had. Ook zeide zij: Deze zes maten enz. tot vers 18. Hoe kon Ruth zo rust vinden? Mijn Geliefden! Is er rust, is er vrede voor de ziel, die de belofte van verlossing van de Heere heeft ontvangen, en toch nog wachten moet? Ja! Er is rust voor zulk een ziel, want in het tot haar gesproken woord is een verkwikkende en rust gevende kracht. Ach! gelijk Ruth zich de gehele dag gekweld en afgetobd had, om alles te doen wat haar schoonmoeder haar had bevolen, zo is ook de ontdekte ziel, die tot de Heere Jezus is gekomen, moe en afgetobd. Zorgen, angsten en allerlei noden werpen zulk een ziel van de ene diepte in de andere, want het gaat haar niet om de ijdele roem van uiterlijke godsvrucht, maar om de vervulling van 's Heeren wet naar de letterlijke, en bovenal naar de geestelijke zin. Daar is het een voortdurende worsteling, een gedurig breken met al het zichtbare; en hoe smartelijk en afmattend is dan de ervaring in eigen hart en leven, dat ook bij de grootste ijver en de heetste strijd, het de mens nooit zal gelukken zich zo te reinigen, zich zo te bekleden, dat hij voor Gods heilig oog zou kunnen bestaan. O! daar is men verbrijzeld en moe, en moet het met zijn eigen bloed tekenen, dat uit de werken der wet

geen vlees zal gerechtvaardigd worden. En als dan het zoete en zalige: vrede zij u! van onze hemelse Boaz in de ziel klinkt, gelijk Hij ook eens tot zijn apostelen sprak: Rust een weinig" (Marcus 6:31), dan daalt er vrede in het hart en men begint te geloven: er zal verlossing komen, ook al ziet men nog niets. O, die rust is dan als een beginsel van de eeuwige vreugde voor zulk een afgetobde ziel, die met al haar zoeken en graven naar gerechtigheid, steeds tot de slotsom heeft moeten komen: groot en vele zijn mijn overtredingen! Daar gaat het als in het Hooglied: Ik sliep, maar mijn hart waakte. Als men lang in het duister is geweest en de belofte komt: "Met de morgen daagt uw heil-, dan is de morgen er nog niet, dan is de heilzon nog niet aan het dagen; dan is het nog nacht, vaak stikdonkere nacht; maar de belofte van de Heere, Zijn onfeilbaar Woord", houdt de hoop in het hart levendig en schenkt, ook te midden van de duisternis, de zoetste vrede. En daar gaat het naar het woord zoals in Ps. 139:18b; word ik wakker, zo ben ik nog bij U! Zo ook ontwaakte Ruth en maakte zich op naar de stad, voordat het licht aanbrak en de ene mens de ander kennen kon; dus toen het nog nacht was. Men bespeurt hier zowel bij Boaz, vs. 14, als bij Ruth, die zich naar de stad opmaakte eer de dag aanbrak, de grootste zorg dat om hunnentwil de naam des Heeren niet zou worden gelasterd. Zij vermeden zelfs de schijn van het kwaad; en dit is een zaak, die men ook heden ten dage wel te behartigen heeft. Sinds de mens is gevallen, is men maar al te zeer geneigd tot allerlei verkeerde handelingen, ook op zedelijk gebied; en nog spoediger is men gereed de onschuldige naaste in een kwaad gerucht te brengen en diens goede naam te verwoesten. Dit verkeerde gedrag ontspruit uit de geringachting van het 7de en van het 9de gebod. Maar daar de mens in Adam gevallen is, daar de zaak nu eenmaal zo staat en er steeds allerlei verkeerdheden en allerlei lasteringen zullen zijn in deze wereld, kan men ieder, die Gods Woord belijdt en liefheeft, niet genoeg herinneren: Wandelt met wijsheid bij degenen die buiten zijn (Koll.4:5), en: bezorgt hetgeen eerlijk is voor alle mensen (Rom.12:17) en de gehele vermaning van Paulus: Philip.4:8. Hierin geven zowel Ruth als Boaz, ons een treffend voorbeeld: Boaz zei immers, opdat niemand merke dat er een vrouw op de dorsvloer is geweest. Ja! Waar de waarachtige vreze Gods is, waar de heilige Geest waarlijk in het hart leeft, daar zal het een levensvraag zijn, zo te wandelen, dat Gods heilige Naam om onzentwille niet gelasterd, maar geëerd en geprezen worde. Maar hoe zelden is zij onder christen-belijders te vinden, deze heilige bezorgdheid voor de eer van Gods naam! Hoe gaat het gewoonlijk zelfs toe onder degenen die uiterlijk de waarheid zijn toegedaan? (of zulk een gedrag echter waarlijk met Gods Woord overeenkomt, meen ik te moeten betwijfelen!) De meesten zouden de waarlijk godvruchtige Ruth vertreden en weggejaagd hebben, en daardoor aan de gehele stad de grootste ergernis hebben gegeven, Maar zo deed Boaz niet. Hij droeg zorg dat, noch om zijnentwil, noch om Ruths wil, Gods naam gelasterd kon worden. Om de eer van de naam van de Heere was het hem boven alles te doen, en dit is het eigenaardig kenmerk van alle kinderen Gods: die laten op die allerheiligste Naam geen stofje kleven, maar hun bede is voor en na: Vader! Uw Naam worde geheiligd! Ik zeg niet dat op hun eigen kleed niet vaak stof ligt, maar de naam van de Heere is en blijft voor hen de heiligheid van de heiligheden. En hoe zorgen ze daarvoor? Zo, dat het hun hartezaak is dat die Naam om hunnentwil niet gelasterd, maar geëerd en geprezen wordt; en daardoor dat zij in hun handel en wandel ook de schijn van het kwaad mijden, zo veel hun maar mogelijk is. En dit was ook de reden waarom beiden de dorsvloer verlieten voor dat de dag aanbrak. Getrouw zorgde Boaz hierin voor de eer van Ruth, voor zijn eigen eer, en zo voor de eer van de naam van de Heere. Mijn Geliefden! Het boek Ruth, hoe klein het ook van omvang is, is een hoogst gewichtig en eigenaardig bijbelboek. Ik zou meer dan een half jaar behoeven, om u mee te delen, wat de Profeten daaruit gezien en daaruit geput hebben. Maar weet dit ene: Christus, de Heere der heerlijkheid, en Zijn heilige gemeente treden door het door Gods Geest verlichte oog haast uit elk vers met hemelse glans te voorschijn. Dat wil ik ulieden op het hart drukken: om een gerechtigheid op te richten uit de werken, die niet is die gerechtigheid, welke alleen voor God geldt, ziet men vaak het levendige en zaligmakende

geloof voorbij, dat in dit boek heerst, en al de vruchten van ware godzaligheid, die dit geloof voortbrengt. Het gedrag van Ruth en Boaz veroordeelt alle vonden van heiligheid, uitgedacht door mensen, die het niet om de vervulling van Gods geboden te doen is, maar alleen om een uiterlijke roem van godsvrucht en deugd. O, lees deze geschiedenis, door de heilige Geest opgetekend en gedurende eeuwen door Gods hand voor Gods kerk bewaard, toch niet zo lichtvaardig en onnadenkend. Het zijn hoogst gewichtige stukken, die vaak vergeten en op zij geworpen worden, maar, wie zijn eigen lichtzinnig gedrag, zijn ijdele woorden en overleggingen van het hart nagaat, wie bedenkt hoe vaak hij aanleiding gaf en geeft tot lastering van de naam van de Heere, wie zijn gedrag vergelijkt met dat van Gods heiligen, zoals dat in het boek Ruth staat opgetekend, die zal op de borst moeten slaan, en zeggen: o God! wees mij zondaar genadig! Ja! Aan Boaz, zo wel als aan Ruth, en ook aan de waarlijk vrome Naömi kan men zien, wat ware vruchten van het geloof zijn, zoals de 91e vraag en antwoord van onze Catechismus ze beschrijft. Wie waarlijk, als een arm, verloren zondaar, voor Gods rechterstoel heeft gelegen en nog dagelijks ligt, die zal er geen vermaak in scheppen, zijn naaste waar te nemen, te bespieden, te belasteren en te plagen, maar, die de nood en angst van zijn bekommerde broeders en zusters verstaat, die zal hen met liefdevolle en vurige barmhartigheid verder helpen, door hen op die barmhartige Samaritaan te wijzen, die ook zijn redder was in de nood! En waar het om de uitredding en het heil van anderen gaat, laat ons daar gerust de handhaving van onze goede naam aan de Heere overlaten: Heb ik Gods waarheid gezocht voor mijn arme ziel, heb ik die omhelsd en opgegeten (Jerem. 15:16) en word ik daarom door de wereld belasterd en verketterd, welaan! Dan mogen alle duivelen over mij heen vallen en mij, de mijnen, mijn goede naam, mijn eer door het slijk slepen. God zal zijn belofte handhaven: "Die mij eren, zal ik eren"; en waar de liefde tot God de arme naaste de drijfveer was van mijn handelwijze, daar zal schande en schaamte neerdalen op het hoofd van hem, die deze liefde uit God niet verstond. Ruth moest ook in deze gehele zaak de handhaving van haar goede naam aan de Heere overlaten en de Heere heeft door Boaz ook koninklijk daarvoor gezorgd! Hoe licht hadden lastertongen Boaz en Ruth beiden in opspraak kunnen brengen, zo iemand bespeurd had, dat er een vrouw op de dorsvloer was gekomen. God zorgt! Ja gewis! Het zij u in al uw in- en uitgaan daarom te doen, dat ook niet de geringste smet op uw goede naam en faam kleeft, want: een goede naam is beter dan olie" zegt het Woord, en hoe licht is men deze schat kwijt. Maar bovenal zij het u om de eer van de naam van de Heere te doen. En waar gij, bij de hulp, die gij uw naaste te bewijzen hebt, gevaar loopt verdacht en belasterd te worden, vraag daar niet naar u zelf; en laat aan God over in welk daglicht de mensen, die hooi zijn en wier adem in hun neus is (Jes.2:22), u plaatsen. Het was liefde, goddelijke liefde, die u dreef hulpelozen in de nood bij te staan; en daarom: God zal het voor u maken, gij miskende broeder of zuster! Vrede zij u! Maar hoewel Boaz haar naar haar schoonmoeder terug zond voor het aanbreken van de dag, liet hij haar toch niet hulpeloos van zich gaan: hij ontsloot zijn schatkamer en gaf haar ongeveer twee honderd gulden: hij gunde zich alzo de tijd, Ruth, met allerlei gaven overdekt, heen te zenden.

Vs. 15. Voorts zeide hij enz. Zes maten was niet zulk een grote hoeveelheid, wat de valselijk verwaande wetenschap ook beweren moge; het was niet zo veel als zij bekwam toen zij op het veld Boaz voor het eerst ontmoette. In hoofdstuk 2 vs.17 lezen wij bijna een Efa, d.i. bijna 10 maat of gomer; nu krijgt zij 6 gomer. Zo gaat het ook in het geestelijke leven. Die allereerste tijd, die allereerste ure, dat allereerste ogenblik van de eerste liefde, waarin Christus zich aan de ziel openbaart, keert hier in de woestijn zo nimmer weer: want dan krijgt men bijna de gehele volheid en schoonheid van de Heere te zien. Lange, lange tijd had men in de ruisende kuil, in modderig slijk gelegen: (Ps. 40:1,2), en de vloek van de wet had de ziel verbroken en verbrijzeld: toen werd men door God zelf uit Zijn Woord getroost en gerechtvaardigd en men voelde: zo, langs deze weg, om Christus' bloed en gerechtigheid alleen, ben ik rechtvaardig voor God; en toch ontbrak er nog iets aan deze vrede, want ook te midden van die eerste vreugde voelde men zijn

zonde en schuld, ook al zag men die geworpen in het diepste der zee! Ja, toen was het bijna 10 gomer, bijna de volheid. Maar er komt weer een andere tijd, waar men, bij vermeerderd gevoel van schuld en doemwaardigheid, uitziet naar de vereniging van zijn ziel met Christus; een tijd waar men de troost, de lieflijke troost verloren heeft, en zoekt en zucht om die weer te bekomen; dan is het voor de ziel bang, o zo bang vaak, maar toch is deze weg van schijnbare achteruitgang, vooruitgang, want langs die weg leert men het, evenals Ruth, met de Heere Christus wagen: dan zorgt de Heere ook dat wij niet in onze druk omkomen en dan geeft de Heere ook 6 maat of gomer. De ouden verstonden de taal van de bloemen; en als zij bouwmeesters waren verstonden zij ook goed de betekenis der getallen. Bijna een efa gerst (wat Ruth op het veld van Boaz kreeg) is bijna 10 maat of gomer: vijf, wilde de Heere daarmee zeggen, voor uw schoonmoeder, niet geheel vijf voor u, want u staat nog meer te wachten: dit dubbel getal van vijf riep dus Ruth toe: Gij krijgt nog meer, want vijf is het getal van vermenigvuldiging. Alzo, dat Ruth de tweede maal voor zichzelf 6 maat kreeg, dus meer dan de wet eist, moest haar rust geven; zij had nu genoeg te eten voor de volgende dagen, en, wilde Boaz zeggen, als uw voorraad dan op is, is er nog meer voor u te krijgen! Zie! Zo gaat het ook in het geestelijk leven. Wees heden of morgen gerechtvaardigd en blij in uw God, overmorgen is het weer: oude zonden en nieuwe nood! Roep heden vrijmoedig uit: ja! ik ben afgewassen, ja! ik ben geheiligd, ja! ik ben gerechtvaardigd in de naam van de Heere Jezus, en door de Geest van onze God (1 Cor.6:11), en hoewel ik vol zonden en ellenden ben, weet ik toch, dat ik met een onberispelijke consciëntie voor God en mensen zoek te wandelen; -morgen ontbreekt u misschien de moed het te herhalen, en overmorgen durft gij het nog minder. Dan zijn de zes gomer weer op, en er groeien wormen in het manna van gisteren en eergisteren. Dat meende Boaz toen hij Ruth 6 maat gerst gaf, nog één zaak slechts had hij haar te geven om tot 7, het getal van het eeuwig Verbond, te komen; hij wilde zeggen: als bruid zijt gij nu in het bezit van een volledige uitrusting. Alles wat uw Bruidegom voor het ogenblik schenken kan, bezit gij. Spoedig zult gij vernemen, wat nog meer voor u is weggelegd en wat in de belofte reeds uw deel is: Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid, ja ik zal Mij u ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht, en in goedertierenheid en in barmhartigheden. En ik zal u Mij ondertrouwen in geloof: en gij zult de Heere kennen (Hosea 2:18,19).

Vs. 15b. Daarna ging hij in de stad. Daarna, nadat hij Ruth koninklijk en heerlijk toegerust had. En zo handelt de Heere ook. Bevindt gij u waarlijk in nood, en hebt gij de hemelse Uithelper en Goäl gevonden, dan zal Zijn eerste zorg zijn u vrede en vreugde te schenken; en dan zal eerst al het andere volgen. Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe (Joh.3:16). Die in Hem geloven", zijn dezulken, die roepen: Heere Jezus! Gij Zone Davids, ontferm U mijner! O, is Hij het niet die het verloren schaap opzoekt, en als Hij het dan opzoekt, zal Hij het dan ook niet veilig thuis brengen? Hij eert het zwakke; en om het zwakke en ellendige te helpen, heeft Hij zich op de troon der heerlijkheid gezet, om eens met al de Zijnen te heersen, als Hij ze zal hebben opgewekt ten uiterste dage. Nu heerst Hij met hen in het verborgene, en Zijn heerschappij der genade en barmhartigheid regeert de gehele wereld, hoe weinig men er ook vaak van gewaar wordt. Hij verliet de Zijnen met goede bedoelingen van deze aarde, waar Zijn gezegende voeten eens op rondwandelden. En gaat naar zijn stad, naar Zijn hemels Jeruzalem, in het huis van de Vader met de vele woningen: hij gaat er heen om zijn arme Ruths plaats te bereiden! Toen de Heere de bittere nacht van Zijn lijden doorstaan had, toen Hij zich zo een gemeente, een bruid gekocht had met Zijn eigen bloed, toen Hij voor haar zo de Heilige Geest had verworven, waardoor ze leert zeggen tot Hem: Breid uw vleugel over mij uit, want Gij zijt de Losser; toen is Hij, de Heere Christus, de ware Boaz, opgestaan, voor dat het begon te lichten; en opgevaren ten hemel om daar voor de rechterstoel van God te verschijnen, ons ten goede. Ja! daartoe is Hij opgevaren, om de zaak van Zijn gemeente in het gericht te bepleiten! Hij onze

enige, van God gezalfde en verordeneerde, Advocaat en Pleitbezorger! Daarom luidt het ook van Boaz: en hij ging in de stad. Waarom moest Ruth de weg naar haar schoonmoeder alleen afleggen? Waarom nam Boaz haar niet met zich mee naar diezelfde stad waar Naömi ook woonde? Het was immers duister en daarom gevaarlijk voor Ruth, zodat zij licht onder rovers had kunnen vervallen? Waarom moest zij alleen gaan, en nog eenmaal een tijd van angst en schrik beleven? O! in zijn hart droeg hij haar mee; maar nog moest dit voor haar verborgen zijn, gelijk ook wij moeten leren wandelen door geloof, en niet door aanschouwen. Zes maat of gomer had Boaz haar geschonken. God de Heere had ze op de dorsvloer gebracht, diezelfde God zou ze ook veilig tot Naömi brengen, dacht Boaz! Ja, gewis! Het was in zijn hart om haar Losser te zijn, maar nog moest het in de poort van het gericht uitgemaakt worden of ook de andere Losser, die nader was dan hij, gewillig was haar te lossen. Zo lang dit nog niet was beslist kon hij ze niet openlijk als de zijne erkennen. Geestelijk gesproken: eerst moet de vrijpraak van de ziel voor de rechterstoel van Gods heilige wet, (waarvan die nadere losser het beeld is) uitgemaakt worden. Zo ging de Heere Zijn weg naar de hemelstad en moet Zijn bruid, die Hij verlost heeft, hier vaak eenzaam haar weg vervolgen: wel wordt zij langs dezelfde weg geleid; gelijk Hij was, is ook zij in de wereld; en door de overblijfselen van Zijn lijden, die ook aan en in haar vervuld worden, wordt zij in alle stukken Zijn dood gelijkvormig gemaakt; maar het is niet altijd duidelijk te zien, dat zij de Zijne en Hij de hare is; vaak is deze heerlijkheid van de bruid Christi (Ps. 45), verborgen voor het oog van de wereld, verborgen, wat nog veel smartelijker is, voor haar eigen ziele-oog. En toch Hij slaat haar strijd, haar worsteling in deze vijandige wereld, waar zij als vreemdelinge haar weg voortzet, getrouwelijk gade; en Hij weet ze, als eeuwige Koning, in elk gevaar, in elke nood te beschutten tegen het geweld van de vijand. Hij zelf heeft haar weg van stap tot stap toebereid en bepaald, en, zoals Hij er was, is ook zij in de wereld. Hij heeft ze even lief, alsof Hij ze reeds thuis gehaald had. Dat heeft Boaz bewezen door de 6 maat of gomer gerst; dat bewijst de hemelse gaven die Hij haar meedeelt, en over haar uitstort; en waarin zij een onderpand heeft uit Zijn trouwe hand; en waardoor zij zoekt de dingen die daar boven zijn. Zo roept de Heere Jezus zijn verdrukte gemeente op haar pelgrimstocht vanuit de hemel toe: Wees getroost gij eenzame! De Heere zal u verzamelen!

Vs. 16. Luther vertaalt: Hoe staat het met U mijn dochter? Onze Staten-vertaling heeft: wie zijt gij, mijn dochter! Alsof de duisternis Naömi belet had haar schoondochter te herkennen. Wij willen voor dit maal de eerste vertaling volgen en u, wie ge ook zijn moogt, van welke stand of ouderdom, hetzij gij een grote stad of een klein vergeten dorpje bewoont, deze vraag voorleggen: Hoe staat het met u? Gij weet nu wat Boaz deed, en wie de rechte Boaz is. Maar wat baat u dit alles, zo gij geen antwoord weet op die grote levensvraag: hoe staat het met u? O, hoe gelukkig zou ik u prijzen, zo ook van uw lippen zulk een antwoord kwam, dat men van u kon zeggen: "en hij of zij verhaalde het alles", zoals van Ruth vs. 16 staat te lezen, namelijk aan de Heere, de waarachtige God Israëls, die genezing heeft voor elke wond, uitredding uit elke nood. Vol angst verbeidde Naömi de terugkomst van Ruth, ach! zij zal in deze nacht wel niet gerust hebben - zij was immers wakker toen Ruth thuis kwam, maar zij zal aangehouden hebben met gebeden en smekingen voor haar dierbare schoondochter, en o! wat moet er in haar hart omgegaan zijn, toen zij aan de 6 maat gerst, die Ruth meebracht, gewaar werd wat een liefdevol hart Boaz had! Ik heb het u meer gezegd en herhaal het nog. Geestelijke en tijdelijke dingen zijn voor de gelovige, eigenlijk voor ieder mens nauw ineen gevlochten. En dat doet de Heere om ons door de zichtbare dingen, die vergaan, tot de onzichtbare op te leiden, die eeuwig blijven. Want zichtbare dingen zijn tijdelijk, (2 Cor.4:18) en zijn op zich zelf van luttele waarde; want wij moeten eenmaal allen van hier; wij kunnen niets met ons mee nemen, en van al het zichtbare is er niets dat onze arme zielen kan redden; het zichtbare is vergankelijk en draagt ellende, dood en verdoemenis in zich mee. Maar de weg waarin God de Heere ook in onze tijdelijke behoeften wil voorzien, is deze: zoek eerst het koninkrijk van God en Zijn gerechtigheid en alle andere

dingen zullen u worden toegeworpen. Matth. 6:33. Niets moet daarom godvruchtige ouders meer ter harte gaan, dan dat hun dochters en hun zonen God vrezen: en de kinderen die God vrezen, zullen het ondervinden hoe God koninklijk voor al hun behoeften, een ieder naar zijn aanleg en stand, zorgen zal, en hoe de Heere alles wel zal maken. Het is moeilijk voor de mens te weten waar de grens ligt tussen hetgeen hij voor zich zelf zoekt, en wat God voor hem bestemd heeft. De hoofdzaak is echter, dat een iegelijk die God vreest, niets meer schrome dan in de ijdele en vergankelijke dingen van dit leven, om zeer verward te worden, dat hij gevaar loopt zijn ziel er aan te verkopen. Ja, dat is de hoofdzaak: genade bij God te vinden, en zo in de genade te zijn geborgen, dat de vervulling van Gods belofte, dat de tijdelijke weldaden van de Heere geen valstrik kunnen worden voor zijn onsterfelijke ziel! Ach, wij arme mensenkinderen; als Gods genade ons niet telkens in de laagte houdt, worden wij opgeblazen en in onze overmoed vergeten wij de Heere. Hebben wij echter genade bij God gevonden, dan verheugen wij ons in eenvoudigheid van het hart over de koninklijke en vaderlijke weldaden van de Heere. Zo moet dit voor ons de hoofdzaak blijven: Hoe staat het met u mijn zoon! mijn dochter! Hoe staat het met u, mijn arme ziel? Gij moet een Verlosser hebben, en als gij geen Verlosser hebt, blijft gij eeuwig arm. Zie! toen Ruth op het veld is gekomen, heeft zij zegen en overvloed gevonden en, handelende naar Naömi's trouwe raad, heeft zij rust en vrede gevonden. Ja, Naömi zag met angst uit naar de verhooring van haar gebeden. Ach, ouders die God vrezen gaat niets zo zeer ter harte dan dat hun kinderen deel hebben aan de eeuwige zaligheid, die ze hun als erfgoed niet kunnen nalaten, maar die ze dag en nacht voor hen afsmeken. Ja, dat is ook bovenal de begeerte van mijn hart, dat mijn kinderen met mij komen in de eeuwige heerlijkheid, dat die mij navolgen, als ik thuis ben gehaald. Maar nu zal het er voor zulke kinderen op aankomen, of naar de wil van de vrome ouders gehandeld wordt, of de raad van 's Heeren woord opgevolgd is, en of men zich over de afgrond gewaagd heeft, die ligt tussen belofte en vervulling, tussen ellende en verlossing, tussen de diepste nood en het vinden van Hem die alleen redden kan. Ruth heeft gehandeld naar het woord van haar schoonmoeder. Het heeft God behaagt ook in betrekking tot het eeuwige leven de kinderen te regeren door de hand van hun vrome ouders; en zo kan het niet uitblijven, dat het zulke kinderen wel gaat. Want godvrezende ouders is het daarom te doen, dat de kinderen mee de hemel beërven, en zij begeren van het tijdelijke van deze wereld voor hen niets, dan wat met het eeuwige verbonden is, en mee in de eeuwige zaligheid overgaat. Ruth kon haar schoonmoeder goede tijding brengen (vs. 16). O, dat kan men ook als men aan de voeten van de Verlosser gezonken is, en Hij tot de ziel heeft gesproken: Wie tot Mij komt, die zal Ik geenszins uitwerpen. Wie aan de voeten van de Heiland ligt, zal het ook vernemen: Ik zal het voor u maken; die zal het ook vernemen dat die Heiland voor hem in de stad is gegaan, voor hem ten hemel gevaren is om daar zijn Advocaat en Pleitbezorger te zijn; en hij zal ook voor zijn geestelijk leven zulke dingen beleven, dat hij het vrijmoedig zal kunnen zeggen: deze 6 maat gerst gaf Hij mij. Boaz was een vermogend man, en mild in 't geven. Het was zijn leven, anderen wel te doen; hoe meer hij weg gaf, hoe meer hij ontving; en dat ontsproot daaruit, dat hij zelf op Gods tijd ervoer wat het is geestelijk ledig te zijn. Want, ware weldadigheid en mededeelzaamheid is geen vrucht van onze akker. God de Heere moet ons leren weldadig mild te zijn. Boaz zelf had ervaren, wat armoede en gebrek is. En nu was dit zijn grootste zaligheid andere mensen met allerlei weldaden te overladen. En door zulke milddadigheid de gewonde harten vrolijk te doen zingen. Zo doet de ware Boaz ook. Volgens de wet van de Heere mogen wij niet ledig voor zijn aangezicht verschijnen: dat heeft God de Heere gezegd (Exodus 23). Daar staat, dat men driemaal 's jaars de Heere feest moet houden. God gunt zijn volk vrede en rust, en Hij geeft zijn volk ook alles, opdat ze rust en vrede zouden hebben. De duivel ziet gaarne treurige, zure gezichten. Maar de Heere God wil, dat wij Hem loven, omdat Hij goed en vriendelijk is: hoe weinig is genoeg om kinderen vrolijk te maken. Alzo er moet de Heere iets gebracht worden! Neen! dat gaat niet aan, dat de mens, die zijn gehele leven Gods geboden met

voeten trad, in zijn laatste uurtje er plotseling met een zelf gemaakt: o God! wees mij zondaar genadig, door zou komen! Neen! Bij menigeen zal het juist in het laatste uurtje uitkomen, wat de Heere zegt, Spreuken 1:24~31. Het is een leugenuitvlucht waarmee de onbekeerde mens zich vleit en in slaap sust: o! op mijn sterfbed komt toch alles terecht; en dan er maar op los blijft zondigen! Dat is niets dan een rooms geloof, alsof men door een meer of minder geestelijk laatste oliesel de hemel kon ingaan. Neen! de zaak moet vroeger uitgemaakt worden, opdat men niet ledig voor God verschijnt! Wij willen geenszins ontkennen, dat God machtig is ook op het sterfbed iemand genade te schenken, maar doorgaans is er geen roepen tot God in de worsteling van de dood meer aanwezig bij hen die God hier nooit aangeropen hebben, maar het vergankelijke gezocht en ook verkregen hebben. Waarmee moeten wij dan eigenlijk voor God verschijnen? Ik heb gezegd dat de weg voor Ruth door de afgrond ging, dat zij haar schoonmoeder gehoorzaam is geweest en alzo het woord van God; dat het de keus van haar hart was: uw volk is mijn volk, uw God is mijn God. Zij heeft het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid gezocht, heeft zich niet geërgerd over Naömi's leed en armoede; maar de woorden van die arme moeder waren haar vreugde en lust. Zij heeft een Verlosser gezocht voor haar ziel, en is als de armste van de dienstmaagden aan Diens voeten gezonken. Dat is de weg om niet ledig voor God te verschijnen. Waar geen ellende is, zoekt men ook geen verlossing, waar geen kennis van zonden is, is ook geen zoeken naar de Heere Jezus. Staat het recht met de mens, dan leeft dat in hem: ik ben verloren, en hij zal rust noch vrede hebben, voordat hij de Heiland heeft gevonden. En dan is de zaak nog niet zo ineens klaar, hij is nog niet dadelijk waar hij wezen moet, namelijk geheel en al onder de heerschappij van de genade, maar voor en na, voetje voor voetje, komt men er toe te zeggen: deze 6 maat gerst gaf Hij mij en Hij zal het verder voor mij maken. Wat zijn dan deze zes maat, die men van Hem ontvangt en die men Hem te brengen heeft? Is het de gerechtigheid en heiligheid Christi? Ja! En neen! Want gewoonlijk zoekt de onbekeerde mens zich van zulk een levensvraag af te maken door te zeggen: ja wel!

Ik sterf op het offer van Christus; natuurlijk vertrouw ik daarop als ik ga sterven, en dan blijft men onbekeerd, dient de wereld en de zonde, en ziet met een medelijdend schouderophalen op de ware heiligen van de Heere Jezus neer, op die armen en ellendigen welker keuze is: uw volk is mijn volk, uw God is mijn God, een besliste en van God gewenste keuze van het hart is. Wie zo spreekt en handelt, kan misschien beter vertrouwen, met de mond altijd, dan Gods arme kinderen; maar zulk een toevlucht is een toevlucht van de leugens, dat, wat Gods Woord noemt een "voorzichtig verdrag met de hel". Op deze wijze dus, neen! Op deze wijze gebracht, is het niet het offer Christi waarmee men voor God moet verschijnen. Nergens vinden wij, dat de volkomen gerechtigheid en heiligheid Christi de mens zo maar geschonken wordt; maar wel dat zij de mens geschonken en toegerekend wordt, voor zo ver wij zulk een weldaad met een gelovig hart aannemen (Zondag 23). Waar dit zaligmakend, van God de Heilige Geest gewerkte geloof niet aanwezig is, daar is geen vertrouwen op Christus' gerechtigheid, hoe men er ook over spreekt. Daar zijn het niets dan sluitredenen van het verstand, maar men lag nooit met het pak van zijn schulden en overtredingen voor Gods rechterstoel, en werd ook nooit in 't gericht van God vrijgesproken. Het is alzo die ene gerechtigheid en heiligheid van Christus aan het geloof toegerekend? Ja! En nogmaals ja! Het is dat ene offer van Jesu Christi dat voor God geldt, het enige, waarmee men in Zijn gericht verschijnen kan? Ja! En nogmaals ja! Maar nu vraagt een ieder zichzelf af, of hij de gerechtigheid en heiligheid van Christus niet alleen met het verstand heeft gestolen, en of bij hem het geestelijk leven wel met deze zijn belijdenis is verbonden. Want zo waar als het is, dat in bet tijdelijke een ieder die nood en ellende kent, zich geen rust gunt, voordat hij waarachtig rust heeft gevonden, wil zij niet bedrogen uitkomen voor de eeuwigheid, nood en ellende moet gekend hebben en met deze nood en ellende tot de Heere Jezus moet zijn gekomen. Ja, door de Heilige Geest gedreven, zal zij zich geen rust gunnen voor dat zij de eeuwige Ontfermer heeft gevonden en door Hem is vrij gesproken in het gericht. Ja! Daarvan

moet zij de zekerheid hebben, en die verkrijgt zij onder de verkondiging van het eeuwig evangelie: waardoor de Heilige Geest, evenals door het gebruik van de Sacramenten, het geloof in de armen en ellendigen werkt (Heidelb. Catechismus Zondag 25). Wat zijn dus de 6 maat? Het aanvankelijk geestelijke leven, het leven uit God, gewerkt in de wedergeboorte; dat leven is als een kindeke; het kan niet opwassen, noch sterk worden door menselijke kracht en inspanning; maar het leven uit God bloeit in lijden, nood, angst, zorgen, strijd en onrust. Ach! wie leven uit God ontvangen heeft, weet het vaak zelf niet. Wat is dan toch dat leven uit God? Zijn het deugden die de mens bezit? Neen! Het is een op en neer gaan met de Heere, met de God Israëls, die het leven van de ziel is geworden, zonder wie men licht noch lucht heeft; het is in een woord alles, wat in de gemeenschap met de levende Heiland gesmaakt en ondervonden wordt. Daar weet men hoe de Heere de ziel verkwikken en de wildernis veranderen kan in een hof van Eden (Jesaja 35). Daar hoort en erkent men in de woorden: Gij zult niet ledig tot uw schoonmoeder wederkeren, 's Heeren stem die zegt: Gij zult niet ledig voor mijn aangezicht verschijnen. Wat moet men dan de Heere brengen? Een verbroken en verbrijzeld hart zult Gij o Heere! niet verachten. Neemt dus God de Heere een verbrijzeld hart aan? O! wie kan dat brengen, tenzij de Heere zelf het hem eerst schenkt! God wil niets in onze hand zien om voor Hem te verschijnen dan Zijn Lam, dat Hij ons uit vurige liefde schonk; en wie daarmee komt, en daarmee alleen, is Hem welgevallig, ook al moet die arme offeraar klagen, dat zijn hart van steen is. Ja! Daarbij blijft het: de gerechtigheid en de heiligheid van dat ene offer op Golgotha gebracht, is het, waarmee men voor God kan bestaan. Nochtans komt hij met lege handen, die met dit ene offer schijnt te komen en onbekeerd is; die meent God met enige ijdele praatjes over dit offer, te kunnen bedriegen, terwijl zijn hart onverbroken blijft. Dat is een ijdel geloof, een geloof dat al naarmate de wind waait of de tijdgeest vordert, wat zwaarder of lichter van gehalte is, het is verstandsgeloof, maar geen geloof gewerkt door God de Heilige Geest! Wie echter waarachtig met het offer Christi komt, vindt niets in zich dan doemwaardigheid en zonde, maar in zijn binnenste, al is het in zijn ogen ook nog zo onrein en verkeerd, leeft de goede keuze: Uw volk, o Heere Jezus! is mijn volk, Uw God is mijn God! Daar is een hart, dat zich zelf aanklaagt en God gelijk geeft. Een recht geplaatst hart is er, dat spreekt: (Ps. 115:1) Niet ons, niet ons, uw Naam alleen geef eer; een hart dat niets vuriger begeert, dan met God verzoend te zijn en verzoend te blijven. Dit alles zijn echter geen vruchten van onze akker, want het gehele leven is een leven in Christus, maar gewerkt in ons, en alleen adem scheppend in het ware element: God de Heere zelf. O! wie die allerhoogste weldaad van God de Heere ontving, zoekt niet de gedachte aan Christus' dood en gerechtigheid zich in te prenten door allerlei overleggingen en sluitredenen van het verstand, maar daar is het alles leven. Dat is het, wat de Apostel bedoelt als hij zegt: In Hem zijt gij volkomen, d.i. naar de maat van de wet. Daar bestaat de waarachtige vereniging met Christus. En dat geestelijk leven kan niet ledig noch onvruchtbaar zijn, want Hij is sterk op Wiens dorsvloer wij ons bevinden, op Wiens veld wij aren gelezen hebben, aan Wiens voeten wij gezonken zijn! Hij is het, die ons 6 maat toewerpt, Hij leeft en zorgt, en roept ons toe: Gij zult niet ledig tot uw schoonmoeder wederkeren! En omdat er een vereniging is met Hem, die leeft, is er ook een gedurig roepen tot Hem, en een volharding, die voor storm noch onweer wijkt. Als arme bedelaars leest men daar aren op, op het veld, en omdat Boaz, onze hemelse Boaz, een weldadig man is, zal Hij geven en aan 't geven blijven. En het zal geschieden, dat Hij zeggen zal: lang de sluier, die op u is, en houd die, en dan meet Hij u gewis 6 maten gerst toe, o heilbegerige ziel! d.i. Hij brengt u tot dit zalige bewustzijn, tot die heilige zekerheid, dat gij durft spreken: Ik ben des Heeren. ja! Hij brengt u er toe, door al de ervaringen van Zijn genade en trouw, dat gij verzegeld wordt, om in hope te zeggen: Mijn Vriend is de mijne en ik de Zijne! Ik zeg echter- in hope! Dat alles verneemt Naómi en zij spreekt: Zit stil mijn dochter! O, welk een heerlijk woord! Alles wat de ziel behoeft, elk door de wet geboden werk, de gehele hemel, het gezegende uiterlijk voorkomen, dat God beloofd heeft, het ligt alles in dit woordje besloten:

wees stil! Ook dat men plotseling uit de bangste kerker, uit de zwaarste nood in vrijheid wordt gesteld. Al zijn de beloften voor mij nog niet vervuld, toch zal ik de vervulling er van beleven, maar elke poging van mijn zijde, om God de Heere daarbij te helpen, zou de gehele zaak bederven. Alles wat wij in het werk stellen om de vervulling van Gods beloften te verhaasten, zou ons in het ongeluk storten. Zit stil! Wees stil, mijn dochter! Dat is een heerlijk woord! Wij lezen in Jesaja 30:15: Want also zegt de Heere Heere, de Heilige Israëls : door wederkering en rust zoudt gijlieden behouden worden, en in stilheid en vertrouwen zou uw sterkte zijn, doch gijlieden hebt niet gewild. "Heere", dat is "Verbondsgod"; Heere Heere is de God Zebaoth, die alles kan, wat Hij wil, en Wie alles ten dienste staat, Heere der heirscharen, die alles onder Zijn voeten verbrijzelt, wat de raad van onze zaligheid tegen staat. De Heilige" is degene, die niet liegt, maar getrouw is en waarachtig, die het wel verstaat de duisternis te verdrijven, en die Zijn volk verlossen kan en zal van alle ongerechtigheden. Ja! Als de "Heilige" openbaart Hij zich onder een volk, dat met Hem worstelt in de nood, of ten minste worstelen moest. Maar, voegt de Heere er bij, gijlieden hebt niet gewild. Door de gehele geschiedenis van de kerk zowel als van de wereld is dit openbaar geworden: de raad van de Heere staat vast, en wij stervelingen kunnen daaraan titel noch jota veranderen, Hij doet al Zijn welbehagen, en op Zijn tijd en op Zijn wijze helpt Hij Zijn ellendigen heerlijk. Alle pogingen van menselijk vernuft of kracht beduiden niets, en leiden tot niets, totdat Hij zich opmaakt, en het besluit neemt: Nu wil Ik mij opmaken, nu wil Ik Mijn beminde tonen wat Ik doen zal. God de Heere zegt: "Gij hebt niet gewild-, en ik mocht daarop antwoorden: och Heere! ik kon niet wachten en ik kon niet willen! Mijn ziel is angstig en benauwd in haar nood! o hoe gaarne zou ik de gehele zaak in eigen hand nemen, om de goede afloop daarvan te bespoedigen! hoe gaarne zou ik door mijn inspanningen en mijn wijsheid dat tot stand zien komen, wat wij wensen; maar God de Heere zegt: in stilheid en in vertrouwen zal uw sterkte zijn. Als iemand, die niet zwemmen kan, in het water gevallen is, stelt elke beweging, die hij doet, hem aan het gevaar bloot, te zinken en te verdrinken. Hoe stiller hij zich houdt, des te meer zekerheid heeft hij boven te blijven of weer boven te komen drijven. Maar o! wij mensenkinderen! In plaats van "stil zijn" - ongeduld, en allerlei goddeloze pogingen om het kruis te ontvluchten, ons van de straf van onze ongerechtigheid te ontslaan, en in een oogwenk te verkrijgen wat wij menen in ons bezit te moeten hebben! God de Heere stoort zich echter niet aan al het dwaze gewoel van de verdoolde stervelingen. Zelfs in geschillen en onenigheden over het allerheiligst geloof brengt de mens het zelden verder met al zijn ijverige pogingen, dan over zich zelf en anderen de schromelijkste vervolging te verwekken. Nam men meer in het verborgene de toevlucht tot de Heere, - gewis! men zou ongedachte en ongehoopte wonderen beleven; maar die weg dunkt ons, in onze hoogmoed, veel te eenvoudig. Geloof het Woord van de Heere: Zijn belofte zal vervuld worden; laat dat gerust aan Hem over, aan Hem, het eeuwige, vlees geworden Woord; gij vermoogt niets, de Heere alles! Wat gij doen wilt, is verloren arbeid! Hoe stiller men zich houdt, en hoe meer men tot Hem de toevlucht neemt met alles, des te beter gaat het. De gehele hel is er op uit, Gods kinderen te bewegen, van dit goede standpunt af te wijken. Hij zal het doen, Hij heeft het gedaan, Hij alleen. Zit stil mijn dochter! blaffende honden bijten niet, en zij die het hoogste woord voeren, brengen gewoonlijk het minste tot stand. Als wij stillekens blijven bij het Woord, en volharden in de hoop op de Heere, ook, als alles schijnt ineen te zinken, zullen wij het zien en beleven: Gods raad bestaat. O als wij, door 's Heeren Geest geleerd, in onze nood ons alleenlijk houden aan Zijn kruis, aan Zijn opstanding, dan vermogen alle vijanden niets tegen ons. O! dat woord van stil zijn en vertrouwen op de levende God is voorwaar een lieflijk woord; maar ofschoon men het vaak gelezen of gehoord heeft, heeft men het toch nooit recht gelezen, noch gehoord. Waar God beloofd heeft ons de weg te banen, daar wil de mens in zijn dwaasheid zich veel liever doodmoe arbeiden, dan Hem de zaak in handen stellen. O, wat wordt men daar moe en mat! Niets schijnt te gebeuren van wat God gezegd heeft! Ach Heere! klinkt het daar in het hart, hoe lang! hoe lang! Ik wacht op U,

meer dan de wachters op de morgen, maar de morgen blijft uit. Daar komt het liefelijke Woord en daalt in 't hart, men weet zelf niet hoe. - Zo komt het tot een vasthouden aan dat Woord, ja! tot een waarachtig feest der opstanding, tot waarachtige hoop op de levende God, en men begrijpt het woord: Want deze Man zal niet rusten tot Hij heden dit alles zal voleind hebben.

Vs. 18. Is het dan nog geen uitgemaakte zaak? Wat het beschreven recht, wat het recht, dat in Israël gold betreft, was de zaak nog niet beslist, maar wat de gezindheid van de man Boaz betrof, was de zaak reeds lang uitgemaakt. Naömi dacht bij zichzelf: deze Boaz is de ware Losser, en, al had ik ook honderd bloedverwanten, die ons nader waren dan hij, niemand is zó gezind als hij: dus ben ik in mijn hart ten volle verzekerd: die zaak loopt goed af! Ging het Boaz om iets anders dan om de eer van God, ja, dan was het een andere zaak. Maar nu kan ik alles rustig aan hem overlaten. Die andere bloedverwant lost wel mijn erfdeel, maar Ruth, mijn arme Ruth, versmaadt hij; die is het om geld te doen, Boaz om de zaligheid van de ziel, en daarom zal Boaz ook niet rusten, totdat hij deze zaak heeft voleindigd. En waar is het dan de ware Boaz om te doen? Om ons in Adam verloren erfgoed? O neen: Hij is zó rijk, dat Hij hemel en aarde uit niet heeft geschapen. Is het Hem om werken te doen, die wij tot stand moeten brengen door onze kracht? Ach! alle waarachtig goede werken dalen van Hem af, Hij heeft ze alle in Zijn hand, en wij kunnen niet één goed werk doen, dat Hij niet voor ons verdiend en uitgewerkt heeft. En waar Hij ons niet ingezet heeft, (Efeze 2 vr. 10), zoals ook in Art.24 van onze Nederlandse Geloofsbelijdenis zo schoon uitgedrukt wordt: wij zijn in God gehouden, voor de goede werken die wij doen en niet Hij in ons, aangezien Hij het is, die in ons werkt, beide het willen en het volbrengen, naar Zijn welbehagen. Alzo, de waarachtig goede werken zijn een geschenk uit 's Heeren hand, een vrucht van Zijn lijden en sterven. Hij wil al ons verloren goed, ons in Adam verloren erfdeel lossen, en alles voor ons in orde brengen: hierbij kan echter niets gelden dan de allerhoogste wil van de Souvereine God, en die luidt aldus: Hij is een Rechter der weduwen en een Vader van de wezen, een God van de ellendigen, een Verlosser van verlorenen. Als zodanig kende Boaz Hem, en nog beter heeft Hem als zodanig de ware Boaz gekend, en heeft van Hem gepredikt en van Hem getuigd; en de rechte, de hemelse Boaz heeft ook deze allerhoogste, goddelijke wil volkomen volbracht om een Rechter van de weduwen te zijn: een God van de armen, een Verlosser van de nood-lijdenden, ja, om voor al de Zijnen te zijn een volkomen Borg en Middelaar, de eeuwige en enige Advocaat en Pleitbezorger. Deze grote Heiland en Verlosser is het evenals Boaz om de wil Gods te doen. Ja! Dan was Boaz in zijn element, wanneer hij anderen gelukkig kon maken en verblijden, en zó is ook de Heere Jezus, want het is des Vaders welbehagen, hen die onder de last van de rechtvaardige toorn van God tegen de zonde eeuwiglijk hadden moeten verzinken, gelukkig en zalig te maken, met zich te verenigen, opdat zij de volheid van alles, namelijk Hem, de bron van alle zaligheid, zouden hebben, en zo de volle zeven maat te bezitten. En zó blijft het waar en eeuwig waar, dat Christus niet zal rusten, totdat Hij heden die zaak heeft voleind, zoals ook Paulus betuigt: Hij, die in u een goed werk begonnen heeft, zal het ook voleinden tot op de dag van Jesu Christi! (Filip. 1, 6).

HOOFDSTUK IV

Ofschoon Ruth volwassen en ook mondig was, daar zij reeds getrouwd was geweest, had zij tot haar schoonmoeder gezegd: Alles wat gij tot mij spreekt, zal ik ook doen. Zij had hierop geen uitzonderingen gemaakt, zij had gehoorzaamheid beloofd, zonder zulke voorwaarden te stellen, waardoor zij toch eigenlijk haar eigen wil kon doorzetten, maar, ontdekt aan haar eigen ellende, stelde zij haar gehele lot, haar gehele toekomst in de handen van Naömi. Ruth heeft niet gehandeld, zoals velen, die de ouderen onderdanig zijn zolang er niets voorvalt, dat tegen hun eigen wil indruist: Ruth had voor zichzelf geen wil, noch wensen. Zij sprak niet: ja! ja! ik wil gehoorzamen, opdat ik toch mijn zin krijg, maar ze heeft gezien op haar ellende, op Gods Woord, gebod en belofte. Zij heeft zich in alles gedragen naar de wil van de moeder. Het blijft daarbij, mijn hoorders! wat wij reeds vroeger besproken hebben: alles staat vast in het Woord, waarin eens hemel en aarde zijn geschapen. Blijft gij maar in het Woord, dan gaat alles goed, maar valt gij van dit Woord af, ook al wilt gij het Woord nog hebben, om u zo wat op te sieren en op te knappen en uw ongerechtigheden te bedekken, zo gaat gij een gewis verderf tegemoet. Wat de Moeder bevolen had: Zit stil, mijn dochter! Dat is goed uitgekomen. Daat zaten nu Ruth en Naömi te zamen, en konden niet weten wat er in de stad geschiedde: en zeker was Naömi volhardende gebleven in gebeden en smekingen tot de Almachtige God, die alles in Zijn hand, macht, en geweld heeft. Nog rijst er vaak in haar ziel een bange twijfeling op, of dan nu waarlijk een eind is gekomen aan al haar nood! Dat weet zij, God is almachtig en Boaz is zijn getrouwe knecht en zal deze zaak ook getrouwelijk voleindigen. En zo is het ook in het geestelijk leven. Christus is opgevaren in Zijn hemelstad, maar wat begrijpt Zijn gemeente daarvan, als nood en dood aanwezig is, tenzij Hij zelf het haar wil openbaren? Maar terwijl zij zo angstig en bekommerd terneer zit, is Hij, haar hemelse Bruidegom, haar ten goede, werkzaam; terwijl zij vol angst naar Hem uitziert, is Hij bezig het haar te doen ervaren, dat Hij een Vader der wezen, een Rechter der weduwen is, een Redder uit de nood van alle hulpelozen! Hij heeft in de dagen van Zijn vlees onze gehele ellende van nabij gezien en ervaren; en daarom is Hij ook zo barmhartig. En weet voor een arm mens, die niets voor de wet en naar de wet klaar kan krijgen, alles terecht te brengen, volgens de eis van diezelfde wet. Ja! Onze Heiland weet wat armoede is, Hij weet ook dat Zijn armen en ellendigen te arm zijn, om te vervullen, wat de wet Gods van hen eist, hoe gaarne zij ook zouden willen. Door zulk een liefde tot nooddruftigen beziel, gaat Boaz op in de poort van het gericht. En met nog veel vuriger liefde tot de Zijnen is Christus opgevaren ten hemel, en gezeten aan de rechterhand van God, ook om zo te zeggen in de poort van het gericht. Die poort was in Boaz' tijd als het ware de rechtbank of het stadhuis. Alles wat geschiedde en beraadslaagd werd tot heil van de stad, werd in de poort van het gericht besloten: daar was het ook, dat gekocht en verkocht werd, en waar alle koop-en verkoopakten voor getuigen werden vastgesteld: daar werd de rechtvaardige vrijgesproken, en de goddeloze veroordeeld; daar werd afgekeurd, wat af te keuren was; en geprezen, wat lof verdiende. In tegenwoordigheid van getuigen, ja! van het gehele volk, werd alles vastgesteld, wat voor jaren lang, om zo te spreken, voor eeuwige dagen, kracht van wet zou hebben! Nu! zulk een poort is er nog in de hemel, en dezelfde poort is er nog op de aarde. Waar het de rechtvaardiging en heiliging van een arme zondaar geldt, zijn hemel en aarde één geworden: het woord des levens, de prediking van vrije genade klinkt in de gemeente, en daardoor wordt alles omgekeerd, worden de gedachten uit de harten van velen openbaar, en spreekt de hemelse Boaz zelf het vonnis uit, hetzij ten dode, hetzij ten leven. Ziet, daar ging de lossen voorbij." Wie is die lossen, tot wie Boaz spreekt: Wijk herwaarts! zet u hier, gij zulk een. Zal die lossen zich neerzetten? De andere lossen, die ook wij te woord hebben te staan, is de wet. Door de wet zou alles weer in orde en terecht kunnen worden gebracht, indien de wet het verlorene voor haar rekening kon nemen om het te verlossen. In die zin is de wet onze naaste lossen. In Adam hebben wij ons gehele heil, onze

gehele zaligheid te gronde gericht, en zo alle geschiktheid voor de vervulling van de wet verloren. Maar daar zulks geschied is, niet alleen door inblazing van de duivel, maar bovendien door moedwillige ongehoorzaamheid, kan de wet bij haar heilige eis niet vragen naar onze ellendige en verloren toestand. Volgens Romeinen 7:4 zijn wij der wet gedood door het lichaam van Christus, ja zijn wij geestelijk doden om en om. Maar nog eens, de wet kan, als zij haar heilige geboden uitspreekt, er niet naar vragen, of bij ons de macht en de kracht is, om die te vervullen; zij moet op haar eis blijven staan, zonder een tittel noch jota daarvan prijs te geven, al zijn wij nog zo arm en ellendig' ja al is er bij ons, door onze eigen schuld, niets meer aanwezig dan dood en onmacht. Nochtans! voor Gods heilige wet moet de zaak in orde komen. Indien het, waar het de zaligheid van de ziel geldt, de vraag was om uiterlijke werken, dan zou de wet voorzeker onze lossen kunnen zijn. Wij zijn geschapen naar het beeld en naar de gelijkenis van God, en waren in het Paradijs in het bezit van alle zegen en overvloed. Nu hebben wij, door onze moedwillige ongehoorzaamheid, alles verdorven en verloren, maar daar kan de wet niet naar vragen. De wet is de eerste, de naaste, die aanspraak op ons heeft, en hadden wij ons zelf niet totaal van alle volmaaktheden en gaven beroofd, wij zouden inderdaad bij en door de wet kunnen leven. Geeft goed acht, mijn Geliefden! Alles wat de wet eist, kan men wel schijnbaar door de wet verkrijgen, b.v. een hart, dat week schijnt te zijn; allerlei uiterlijke boetedoeningen, allerlei uiterlijk voortreffelijke werken, waarvoor gij, in zo verre ze niet opzettelijk gehuicheld zijn, ook loon zult ontvangen. (Rom.2:10). Er is geen grotere wijsheid, ook voor de onbekeerde, ongelovige mens, dan zijn uiterlijke levenswandel naar Gods geboden in te richten, maar: - daar volgt een maar" -bij al dat voortreffelijke, bij al die pogingen blijft de mens, het hart van de mensen onveranderd, onwedergeboren. De mens wordt door de wet wel versierd, en voor dit leven gelukkig gemaakt, maar als wij sterven, moeten wij naakt in onze doodkist. Die gerechtigheid, welke in alle stukken van de wet van God gelijkvormig is, kan een kind van Adam toch nooit klaar krijgen, en hoe oprechter en vuriger zijn ijver is om door de wet Gode aangenaam te worden, des te meer zal het arme mensenkind ervaren, dat hij in Adam veel te diep is gevallen om ooit langs die weg voor God te bestaan. Maar alleen waar de Heilige Geest in de raderen is, komt men tot deze zaligmakende erkenning, dat men niets heeft en niets kan, en dood is in zonden en misdaden. Hoe benauwd die ervaring ook zij, daar en daar alleen zal de zon der gerechtigheid opgaan, onder wier vleugelen genezing is, genezing voor altoos. Maar hoe gaat het gewoonlijk in zogenaamde godsdienstige kringen? In één ogenblik weet men zich zelf uit de ellende te helpen, omdat men daar wel over heeft gepraat, maar er nooit iets van heeft gevoeld. Dan springt men met een koen besluit, waaraan de Heilige Geest hoogstens een handje helpen mag, in het volle Evangelie over, en dan gelooft men, zoals men zegt, in een adem door, weet van geen strijd, noch aanvechting meer, kan altoos zingen en roemen; maar ach! hoe jammerlijk zal die arme mens met zulke inbeeldingen des harten zich bedrogen zien in 't laatste uurtje! Hoe stond het echter met Naömi? Zij had haar akker, haar gehele erfdeel verloren, en Ruth was doodarm. Welnu! neemt de nadere lossen hen aan, dan zullen ze van de vrucht van die wederverkregen akker kunnen leven hier op aarde. Waarom ook niet? Voorzeker, men kan schijnbaar allerlei schone vruchten vertonen, en bij de mensen voor een voorbeeld van heiligheid gelden. En toch zijn het alles niets dan dode werken, zolang men niet met de levende Christus verbonden is, en de dood steekt er in, al weet men ook, vaak beter dan de ware Christenen, over troost in treurigheid, over vrede te midden van onvrede te spreken, ja al staat men opgericht daar, en weet God te danken' dat men niet is gelijk die moordenaar, die echtbreker, die tollenaar daar ginds. O, dan vlecht men zichzelf een blinkende halsketen van allerlei beloften, en zingt zich met een schoon lied in slaap: "Rust zacht, lieve ziel! gij zult eens zalig ontslapen, en dan komt gij zonder twijfel in de hemel!" Ach! waarom blijven de meesten, bij alles wat zij over dit schone boek van Ruth vernemen, in de zichtbare dingen hangen? Waarom prediken wij echter over al deze zaken? Immers alleen, opdat gij in uw diepe geestelijke nood en ellende met de levende

Christus, met de hemelse Boaz zoudt verbonden worden, en Hem leren volgen door bezaaide en onbezaaide landen. Ja! Daarom wordt u dit alles gepredikt, opdat het u eeuwig welga en ook tijdelijk welga, opdat het niet eerst zij een opvliegen als op arendsvleugelen, en daarna een jammerlijk hinken, maar opdat er een waarachtige verbrijzeling bij ulieden zij, opdat gij in waarheid als weduwen u eenzaam en verlaten zoudt gevoelen. Ja! Zo wordt men voor God een arm kindeke, dat in oprechtheid uitroept: Ik heb alles, ja alles verloren." ja! Daarom wordt u dit alles meegedeeld, opdat gij niet op uw zonden zoudt blijven zitten, en niet door enig ander middel, dan alleen door Christus zoekt behouden te worden. Ik herhaal het aan u, dat de wet van de mensen de eerste en naaste lossers is; ik bedoel daarmee, dat hoewel wij in Adam alle kracht tot vervulling van de wet hebben verloren, de heilige wet van God, nochtans, het sterkste en het meest volkomen recht heeft. Waar men in waarheid, dus door de Heilige Geest, tot kennis is gekomen van zonde, schuld en ellende, daar is ook waarachtig berouw over de zonde aanwezig; geen berouw, omdat men door zijn zonde tot schade en schande is gekomen, maar berouw over de zonde als zonde, en dáár is ook van het allereerste ogenblik af aan strijd, en strijd op leven en dood, voor het aangezicht van de Heere, niet om van de straf van de zonde, maar van de zonde zelf los te komen. Deze strijd geschiedt echter dikwijls zonder dat men de wet van God, die allernaaste en allereerste lossers, recht kent. Ja! Daar wordt men door de moederlijke raad en de kracht van de Heilige Geest gedreven te doen wat die Moeder, wat God in Zijn allerheiligst en door Zijn Geest ingegeven Woord zegt. Daar spoedt men zich op 't veld, de maaiers achterna; en daar begint het geklag en het geweën: Heere Jezus! Gij Zone Davids! Erbarm U mijner, Gij alleen kunt helpen. Maar wie eigenlijk die Heere Jezus, die Zone Davids is, weet men nog niet; men heeft Hem nog niet gevonden, die het eeuwige leven is. Juist dezulken roep ik toe: blijft toch nog eens goed stilstaan bij Boaz' woord: Er is nog een lossers, nader dan ik. En beschouw eens wat die andere lossers doet. Hoe komt het toch, dat het geestelijk leven zich zo schaars openbaart in het doen en laten van de mensen? Hoe komt het, dat zovelen gelovig willen zijn, en voor gelovigen willen gelden, en toch tot over de oren in de wereld blijven zitten? Hoe komt het, dat men God, de eeuwige zaligheid en Zijn allerheiligst Woord, als een bijzaak beschouwt, en de ziel eigenlijk alleen najaagt en behagen schept in vergankelijke dingen van deze wereld? Hoe komt het, dat een schijnbaar godsdienstig mens zijn eigen hoofd volgt, zijn eigen zin en wil doorzet, en zo weinig bewijzen geeft, dat er leven, waarachtig geestelijk leven in hem is? Dat men wel schuld belijdt, en over zijn zonden klaagt, maar toch voortgaat de wereld aanstoot te geven door zijn verkeerd gedrag, en duidelijk toont in dit verkeerde doen meer behagen te scheppen dan in het Woord en de Wet van de Heere? Dat komt daar vandaan, dat men nog nooit bedacht heeft dat er een lossers is, die ons nog nader is dan de Hemelse Boaz, en dat diens eisen, hoewel wij er geen tittel, noch jota van kunnen volbrengen zoals ze volbracht moeten worden, nochtans voor ons blijven gelden. Het is zo heilzaam voor u, o mens! dat gij eerst zelf uw weg goed zoekt te maken voor 's Heeren aangezicht, voordat gij van Christus begint te roemen. Versta mij echter wel, ik bedoel niet dat gij steeds er op uit moet zijn om anderen te bespieden en waar te nemen, en uw naaste te beschuldigen, dat hij de wet niet hoog genoeg in ere houdt! Neen! Anderen van wetteloosheid te verdenken kan u niets baten. En hen, die door de wet der wet gestorven zijn en nu Christus leven, en zo Gode vrucht dragen, (iets dat gij nog niet kent), van wetteloosheid te beschuldigen, zou uw oordeel nog zwaarder maken. Neen! gij! gijzelf hebt de strijd aan te binden met uw zonden en boze lusten. Span al uw krachten in, ja strijd tot bloedens toe, om van uw zonden af te komen, dan zullen wij eens nader te samen spreken. Waar eigenliefde en wereldliefde is, wat heeft men daar anders dan hoogmoed en inbeeldingen van het hart? Van tweeën een: dien dan liever de afgoden geheel, dan geldt gij voor niets dan een wereldling; en Gods Naam zal om uwentwil niet langer gelasterd worden, want nu is uw geloof een ijdel geloof; en u ontbreekt dat allereerste beginsel van het geestelijk leven: vreze des Heeren; en de vaste overtuiging: er is een lossers, nader dan Boaz, nader dan Christus, en die blijft

zijn volle recht op mij en op alles wat ik doe en laat, behouden.

Dat is het, mijn geliefden, wat mij op het hart ligt u in te prenten, opdat gij niet bedrogen uitkomt en ik rein zij van uw bloed! Gods wet is heilig, en verdoemt elke zonde, en wee! driewerf wee! hem of haar die meent dat men met de zonde spelen kan. Wee degenen die zich met het Evangelie zalven, van genade roemen, en toch met hun naaste betrekkingen als hond en kat leven kunnen! Wee degenen, die denken zich met de genade wat te kunnen opknappen, en tegelijkertijd de wereld dienen, en hun verkeerde lusten inwilligen. Neen! er moet een hart zijn, verbroken en verbrijzeld door het pak der zonden, zodat het de mens waarachtig daarom te doen is, in overeenstemming te zijn met Gods gebod en wet, het kost wat het wil!

Zo staat het met alle oprechte kinderen Gods, die haasten zich om huns levens wil Sodom te ontvlieden en in Zoar geborgen te zijn, die laten zich met geen evangelisch liedje in slaap zingen, maar die voelen tot in merg en been: God is rechtvaardig als Hij over de zonde toornt, en die gestreng bestraft: O! er wordt zoveel gehuicheld en gelogen met dat: "ik kan niet"; in de mond van de oprechten is het een jammerkreet! in de mond van de halve wereldlingen en onbekeerden louter huichelarij.

Wat tot het waarachtig belijden van de naam van de Heere zal komen, moet door de strijd heen, maar het heeft er Eén bij zich die wat vermag, en dan zal de waarachtige heiligheid ook niet ontbreken. Met een ruk, met één sprong komt men van de verkeerdheid niet af, tenzij het een sprong zou zijn in de afgrond van Gods erbarming, in de zee van de goddelijke genade: Heere Jezus, ik heb het overal gezocht, ik kan niet meer! (Mijn bevinding – Red.)

Dat is een kenteken van het waarachtige leven: dat men de catechismus van buiten kent, en teksten zonder tal, en zichzelf daar toch niet mee troosten en helpen kan. En dat verwekt dan een bange strijd, men zoekt het goed te maken, slooft zich af, worstelt, bidt, strijdt tegen de zonde, de zonden en wroegingen doorsnijden het hart, men wordt geheel verbrijzeld voor God, de ogen zijn rood geweend voor God, en toch voelt men zich harder dan steen. Het hart is als een harde steenrots, geen zucht wil er uit; en terwijl men klaagt dat men zo dood is, is er een luid geweend, de Heere Jezus achterna. Maar dat alles helpt niet, en het is maar gedurig:

Ik zink in het eeuwige verderf:

U moet ik hebben, of ik sterf!

Waarom, o gij, die zo spreekt, wilt gij de Heere hebben? Om van uw armoede af te zijn? Om alles weer te hebben wat gij in Adam hebt verloren? Neen! opdat mijn arme ziel geborgen zij in Zijn eeuwige barmhartigheid. Duivel en dood zitten mij op de hielen; de hemel daarboven is als van koper en de hel dreigt mij te verslinden! Welnu, ziel! Op deze uw gehele zielestrijd is niets af te dingen, gij dorst naar God, en hebt een heilige lust aan Zijn geboden, naar de inwendige mens, gij offert vrijwillig alles op om in waarheid zo te zijn als gij volgens de wet zijn moet. Maar een zaak leg ik u voor. Al gelukte het u langs deze weg uw in Adam verloren erfgoed weer te verkrijgen, gij zoudt er toch niets meer aan hebben, want gij zijt ongeschikt geworden het te genieten. En zo Jezus niet de mijne is, kan ik het in de hemel niet uithouden. En om de hemel zelf is het ook niet te doen, al is het nog zo heerlijk. Ik moet Zijn hart bezitten en Hij het mijne, slechts hand in hand met Hem ben ik geborgen. Wat helpen mij alle werken der wet? De wet eist dezelve en heeft het volste recht ze te eisen, de Geest van God getuigt met mijn geest dat ik in oprechtheid God zoek te behagen, maar ikzelf ben daardoor niet veranderd, niet vernieuwd, niet wedergeboren uit water en geest! Al had ik de grootste geloofsdaden verricht: al kon ik met Elia zó bidden, dat de hemel zich op mijn gebed sloot, of milde regen liet regenen, of ik duivelen kon uitwerpen, wat zou mij dat alles nog baten tegen het uur des doods? Maar, dat mijn naam opgeschreven is in de hemelen, daarboven in de poorten van het gericht, dat het daarboven weerklinkt: God Jakobs! Gij zijt de mijne, en dat de Heere zegt, gij zijt de Mijne, dat is het wat alleen gelukkig en zalig maakt. Dan kan ik al de heerlijkheden van deze wereld wegwerpen en versmaden, alle uiterlijke heerlijkheid verdoemen en haten, omdat de ziel daar zo licht in verstikt

wordt, en ik op die wijze ongelukkig, ja diep rampzalig zou zijn. Als ik niet hand en hart aan de Heere heb gegeven, of liever, als Hijzelf ze niet genomen heeft, wat baten mij dan rijkdom en eer, wat baten mij man, vrouw of kind? Een vrouw kan haar man, een man zijn vrouw het ware, enige geluk niet schenken; ouders kunnen hun kinderen, kinderen hun ouders niet zaligmaken. En opdat gij begrijpen zoudt, dat Christus alleen uw heil is voor tijd en eeuwigheid, opdat gij begrijpen zoudt dat gij buiten Hem verloren zijt, daarom leg ik u het boek Ruth uit. Het andere volgt dan alles als vanzelf, zoals de Heere gezegd heeft: Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid en al deze dingen zullen u toegeworpen worden. "Al deze dingen" op die wijze als de Heere wil. Heeft men aan Hem genoeg? De duivel komt in de hemel en klaagt de Jozua's aan, en in de hel komt de Heere en neemt mij, arm verkoold stuk hout! met Zich mee. (Zach.3.) Waar ik ben, is mij om 't even, als de Heere maar mijn God is, en ik Zijn kind ben! Met Hem, met mijn Christus is de hel geen hel meer, en zonder Hem is de hemel geen hemel. Dat is nu de geestelijke betekenis van het vierde hoofdstuk van Ruth. Daarin legt de Heere Jezus de wet de vraag voor: wilt gij de arme Ruth, de Moabietische lossen of niet!

Vs. 2. En hij nam tien mannen van de oudsten der stad, en zeide: Zet u hier; en zij zetten zich. In de mond van twee of drie getuigen zal alle woord bestaan, hier zijn er tien aanwezig, want het moest voor het gehele volk plechtig betuigd worden, dat alles geschiedde overeenkomstig Gods heilige tien geboden. Boaz toont hierdoor, dat de Hemelse Boaz boven de tien geboden staat, en ze toch voor het oog van hemel en aarde eert en bevestigt.

Vs. 3 en 4. Toen zeide hij tot die lossen: het stuk lands, dat van onze broeder Elimelech was, heeft Naömi, die uit het land van de Moabieten is wedergekomen, verkocht; En ik heb gezegd: Ik zal het voor uw oor openbaren, zeggende: aanvaardt het in tegenwoordigheid van de inwoners, en in tegenwoordigheid van de oudsten van mijn volk, zo gij het zult lossen, los het; en zo men het ook niet zou lossen, verklaar het mij, dat ik het wete: want er is niemand, behalve gij, die het losse en ik na u. Toen zeide hij: Ik zal het lossen. Ik wil het lossen", sprak de nadere lossen.

Vs. 5. Maar Boaz zeide: ten dage als gij het land aanvaardt van de hand van Naömi, zult gij het ook aanvaarden van Ruth, de Moabietische, de huisvrouw van de verstorvenen, om de naam van de verstorfene te verwekken over zijn erfdeel. Als gij de akker neemt moet gij Ruth zelf echter ook tot u nemen. Op welke wijze laat de Heere waarachtige vruchten der heiligheid ontspruiten? Van boven, door Zijn Heilige Geest. Nog eens: op welke wijze laat God de Heere waarachtige vruchten der heiligheid ontspruiten) Van boven door de Heilige Geest, niet waar) en niet door onze kracht, ook al zijt gij een gelovige! Ja gewis! Van boven door de Heilige Geest, maar nochtans zó, dat die niet buiten het uitverkoren vat om ontstaan, maar in en door hetzelfde. Ruth was een arme, verlaten weduwwrouw, tot nu toe onvruchtbaar, tenminste zij bezat geen kind uit haar eerste huwelijk; en toch uit die Moabietische, uit dit heidenkind, dat van de ware Israëlitische godsdienst nauwelijks iets afwist, zou de ware vrucht, Christus, voortkomen; zij was bestemd een schakel te zijn in de keten van Zijn mens-wording: ja! uit deze verworpen, doodarme weduwwrouw, uit deze onvruchtbare" (Jesaja 54:1), uit dit heidenkind, zou voortkomen het heil der wereld! Spreekt de Heere niet (Hos.14:9c): "Uw vrucht is uit Mij bevonden?" Voorzeker! maar om dit woord recht te verstaan moeten wij er Ps.72 mee vergelijken, waar geschreven staat: dat men Hem de schatten van Scheba brengen zal: O! dat is zulk een rijke bruidegom, over wie die Psalm spreekt, en, waar Hij de mijne is en ik de Zijne, daar behoef ik niet meer over mijn armoede en ellende te tobben; en wat ik in mijn hart ook voor ongerechtigheden zie, met deze rijke bruidegom ben ik rijk genoeg. Hij zal mij aan de ongerechtigheden niet prijsgeven, en de genade zal in mij heerschappij voeren en niet de zonde. Nog eens: het komt van boven, door Zijn Heilige Geest, maar zeer bestemd in mij, en door mij heen. Maar ik, ach, ik ben onvruchtbaar, een heidenkind, een arme en verlatene! Op al deze tegenwerpingen geeft het Evangelie dit alles afdoend antwoord: Waarlijk! Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen. (Jesaja 53:4a). Het gaat er nu

maar om, of wij verenigd en verbonden zijn met de hemelse Boaz. Die is rijk genoeg, om in onze armoede te voorzien. Hij is, om zo te spreken, een heidenkind geworden om onzentwil, toen Hij Zich, evenals alle heidenkinderen liet dopen in de Jordaan. Ja! Hij, ofschoon de leeuw uit Juda's stam is, een heiden-kind gelijk willen worden, opdat wij, arme heidenkinderen, in Zijn geestelijk Israël zouden opgenomen worden, en er tot ons zou kunnen gezegd worden: Vrede zal over Israël zijn. (Ps. 128:6b). Schijnbaar kan men veel goede en voortreffelijke werken hebben en bezitten, maar het is hier de vraag, of zij deugen in de ogen van de Heere. Het ging hier om een akker en om een persoon. Al geldt gij voor nog zo eerlijk, braaf en rechtvaardig voor de mensen, denkt gij dat gij voor het oog van de Heere zult kunnen bestaan, dat Hij u zal willen kennen, zo gij geen arme Ruth, geen Moabietische, geen heidenkind zijt in 't verborgene voor Zijn aangezicht? Voor de Heere Jezus is niemand geestelijk gezond. Die wil alleen weten van dezulken, die zonder Hem geen raad weten, die het zonder Hem niet kunnen uithouden. Zij, die menen de goede werken te bezitten, en daar veel mee op hebben, ofschoon deze het licht van de Zon der Gerechtigheid niet kunnen verdragen; zij, die van zichzelf zeggen, dat zij joden zijn, maar liegen; en Gods arme Sion, dat hier in druk moet versmachten, met allerlei lasteringen overstelpen, gelden niets bij Hem, want bij hen kan Hij niet met genade, met barmhartigheid komen. En zo zijn Vader verheerlijken! En of er al veel mensen zijn, die over hun zonden klagen, en er met veel woorden altijd over spreken, toch kent Hij ze niet, zo ze niet tevens de Heere nawenen en Hem smeken Zich over hen te ontfermen. Niet alle blinden, melaatsen, zieken heeft Hij zo maar zonder onderscheid geholpen, maar waar geroepen werd: Heere Jezus! Gij Zoon Davids, ontferm U mijner; waar Hij wist, dat het van harte ging, omdat *Hij Zelf die bede in het hart gelegd had!* De wet eist werken, werken zonder enig gebrek of feil, maar kan zich met armen en ellendigen niet inlaten. Om door de wet gerechtvaardigd te zijn, zou men niet alleen nooit meer moeten zondigen, maar nooit een enige gedachte tegen enig gebod Gods hebben mogen koesteren, en men zou van geboorte een reine Israëliet, maar geen in zonde en dood geboren kind van Adam moeten zijn. Neen! de wet kan er zich niet mee bezig houden geestelijk doodgeborenen weer levend te maken, en hun naam voor de ondergang te bewaren. De wet zou de werken van zulken kunnen aannemen, indien ze namelijk in staat waren iets voort te brengen, dat goed en rein was; en naar de eis van de wet; maar de wet Gods kan zich niet over de zondaar ontfermen, kan geen barmhartigheden uitoefenen. Doe also wat gij wilt, heb zoveel voortreffelijks, dat gij boven iedereen uitmunt; voor de Heere hebt gij toch niets en zijt gij niets. Dat is nu juist, wat niemand weten wil: men zegt wel, ik ben zó goddeloos, ik ben zó slecht! maar veelal is het lippenwerk. En men spreekt zo, omdat men meent dat het zo hoort: maar er zijn er in waarheid veel meer, die zich voor vroom, dan die zich voor goddeloos houden. Veel meer, die zich voor gered, dan die zich voor verloren aanzien. Veel meer, die slapen, of zich in allerlei nutteloze werken, die God hun niet geboden heeft, verdiepen, dan die in vreze en beven hun weg bewandelen vanwege hun eeuwige behoudenis. Nog eens: wat de Heere voor Ruth deed, dat geschiedde voor haar en met haar. Zij was in zich zelf een Moabietische, een onvruchtbare, en toch juist uit haar zou Gods belofte vervuld worden, en zij, de Moabietische, zou prijken in het geslachtsregister van het vlees geworden Woord: van onze gezegende Heere en Heiland Jezus Christus. En zou diezelfde Heere en Heiland, die nu leeft tot in alle eeuwigheid, u niet willen helpen, ook al voelt gij u zo zwart als een duivel? Ook als gij klagen moet: ik ben gezonken onder het vee, want dat looft zijn Schepper en kent Gods tijden! Maar hoe gaat het gewoonlijk? In plaats van in de schuld te vallen, denkt men: o! dat heeft de tijd nog wel, de hemel is nu toch open en als ik maar roep, zal God wel ten alle tijde klaar staan, om mij te horen! Dat is echter de hoofdinhoud van het overschone boek Ruth: er is een ware, een hemelse Boaz. De wet kon onze lossen niet zijn, maar Hij wil ons verlossen. Hij neemt een Moabietische, een heiden-kind, een arme en onvruchtbare, in genade aan, en schaamt zich niet voor hemel en aarde uit te spreken: zulke Ruths neem Ik aan, dat zijn de Mijne, (vs. 9 en 10). Hij heeft het erfdeel

aanvaard van zulken, die in Adam totaal dood en gestorven zijn, en alles hebben bedorven. Hij heeft het erfdeel aanvaard van een doorarme, en voor Zijn rekening genomen wat door God was veroordeeld; met zulk een bruid heeft Hij zich verbonden voor eeuwig. Zijn eigen heilige Naam, Zijn leven, Zijn eigen dierbaar hartebloed heeft Hij gegeven, om de in Adam gestorvenen een naam te verwekken, zodat die alles wat zij verloren hebben weer bekomen. Ja, Zijn eigen schone Naam, die enige Naam onder de hemel gegeven, waardoor wij moeten zalig worden, legt Hij op zulken, en zo komt alles terecht voor Zijn arm en ellendig volk, dat Hij in en met zich levend heeft gemaakt, en dat zich niettegenstaande vaak in de stikdonkere nacht des doods voelt verzonken. Dit spreekt Boaz uit in het 10de vers: Daartoe aanvaardde ik mij ook Ruth, de Moabietische, de huisvrouw van Machlon, tot een vrouw, om de naam van de verstorvene over zijn erfdeel te verwekken, opdat de naam van de verstorvene niet worde uitgeroeid van zijn broederen, en van de poort van zijn plaats; gijlieden zijt heden getuigen. En de oudsten van het volk, de Seraphim, en de zielen van de volmaakt rechtvaardigen, ja de ganse hemel staat daarbij! En waar de hemelse Boaz komt en de arme Ruth thuis haalt als de zijne, roept de gehele hemelstad het uit: Wij zijn getuigen. Het zal u, hoop ik, geliefde lezer! niet verdrieten, zo wij nog eens een terugblik werpen op het eerste gedeelte van dit vierde hoofd-stuk. Ik wilde nog eens een kleine naaogst houden en u ook deze meedelen. Zijt sterk, en Hij zal ulieder hart versterken, allen gij, die op de Heere hoopt! Ps.31:25. Ja! Dat mogen wij elkaar toewensen. Heeft men de belofte ontvangen: de Heere zal u niet begeven en Hij zal u niet verlaten, of iets dergelijks, dan mag men op Hem blijven hopen, al duurde het tien, twintig, veertig jaar, eer men de vervulling er van beleeft. Hij komt, ja Hij komt gewis. U in de steek laten, u voor eeuwig verlaten kan Hij nooit of nimmer, want Zijn belofte staat vaster dan een rots. Het gaat er echter om, op Zijn Woord te blijven hopen: en dat gaat door allerlei nood en verdrukking, ja vaak door de dood heen. Maar de Heere zelf heeft de weg bepaald en bestemd, die Hij met ons houden wil, en vraagt niet naar onze eigen, verkeerde wil, die Hij, ons ten goede, niet inwilligen kan. Gaat het naar Zijn wil, dan wil Hij ons zalig maken, de duivel echter wil ons te niet maken en verderven. Waar de Heere ons echter zalig maakt en verlost, daar staat ons heil voor Hem op koperen zuilen vast, en dat wel in volmaakte overeenstemming met Zijn gerechtigheid, zo als die in Zijn allerheiligste wet is geopenbaard.

Vs. 1. En Boaz ging op in de poort. Hij, van wie Naömi betuigd had: zit stil mijn dochter! want Die man zal niet rusten tenzij Hij heden deze zaak voleind heeft! (hoofdstuk 3:18), die Man, die hemelse Boaz, leeft er voor, ellende en nood uit de weg te ruimen. Ja! Die is de ware Rechter van de weduwen, de rechte Vader van de wezen. Ja! Deze Man aan Gods rechterhand kent geen heerlijker ambt en werk, dan ongeluk te verzachten, en allerlei jammer op te heffen. En voor dat dit geschied is, gunt Hij zich ook geen rust. Hij heeft uw bede gehoord, gij die even als Ruth in Juda u vreemdelingen en bijwoners voelt hier op aarde, en Hij zal niet rusten, eer gij uw begeerte, met Hem verbonden te zijn, ook vervuld ziet. Gelijk Boaz zich zette in de poort van het gericht, in die poort waar over allerlei zaken beslist en vonnis geveld werd, zo is onze Heere en Heiland Jezus Christus hoog geloofd in eeuwigheid, nog in de poort van het gericht gezeten. En deze poort van het gericht, die Gods volk ten goede daar is, zal nooit of nimmer door de poorten van de hel overweldigd worden. De raad van de Heere is onverbrekkelijk. En dus zette Boaz zich. Hij kan het rustig afwachten, hoe de zaak lopen zal, Hij weet dat de lossen, die nader is, door de poort zal komen. En gewis! waar Christus zich opmaakt om een zondaar te verlossen, daar zal Gods heilige wet zich ook doen gelden, en bij zulk een aankloppen. Van nature weet de mens haast niets, ja eigenlijk volstrekt niets van de wet. Waar Christus echter in de ziel wordt geopenbaard, daar meldt de wet zich ook aan: daar vertoont Gods heilige wet zich ook, ja juist. Hij of zij aan wie of wie Christus zich openbaart, krijgt met de heilige wet van de Heere te doen. De wet komt met haar dreigende eis op het van God levendgemaakte hart af, maar Christus onze Heiland komt deze verschijning niet beangstigen. Daarom spreekt de hemelse Boaz ook: wijk

herwaarts! zet u hier, gij zulk een! De wet! Van haar goed recht overtuigd, zet zich ook rustig in de poort neer. Nu komt

vs.2: En hij nam tien mannen van de oudsten van de stad: en zeide: zet u hier neder, en zij zetten zich. Dat waren nu tien mannen van de oudsten van de stad. Waar Christus komt, onderhandelt Hij zelf met de wet. Die nadere lossen; en dan slaat Hij de tien geboden op; en dan wordt het in volkomen overeenstemming en toestemming van de wet uitgemaakt, dat aan de eis van de wet genoeg is geschied op Golgotha! Nu, waar Christus komt, daar brengt Hij de heilige Geest mee, en Die overtuigt de mens van zonde, van gerechtigheid en van oordeel. Dan staat de zondaar als een dood- en doemschuldige daar, en de wet zelf zal beslissen of zij hem redding aanbrengen kan, al dan niet. In het gewone burgerlijke leven beduidt dit, dat deze tien de gehele stad, de gehele gemeente vertegenwoordigen, zoals er ook in de gelijkenis van tien maagden wordt gesproken. Hier (bij Ruth) vertegenwoordigen deze tien de gehele stad, die zelfde stad, die geroepen had: is dat Naömi? Tien mannen van de oudsten van de stad. Enigen schrijven het aan louter toeval toe, dat er juist tien mannen waren, gelijk het ook als van zelf is gekomen, dat gij van het begin van onze gemeente af tien mannen verkozen hebt en verkiest voor de kerkeraad.

* Hier staat tien mannen. Maar in het vierde vers van dit vierde hoofdstuk komt het anders. Daar lezen wij niet: koop het in tegenwoordigheid van de oudsten en burgers, maar van de burgers en oudsten. En in het elfde vers staat niet: en de oudsten, mitsgaders al het volk, dat in de poort was, maar: al het volk dat in de poort was, mitsgaders de oudsten. In vers 9 staat daarentegen: Boaz sprak tot de oudsten en tot het volk. Dat is de wijsheid van de Heilige Geest, en Zijn eigenaardige wijze van spreken en schrijven, die wij ook bijzonder in de Handelingen der Apostelen opmerken. Daar hebben wij ook altijd afwisselend: de gemeente en de ouderlingen, de ouderlingen en de gemeente (zie b.v. Hand. 15:1,2,4). Daar heeft men aan het hoofd de Apostelen, die met de oudsten de gemeente besturen; de oudsten vertegenwoordigen de gemeente en komen voor haar op, leiden en regeren ze door en met het Woord des levens. Waar het geldt de wet te handhaven, neemt Boaz tien mannen van de oudsten van de stad en spreekt tot de oudsten en al het volk: "Gij zijt getuigen." Is dit echter geschied, zo komt de gemeente, wier stem, ja of neen, te beslissen heeft, vooraan te staan. Dit merken wij reeds hier; ook nog vroeger in het vierde boek van Mozes, en later in de Handelingen van de Apostelen. Wilt gij het beërven? zegt Boaz (volgens Luthers vertaling), van de inwoners d.i. voor het oog van de burgers en oudsten van mijn volk! Al wat God de Heere doet, dat doet Hij volgens recht en gerechtigheid; en het zal voor de gehele gemeente, ja voor hemel en aarde openbaar worden, dat de wet, dat Gods gerechtigheid is geschied. Het volk is er in het burgerlijke leven niet om de wil van de regering, de gemeente is er in het kerkelijke niet om de wil van de oudsten, maar regering en oudsten zijn er om de wil van het volk en van de gemeente. En daarom moet het volk de regering, de gemeente de raad van haar oudsten hoogschatten en eren, omdat zij ambten bekleden, die zij niet om zichzelf, maar ter wille van het volk en van de gemeente bekleden. Dan zijn de oudsten en de regering de eersten, die te beslissen hebben, maar waar hun het heil van het volk, het heil van de gemeente ter harte gaat, is hun ja of neen het ja of neen van de gehele gemeente of van het volk, overal waar Gods Evangelie en waarheid heerst. Waar het Woord des Heeren en Zijn waarachtig Evangelie is, daar wordt de wet gehandhaafd. Waar de wet gehandhaafd wordt, daar wordt het Woord gehandhaafd, en - waar het Woord gehandhaafd wordt, daar moeten de kinderen Belials verstommen; en daar de Geest van de Heere op het volk en op de regering, op de oudsten en de gemeente rust, dáár is één hart en één ziel! Maar, omdat het volk in zichzelf te zwak is om Gods raadsbesluit uit te voeren, regeert God de Heere zelf onmiddellijk zo, dat Zijn woord bestaat, en al Zijn welbehagen geschiedt; en ten andere, in de weg van de middelen stelt Hij mannen aan, door de hand van wie alles in orde en regel gehouden wordt. Maar zo regeert de Heere, en zo weet Hij het te maken in Zijn wijsheid, dat, waar Hij vrijspreekt of veroordeelt, *het gehele volk het gewaar wordt*, alle burgers van Jeruzalem, alle

oudsten, niet alleen van de gemeente, maar ook van het volk; zodat ze dit goddelijk vonnis *moeten* billijken. Welk een genade was het toch, dat God zulke wetten en instellingen gaf: de verstorvene zou zaad verwekt worden, opdat zijn naam niet uitgedelgd werd uit Israël! Ach, menigeen zou er wel duizend gulden en meer voor hebben willen geven, een uitgestorven naam voor ondergang te mogen bewaren! Menigeen is het iets verschrikkelijks, te sterven zonder kinderen, die zijn naam voortplanten. Maar, er is iets dat nog veel verschrikkelijker is, en dat is, dat een mens sterft, zonder hope van het eeuwige leven! Niets is daarentegen zoeter, dan te sterven met het zalige bewustzijn: ik sterf wel, maar toch sterf ik niet, want de dood is voor mij geen dood, maar een doorgang tot het eeuwige leven, en ik kan nimmermeer sterven. Adam is gestorven, de geestelijke en lichamelijke dood, volgens de uitspraak: ten dage dat gij daarvan eet (van de boom der kennis des goeds en des kwaads namelijk) zult gij de dood sterven. Adam, het schepsel en kind des Heeren, was door de duivel vermoord. Maar God had in Zijn grote barmhartigheid besloten: deze verstorven Adam zal weer leven, zijn naam zal nochtans niet uitgedelgd worden. Adam zou leven in Christus, het zaad der vrouw, en in en door Die een eeuwige, onvergankelijke naam bezitten. En deze paradijsgeschiedenis herhaalt zich nog telkens met Gods kinderen, en ook met het volk Israël, waarmee God een verbond sloot. Krachtens dit verbond gaf God aan het volk een goed land, een land vloeiende van melk en honing, en toen nu een ieder zijn erfdeel, zijn bescheiden deel had, moest ook dat erfdeel in de familie blijven. En in zulk een verbond, het verbond van de werken, treedt God de Heere nog met een ieder van de Zijnen. Wie uit de wereld, en dus niet uit God is, verstaat dit niet; maar wie tot de Heere bekeerd is, kan het vatten. En zo geeft God de Heere ook aan elk van de Zijnen hun geestelijk erfdeel, zodra ze Hem gevonden hebben. En dat heeft de mens dan te bewaren, gelijk ook Adam het Paradijs bewaren en bebouwen moest. Nochtans waren er onder Israël, die verarmden, en hun ganse erfdeel verloren; en dezen waren het beeld van het gehele Israël Gods. Want niet anders is de geschiedenis van dat volk. Alle kinderen Gods maken het met hun geestelijk erfgoed zoals de verloren zoon: wat wij in de hand krijgen, gaat verloren. Men heeft alles verkocht en het geld met eten en drinken doorgebracht. Dan is men ten slotte doodarm, en heeft niets meer. En weg is de vreugde en vrede, die men van de Heere had genoten. Maar de Heere komt met de Zijnen niet bedrogen uit; Hij weet, wat maaksel zij zijn en is gedachtig, dat wij stof zijn (Ps.103:14). Waar een kind van de Heere, dus een arm en ellendig mensenkind, in zulke geestelijke armoede vervallen is, kan de barmhartige Heere in de hemelen toch onmogelijk behagen scheppen in de armoede en ellende van Zijn schepsel; maar Hij heeft zelf een jaar van de verlossing, een jubeljaar ingesteld, waarin elk verarmd Israëliet het verlorene wederom zou ontvangen. O hoe heerlijk zijn toch al de wetten en instellingen, die God aan het oude Israël gaf. Hoe weinig slaan wij er acht op in onze hoogmoed en onze waanwijsheid. En wat zijn zij een heerlijke spiegel van wat de Heere nu nog is voor Zijn armen en ellendigen. De Heere had ingesteld, dat een ander lid van diezelfde familie het verloren erfgoed weer inkopen moest, maar zó, dat de verarmde het verloren goed niet wederom verliezen kon; en er alleen de vruchten van genieten kon. Zodra Boaz Elimelechs akker kocht, was die, volgens de wet, weer het eigendom van Naömi. Volgens deze genadige instelling, in dit genadeverbond, kan de arme niet meer naar eigen dunk met zijn erfgoed handelen, want hij krijgt het niet weer in handen; het wordt in de hemelen bewaard tot de jongste dag (1 Petr.1:4); maar hij geniet er de vruchten van. Boaz laat het land bewerken en bebouwen, maar ten nutte van Naömi; laat voor Naömi ploegen, zaaien en oogsten. En aan Naömi zowel als aan Ruth zou het land toebehoren, dat hij volgens Gods instelling de overledene verwekken moest. Boaz was rijk genoeg, en bezat akkers en weilanden in overvloed, en het was niet om zijn grondbezittingen te vermeerderen, dat hij Naömi's akker kocht, maar hij deed dit volgens Gods ordonnantie, Naömi ten nutte. En zo leefde Naömi van de vruchten van het land, dat zij te samen met Elimelech bezeten, maar verkocht had; het was Boaz' eigendom, maar zij genoot de vruchten. Kon men dan niet in waarheid zeggen: zij bezat haar akker, hoewel ze die

verkocht had? Zij was weer rijk, hoewel zij niets in de hand had?

Vs. 9. Toen zeide Boaz tot de oudsten, en al het volk: Gijlieden zijt getuigen dat ik aanvaard heb alles, wat van Elimelech geweest is, en alles wat van Chilion en Machlon geweest is van de hand van Naömi.

Hoe kon Boaz dat alles echter aanvaarden van de hand van Naömi? Die had immers al haar eigendom aan anderen verkocht, zij had alles weg moeten doen. Maar er was een goddelijke ordonnantie, dat, niettegenstaande dit, op een door God zelf bepaalde tijd al het verlorene weer in Naömi's bezit zou komen. En al had zij nu die akker nog niet, ja, al was een ander nog eigenaar, toch behoorde die akker en bleef die behoren aan Naömi, omdat er een gebod van de Geest ten leven, een genadeverbond van de Heere, haar ten goede, bestond: krachtens deze goddelijke genadewet was de akker de hare, en was de hare gebleven. Maar geld, om die te lossen uit de hand van degene, aan wie ze hem verkocht had, had ze niet. En omdat Naömi niet lossen kon, moest zij die wel in Boaz' handen laten. Maar dit was geheel in haar voordeel en bevrijdde haar van allerlei ellende en zware zorgen. Boaz kocht het eigendom van Naömi, die niets had om te betalen. Dus zowel van de vreemde man, in wiens bezit dat stuk land was gekomen, als van Naömi zelf, die het door allerlei tegenspoed had moeten verkopen. Van de hand van Naömi kocht hij het, omdat het volgens de wet haar eigendom was, en altoos was gebleven. Naömi bekwam de akker terug, zodra Boaz betaald had. Naömi genoot de vruchten, Boaz had het land in bezit, en liet het voor haar bearbeiten. Ja! Al heeft ook een mensankind, (en niets meer dan dat zijn de arme kinderen des Heeren) alles verloren, zijn erfgoed, zijn heil, zijn zaligheid. En al weet zulk een arme niet meer wat te doen om Gods straffende gerechtigheid te ontgaan, en weer tot genade te komen, toch zij het zulk een arme en benauwde van geest luid gepredikt: er is een gebod van de Geest ten leven, u ten goede, er is een genadeverbond, en op grond daarvan, spreekt de Heere: Ik wil niet, dat deze arme, die alles verloren heeft, arm blijft! Ik kan de ellende en de nood van deze arme ziel niet langer aanzien, neen! zij moet verkwikt en vertroost worden, en alle stromen van de Geest, alle verkwikkingen uit Sion, die zij meende voor eeuwig verbeurd te hebben, zij moeten in de ruimste mate over haar worden uitgestort. En, heeft de Heere het bevel laten uitgaan: zij moet alles weer hebben, dan heeft zij ook alles weer; maar zulk een beangstigde en bekommerde ziel weet dan nog niet aanstonds, dat ze alles terug heeft gekregen! Zij ziet niets dan nood en ellende. En dat alles, wat zij van de Heere ontvangen had, in de handen van de vreemden is. En zij weet geen raad om uit de hand van de duivel verlost, van de aanklachten van de haar verdoemende wet bevrijd te worden. En toch is al het verlorene, volgens de uitspraak van de Heere, volgens Zijn liefelijk Evangelie, het hare voor eeuwig! Ja! Zij zal van God alles weer ontvangen, zij zal van God rijkelijk getroost en verkwikt worden. De ziel, die niets meer heeft, en die zelf de genoten vreugde en vrede uit God zoek gemaakt heeft! Het zal haar gaan als Ruth! Zij zal tot de hemelse Boaz gedreven worden, zij zal leren met alles rechtstreeks tot Hem te gaan, het te wagen met een: Kom ik om, dan kom ik om, en o! al treedt Hij mij ook weg, Hij is nochtans veel schoner, dan de mensenkinderen. Hij, op wiens lippen genade is uitgestort, Hij, de barmhartigste aller barmhartigen! Dan zinkt zulk een ziel, te midden van de haar omgevende nacht en die duisternissen, aan de voeten van de Heere neer en spreekt: Breid uw vleugel over mij uit, want ik ben uw maagd! Ja daar bebouwt Boaz de akker, die in vreemde handen, in de handen van duivel en dood was overgegaan. Daar koopt hij deze los uit de strikken van de hel en van de dood, daar maakt Hij deze los uit de banden van het aanklagende geweten en van de verdoemende wet. En dan verlooft Boaz, de hemelse Boaz, zich met de arme, verloren, heidense Ruth, en door haar ziet Naömi de uitgestorven naam van Elimelech voortgeplant tot in het duizendste geslacht.

Ja zo plukken wij de vruchten

Van des Heeren bange strijd!

Want Hij heeft in Gods gerichte

Ons voor eeuwig vrij gepleit.

De wet zegt het luid, dat zij ons erfgoed, onze desolate boedel, niet aanvaarden kan. Zij wil wel goede werken van ons hebben, en heeft ook, hoewel wij ons volkomen ongeschikt voor haar hebben gemaakt, het volste recht, die van ons te eisen. Maar al vervult men de wet naar de letter, voor zover er zelfs daarvan bij een gevallen kind van Adam nog sprake kan zijn, toch hebt gij geen aanspraak op loon of dank van de Heere. De wet is niet verplicht u te prijzen of te handhaven, maar gij zijt en blijft schuldig de wet te houden, ofschoon de kracht daartoe u ontbreekt. Zo gij b.v. uw plichten als burger van de stad van uw inwoning nauwgezet vervult, hebt gij daardoor geen aanspraak op de lof van de overheid, maar als burger van de stad zijt gij verplicht voor de handhaving van de wet zorg te dragen. Ziet, dat leefde ook in Boaz' hart: de wet moet gehandhaafd worden. De nadere lossen (hoofdst.3:12) moet in alles gekend en geëerd worden. Eerst moet de zaak met hem afgehandeld zijn. Hem moet gevraagd worden: wilt gij het erfgoed van Ruth aanvaarden, zijt gij rijk genoeg om alles te betalen, en haar en Naömi uit alle geweld van de duivel te redden? Dan antwoordt de nadere lossen (de wet): ja! ik zal het lossen (het erfgoed van Naömi). Met andere woorden, ja: de goede werken wil ik wel aanvaarden, die zulk een doet, (namelijk zo doet, als de mens zich die als goed voorstelde). Zo ik, de wet, dan de nadere lossen ben, welnu! de akker wil ik wel aanvaarden, maar Ruth, de weduwe van Machlon, aanvaard ik niet als mijn vrouw, want daar kan ik mij niet mee inlaten, om overledenen zaad te verwekken, waarbij dan mijn eigen naam niet in aanmerking zou komen; neen! een heidense, een Moabietische, een onvruchtbare mij ter vrouw te nemen, dat ligt geheel buiten mijn kring. En dat is ook voor de wet onmogelijk; daarom zegt ook de nadere lossen: los gij mijn lossing voor u, want ik zal niet kunnen lossen (Rom. 8:3). Ziet, mijn geliefden! zo iemand waarachtig vroom is, wie heeft daar voordeel van, God of zichzelf? God kan in een sekonde duizend werelden scheppen, en die vervullen met waarachtig vrome mensen, die doen wat Hem behaagt, met engelen, die op Zijn bevelen acht slaan. Wie vroom is, plukt daar zelf de goede vruchten van, en oogst daar zelf het voordeel van in. Wie goddeloos is, schaadt niemand meer dan zichzelf. Ach! waarom ziet men dan met zulk een zelfbehagen op zijn eigen voortreffelijkheid. Ach! Waarom wil men het dan zo nodig horen, dat alle voortreffelijkheid en vroomheid voor Gods rechterstoel niets van waarde is; ach! waarom blaast men zich zo gaarne op voor God en de mensen! En vergeet, wie men van nature is. De wet schrijft eerlijkheid voor, en verklaart alle mensen, sinds Adams val, met het volste recht voor dieven. De wet schrijft kuisheid voor, en noemt met het volste recht alle mensenkinderen overtreders van het zevende gebod. De wet schrijft zachtmoedigheid en hulpvaardigheid voor, en kent ons toch allen na Adams val als moordenaars. Al zijt gij nu nog zo eerlijk, al zijt ge ook 50 jaar lang eerlijk geweest, gij zijt toch niet te vertrouwen, want voor God zijt gij nochtans een dief. Wees kuis, wees vroom, geef uw laatste cent weg, de wet noemt u toch gierig en onrein; en zo Gods Geest u aan uzelf ontdekt heeft, zult gij het veroordelende van de wet van de Heere moeten billijken. Ja! zegt de wet, de nadere lossen, ik wil uw akker, uw werken wel aannemen; maar u vrijspreken, u reinigen, u rechtvaardigen kan ik nooit en te nimmer. Eer dat gijzelf meent zult gij, zo gij door mij rechtvaardig voor God wilt worden, ervaren, dat gij een moordenaar, een dief en een huichelaar zijt! Wat heeft alzo de wet, waar het om uw rechtvaardigheid voor God gaat, met u te doen, o bekommerde ziel? De andere lossen kon Ruth niet ter vrouw nemen; op de akker van de wet moet volmaakt en onberispelijk werk geleverd worden, want de wet kan geen barmhartigheid, geen toegevendheid oefenen; en indien gij dus door werken van de wet zoekt gerechtvaardigd te worden en een andere gerechtigheid zoekt op te richten dan die, die voor God geldt, dan zult gij te vergeefs zoeken. Maar Boaz ging het om het geluk en de zaligheid van Ruth, de Moabietische, en niet om haar akker, daarom sprak hij vs.9: Gijlieden zijt heden getuigen enz. Ziet! zo kwam de naam Elimelech (mijn God is Koning) weer tot eer, en het is of wij het vernemen: God had de mens goed en naar Zijn evenbeeld geschapen. De beide namen Chijlon

en Machlon beduiden niets dan verderf en ondergang. Maar wat? Vergist Boaz zich niet? In het eerste hoofdstuk lezen wij: Machlon en Chiljon, en hier zegt Boaz plotseling: Chiljon en Machlon. Hier noemt hij Chiljon het eerste, ofschoon Machlon de eerstgeborene was. En Chiljon had daarenboven een vrouw achtergelaten, die terug gekeerd is tot de afgoden? En niet bij zijn vaderen, maar in het vreemde Moab, ligt hij begraven. Maar heeft nu God de arme Chiljon vergeten? Wat Machlon betreft, was het kennelijk te zien dat God aan hem gedacht, want uit Ruth, zijn weduwe komt de erfgenaam van de belofte voort, en Machlon, de afgestorvene, wordt zaad verwekt. Maar Chiljon, het kind van Elimelech en Naömi, dus een kind van vele gebeden, heeft zich een vrouw genomen, die wel weende en een schijn van bekering had, maar het was niet meer dan een morgenwolk. En zij is teruggekeerd tot de afgoden! Heeft nu echter de Heere, de Almachtige en Getrouwe het stof van Chiljon vergeten? Vergeet gij, o Heere! dat stof, dat daar ver weg, in vreemde aarde rust?.. Neen, zegt Boaz, en door hem de hemelse Boaz: wel rust het stof van Naömi's zonen in vreemde aarde, en weet van vader noch moeder meer, maar daarom gedenk ik nog aan hun, en allereerst aan Chiljon, van wie alles in de dood schijnt verzonken te zijn. O! hoe blinkt evenwel Gods gerechtigheid uit in de gehele Heilige Schrift, die éne gerechtigheid, die voor God geldt. En op grond van welke God genade bewijst, zonder Zijn gerechtigheid of heiligheid te krenken!

Vs.7 Nu was dit vanouds een gewoonte in Israël, bij de lossing en bij de verwisseling, om de gehele zaak te bevestigen, zo trok de man zijn schoen uit en gaf die aan zijn naaste; en dit was tot een getuigenis in Israël. Die gewoonte schijnt men naar aanleiding van Deut.25:7-10 ingevoerd te hebben, maar daar luidt Gods ordonnantie toch nog bepaalder en duidelijker. Daar kan men lezen, hoe volgens de wet van de Heere hij gestraft wordt, die, tegen die heilige wet in, het zwakke niet eert; dat, wat hulp behoeft, niet helpt; en hoe de Heere toornst over hem, die zich hoogmoedig afkeert van hetgeen in schande is verzonken. Daar lezen wij Deut.25:9 welke vreselijke schande zo een moest aangedaan worden door haar, die hij versmaad had, en dat deze bestraffing geschiedde op Gods bevel. Want het is de wil van de Heere, dat zwakken en ellendigen geholpen worden; en wie zulken veracht, wordt in de heilige hemel veracht door de engelen van God. Zo luidde de instelling van God in Deut.25, maar die schijnt in Israël niet van kracht te zijn gebleven, maar men schijnt er de gewoonte uit getrokken te hebben, die in Ruth 4:7 vermeld wordt. Zo had men ook hierin Gods gebod krachteloos gemaakt door menselijke inzettingen. Waar gij uw voet zet, is de bodem, voor het ogenblik tenminste, de uwe: hetzij gij een arme pelgrim op de weg zijt, of op en neer kunt gaan op uw eigen akker, in uw eigen huizen! En als men, in Israël vreemden veroorloofde dit ook te doen, als men vreemden op of in zijn eigendom toeliet, gold de vrijheid, de voeten geschoeid te hebben, als het bewijs daarvan. Als men tot een vreemde sprak: doe u voetschoeisel aan, beduidde dit: ik geef u recht mijn grond en bodem te betreden. Maar zo ik de schoenen van de voeten doe, zo verklaar ik daarmee: ik heb geen recht meer die grond en bodem te betreden; ik doe er plechtig afstand van en geef mijn recht, de akker te betreden, aan een ander. Daarom lezen wij in vs.8: Zo zeide deze lossier tot Boaz: aanvaard gij het voor u; en hij trok zijn schoen uit. Dat was nu het handgeld; en de nadere lossier ging met één schoen naar huis tot een bewijs er van: ik heb mijn recht op Naömi's akker en op Ruth aan een ander afgestaan. De wet, de nadere lossier, heeft dus geen volkomen schoeisel meer, en mag alzo de akker van de genade niet meer betreden om de arme Ruth te verdoemen, want de oude zuurdesem moet uitgezuiverd worden, omdat alleen door vrije genade het onvergankelijke en eeuwige erfrecht van het geestelijke Israël gehandhaafd wordt. Nu komt de zegen, die Boaz ontvangen heeft, toen hij verklaard had, dat hij Ruth lossen wilde: zo lezen wij: Vs. 11 en 12. En al het volk, dat in de poort was, mitsgaders de oudsten, zeggen: wij zijn getuigen; de HEERE make deze vrouw, die in uw huis komt, als Rachel en als Lea, die beiden het huis van Israël gebouwd hebben; en handel kloekelijk in Efratha, en maak uw naam vermaard in Bethlehem. En uw huis zij als het huis van Perez, (die Thamar aan Juda baarde) van het zaad

dat de HEERE u geven zal uit deze jonge vrouw.

Hoe komt nu het volk van Bethlehem-Juda aan deze zegen? Het is anders het volk eigen, de ongerechtigheid toe te juichen, en de rechtvaardige met eenparige stemmen te verwerpen. Maar hier hebben wij een volk voor ons dat door Richteren, het Woord en de Geest des Heeren bestuurd wordt. En of ook al een volk een tijd lang de gerechtigheid verwerpt, toch zal het waar worden, dat, daar men met de gerechtigheid volhoudt, men de dag zal beleven, waarop het volk de gerechtigheid prijzen en de ongerechtigheid verwerpen zal. Het is niemand van nature eigen, datgene te kiezen en te prijzen, wat voor God recht en gerechtigheid is, maar het is ons allen van nature eigen dat voor schoon en deugd te houden, wat in de ogen van de Heere een gruwel is (Lukas 16:15). Maar gelijk God door Zijn Woord en Geest elk van de zijnen van de weg van het verderf tot het eeuwig heil bekeert, zo komen er ook tijden en uren, dat de Heere een geheel volk omzet, zodat het de leugen en alle schijnwaarheid verwerpt, en alleen die gerechtigheid prijst, die voor God geldt, namelijk de gerechtigheid van Jezus Christus. En wie deze gerechtigheid heeft te handhaven, wie de goede keus gedaan heeft, het voor tijd en eeuwigheid met Christus te wagen, die vraagt niet wat mensen van hem zeggen, ook de allerhoogst geplaatsten en aanzienlijken, die de hoogste eer genieten in Kerk of Staat. (2 Samuel 16:23). Wie het waarachtige Woord aan de gemeente heeft te brengen, vraagt nooit: wat zullen de mensen er van zeggen; maar: wat is waarheid voor het aangezicht van de Heere? En zo ga hij zijn gang in alle oprechtheid en goddelijke kracht; dan zal ook God de Heere Zijn beloften vervullen, Ps. 84:12: De Heere zal genade en ere geven. Hij zal het goede niet onthouden, degenen die in oprechtheid wandelen. En zo grijpt de Heere zelf het volk aan, dat in de poort was, en Zijn Geest komt over dat volk. Zij zien in Boaz een rechtvaardig man, die het om niets anders dan om recht en gerechtigheid gaat. En zij wisten ook van Ruth, dat zij de goede keus had gedaan, dat zij niet haar eigen eer, maar de God Israëls gezocht had. Het volk zag, dat Boaz de lossen van Naömi en Ruth wilde zijn, niet uit eigen belang, maar opdat Gods genade gezien en verheerlijkt zou worden. En dat wel aan een vrouw, waarvan allen wisten dat zij een deugdzame vrouw was, wier vroomheid uit haar werken was te bewijzen, en op wier levenswandel het zonneklaar stond te lezen: bij haar geldt niets dan God de Heere en Diens allerheiligst gebod. En de op dat gebod gegronde wil van haar schoonmoeder als gevolg daarvan. Deze over Boaz en Ruth uitgesproken zegen kwam also van de Heilige Geest. Niet door eigen deugd, noch door eigen gerechtigheid wordt de mens gered, maar het is God de Heere, die arme kinderen van Adam, arme zondaren en zondaressen, tot rechtvaardige mannen en vrouwen maakt. Op kromme en goddeloze wegen kan nooit Zijn zegen rusten, maar Hij ziet het wel, waar een arme ziel gerechtigheid najaagt, want dat heeft Hij zelf in zulk een ziel bewerkt; want Gij zult een iegelijk vergelden naar zijn werk. Ps.62:13. Zo gij uw ouders eert, zult gij ook ervaren, dat God Zijn Woord vervult, dat aan het vijfde gebod een belofte is verbonden. Bedenk alles wat waarachtig is, al wat eerlijk is, al wat rechtvaardig is, al wat rein is, al wat lieflijk is, al wat welluidt. Loop b.v. niet om elke kleinigheid, die u tegenstaat, uit uw dienst of uw betrekking, opdat de wereld het aan u gewaar wordt: "die heeft zichzelf niet gezocht", en God zal u zegenen. Wie echter zichzelf zoekt, zijn eigen eer of belang bedoelt, al heeft het ook nog zulk een schone godsdienstige schijn, die zal ervaren, dat men God de Heere niet om de tuin kan leiden, als ware Hij een mens, en dat God hem straft, naar dat hij gedaan heeft. In Zijn onuitputtelijke liefde heeft de Heere het verlorene lief. Wie nu zijn eigen verloren toestand heeft leren kennen, en daarmee tot de Heere heeft leren vluchten, krijgt ook onderwijs in de liefde tot de naaste; en waar men zijn evenmens eert en lief heeft, zegent God op de wonderbaarlijkste wijze. Zo ontvingen Boaz en Ruth een zegen uit de mond van het volk, maar ingegeven door de Heilige Geest, van Hem, die gesproken heeft en nog spreekt: geef u geheel aan Mij over en gij zult ervaren wie Ik ben. Aan de zegen van deze Verbonds-God is alles gelegen. Te vergeefs zal men zich moeite geven, om een huis te bouwen, een vrouw te bekomen, die daarin woont; te vergeefs is alles, wat men onderneemt, zo de grond

niet is: Gods wil en gebed. Waar God de Heere deze grond in het hart heeft gelegd, daar laat Hij nooit varen de werken Zijner handen, maar zegent overvloediglijk, ver boven bidden en denken. Gewoonlijk denkt men, dat God zich om de zaken van het dagelijkse leven niet bekommert. En meent, dat de hoofdzaak is de kerk te bouwen. En men vergeet, dat elk huis een kerk behoort te zijn, en dat de gehele kerk gebouwd is, als elk huisgezin een kleine kerk is; en dat niet om zich zelf en de zijnen op te sieren met een uiterlijk vertoon van godsdienstigheid, waarbij het hart ver is van de levende God, maar om zich onder Gods Woord te buigen, Gods gebod in ere te houden, in een woord, dat in zulk een huisgezin alles in het werk wordt gesteld, opdat Gods naam niet gelasterd, maar geëerd en geprezen wordt. En men de naaste wel doe, ja door weldoen de mond stoppe aan de onwetendheid van de dwaze mensen. (1 Petr.2:15). De zegen, die het volk uitsprak, was toch een merkwaardige zegen! De Heere make deze vrouw, die in uw huis komt, als Rachel en als Lea, die beiden het huis van Israël gebouwd hebben. Zonder vrouw is het huis geen huis, dat gebouwd kan worden; en deze vrouw make de Heere als Rachel en Lea, die beiden het huis van Israël gebouwd hebben. Waarom noemt de Heilige Geest juist hier deze twee? Waren er dan niet meer heilige vrouwen, van wie de namen hier konden worden aangehaald? Waarom zegt de Heilige Geest: Rachel en Lea, en niet: Lea en Rachel, daar toch Lea de oudere, en eerstgehuwde was? Ruth was, hoewel van heidense en Moabietische afkomst, een onberispelijke vrouw. Maar Boaz had alles aanvaard, wat van Elimelech, Chilion en Machlon geweest was. Bij zijn huwelijk met Ruth gedenkt hij ook aan Chilion, ofschoon Ruth niet Chilion's maar Machlon's vrouw was geweest. En om Chilion's wil worden hier beide Rachel en Lea genoemd.: het huis van Boaz zou als het ware een dubbel, een zeer wijd en vorstelijk huis zijn, dat beide zonen van Elimelech en Naömi vertegenwoordigen moest. Daarom werden beide namen, Rachel en Lea, aangehaald. En Rachel, om wie Jakob zeven jaar lang aangehouden had, werd achteruit gezet, verschoven en ter zijde geworpen door haar huichelachtige en gierige vader; daarom moest zij hier vooraan komen. Ja, Rachel heeft het tot op de bodem van het hart vele jaren lang gesmaakt, wat het is, achteruit gezet en verschoven te worden. En dezelfde beker van de smaad heeft Ruth ook uit moeten drinken tot op de droesem, toen zij achter de maaiers aren oplas op Boaz' veld! Maar o! waar men het zwijgend verdraagt, dat men verongelijkt en miskend wordt, en alles God in de handen stelt, en bij Zijn woord en gebod blijft, daar zal men ook gewisselijk eer ontvangen van de Heere, de God Zebaoth, en wat jaren lang achteruitgezet, verschoven en als begraven was, staat plotseling bovenaan. Daarenboven was Rachel in de aanvang onvruchtbaar, en ook Ruth had geen kind uit haar huwelijk met Machlon. Maar toch heeft Rachel twee zonen verkregen van de Heere: Jozef en Benjamin. Daarom moest Rachel ook bovenaan staan in de zegen van het volk, opdat Ruth zou weten tot haar troost, dat Hij, die hemel en aarde uit niet geschapen heeft, ook wel machtig is het huis van Israël te bouwen. En dat het op Gods wegen also luidt: eerst onvruchtbaarheid en verongelijking, en dan zegen, eer en heerlijkheid, zoals het ook te lezen staat in 1 Samuel 2:5. Wat hadden Rachel en Lea gedaan? Het huis van Israël gebouwd. Met Israël wordt hier bedoeld: de aartsvader Jakob, die echter hier Israël genoemd wordt naar de nieuwe naam, die hem de Heere had gegeven, toen hij zich vorstelijk had gedragen 'met' God en mensen. Jakob meende, dat met hem alles gedaan was; hij dacht, dat de vijand zou komen, en hem zou slaan, de moeder en de zonen. In zijn nood heeft Jakob met God en mensen geworsteld en gezegd: ik laat U niet gaan, tenzij Gij mij zegent. Hij is aan de Heere blijven hangen, heeft overwonnen en heeft zo de zegen ontvangen. Boaz bleef ook bij de Heere. Ruth kleefde haar schoonmoeder aan en zo ook de Heere, en zo moest hier de naam staan van deze beide vrouwen, die het huis van Israël gebouwd hadden. En datzelfde huis zou nu ook gebouwd worden uit Ruth. Wat doet also een vrouw, die God vreest? Zij bouwt haar huis, doch dit geschiedt niet alleen, doordat zij kinderen krijgt, maar allereerst en voornamelijk door hetgeen wij lezen in Spreuken 14:1: Elke wijze vrouw bouwt haar huis; maar die dwaas is, breekt het af met haar handen. Door "een die zeer dwaas is" verstaat de Heilige Geest zulk een

vrouw, die ongedurig is in al haar doen en laten, en zowel voor zichzelf als voor haar kinderen steeds het oog heeft op het tijdelijke en vergankelijke van deze wereld. Een "zeer dwaze vrouw" meent, dat het huis te bouwen uitsluitend daarin bestaat, kinderen ter wereld te brengen en lichamelijk op te voeden; die dan verder maar eigen lust en zogenaamd vermaak najaagt, en de kinderen meer als een bijzaak beschouwt, ze vertroetelt en bederft, en verzuimt hen van de vroegste jeugd af Gods gebod en Gods Woord voor te houden. "Een die zeer dwaas is" meent, dat de kinderen eigenlijk bestaan om de ouders roem te verschaffen, of, wat nog erger is, de inkomsten te helpen vermeerderen. Daar wordt alzo niet gedacht aan het tijdelijk en eeuwig behoud van het huis, maar aan ogenblikkelijke lust en vermaak. Men vergeet daar, dat alles uit Gods hand komt; maar tracht alles te verkrijgen, wat de ijdelheid en wereldsgezindheid ingeeft. Een wijze vrouw echter ziet al het vergankelijke, ook haar eigen huis, in het licht van de eeuwigheid, zij ziet bij zichzelf niets dan zonde en schuld, maar weet toch alles zo in te richten, dat haar huis gegrond is op het heil van de Heere, op de rotssteen Christus, als op het eeuwige, onvergankelijke fundament. Zulk een moeder jaagt geen ijdel, werelds genot na, noch voor zichzelf, noch voor haar kinderen; maar zij zoekt dat, wat voor eeuwig behouden, voor eeuwig gelukkig maken kan. Zij begrijpt, dat zij daartoe leeft, en een huis van God de Heere heeft ontvangen, opdat dat huis dure tot in aller eeuwen eeuwigheid. Het huis wordt afgebroken, wanneer de vrouw denkt: ik ben hier de baas; en mag heersen zoveel ik wil; gebouwd wordt het huis daarentegen, als de vrouw denkt: ik ben hier dienstmaagd van mijn God, de dienstmaagd van de Heere en de dienstmaagd van de man, die Hij mij heeft gegeven; de moeder en leids-vrouw van mijn kinderen. Zo zoekt zij, als een in eigen oog geringe dienstmaagd, de eer van haar God, de eer van haar huis hoog te houden. En wat anderen met veel geld nauwelijks tot stand brengen, dat krijgt zij klaar door spaarzaamheid en gebed: zo heeft zij altoos allerlei om haar man en haar kinderen mee te verheugen. Ja, zo is het met een in Gods ogen wijze vrouw gesteld. De vrouw is daar, opdat het huis door haar gebouwd worde; en dat moet de vrouw ook weten, maar ook: dat zij het niet kan, maar dat zij met haar gehele huis, met man en kinderen, van de Heere is. Zo worstelt zij met haar God. En gebouwd wordt haar huis ten eeuwigen dage, ook al meent zij in haar druk te vergaan.

Vs. 11. En handel kloekelijk in Efratha, en maak uw naam vermaard in Bethlehem! Handel kloekelijk betekent in de Hebreeuwse taal: Wees krachtig, het ontbreekt u nooit aan kracht om door te zetten, wat gij onderneemt; (zoals in het laatste vers van Ps.31: Weest sterk! en Hij zal ulieder hart versterken, o allen gij, die op de Heere hoopt!) Zulk een vrouw blijft dus aan het worstelen met God. Efratha, de plaats waar zij met Naömi heengetogen was, beduidt wassen, toenemen. In de stad, die zulk een heerlijke naam heeft, houdt zulk een wijze vrouw aan in het gebed, en waar zij zo werkzaam is, komt zij te midden van haar zwakheid alles te boven, door kracht, die God haar verleent, juist dan als zij denkt: nu is alles verloren! En zo ervaart zij, wat de Heere voor haar is en voor haar doet. Bethlehem beduidt broodhuis. Welke vrouw wordt van God geprezen? Zij, die zichzelf niet prijst, noch lof van mensen begeert. Het is de vrouw eigen, gaarne als een geschikte en bekwame huismoeder te worden geprezen. Die vrouwen zullen voor God en mensen geprezen worden, die niet weten, dat zij voortreffelijk zijn, en het met haar levenswandel bewijzen, dat zij dienstmaagden van haar God, dienstmaagden voor haar echtgenoten, moeders en leidsvrouwen van haar kinderen zijn.

Vs. 12. En uw huis zij als het huis van Perez, (die Thamar aan Juda baarde), van het zaad, dat de Heere u geven zal uit deze jonge vrouw! Die jonge vrouw had echter in haar vorig huwelijk niets gekend dan onvruchtbaarheid. Maar wat komt het er op aan, wat men tot nu toe beleefd heeft, als God nu zegen geven wil! Perez beduidt doorbreker. Ach! hoelang heeft het geduurd, totdat die naam waarheid werd! Welk een lange tijd van Perez tot Boaz! Maar een ceder, en een eikenboom groeit niet in één dag! En waar God werkt, en waar Hij Zijn zegen geeft, gaat het langzaam maar zeker; Hij werkt in de laagte, in het verborgene; wat Hij werkt, is klein en toch

veel groter dan alle heldenstukken van het vlees; en toch blijft het klein, het is zwak en toch machtig, weinig en toch veel, onaanzienlijk en toch de zon gelijk, die opgaat in haar pracht. Zo is het gesteld, waar God Zijn echt, maar verborgen werk tot stand brengt. Hier zegt de Heilige Geest door het volk: "het huis van Perez". Waarom niet liever een andere naam hier, dan die van Perez? Omdat het gehele boek Ruth wel Perez, dat is "doorbreker" zou kunnen heten, want de gehele geschiedenis, die daarin voorkomt, is van het begin tot het eind een doorbreken met God". Daar was aanvankelijk niets te zien dan jammer en ellende: een weduwvrouw, die zo ongelukkig was, dat zij door nood en armoede gedreven, haar beide schoondochters van zich wilde laten gaan: haar man was ten grave gedaald, geen dappere zonen vergezelden haar, toen zij in Bethlehem aankwam. Allen hadden haar gekend als een rijke, aanzienlijke vrouw, en nu had zij niets, niets meer. En toch een heidense, Moabietische breekt met haar door, en spreekt het uit: uw volk is mijn volk, uw God is mijn God. Maar welk recht heeft de heidense Ruth om te zeggen: uw volk is mijn volk? Zij was immers niet uit Israël geboren; maar in het geloof breekt zij nochtans door, en noemt een volk het hare, dat het hare niet was; en zij noemt Israëls God haar God, hoewel Hij haar tot nu toe vreemd was; en zulk een doorbreken in het geloof is de Heere welgevallig. En toen zij te Bethlehem aankwamen, toen de moeder het aangezicht bedekken moest, toen de vrienden en geburen spraken: Is dat Naömi? liet zij zich ook door de hartverscheurende taal van de moeder niet van de goede weg afbrengen, en bleef zeggen: uw volk is mijn volk, uw God is mijn God. Zij, die in Moab rijkdom had gekend, wilde niets meer zijn dan een bedelkind, een arme wees. En zo breekt zij door en spoedt zich op Boaz' veld. En toen zij gewaar werd, hoeveel goeds die man haar deed, en Naömi sprak: mijn dochter! Zou ik u geen rust zoeken, dat het u welga, vraagt zij wederom naar niets, maar breekt door; en toen haar schoonmoeder sprak: zit stil, daar zat zij ook stil, en was in de poort van het gericht niet te vinden. Het was haar volle recht geweest, in die poort op te gaan, en de nadere lossen, die haar versmaadde, hoewel hij haar akker wel had willen lossen, te behandelen naar Deuteronomium 25:9; maar zij wilde de boze niet weerstaan, en daarom liet zij het bij de gewoonte, die, volgens Ruth 4, bij Israël in zwang was, rusten, en zo brak zij door, hoewel zij stil bij Naömi thuis zat. Waar nu zulk een vrouw het huis bouwt, daar wordt het ook gebouwd als dat van Perez, want wie eenmaal met de Heere doorbrak, komt ook verder door alles heen. Maar nu komt er iets, wat alle met eigengemaakte heiligheid versierde mannen en vrouwen met schouderophalen zullen lezen. En zo zullen zij voor smaad en schande rekenen de zegen, die de Heilige Geest het volk gaf uit te spreken: Perez, die Thamar aan Juda baarde. Laat ons de geschiedenis, die achter deze woorden ligt, eens nagaan; want God de Heilige Geest kan het volk toch niet hebben doen uitspreken, wat niet met Gods heiligheid overeenstemde. Juda nam zich een Kanaänietische vrouw, dus geen vrouw, die God vreesde. Hij moest dit niet gedaan hebben, maar een andere, een gelovige vrouw genomen hebben. Ja! Hij moest, hij moest, maar hij had het niet gedaan, en de lust van zijn ogen volgende, had hij zich aan een Kanaänietische verbonden. Staat dit nu geschreven om het doen van Juda te verontschuldigen en goed te keuren? Geenszins! Maar daartoe staat het geschreven, opdat, zo er ergens een Juda is, die in angst en nood zit over zijn zonden: die Juda zou weten, dat er genade bij God voor hem te vinden is. De vrucht van zulk een Kanaänietische deugt echter niet. Met de roeden van die boom, die men zelf heeft geplant, wordt men later geslagen. Voorzeker kan God alles goed maken, maar waar men een verkeerde weg heeft betreden, daar moet men ook ervaren, wat daarop te vinden is. En waar men stout en driest meende eigen wil en zin te kunnen volgen, daar moet men ook proeven en smaken, wat men gedaan heeft. Uit zijn heidense vrouw had Juda een zoon, wiens naam was Ger; die gaf hij een vrouw, met name Thamar. Ik trek geenszins in twijfel, dat Juda getracht heeft deze zijn zoon in de lering en vermaning van de Heere op te voeden; maar evenmin betwijfel ik, dat deze vrouw alles afgebroken zal hebben, wat Juda opbouwde. Wie zal dit echter kunnen bewijzen? Dit is zeker, de jonge man deugde niet; en de Heere sloeg hem dood. Niettegenstaande dit bleef

Thamar de erfgename van de zegen van de belofte, omdat zij met de oudste zoon, de erfgenaam, verbonden was geweest. Volgens de goddelijke wil, later in de wet uitgesproken, moest zij de tweede zoon ter vrouw worden, opdat door deze zijn broeder zaad zou verwekt worden. Maar ach! die tweede zoon van Juda heeft Thamar allerlei verdriet en harteleed aangedaan: dat was vreselijk, dat was iemand, wiens zonde men haast niet waagt uit te spreken. Ach! waren er maar niet al te veel echtelieden, die geen acht slaan op het zevende gebod en de heerlijke uitlegging hiervan in de 41e Zondag van onze Catechismus: dat alle onkuisheid van God vervloekt is, en dat wij daarom, der zelve van harte vijand zijnde, kuis en tuchtelijk leven moeten, hetzij in de heilige huwelijkse staat, of buiten deze. Vr. en Antw. 108. Ach! Waren er maar niet al te veel jongelieden, die in het verborgen allerlei gruwelen plegen, waarvan God gezegd heeft, dat die zulke dingen doen het Koninkrijk Gods geenszins zullen beërven. Ach! dat zij toch eens leerden inzien, dat zij zulke ongerechtigheden wel voor mensen, maar niet voor de Heere kunnen verbergen. En o! Dat al zulke overtreders, hetzij in de heilige huwelijkse staat, of buiten deze, met hun schandelijke zonden tot God leerden vluchten en bij Hem om vergiffenis en verlossing van hun ongerechtigheden leerden aanhouden! Doch genoeg hierover; ook deze boze zoon van Juda uit een Kanaänietische vrouw sloeg de Heere dood. Toen sprak Juda tot Thamar: wanneer mijn derde zoon oud genoeg is, zal ik hem met u verbinden. Maar toen die tijd was gekomen, mag Juda in zijn vleselijke liefde tot die derde zoon gedacht hebben: - o! Hoe vaak verzondigen ouders zich daardoor, dat zij vlees en bloed boven Gods Woord en bevel stellen! - zouden waarlijk mijn zonen zo goddeloos zijn geweest? Zou de schuld niet in Thamar liggen? Zo ik haar met mijn derde zoon verbind, zal die misschien ook sterven. Juda wilde zijn kind niet aan het oordeel van de Heere blootstellen. Thamar echter dacht: ik ben de erfgenaam der belofte, door mij moet het huis van Juda, waaruit eens de Messias zal voortkomen, voortgeplant worden; maar hoe is het mogelijk, zo ik kinderloos blijf? En zo heeft zij in haar smart, in de bitterheid van haar ziel, de weg ingeslagen, die wij in Genesis 38 beschreven vinden. Was dit, op het zachtst genomen, niet hoogst voorbarig van haar? Had zij niet beter gedaan, zo zij op God gehoopt, en Hem haar zaak toevertrouwd had? Want de Heere was immers machtig Juda's hart te bewegen haar met Sela, zijn derde zoon, te verbinden? Ja! Gewisselijk ware dat beter en meer te prijzen geweest, dat verstaat zich van zelf, want de Heere spreekt: al wat gij de Vader bidden zult in Mijn Naam, dat zal Ik doen. Ja, gewis er was voor Thamar geen beter en veiliger weg geweest, dan te bidden zonder ophouden! Maar zij was geen gewone vrouw, en had de verschrikkelijkste ellende en tegenspoed beleefd! Zij vroeg naar niets meer, dan naar de vervulling van de belofte. Is dit nu ons ten voorbeeld geschreven, opdat ook wij onze wil en zin door zouden zetten, het koste dan wat het kost? O neen! Gewisselijk niet, want door het gebed kunnen wij alles bekomen, en God zal ons verhoren, en verlossen uit elke benauwdheid. Dat kan Hij niet laten, dat heeft Hij honderdmaal in Zijn Woord beloofd, maar Hij spreekt ook: gij schapen, schapen Mijner weide, gij zijt mensen, - en zo wist de Heere ook, dat Thamar de redeneerkunst niet verstond, en het haar, ondanks haar voorbarigheid, in de grond van het hart om de vervulling van de belofte ging, en om niets anders. Deze geschiedenis, nog eens, is ons niet ten voorbeeld geschreven, maar tot troost voor allen, die God blijven aanroepen ook in noden, die zij zelf over zich hebben gehaald; die, hetzij zij gezondigd of wel gedaan hebben, blijven roepen: Heere! ontferm U mijner, ik lig in nood en angst verzonken; maar o! Verlos mij naar Uw Woord! Nog eens! Het ging Thamar om de vervulling van de belofte, waarvan zij de erfgename was, en daarom zag de Heere veel bij haar over het hoofd, en droeg haar in Zijn lankmoedigheid, zodat zij zelfs nog de voorzichtigheid had, van Juda pand en onderpand te nemen. Zij wist echter, dat de dood van het vuur haar wachtte. Niet door vleselijke lust gedreven had zij de weg ingeslagen, die zij insloeg; niet om later een leven vol onreinheid te kunnen leiden. Neen! Zij wist, dat door zo te handelen als zij deed, er voor haar niets meer te hopen viel hier op aarde. En in het verschiet zag zij reeds de vlammen, die haar moesten verteren. Juda was weduwnaar geworden. Diezelfde Juda, van wie

de Heere sprak: Juda, gij zijt het, u zullen uw broeders loven, schijnt weinig gedacht te hebben aan het woord: dwaalt niet: noch hoereerders, noch ontuchtigen, noch overspelers zullen het Koninkrijk Gods beërven, zoals wij dit in 1 Cor.6:10 lezen, en zoals het ook even goed Gods Woord en bevel was, al was het toen nog niet te boek gesteld. Ik kan u niet genoeg herhalen, dat ook deze bijzonderheid omtrent Juda's gedrag geenszins in Gods Woord is opgetekend ons tot een voorbeeld, zodat iemand van ons zou menen: heeft Juda gezondigd, nu, dan mag ik het ook wel eens doen. Neen! wie zulke gevolgtrekkingen maakt, schaadt zichzelf voor tijd en eeuwigheid, en zal de vreselijke gevolgen plukken van zijn lichtzinnig en goddeloos gedrag. Zulke geschiedenissen, die ons de overtredingen van Gods heiligen vermelden, zijn tot troost geschreven van arme zondaren, opdat, wie gezondigd heeft, op de borst leert slaan, zich zelf verfoeiende in stof en as, en met een verbrijzeld hart uitroepe: O God! Wees mij zondaar genadig. Opdat zulken niet tot de strop of het water, maar tot de levende God zouden gaan, staat er in Gods Woord geschreven: er is genade voor u, o zondaar! En verlossing uit uw zonden en overtredingen. Juda maakte het echter, toen zijn zonde ontdekt zou worden, even als David, toen de profeet Nathan hem bestrafte: gelijk David sprak: de man, die dat gedaan heeft, is des doods schuldig, zonder te bedenken, dat hij die man was; zo sprak ook Juda: breng ze hiervoor, dat zij verbrand worde! Maar gelijk Nathan aan David zijn zonde bekend maakte, zo openbaarde Thamar ook de overtreding van Juda, toen zij tot hem zeide: beken toch, van wie deze zegelring, en deze snoeren, en deze staf zijn. En Juda zag zijn zonde in, rechtvaardigde zich zelf niet, sprak ook niet, nu ja! Zonde is zonde, laat ons deze geschiedenis nu maar doodzwijgen, want ik ben een gelovig, begenadigd man, maar hij sprak: zij is rechtvaardiger dan ik, met andere woorden: ik heb gezondigd! Ziet! zo was de geboorte van Perez uit Juda. De oudsten uit Bethlehem-Juda, die door de Heiligen Geest gedreven, deze zegen over Boaz en Ruth uitspraken, waren grote zondaren voor God, en zulke zondaren houden zich niet lang op met de overtredingen van hun zusters en broeders. Zulken kunnen het 38ste hoofdstuk van Genesis lezen zonder schouderophalen, en denken er niet aan, over de arme Thamar de staf te breken. Daartoe hebben zij te veel met hun eigen zonden en overtredingen te doen, en zien nauwelijks zonde in anderen, maar, ook waar ze voor uiterlijke, grove zonden bewaard werden, kennen zij toch hun eigen zwakheid; en eerbiedigen Gods raadsbesluit, volgens hetwelk in Gods wegen dit woord geldt: waar de zonde meerder is geworden, is de genade veel meer overvloedig geweest. En daarom, al gaat de nood ook nog zo hoog, zo de mens, de zondaar, op God blijft hopen, waar het brekende zielsoog op Hem ziet, door wiens striemen wij genezen zijn, dan helpt de Heere uit die nood, en schenkt leven, zaligheid en verlossing uit alle ongerechtigheid! En zo zullen zij genade en ere ontvangen, die zich zelf verdoemen en verwerpen, maar nochtans op de Heere blijven hopen, ook in de meest stikdonkere nacht! En zo zal de Heere Heere, de God Zebaoth, de God Israëls geprezen worden eeuw in, eeuw uit, en tot in alle eeuwigheid, als Degene, die de vreemdeling in Israël inplant, als de Rechter van de weduwen, als de Vader van de wezen, als de God, die hen uit de diepte ophaalt, die meenden eeuwiglijk om te komen. En zulken zet op de Rotssteen, die alle vijanden te hoog is!

AMEN

GENESIS XXXII: 31

God zocht ik in mijn bangste nacht,
Hij wilde: ik zou Hem laten trekken;
Dit was om liefdestrijd te rekken!
Sinds rees de zon in al haar pracht.
Wat was het, dat ik sterker was
Dan die deez' aard draait om haar as?
Ik kwam er zonder wond niet af:
In zwakheid zal Zijn kracht steeds blijken.
Ik mag met mijn figuur niet prijken,
Dies ga ik hinkend tot aan 't graf.
Verwring de heup! - of ik vergeet
Wie mij verlost, en stilde 't leed.
Wil God u werpen in het stof,
En met Zijn toorn ter aarde drukken,
Het moet u in dees kamp gelukken,
Wanneer gij staan blijft op Zijn Lof.
Wis dat Zijn neerlaag Hem verblijdt,
Als gij zo overwinnaar zijt.

JOB 19 vs. 25

Mijn geliefde broeders en zusters! Het is niet goed, als wij alleen des zondags christenen zijn, maar de gehele week door moeten wij christenen wezen. Het vertrouwen op de levende God moet niet alleen aanwezig zijn, als wij iets zien, als wij naar ons begrip iets hebben, waarop wij ons kunnen verlaten, maar veel meer dan, wanneer er niets is. De waarheid Gods, de waarheid van het geloof is niet van onze gewaarwordingen of van ons gevoelens afhankelijk, ze is niet gebonden aan hetgeen wij zien of grijpen kunnen, maar berust op Gods beloften, door het geloof omhelsd. Die God, Die in de hemel woont, en alles in Zijn hand, macht en geweld heeft, regeert; en voor Hem zijn de mensen als een druppel aan de emmer, als een stofje aan de weegschaal. Wat gebeurt, gebeurt alleen door Zijn hand, geschiedt alleenlijk naar Zijn raad en gelijk Hij het bij Zich-zelf heeft besloten. Zo hebben wij vaak oorzaak met Job te zeggen: zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet ontvangen? Job 2:10. Geef ons heden ons dagelijks brood" is de bede, die de Heere ons gaf; maar als wij geen brood meer hebben, dan zitten wij diep in de zorgen. Voor zo veel wij naar ons begrip zouden hebben, willen wij wel acht slaan op het evangelie, maar wij luisteren niet gaarne naar Zijn heilige geboden, Zijn heilige wet. Het is bekend, dat wij in een plaats wonen, die sinds eeuwen boven vele andere met Gods Woord en waarheid is begenadigd; maar het is ook bekend, dat de zonden van onze woonplaats ten hemel schreeuwen, dat haar misdaden voor God niet zijn vergeten, en zij vol is van gruwelen tegen de heilige en levende God! Waar zullen wij nu blijven, waarheen zullen wij vliesen, als Gods oordelen over onze stad zullen aanvangen? Waar zullen Zijn kinderen blijven, die Zijn Naam aanroepen? Waar zullen wij ons herbergen, als wij gedenken aan onze eigen zonden? Als wij indachtig worden onze lichtzinnigheid, onze hoogmoed, onze wandel zonder de levende God, waar wij wel iets van genade kennen of menen te kennen, maar slechts alleen zo lang de Heere ons niets in de weg legt! Waar zullen wij blijven, als God de Heere, heden of morgen, voor honderden en duizenden de staf van het brood breekt, zodat men niet meer weet wat te eten of te drinken, of waarmee zich te kleden? Dan staan wij radeloos daar, en waar zullen wij dan de moed vandaan halen, om te bidden: Geef ons heden ons dagelijks brood", daar wij zulke grote en gruwelijke zondaars zijn? Mijn geliefden! Als God komt, dan gaat het gewoonlijk, alsof, terwijl alles licht is, er plotseling een glas springt (Op hetzelfde ogenblik, dat de schrijver deze woorden uitsprak, sprong het glas van een der gaslampen.). Bij God is geen ding onmogelijk. Kan God brood en kleding geven, kan Hij werk verschaffen, kan Hij helpen, als buitendien volstrekt geen uitzicht daarop bestaat? Het antwoord van alle is gewis: ja! Maar wat heb ik aan dat blote: ja, wat heb ik aan de Almacht Gods op zichzelf? Alleen dan heb ik daaraan iets voor mijn arme ziel, te midden van mijn kommer en mijn zorgen, als ik mij met al het mijne mag werpen op de levende God. Wat is toch wel het zwaarste stuk voor het geloof? Dat is de wederopstanding der doden. Dat God een mens, op wonderbare wijze, laat geboren worden, dat Hij hem laat opvoeden en van alles verzorgt, dat Hij hem laat sterven en hem in de hemel opneemt, dat is alles nog niets, maar dat Hij ten laatste ook over het stof blijft staan, dat Hij, als de wormen reeds lang deze mijn ogen, dit mijn lichaam, deze mijn huid zullen doorknaagd hebben, nochtans alles weer zal verzamelen en te voorschijn roepen uit de graven, zodat een ieder voor Hem zal staan in zijn eigen lichaam, dat is groot, dat is wonderbaar! Zo wij recht daarvan overtuigd zijn, mogen wij Hem dan niet al het andere vrij overlaten, al het andere Hem toevertrouwen? Wanneer wij reeds lang in de graven zullen zijn gezonken, als ons stof lang vergeten is in het land der levenden, als de wormen ons lichaam doorknaagd, en geheel opgelost zullen hebben, waar zal dan het stof blijven! Wie zal daarover waken? Wie zal dat weer verzamelen en verheerlijken, zodat het gelijkvormig zij aan het verheerlijkte lichaam van Christus? Dat kan Hij alleen! Dat zal Hij alleen doen, die getrouwe Vriend! En zo Hij dat doen kan en doen zal, zal Hij dan ook niet voor alles voor dit leven zorg dragen? Dit betuigt de lijdende Job als hij spreekt in Job 19:25: Want ik weet, mijn Verlosser leeft!

Wij slaan hier acht op de naam "Verlosser"; op het geloof dat spreekt: "mijn Verlosser"; op hetgeen van deze Verlosser gezegd wordt: Hij leeft"; op de vaste overtuiging die zich daarin uitsprekt, dat Job zegt: ik weet. En eindigen met enige toepasselijke opmerkingen. Het woord "Verlosser" beduidt hetzelfde als "Bloedvriend, nabestaande", die ons naar het bloed de naaste is, die het recht bezit, zijn bloedvriend te helpen, hem vrij te kopen, zo hij zichzelf verkocht heeft; hem vrij te kopen niet alleen voor zover het zijn persoon betreft, maar ook zijn goederen, die hij mocht hebben verkocht of weggeworpen. "Losser, verlosser" betekent iemand, die met een losgeld, een losprijs de goederen wederom verwerft, die een bevriend persoon verkocht heeft. Verder beduidt het woord "verlosser" een bloedwreker, die het vergoten bloed van een verslagene wrekt; als ook hij, die de kinderloze weduwe van zijn broeder of nabestaande zich ter vrouwe neemt. In deze verschillende betekenissen vinden wij het woord "verlosser" dikwijls in de Heilige Schrift, zo vooral in Lev.25:25, waar wij lezen: "Wanneer uw broeder zal verarmd zijn, en iets van zijn bezitting zal verkocht hebben, zo zal zijn lossen, die hem nabestaande is, komen, en zal het verkochte van zijn broeder lossen. En vers 47 van hetzelfde hoofdstuk: En wanneer de hand van een vreemdeling en bijwoner, die bij u is, wat bekomen zal hebben, en uw broeder, die bij hem is, verarmd zal zijn, dat hij zich aan de vreemdeling en bijwoner, die bij u is, of aan de stam van het geslacht van de vreemdelingen zal verkocht hebben; nadat hij zich zal verkocht hebben, zal er lossing voor hem zijn: één van zijn broeders zal hem lossen; of zijn oom, of de zoon van zijn oom zal hem lossen, of die uit de naasten van zijn vlees van zijn geslacht is, zal hem lossen; of heeft zijn hand wat bekomen, dat hij zichzelf losse. Deze instelling gaf God de Heere ook als profetie, ziende op de geestelijke bloedvriend Christus. Als iemand zich aan de duivel of de zonde als slaaf verkocht heeft, in slavernij geraakt en arm geworden is, zo geeft God naar Zijn wet, d.i. naar Zijn genade, het recht, dat zulk een mens, die zichzelf verkocht heeft, een lossen, een bloedvriend hebbe, tot wie hij moet komen, en die hem zal verlossen. Dit is ook het geval, als iemand uit armoede zijn goederen heeft verkocht; daarvan hebben wij ook heerlijke voorzeggingen en instellingen. Lossen betekent echter ook "Bloedwreker", Numeri 35:19: "De wreker des bloeds, die zal de doodslager doden: als hij hem ontmoet, zal hij hem doden." Gelijk hij doodslag, moet hij ook zelf doodgeslagen worden. Wanneer de doodslager zich niet in een vrijstad bevond, mocht de bloedwreker hem doden, ja volgens de wet was hij daartoe verplicht. Deze instelling was ook een profetie op Christus. In een ander beeld, waar van de vrijsteden wordt gesproken, betekent de doodslager de duivel, die de arme mens doodslaat: daar is dan Christus de bloedwreker, die Zich rust noch vrede gunt, totdat hij de duivel ook doodgeslagen heeft. Christus is voor al de Zijnen de ware, allernaaste Bloedvriend, zodat Hij geen engelen aanneemt, maar het arme zaad van Abraham, dat neemt Hij aan. Overmits dan de kinderen aan het vlees en bloed deelachtig zijn, zo is Hij ook desgelijks derzelve deelachtig geworden, opdat Hij door de dood te niet zou doen dengene, die het geweld des doods had, dat is de duivel; en verlossen zou al degenen, die met vreze des doods, door al hun leven, aan de dienstbaarheid onderworpen waren. Hebr.2:14-16. Nog komt het woord "Verlosser, Lossen" in zijn volle betekenis voor in het schone boek Ruth. Daar staat geschreven hoofdstuk 2:19,20: Toen zeide haar schoonmoeder tot haar: Waar hebt gij heden opgelezen, en waar hebt gij gewrocht? Gezegend zij, die u gekend heeft. En zij verhaalde haar schoonmoeder bij wie zij gewrocht had, en zeide: de naam van de man, bij welke ik heden gewrocht heb, is Boaz. Toen zeide Naömi tot haar schoondochter: Gezegend zij hij de Heere, die zijn weldadigheid niet heeft nagelaten aan de levenden en aan de doden. Voorts zeide Naömi tot haar: die man is ons naastbestaande, hij is een van onze lossers: Christus is onze ware Bloedvriend en Lossen, dat wil zeggen: Hij beërft al het goed, dat wij verloren hebben, dat wij in onze nood en armoede verkocht, en er aan gegeven hebben, wat wij dus niet meer bezitten. Hij beërft en koopt het, en geeft het ons weer met zichzelf, en zet ons weer in ons verloren erfdeel. Zo ook hoofdstuk 4. De andere, de nadere bloedverwant, d.i. de wet, moest eerst gevraagd worden, met hem moest de

zaak vereffend worden, eer dat Christus als de ware Bloedvriend kon optreden. Boaz ging op in de poort van het gericht, en zette zich aldaar neer. En als de andere erfgenaam voorbijging, sprak Boaz met hem en zeide: Wijk herwaarts! zet u hier, gij zulk een. En hij, Boaz, nam tien mannen, naar het getal van Gods geboden, van de oudsten der stad, en sprak: zet ulieden neer, en zij zetten zich. Toen zei hij tot die lossen: het stuk land, dat van Elimelech, onze broeder, was, heeft Naömi, die uit der Moabieten land is weergekeerd, verkocht. Ruth 4:1-3. Dat betekent: zij vraagt, dat gij of ik het los. Wilt gij het lossen of niet? Ja, ik wil het lossen, sprak de nadere bloedvriend. Goed! Maar dan moet gij u ook Ruth, de arme, kinderloze Moabietische weduwe, ter vrouw nemen, om de naam van onze verstorven broeder over zijn erfdeel te verwekken. Dit wilde echter de nadere bloedverwant, de wet, niet, want de wet wil wel onze werken hebben, maar ons zelf kan zij niet aannemen. Christus echter wil zich over de arme, onvruchtbare weduwvrouw ontfermen, zoals geschreven staat, Jes. 54:1: Zing vrolijk! Gij onvruchtbare, die niet gebaard hebt, enz. Dat is alzo een Goäl of Verlosser! Een lossen of verlosser is dus volgens de Hebreeuwse taal zulk een, die iemand loskoopt met een losgeld, en dat niet alleen de persoon, maar die ook de verloren goederen en eigendommen terugbrengt. Verder een, die het vergoten bloed wreekt, dus het leven van de zijnen beschermt en bewaart, en eindelijk zulk een, die de van alle anderen gehate en versmide ziel aanneemt, en haar Heiland, Beschermmer en Man wordt; en bovendien haar Bloedvriend is. En zo beschouwde Job Jezus Christus als zijn Goäl, Bloedvriend, Lossen en Verlosser. Nu geven wij acht op Jobs geloof. Mijn Verlosser, spreekt hij: die alzo mij, niet alleen anderen maar ook mij, met een losgeld vrijgekocht heeft en vrij kopen zal: die niet alleen voor anderen, maar ook voor mij alle verloren goederen meegebracht heeft, en zal weerbrengen, die voor mijn arme ziel zorgt, waar niemand anders voor zorgt, die een wreker is van mijn uitgestort bloed, en mijn vergoten tranen telt, en zich rust noch vrede gunt, totdat mijn bloed op mijn vijanden gewroken is. Dat zegt Job evenals David: O Heere! ja, ik ben uw knecht, ik ben uw knecht, de zoon van uw dienstmaagd, gij hebt mijn handen losgemaakt. Ps. 6. Gij hebt recht op mij, die Gij vrijgekocht hebt! Of zoals Thomas uitroept: Mijn Heere en mijn God, want dat is de eigenschap van het ware geloof om "mijn" te zeggen. Ook toen Hij van Zijn Vader verlaten was, riep onze Heiland: Mijn God! Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten! Dit "mijn" zeggen bevat ook in zich een betuiging van liefde en tederheid. En zo bekent dan de gelovige, als hij "mijn" zegt: mijn Heiland en Verlosser, dat hij zelf zich aan de duivel verkocht heeft, en in diens strikken vast is geraakt; dat hij al zijn goed verkwest en doorgebracht heeft; dat hij in zijn bloed verslagen ligt, en dat zijn ziel is als de ziel van een eenzame en verlaten weduwe, die door alle onweders voortgedreven en ongetroost is. Hij bekent het eveneens, dat hij onder de zonde verkocht is, en als een arme en ellendige daar staat; die echter ook van harte spreekt: "in deze Goäl, in deze Verlosser heb ik alles weer, en ben ik zelf gezet op de weg van het heil." De gelovige bekent door dit "mijn" zeggen, dat zulk een Goäl onontbeerlijk voor hem is, dat hij anders gewis verloren is, maar midden in zijn verlorenheid bekent hij het: deze is mijn Verlosser, Hij is mijn eeuwige toevlucht, en buiten Hem ben ik om en om, geheel en al, ook wat de hope van de toekomstige heerlijkheid betreft, een verloren mens. Maar deze is de mijne, wij zijn met elkaar verbonden; en ofschoon Hij eigenlijk mijn Rechter zijn moest, omdat ik mij onder de zonde verkocht, en alles, wat Hij mij gegeven heeft, doorgebracht heb, zo verwacht ik Hem toch met een opgericht hoofd uit de hemelen, want ik weet, dat Hij mij niet veroordelen zal, daar Hij zich zelf te voren onder het gericht van God gesteld heeft om mijnentwil. En dat weet ik ook, dat Hij woord en trouwe houdt. En ofschoon ik verloren ben, en alles verloren heb, nochtans heb ik een machtige Bloedvriend. Hij is mijn Goäl en Borg, Hij zal voor mij betalen, en heeft voor mij betaald tot de laatste penning toe. En ofschoon ik diep in de ellende zit, ben ik nochtans niet ongelukkig, want Hij leeft, die mijn arme, eenzame en verlaten ziel in genade heeft aangenomen. En Hij is mijn Borg, die mijn zaak tot de Zijne heeft gemaakt. Verder heb ik gezegd, dat Hij leeft, dat Hij een levende Verlosser is, en geen dode afgod. Wat is levend? Ach, mijn Geliefden!

wat is in ons oog levend? In ons oog leeft alleen wat wij zien, vlees en bloed, de mensen, de guldens, die wij in handen krijgen, het werk, dat wij hebben, om er ons brood mee te verdienen; in een woord, alles leeft voor ons, wat wij zien, en met onze ogen bekijken kunnen. Maar God? Maar de Heere Jezus? Hij alleen moet in onze ogen leven. Welgelukzalig zijn wij, zo al het andere voor ons in de dood gaat. Van Hem getuigt de Apostel Paulus, Rom.6:9 en 10: wetende, dat Christus uit de doden opgewekt zijnde, niet meer sterft; de dood heerst niet meer over Hem. Want dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven; en dat Hij leeft, dat leeft Hij Gode. Dat wil zeggen: eens, voor altoos. En Openb. 1:17,18. En toen ik Hem zag, viel ik als dood aan Zijn voeten: en Hij leide Zijn rechterhand op mij, zeggende tot mij: vrees niet, Ik ben de eerste, de laatste, en die leef, en Ik ben dood geweest, en Ik ben levend in alle eeuwigheid! Amen. En ik heb de sleutels van de hel en van de dood. De alziende Goäl, de Verlosser, mijn Verlosser en God, leeft! Hij is niet dood, Hij is niet als de afgoden, die oren hebben en toch niet horen; die ogen hebben en toch niet zien, die niet spreken met hun tongen, die handen hebben en niet kunnen grijpen, die voeten hebben en zich niet op weg kunnen spoeden, om ons te helpen (Ps.115:5). Neen, Hij, onze Goäl en Heiland, leeft. Hij heeft oren en hoort het wenen, het schreien, het gebed van de Zijnen, ja Hij verneemt ook de stille verzuchtingen, die tot Hem opstijgen. Hij hoort de ouden van dagen, Hij hoort de kindertjes, ja zelfs de kindertjes van twee en drie jaar, die, terwijl hun ouders onder de last van de nood en van het kruis neergebogen zijn, in hun kinderlijke eenvoud spreken: Heere Jezus, vader en moeder zijn zo bitter bedroefd tot de dood toe, Gij kunt helpen, ach! help dan toch ook! Hij heeft ogen en ziet wat in de kast ligt en wat op de tafel staat, en wat in het hart diep verborgen is. Hij ziet het alles. Hij heeft ook handen, om te helpen, en voeten, om Zich tot degenen te spoeden, die diep gebogen in het stof ter neer liggen. En ook als alles ontbreekt, al is er geen vrucht van de wijnstok en geen rund in de stal meer, (Habakuk 3:17) nochtans is hij gelukzalig en nog eenmaal gelukzalig, die op de levende God hoopt; hij, die de psalmen ter hand neemt, en zingt: Hij leeft! mijn Goäl leeft! Dat weet ik, zegt Job, ik weet, dat mijn Verlosser leeft. Het Hebreeuwse woord geeft zulk een weten te verstaan, waarbij men om en om van een zaak overtuigd is, er niet aan twijfelt, maar er ten volle van verzekerd is, een "weten" zoals het weten van de lieve aartsvader Jacob was, toen hij Jozefs beide zonen ging zegenen. Gen.48:17, vv. "Toen Jozef zag, dat zijn vader zijn rechterhand op het hoofd van Efraïm legde, zo was het kwaad in zijn ogen; en hij ondervatte de hand van zijn vader, om die van het hoofd van Efraïm, op het hoofd van Manasse" af te brengen. En Jozef zeide tot zijn vader: niet alzo, mijn vader, want deze is de eerstgeborene; leg uw rechterhand op zijn hoofd. "Maar zijn vader weigerde het, en zeide: ik weet het, mijn zoon, ik weet het; hij zal ook tot een volk worden, en hij zal ook groot worden; maar nochtans zal zijn kleinste broeder groter worden dan hij; en zijn zaad zal een volle menigte der volken worden." Alzo, Job wil zeggen: ik ben er van verzekerd, en twijfel er geenszins aan, gelijk ook Paulus zegt in Rom.8:38 en 39; want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel, ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heere. Hoe kon Job dat weten? Dat wist hij uit de in het Paradijs geschonken beloften, dat kon hij weten van Sem, dat kon hij weten van Abraham, want volgens vele oude schriftverklaarders was Job een kleinzoon van Ezau; alzo behoorde hij tot het vijfde geslacht na Abraham. Uit de Paradijsbelofte kon hij het eveneens weten, uit de levende prediking had hij het vernomen; en eindelijk wist hij het door de openbaring van de Heilige Geest. Daar heeft hij het geweten, evengoed als wij, dat het beloofde vrouwenzaad lijden en sterven zou, dat het wederom op zou staan en de dood overwinnen, dat Hij leven en onsterfelijkheid aan de dag zou brengen, dat Hij niet alleen de ziel zou verlossen, maar dat Hij ook het lichaam zou verlossen, door dood, en graf, door verrotting en vernietiging heen! Ja dat Hij, niettegenstaande de verrotting van het vlees, lijf en ziel weer tot een geheel verenigd, in Zijn heerlijkheid zou opnemen. Dit weten wordt hem om

zo te zeggen door de nood afgeperst. In het gehele boek Job zien wij een vreselijke strijd. Job begrijpt Gods wegen niet. Ondoorgrondelijk zijn hem de gangen van de Heere, zoals Hij hem leidt. Hij steunt geenszins op zijn eigen gerechtigheid, maar weet toch, dat hij met een goed geweten voor God en mensen geleefd heeft. Hij verstaat echter niet, dat de Koning der Koningen hem daartoe uitverkoren en gezet heeft om het mikpunt te zijn van alle duivelen, omdat Hij door Zijn oprechte knecht Job de gehele hel wilde beschamen. En in deze nood en angst, in deze hoogste aanvechtingen, spreekt hij het vaste en allerhoogste geloof uit, juist toen hij zo diep in nood zat, dat hij spreken moest: "Hij heeft Zijn toorn tegen mij ontstoken en mij bij Zich geacht als Zijn vijanden, Zijn benden zijn te zamen aangekomen, en hebben tegen mij haar weg gebaad, en hebben zich gelegd rondom mijn tent. Mijn broeders heeft Hij ver van mij gedaan, en die mij kennen, zekerlijk, zij zijn van mij vervreemd; mijn nabestaanden houden op en "mijn bekenden vergeten mij. Mijn huisgenoten en mijn dienstmaagden achten mij voor een vreemde; een uitlander ben ik in hun ogen. Ik riep mijn knecht, en hij antwoordde niet; ik smeekte met mijn mond tot hem. Mijn adem is mijn huisvrouw vreemd; en ik smee om de wil van de kinderen van mijn buik; ook versmaden mij de jonge kinderen; sta ik op, zo spreken zij mij tegen. Alle mensen van mijn heimelijke raad hebben een gruwel aan mij, en die ik lief had, zijn tegen mij gekeerd. Mijn gebeente kleeft aan mijn huid en aan mijn vlees, en ik ben ontkomen met de huid mijner tanden. Ontfermt u mijner! ontfermt u mijner, o gij mijn vrienden, want de hand van God heeft mij aangeraakt!" Job 19:11-21. Daar roept Job dus om ontferming bij de vrienden, maar vindt die niet; maar stijf en strak zien zij hem aan, als wilden zij zeggen: meent gij, dat gij rechtvaardiger zijt dan God? Hoe verheft gij U, in uw eigen gerechtigheid! In deze nood nu roept en weent hij: Och, of mijn woorden toch geschreven werden, och! of zij in een boek ook werden opgetekend! - dat heeft God laten geschieden - dat zij met een ijzeren griffel en lood voor eeuwig in een rots gehouwen werden. En nu laat hij onmiddellijk volgen: "want ik weet, mijn Verlosser leeft." Hoe kwam het, dat Job dit met zulk een zekerheid zeggen kon? Er zijn er velen, die dit woord stout en driest in de mond nemen, zonder dat het een zaak van het hart is. Wie echter met Job weet "dat zijn Verlosser leeft", die kent ook de gehele macht van de twijfels; die is het vaak bang, ja zeer bang geweest; die is het nog vaak bang om het hart. Die dit woord alleen met de oren horen, en met de mond uitspreken, zonder dat het in hun hart leeft, die kunnen het licht zeggen: ik weet, dat Mijn Verlosser leeft, en luid zingen: Jezus leeft! met Hem ook wij." Waar echter geen twijfelingen zijn, waar geen bestrijdingen zijn, waar geen angst, geen versagen is, waar geen gedurig onderzoeken is, of de grond, waarop men staat, wel vast is, daar is ook geen zaligmakend geloof. Want Geliefden, waar zo alles ontzinkt, daar moet het aan de dag komen, waarop men gebouwd heeft, en wat men weet en gelooft. Dan, als alles is weggenomen, wordt het geloof levendig gemaakt. En ofschoon de vijanden daar machtig zijn, ofschoon de water-stromen vreselijk bruisen, zodat men meent voor eeuwig te moeten omkomen, nochtans breekt de ster van Jacob, de blinkende morgenster, in de duistere nacht door, ja juist daar begint de Heere Jezus te blinken - en door alle nood heen, - met de glans van Zijn bloed, van Zijn doornenkroon, met het licht van Zijn heerlijkheid en macht! Waar dit geloofd wordt in waarheid - dat de Heere zo de duisterste nacht in de heerlijkste dag kan veranderen - daar twijfelt men er niet aan. Maar dat kan men zelf niet uitvinden; daartoe zou men niet komen met sluitredenen van het verstand; dat leert men alleen door genade, door onderwijzing van de Heilige Geest! Daar is dan ook waarachtige verandering van het hart aanwezig, zodat men levend is gemaakt en overgezet in het rijk van de Zoon van God. Voorwaar! Het blijft niet uit, dat de ziel heen en weer wordt geslingerd, het gaat gedurig op en neer, nu eens ligt de ziel vol angst ter neer, dan is zij er weer boven op, nu is zij vol vreze, dan jubelt zij weer, nu heeft men niets, en dan klapt men in de handen van vreugde. Er is strijd en oorlog in de ziel, en in die strijd komt de verzekering: Hij is het, Hij is het, Hij is de Verlosser, mijn Verlosser, die leeft tot in alle eeuwigheid! O, dat heerlijke woord van de Heere, dat kan maken, dat, ofschoon er niets in de stal,

niets in de kast is, er nochtans geen gebrek is; dat, waar het werk ophoudt, er nochtans brood komt; dat, waar de ziel neergedrukt en geperst wordt, er nochtans verademing is; dat een arm schepsel, dat met God worstelt, Hem in waarheid vindt en gezegend wordt! Niet afgeweken van het dierbare Bijbelboek, niet opgehouden met het gebed! Wat in dit boek staat, dat blijft. Eerder vergaan hemel en aarde dan een van s'Heeren goede, genadige en onwankelbare woorden! Eerder vallen de sterren van de hemel, dan dat deze God, deze Goäl de gebeden en smekingen van de Zijnen niet zou verhoren. Maar o! Laat ons toch één ding ter harte nemen, en dat is het behoud van onze arme zielen! Wij verstaan het niet, die te redden; wij denken hoogstens aan uitredding voor het lichaam. Daar behoort genade toe, om te weten, dat men zijn ziel te verliezen heeft, ja! Om te weten, dat men een ziel te verliezen heeft, een kostelijke ziel! Want al schenkt God het een en ander voor dit leven, wat baat het, zo de arme ziel niet gered is? Het volk had eens in de woestijn niets te eten, en zij morden tegen God, omdat zij geen vlees hadden. Waar echter gemord wordt tegen God, daar toont Hij, dat Hij God is. Hij laat kwakkelen komen, het volk wordt rijkelijk verzadigd, maar tegelijkertijd onsteekt de toorn van de Heere geweldig over het volk. Dat hadden zij er nu van! Wat de mens begeert, wat hij op vleselijke wijze van God afdwingen wil, als ware dat de vervulling van Gods belofte, welaan! Hij zal het hebben! Maar dan zal God gewis met Zijn tuchtroede komen, opdat de arme ziel onder al die ingebeelde zegen niet verloren ga. Ik weet, dat mijn Verlosser leeft! Dat is de ware toevlucht. Tot Hem gevloten, waar nood voorhanden is. Dan houdt men zich aan Zijn kruis, al dreigen dood en hel; en werpt zijn nood, angst gebrek en armoede, zijn zorgen voor vrouw en kind, huis en hof, met alles wat ons in het aardse leven drukt, op Hem! Daar Hij zelfs voor het stof zorgt; als Hij, de laatste, blijft staan over ons stof, over ons graf; als Hij ons stof, nadat het ineengestort, of van de wormen gegeten is, weer te zamen brengt, opdat Hij het gelijkvormig make aan Zijn verheerlijkt lichaam, o wat kan Hij dan ook niet doen voor dit aardse leven? Wat kan Hij dan ook niet doen in onze nood? Wat, als wij morgen of overmorgen geen werk hebben? Wat kan dan de Heere? Alles heeft Hij in Zijn hand, macht en geweld! Waar naar en van het zichtbare niets meer te hopen is, laat daar onze blik gevestigd blijven op Hem die leeft, en Die zo almachtig is, dat dood, zonde, duivel, leven en genade, alles in Zijn handen berust. Hij ontfermt zich met eeuwige ontferming, ook waar Hij straft en tuchtigt en met Zijn oordelen komt over stad en land. Nochtans bewijst Hij, dat Zijn Naam Jezus is, en dat Hij ook zorgt voor het dagelijks brood. Hij die arm wilde worden om onzentwil, opdat wij door Zijn armoede rijk zouden worden. Amen.

FEEST- EN LIJDENSSTOFFEN

LUKAS 2 vs. 1-7

En het geschiedde in diezelfde dagen, dat er een gebod uitging van de keizer Augustus, dat de gehele wereld beschreven zoude worden. Deze eerste beschrijving geschiedde, als Cyrenius over Syrië stadhouder was. En zij gingen allen om beschreven te worden, een iegelijk naar zijn eigen stad. Hier op aarde schijnt alles van het toeval af te hangen, ja vaak ziet het er uit als was er geen God, die de wereld regeert. Het gaat echter altijd zo, dat God zich verborgen houdt. Wel openbaart Hij zich; echter niet aan de wereld, maar alleen aan de armen en ellendigen, aan Zijn waarachtig volk. Wonderbaar is de wijze, waarop God de wereld regeert, en alles in het verborgene tot stand brengt. De wereld maakt veel ophef, veel drukte van alles wat zij doet, maar bij de Heere is alles, voor Zijn volk, een zaak van het geloof, een school van het kruis. En met dat volk gaat het steeds in en door het lijden heen. Van deze wondere godsregering neemt de wereld echter geen notitie, want zij waant zelf God te zijn, en zij weet niet, dat zij met al haar doen en laten, met al haar woelen en werken toch niet anders doen kan, dan wat dient tot uitvoering van de raad van de Heere, ter zaligheid van Zijn volk. Rome had goud nodig en had geen goud genoeg, om aan al zijn lusten en begeerlijkheden te voldoen. Het was toen onze Heere Jezus Christus zou geboren worden, een vreselijke tijd, een zeer bewogen tijd. Door alle landen van de wereld liep toendertijd het gerucht, dat er in het oosten een Koning zou opstaan, die de gehele wereld zou beheersen, maar niemand bekommerde zich daarom. De zedeloosheid was tot zulk een top gestegen, dat men denken moest: God moet komen en de gehele wereld ter helle werpen. Veel grote mannen leefden in openbare strijd met elkander; en wilden elk voor zich de heerschappij in handen hebben, de diplomaten * beslisten dan ten gunste van deze, dan ten gunste van die. Het was toen juist als heden ten dage, nu de machtigsten der aarde in Parijs, Londen, Berlijn, Wenen of Constantinopel beslissen, hoe alles gaan moet; en de wereld onder elkaar verdelen, terwijl een iegelijk van het zichtbare zoveel zoekt te verkrijgen als hij kan. Hoe het te dien dage onder de volken toeging, lezen wij in Rom. 2 en 3. En het Israëlietische volk was diep verzonken in allerlei huichelarij en eigengerechtigheid. Kortom, er scheen geen goede draad meer op aarde te zijn. Enigen waren er nog over, die wachtten op de Troost van Israël. Dat waren echter meest lieden, die zo naar onze berekening vijftien a achttien stuivers per dag verdienden en in hutjes of op zolderkamertjes leefden; en dan was er, hier of daar, een enkele vermogende onder. Dat waren 's Heeren uitverkorenen. En terwijl zo het verval altoos groter werd, en alle gerechtigheid van de mensen te schande werd gemaakt, terwijl men stout en driest Gods heilige wet met voeten trad, en op de schandelijkste wijze met de ware godsdienst spotte, liet de Almachtige een jonge man de Romeinse keizerstroon beklimmen, en gaf hem zo macht en heerschappij over de ganse toen bekende wereld, opdat er één overheid was in alle landen, toen de tijd gekomen was voor Gods heilig Evangelie. Toen ging er een gebod uit van de keizer, Augustus genaamd, dat de gehele wereld beschreven zou worden. Het was nog niet genoeg, dat de joden van elke honderd gulden inkomen die zij bezaten, vijftig aan belastingen moesten betalen; de Romeinen wilden nog meer hebben. Ook wilde de keizer zijn eigen macht kennen. Hij wilde het getal weten van zijn onderdanen. En daarom moest een iegelijk optrekken naar zijn eigen stad, om beschreven te worden. Op dezelfde tijd, toen dit gebod uitging van de keizer Augustus, ging er ook een gebod uit van de Heere God in de hemel. Het gebod van Augustus werd openlijk bekend gemaakt, maar het besluit en gebod van de Heere bleef verborgen. Gods tijd was nu gekomen, want toen de volheid van de tijd gekomen was, zond God Zijn Zoon, geworden uit een vrouw (Gal.4:4). Gods tijd is altijd dáár, als het er bij ons op het verschrikkelijkst uitziet, als men door vele zonden bezwaard is, als men te schande is geworden met al zijn hoogmoed! Want eerst dan leert de mens, dat hij een mens is, eerst dan gaat hij zijn God zoeken; anders blijft het bij de oude huichelarij. En van God ging een gebod uit, dat het evangelie zou gepredikt worden aan alle creaturen. Van dit goddelijk gebod wist Augustus niets.

Wel had hij vele dichters en letterkundigen om zich verzameld, die allerlei schoons aan Israëls oude profeten ontleenden; maar wat die daarin van Christus lazen, dat legden zij op hun wijze uit, van een wereldlijke, sterfelijke Koning. Zo werd het woord van de Heere overal verkeerd toegepast. Wat God voor had, wist niemand. Wel was er alom veel geklag bij de joden, vooral bij de geleerde joden, die lang hadden nagevorst of de tijd, dat de Messias zou geboren worden, nog niet was aangebroken. En de Messias kwam, maar - op een andere wijze dan men zich had voorgesteld. Naar het zichtbare kwam er niets over het land, dan nood en ellende; er scheen geen God meer in Israël te zijn, alles scheen van toevallige omstandigheden, van het noodlot, af te hangen. Dat waren toentertijd zo de gewone uitdrukkingen, en dat is nog heden ten dage gangbare munt: men klaagt b.v. veel over de geld- en handelscrisis, over de lage markten enz. en men denkt er niet aan, dat het de Heere is, die de mensen opnieuw deze les wil inprenten, dat zij mensen zijn en niets meer, en dat zij geheel afhankelijk van Hem zijn, opdat ze op de borst zouden leren slaan en zeggen: Goud en zilver zijn geen goden, maar de Heere alléén is God! Zegt men dit echter, en spreekt men het voor de wereld onverholen uit, zo krijgt men ten antwoord: o! denk dat toch niet van ons, dat wij het goud en zilver vereren, wij vereren alléén God, de Heere. Maar door hun wandel bewijzen zulken het tegendeel. Bewijzen, dat zij het gebod van de Heere niet lief hebben. Al bouwen ze in Jeruzalem ook synagogen en al doorreizen ze met de grootste ijver zee en land om één jodengenoot te maken, en al menen zij vele mensen te bekeren, ja zo sterk te zijn, dat zij zelfs duivelen kunnen uitwerpen, zo begrijpen en verstaan zij toch niet, dat de mens een mens is. Men droomt de zoete droom, dat men Gode gelijk is, of ten minste een halve engel, en vergeet, dat men de zijnen behandelt naar de luimen en invallen van zijn eigen hoofd, van zijn eigen begeerlijkheid, en niet volgens de wet van de liefde, niet in afhankelijkheid van Gods genade. Zo moet dan een iegelijk in zijn eigen stad gaan, om beschreven te worden. Verder dacht men aan niets. Dat staat daar nu zo eenvoudig geschreven, en dat moeten wij ter harte nemen, want Gods wijze van doen is nog heden ten dage niet anders. Het volk des Heeren trekt stillekens door dit leven heen, verborgen voor de wereld. Dat volk looft echter de Heere en zingt: Gij hebt ons Gode gekocht met uw bloed en Gij hebt ons gemaakt tot koningen en priesters, en wij zullen als koningen heersen op aarde. En dit volk zegt ook: onze Vader! die in de hemelen zijt: Uw Naam worde geheiligd, Uw koninkrijk kome! En terwijl dit volk alzo bidt, is de gehele hemel er op uit, de tranen en gebeden van dit arme volk in een fles te vergaderen totdat Gods ure daar is. Dan wordt deze fiool omgestort en een: Wee! Wee! gaat uit over de ganse aardbodem, en er wordt van de hemel een grote steen geworpen in de zee, in de zee van de wereld en van de volken, zodat haar wateren beginnen te bruisen, en het machtige Tyrus er van overdekt wordt. Wij moeten op de eenvoudigheid van het evangelie acht geven, opdat ook wij niet mee overstroomd worden, maar op die hand zien, die alles regeert, en leren vlieden tot de levende God. Alleen dit is de weg, om onze trots, onze hoogmoed, onze gerustheid, onze vermetelheid af te leggen, maar ook elke vertwijfeling. Want zo vreselijk kan het er, noch in de openbare zaken, noch in het verborgen leven van een mensenkind uitzien, of er is daar boven een macht der genade en der ontferming; en even snel als deze machtig is, om alles om te keren ten verderve, even snel is zij ook om alles weer in zegen en overvloed te veranderen. God de Heere heeft in deze wereld Zijn eigen volk: onbekend trekken zij door de wereld heen. Het moge waar zijn, dat men in de loop van de eeuwen Maria is gaan vereren en vele beelden van haar heeft opgericht, het moge waar zijn, dat vele duizenden nu nog Jozef en Maria als heiligen aanroepen, en zo Gods heilig tweede gebod overtreden en tegen de bede: Uw Naam worde geheiligd, zondigen, even waar is het, dat zo de ware Maria en Jozef op aarde kwamen, zij door allen zouden verworpen worden, en dat niemand op hen zou letten, evenmin nu, als toen zij hier op aarde vertoefden. God de Heere wendt zich tot zulken, die zich van Hem hebben afgewend; God de Heere is zulk een God, die Zich verheerlijken wil bij de armen en ellendigen; Die Zijn macht verheerlijkt te midden van onze machteloosheid, Zijn genade te

midden van onze overtredingen, Zijn rijkdom te midden van onze armoede. Toen ging ook Jozef op: ook op, onder zoveel duizenden. Vierhonderd profeten profeteerden de koning Achab niets dan goeds; toch was er nog één profeet van de Heere, die profeteerde juist het tegendeel, 1 Kon. 22. Kaïn bracht met veel ophef van de vruchten van zijn veld de Heere een offer; van Habel staat er: en Habel bracht ook van de eerstgeborenen enz. Gen. 4:4. Gods waarachtige instrumenten gelden weinig bij de wereld, zijn onbekend en niet gezien bij het vlees, dat hen veracht. Zo gaat het altoos, dat, noch het heilige, noch het onheilige van deze wereld die instrumenten ziet en kent, waarvan God zich wil bedienen. Samuël moest een van Isai's zonen zalven; en Isai brengt een schone jongeling tot hem, maar de Geest sprak tot Samuël: zie zijn gestalte niet aan, noch de hoogheid zijner statuur, de mens ziet aan wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan. En nog een trad er op, en nog een, tot er zeven te samen waren. Toen vroeg Samuël: is er nog niet een? Ja", luidde het antwoord, de allerkleinste, maar die is op het veld, en zie, die was het juist, die Samuël moest zalven: Indien gij u niet verandert, en wordt gelijk de kinderkens, zo zult gij in het koninkrijk der hemelen geenszins ingaan." Matth. 18:3. Als kinderen onder volwassenen komen, kan het bij hen niet opkomen, dat zij iets kunnen uitrichten, het liefst lopen zij weg. Alzo, wie zichzelf uitsluit, die wordt ingesloten in de armen van Gods ontferming. Zij, die van iedereen over het hoofd worden gezien, zij, aan wie niemand denkt, terwijl iedereen zichzelf zalig spreekt, dat zijn de ware kinderen Gods. Zo stond het ook met Jozef. Waar kwam die vandaan? Uit Judea? Neen, uit Galilea, uit het arme zondaarsland, uit een land, dat alles onrein maakte wat er uit voortkwam, uit een veracht land, dat echter door de Heere uitverkoren was, en waarvan Jesaja zegt: Het volk, dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien, degenen, die wonen in het land van de schaduwen des doods, over dezelve zal een licht schijnen. Jes.9:1. Ja, Jozef kwam uit datzelfde Galilea, waarvan de Heere Jezus, na Zijn opstanding, gezegd heeft: Ik ga u voor naar Galilea, aldaar zult gij Mij zien", waar Hij zich het meest opgehouden, geleerd en gewerkt heeft. Daar woonde Jozef, een prins uit het geslacht van David; maar thans was hij een eenvoudig handwerker. Hij leefde niet aan het hof, was niet de Opperschenker van de Koning, was geen Minister, maar hij was, zoals wij zeggen zouden, "in de neer" gekomen, hij was timmerman, en niets meer. Nu komt deze Jozef uit Galilea, en wel uit de stad Nazareth. Dat klinkt nog erger, dat was die stad, waarvan Nathanaël later zei: Kan uit Nazareth iets goeds komen? Zeker wist men van Nazareth in het hoge kerkbestuur te Jeruzalem niets anders, dan dat het een diepgezonken plaatsje was, ja het diepstgezonkene uit het gehele land, een plaatsje, waar volstrekt geen godsvrucht heerste, waar ook geen mensen woonden, die zich om God en Zijn Woord bekommerden: een plaats met een woord, waarheen het meer dan tijd was, dat er eens een geduchte dominee heen werd gezonden, om die goddeloze mensen te bekeren. Maar juist in die plaats had God Zijn Jozef en Zijn Maria. Deze prins en deze prinses uit Davids huis begaven zich alzo op weg, om naar die stad te trekken, waar David gewoond had, waar hij de schapen had geweid, waar hij de leeuw en de beer gedood had, waar hij veel psalmen gezongen, en veel gebeden had; ja naar die stad trokken zij, waar Boaz gewoond had, en waar de gehele schone en lieflijke geschiedenis van Ruth voorviel. Deze stad heette Bethlehem, d.i. broodhuis. Daarheen trekt Jozef, want eigenlijk behoort hij in Galilea niet thuis, noch in Nazareth, maar in Bethlehem, ja, de troon van het gehele land kwam eigenlijk zijn Maria toe. Dat wist wel niemand, dat er in dat verachte Nazareth een prins en een erfprinses uit Davids huis woonden; maar men geloofde algemeen dat de Messias uit het heilige en schatrijke huis van Hillel zou komen, die de joden tot op de huidige dag nog zalig spreken. En ziet! Nu kwam hij uit die verachte stad! Als Jozef verteld had, dat hij uit het geslacht van David was, zou een ieder gezegd hebben: Welk een aanmatiging! Maar, nochtans was het waar, hij behoorde tot het koninklijk huis van David. In Zijn wijsheid had de Heere het echter zo beschikt, dat van Zerubbabel af tot op Christus toe anderen op de troon zaten dan zij, aan wie hij van rechtswege toekwam. Het huis van David was weggeworpen en leefde alleen in het verborgene voor God.

Wonderlijk is alles toegegaan van Zerubabel tot op Christus. De vrouwen uit het huis van David hebben in dit tijdperk meest allen eerst kinderen gekregen op een leeftijd, dat zij er naar de gewone loop van de wereld geen uitzicht meer op hadden; of de mannen waren reeds bejaard, toen zij erfgenamen ontvingen. Zo geschiedde er wonder op wonder, zodat er toch nog altijd een spruit uit Davids huis was; maar eindelijk, toen hielden de wonderen op, juist toen de laatste uit Davids stam Jakob heette: hem werd een dochter, maar geen zoon geboren. Zo lezen wij in Matth.1:16: En Jakob gewon Jozef, de man van Maria, uit welke geboren is Jezus, gezegd Christus. Dat is nu zo geschreven naar de toenmalige joodse gewoonte om de geslachtsregisters in te richten. Eigenlijk moest er staan: Jakob gewon Maria, maar omdat Maria geen zoon, maar een dochter was, zou het met de toen heersende gebruiken in strijd zijn geweest haar naam in het geslachtsregister op te nemen, en omdat Jozef Maria's echtgenoot werd, bracht de gewoonte mee in plaats van: Jakob gewon Maria te schrijven: Jakob gewon Jozef, maar met de uitdrukkelijke toevoeging: de man van Maria. Ware Jozef werkelijk Jakobs eigen zoon geweest, en niet maar zijn behuwdzoon, zo zou Maria's naam hier volstrekt niet genoemd zijn! Door deze toevoeging echter: de man van Maria, kon een ieder, die te dien dage dit geslachtsregister las, zonneklaar begrijpen, dat de mening was: Jakob gewon Maria, die met Jozef in het huwelijk trad. Jakob beduidt: "Worstelaar", en Maria "Wederspanningheid". Maria's vader heeft het dus ondervonden, hoe wederspanning wij tegen God kunnen zijn als Zijn wegen anders zijn dan wij ons hadden voorgesteld. Want zo redeneert ons vlees: zo de Heere beloofd heeft: gij zult eten van de arbeid van uw handen -hoe komt het dan, dat ik geen werk heb? Zo Hij beloofd heeft: welgelukzalig zult gij zijn, en 't zal u wel gaan, hoe komt het dan, dat het mij zo slecht gaat en ik gebrek moet lijden? Hoe komt het, dat juist als God van genade spreekt, de zonde begint te woeden, als nooit te voren? Hoe komt het, dat als de Heere allerlei kostelijke beloften geeft, en het ogenblik van derzelfver vervulling haast is aangebroken, het dan juist alles zo toegaat, dat de arme mens denken moet: God heeft mij vergeten? Dan wordt men wederspanning, wordt geheel verkeerd en doet vaak allerlei dwaze dingen, daar men niet verstaat, dat God ons wil onderwijzen, zoals de ouders hun kleine kinderen leren lopen. Dan wordt de hand, die zij vasthielden, teruggetrokken, en zij vallen, maar dit geschiedt geenszins, opdat ze vallen zouden, maar opdat ze zouden leren goed en recht op te gaan. Zo laat ook God de Heere de Zijnen vaak schijnbaar alleen staan; want het is altijd de weg en de wijze van doen van de Heere geweest, hemel en aarde uit niet te scheppen. Maar bij zulk een leiding van de Heere met ons, die Zijn wegen niet verstaan, komt de wederspanning op in onze harten, en dit bedoelde ook deze Jakob, toen hij als laatste erfgenaam uit de stam van David vast en zeker een zoon meende te bekomen, en ziet! Het was een dochter! Toen dacht hij: nu is alles uit en voorbij! Waarom doet de Heere dat? Waarom handelt hij zo? En deze gedachten van zijn hart heeft hij uitgedrukt in de naam van zijn dochter, toen hij ze Maria d.i. haar Weerspanningheid" noemde. Zeker zal hij wel de woorden gekend hebben, Jes.7:14: Ziet! Een maagd zal zwanger worden en zal een zoon baren, maar hij heeft het niet verstaan. De discipelen hebben het ook gehoord, dat de Heere Jezus gekruisigd zou worden en uit de doden zou opstaan, maar zij verstonden het niet. God heeft ook gezegd: uw brood wordt u gegeven, doch dat verstaan wij ook niet, tenzij wij het brood zien, en nog minder verstaan en geloven wij, dat alles van Zijn Vaderlijke hand komt, want wij begrijpen het niet, dat God ook in die zin Vader kan zijn, dat Hij ons slaat en tuchtigt, want dat schijnt ons geen vaderlijke handelwijze te zijn.

Vs. 4. En Jozef ging ook op van Galilea uit de stad Nazareth naar Judea, tot de stad Davids, die Bethlehem genaamd wordt (omdat hij uit het huis en geslacht Davids was). Hadden wij dit te boek moeten stellen, wij hadden geschreven: "omdat Jezus aldaar moest geboren worden", of: "opdat de profetie zou vervuld worden", maar de Heilige Geest handelt anders. Die geeft eenvoudig aan, wat de eerste aanleiding tot de reis was, wat er in Jozefs hart omging. Had Maria dan niet de engel Gabriël gezien en gehoord? Had de Heere dan niet tot Jozef gezegd: vrees niet,

Maria uw vrouw, tot u te nemen, want datgene, dat in haar ontvangen is, is van de Heilige Geest? Zou men dan niet verwachten, dat Jozef aan Lukas in de pen zou hebben gegeven: "Opdat aldaar de beloofde Messias, Jezus, die Zijn volk zalig maakt van hun zonden, zou geboren worden? Maar, lieve vrienden, heeft dan de Heere ook niet tot u menig woord, menige belofte gesproken, en hebt gij dat ook niet vaak vergeten? Ach! alles, alles kunnen wij onthouden, maar de beloften Gods, maar wat Hij ons beloofd heeft, dat kunnen wij geenszins in het hart bewaren. Maar Hij, die het beloofd heeft, is getrouw en voert het nochtans alles op de heerlijkste wijze uit op Zijn tijd; en daarbij kunnen wij van ons doen niet eens rekenschap geven; wij begrijpen niet, dat de Heere ons op Zijn armen, in Zijn schoot draagt, en dat juist die weg, die ons volstrekt niet bevalt, de weg voor ons is, om daar te komen, waar Hij ons hebben wil, om aan ons Zijn genade, goedertierenheid en waarheid te verheerlijken. Jozef ging alzo op naar Bethleem, om beschreven te worden met Maria zijn ondertrouwde vrouw, welke bevrucht was. Dat klinkt nu geheel jammerlijk, een ondertrouwde vrouw, welke bevrucht is! De evangeliën waren vroeger niet te samen gevoegd, niet in één boek ingebonden, maar elk van de vier evangeliën kwam, op zich zelf staande, daar, waar het heen kwam. En daar stond nu in het Evangelie van Lukas zo iets vreselijks opgetekend! Ach, als de zaak zo lag, dan moest er immers uit Maria een kind geboren worden, waarop alleenlijk vloek, maar geen zegen van de Heere rusten kon! Naar ons oordeel had Lukas toch wat voorzichtiger moeten schrijven. Maar de Heilige Geest, die Lukas' pen bestuurde en hem alles woord voor woord ingaf, weet wel wat Hij doet. Later heeft men onze gezegende Heiland durven verwijten in Joh.8:41: wij zijn niet uit hoererij geboren! Deze omstandigheid, namelijk dat de ondertrouwde Maria bevrucht was, wordt verteld zo als de mensen die naar het uiterlijk moesten beoordelen; ja, wij lezen zelfs, dat Jozef zijn eigen verloofde bruid van onkuisheid verdacht had, (Matth.1:19). Hij alzo, de Heilige Heere wilde in en met Zijn moeder de verdenking dragen, als ware Hij zulkeen geweest, waarvan geschreven staat: en zo waart gij sommigen. Maar gij waart afgewassen, gij zijt gereinigt in het bloed van het Lam, en door de Geest van onze God. Want de geestelijke en lichamelijke hoererij is een krankheid, die ons mensen maar al te veel aankleeft; en daarom heeft Hij, de vlekkeloos Heilige, deze schrikkelijke verdenking op Zich willen laden, opdat wij zouden mogen spreken en zingen: Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is, welgelukzalig is de mens, wie de Heere de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is (Ps. 32:1,2). Welk een reis was dat voor Jozef en Maria! In armoede, zorgen en allerlei bezwaren! Waarom had de Heere God niet alles vooruit laten bestellen en klaar maken voor die reis? Waarom zijn er geen engelen gekomen, die Maria op hun armen naar Bethleem droegen? Waarom had de Heere het toegelaten, dat Maria zo was verarmd? Dat, zoals Luther zingt, heeft Hij voor ons gedaan, om ons Zijn liefde aan te tonen. Geen haarbreed heeft Hij voor ons vooruit willen hebben. In zijn ouders uit het koninklijk geslacht van David heeft Hij alles willen verliezen, opdat Hij, naar de wereld, een niets was, Hij, die Alles is; Hij, de Koning der gerechtigheid en des vredes, Hij, die Koning is op de gehele aarde; om met liefde en genade te regeren; een Koning echter, wiens rijk niet is van deze wereld! En Hij leed dit alles, opdat zij, die Hij tot koningen gezalfd heeft, de troost zouden hebben: mijn lieve Heere en Heiland heeft dezelfde weg van het kruis willen gaan, die ik ook doorgegaan ben en nog door moet; en heeft Zich zo geopenbaard, als de overste Leidsman van ons geloof. De Heere handelde in al de omstandigheden van zijn menswording gelijk David deed; toen David met zijn gehele leger haast van dorst versmachtte en enige helden hem in een helm een dronk waters aanreikten, goot hij dat water uit, zoals wij lezen in 2 Sam.23:14-17: waar de zijnen zo geleden hadden, wilde David het niet goed hebben. Zo heeft de Heere Jezus in het leger van Zijn verlost met de laagste rang willen beginnen, en alles zelf mee strijden en mee lijden. Niet als Koning, niet als generaal wilde Hij zijn aardse loopbaan beginnen, maar als dienstknecht, als gemeen soldaat heeft Hij alle vermoeienissen, alle bezwaren van de veldtocht door en door willen smaken en proeven.

Waarlijk, er zijn niet veel moeders, die niet vol angst en zorgen zijn, als zij de geboorte van een kind tegemoet zien; gewoonlijk is daar allerlei nood en angst voorhanden: zo mogen zulke moeders dan tot haar troost weten, dat er eens een Koning door deze wereld trok, gedragen onder het hart van Zijn moeder, en dat zij met Hem over berg en dal naar Bethlehem moest trekken. Zó arm is de Heere Jezus geworden, om een arm kind rijk te maken, in de hoop van de eeuwige heerlijkheid. Terwijl Jozef en Maria daar zo heen trokken, werd de nood al groter en verschrikkelijker. Zij komen in Bethlehem en vinden niets, en hebben niets. En het geschiedde, als de tijd vervuld was, dat zij baren zoude. Ach! men zou denken, de smart, een kind te baren, was op zichzelf reeds genoeg, en nu al die nood er nog bij, in een vreemde stad, midden onder vreemde mensen, en niets te hebben, niets te bezitten! Ach! de ene nood komt bij de andere, en waarom dit alles? Dat geschiedde alles om onze zonden, en nochtans alles naar Gods voorbeschikte raad en wil. Ja, als wij nu eenmaal door de nood, door de benauwdheid heen moeten, dan hadden wij wel graag, dat die ons op zulk een wijze ontmoette, als wij het ons voorstellen, maar neen! het gaat altijd anders, altijd erger en erger, totdat God komt, om Zijn genade en trouw te verheerlijken; dan treedt het heil midden uit nood en dood te voorschijn, zodat men moet zeggen: dat had ik nooit gedacht.

Vs. 7. En zij baarde haren eerstgeboren zoon, en wond hem in doeken en leide hem neder in de kribbe, omdat voor henlieden geen plaats was in de herberg. Alzo niemand was er, om dat kindeke in zijn armen op te nemen! Maar al kwam de ganse heerlijkheid van de hemel op aarde, toch zou er daarvoor geen plaats zijn hier beneden. Hij, onze gezegende Heiland, komt, om ruimte te maken voor de Zijnen, maar zelf vindt Hij geen ruimte, geen opening. Maar overal harten van steen. Ach! niet voordat Hij het stenen hart wegneemt en een vlezen hart geeft, begint men te roepen: Heere! Daal neer in mijn onrein hart, en laat dat uw kribbe zijn. Zonder dat vindt de Heere nergens opening. En dat verwacht Hij ook niet anders, want Hij wil niemand iets verschuldigd zijn, maar allen alles geven. Al de joden van die tijd hebben de profeten gekend, gelezen, gepredikt en uitgelegd, of horen prediken en uitleggen, zoals nu nog de meesten van ons, maar nochtans vindt de waarheid geen plaats in de herberg van deze wereld, en de ware waarheid laat zich in een hoek werpen; daar blijft zij liggen, om van deze hoek uit - want redden en zaligmaken is nu eenmaal haar lust en begeerte - het werk der verlossing aan te vangen. O! welk een wonderbare aanblik! Waarom, zou men vragen, nam God uit het ondankbare Bethlehem, uit de ondankbare wereld Zijn Kind niet weer onmiddellijk tot Zich in de hemel, sprekende: zij willen Hem toch niet hebben, bij zulke mensen is toch alles verloren? Maar, kent de Heere God ons dan niet tot op het gebeente, en heeft Hij ons niet van alle eeuwigheid zó gekend, dat Hij wel weet, dat niemand van ons Hem hebben wil, dat niemand van nature in de hemel komen wil, ja dat wij vol zitten van verkeerdheid en vijandschap tegen Zijn genade? Maar in de Almacht van Zijn genade en ontferming doet Hij wat Hij wil; en ontfermt Zich, diens Hij Zich ontfermen wil, zendt Zijn Zoon en laat Hem in een hoek, in de stal werpen, en deze Zoon komt geheel vrijwillig, ja, Hij komt om 's Vaders welbehagen te doen. En de Vader gaf Hem een lichaam, zodat Hij een teer en zwak kindeke was, en ook toen reeds was er voor Hem geen plaats onder de mensen. O wie kan zich recht de nood voorstellen, waarin Jozef en Maria verkeerden! Als God van eer heeft gesproken, en de weg voert dan in een onreine beestenstal, is dat dan eer? Als God allerlei beloften geeft, en men wordt dan zo in een hoek gesmeten? Ach! de gehele wereld, de joodse, de christelijke wereld komen en werpen een banier op, waarop zij de naam Jezus schrijven, maar niet de naam van de levende Heere Jezus; en dan wordt het kindeke, de waarachtige Heiland, in een hoek geworpen! Is dat Gods weg? Ja! Dat is Gods weg, en nooit is Zijn weg anders geweest, opdat alle vlees zou weten, dat het midden in de dood ligt, en hard en onbarmhartig is voor de levende Heiland.

FEEST- EN LIJDENSSTOFFEN

LUKAS 2 vs. 7-12

En de moeder des Heeren? Zij had niet eens het nodige om haar kind te kleden! Zo neemt zij van de bedekselen van haar eigen lichaam, wikkelt haar kind daarin en legt het in de kribbe. Lukas, de geneesheer, vermeldt nog deze kribbe in het bijzonder. Menigeen, mijn lieve vrienden, heeft wel eens voor een wiegje gestaan, waarin een klein, teer kindeke lag, de hoop en vreugde van zijn moeder: de moeder weent bitterlijk, want het kind is ziek, het lacht haar nog even toe en sterft. Dan, o vader! O tot de dood toe bedroefde moeder! Verplaats u in de geest bij de kribbe van de Heere Jezus. Daar ligt ook een kindeke in, en dat fluistert vriendelijk: laat de kinderkens tot Mij komen. Maar ook wij volwassenen blijven niet altijd gezond; in één oogwenk ligt de sterkste ter neer en de dood is daar. O daar, op dat laatste ziekbed, hoe is daar de heerlijkste gedaante plotseling veranderd, verwelkt de schoonste bloem, vervlogen de zoetste hoop! Maar ik werp een blik in de kribbe, en het kindeke lacht mij vriendelijk toe en zegt: Ik ben uw leven en het leven van de uwen; wie in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven. En zal de dood niet zien in der eeuwigheid, gelooft gij dat? Alles, wat de Heere Jezus was, was Hij om onzentwil. Hij was zwak, opdat wij sterk zouden zijn te midden van al onze grote zwakheid; Hij werd arm, opdat wij rijk zouden zijn in Zijn genade. Dat alles werd Hij om onzentwil, opdat wij, die vleselijk zijn en in het vlees leven, een getrouwe Hogepriester zouden hebben, die al onze lichamelijke en geestelijke behoeften kent, en die als eeuwige Koning leeft en regeert om ons te doen toekomen, wat Hij ons heeft beloofd. Eens kreeg David lust, water uit Bethlehems bornput te drinken, en o! Hoe gelukzalig is dat volk, wie de Heere het geeft een waarachtige dorst te hebben naar datzelfde water! Maar daarvan kan niemand zich één druppel verschaffen; die bornput is omringd door het leger van de Filistijnen, door het leger van de helse vijanden, die luid roepen: gij zult er geen druppel van hebben! Maar door Gods genade had David helden, en sommigen van hun hadden de moed midden door de vijand heen te breken, en een dronk voor David te halen. Davids dorst was echter niet naar dat water op zich zelf, maar als vorst en voorganger van zijn volk, smeekte hij daarom, dat Bethlehem van al de vijanden bevrijd mocht zijn, en het gehele leger van de Filistijnen verstrooid worden (2 Sam.23:14-17). Boven in de hemel is in de eeuwige vrederaad ook een bornput ontsloten, een bron geopend, opdat een iegelijk daaruit drinken zou, die het leven in eigen hand niet meer kan vinden. En de ware David heeft hier op aarde willen dorsten, opdat zijn Broodhuis geopend zou zijn en de bron ontsloten voor alle armen en ellendigen, die dorsten naar gerechtigheid en eeuwig heil! Uit deze bornput, geopend in de eeuwige vrederaad, ontspringt een stroom van barmhartigheid en genade. En de Heere God blijft de armen en ellendigen gedenken, Hij heeft hulp besteld bij een Held, die door Zijn krachtige arm deze bron eeuwig geopend houdt, opdat alle versmachtenden daaruit rijkelijk zouden drinken en verzadigd worden. Die Held is onze Heere Jezus Christus, de waarachtige hemelse Boaz, die als de rechte Losser alles weerbrenkt wat Elimelech verloren heeft; en die de Rechter van de weduwen, de Vader van de wezen wil zijn. Wij hebben gezien, hoe de van allen verlaten en miskende Maria aan de hand van de Heere uit het arme zondaarsland, uit die beruchte stad Nazareth, naar Bethlehem was gekomen. Wij vernamen, hoe zij en Jozef daar in de stal bij de kribbe zaten, en er voor hun ogen niets te zien was dan een arm, zwak kindeke. Zij hoorden nergens van, zij vernamen niets, hen zocht niemand op, het was, alsof de Heere hen verlaten had! De beloften Gods hadden zij wel vernomen, maar nu was alles weer weg, ja, een kind was hun geboren, maar in welke toestand bevond zich dat kindeke! Daar lag het in armoedige doeken gewikkeld in de kribbe, in de stal, in een ware spelonk van Adullam. In die spelonk kwamen tot David alleen degenen, die schulden hadden, die bedroefd en benauwd van geest waren. Maar de Heere Jezus lag geheel eenzaam in de kribbe, terwijl een os of een ezel zijn enig gezelschap was. O, laat ons juichen over zulk een heerlijkheid van de genade, die de Heere Jezus door deze Zijn

vrijwillige vernedering voor ons tot stand heeft willen brengen: wij zullen echter daarover eerst recht juichen, zo wij geleerd hebben en leren ons op één lijn te stellen met de os en de ezel, die in de nabijheid van de kribbe van de Heere vastgebonden waren, ja, waar wij van harte Amen leren zeggen op Jes.1:3: Een os kent zijn bezitter, en een ezel de krib van zijn heer; maar Israël heeft geen kennis, mijn volk verstaat niet. Zo wij echter wederkeren tot de Heere, beschaamd over onze verschrikkelijke zonden, zullen wij ervaren, dat de Heere zich ontfermt over het vee, ja over hen, die nog dieper dan het vee gezonken zijn. En als wij zo verootmoedigd en verbijzeld van hart zijn gemaakt, zullen wij Hem ook zien in Zijn heerlijkheid en verkwikkende genade! In een kribbe, in een stal ligt de Heere, maar toch ligt Hij daar als de Heere van hemel en aarde. Wat Hij in de beestenstal was, dat was Hij om onzentwil, om de wil van Zijn arm, arm volk, om in hun natuur, die gezondigd had, voor de zonde te betalen; om in hun natuur de eeuwige dood te overwinnen, en weer te verwerven vernieuwing van het leven en eeuwige gerechtigheid. Daarom wilde Hij arm worden, de troon der heerlijkheid, de tegenwoordigheid en aanbidding van de engelen verlaten, en alle grootheid en majesteit afleggen, opdat niemand zou kunnen zeggen, dat de Heere iets bij hen vooruit had. Een kindeke werd Hij, op zodanige wijze ontvangen en geboren, dat er tot Maria gezegd werd: Zalig is zij, die geloofd heeft. Al de ellende van de kinderlijke leeftijd, al de ellende van een zuigeling wilde Hij in Zich opnemen, want Hij is ook de Heiland van kinderen. En in de wedergeboorte verandert Hij alle volwassenen, die Hem toebehoren, wederom in kinderen. Neen, niets heeft Hij willen bezitten; om alzo te beschamen alle kracht van mensenkinderen, sterkte, rijkdom en wijsheid. Hij wil niets hebben dan het woord en het gebod van de Vader, om hetzelfde gehoorzaam te zijn, en door geloof de eeuwige Vader eer te geven. En zodra Hij hier op aarde was, heeft Hij deze Zijn keus geopenbaard: 1 Cor.1:26-29. Want gij ziet uw roeping, broeders! Dat gij niet vele wijzen zijt naar het vlees, niet vele machtigen, niet vele edelen. Maar het dwaze der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zoude; en het zwakke der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke zou beschamen; en het onedele der wereld, en het verachte heeft God uitverkoren, en hetgeen niet is, opdat Hij hetgeen iets is, te niet zoude maken, opdat geen vlees zou roemen voor Hem. Wie door God zelf tot een zondaar is gemaakt, wie ineen is gezonken voor de donder van Sinaï, die roept uit 's harten diepste grond: O God! wees mij zondaar genadig; die kan het, ook op het zachtste rustbed, niet uithouden, het is hem als een beestenstal, het wordt hem tot hooi en stro, en, diep in zonde en onreinheid verzonken, wenst hij weer een klein kind te zijn. Zulk een slaat zich op de borst en roept: ach, was ik nog een kind! Maar arme ziel, wat zou het u helpen, weer een kind te zijn? Elk kind is immers in zonde en ongerechtigheid ontvangen en geboren? Maar juist voor die wortel van onze zonde en ellende heeft de Heere zich willen neerleggen, toen Hij een ellendig, zwak kindeke werd. En hoewel rein en onbevlekt in Zichzelf, onze onreinheid, onze vloek op Zich heeft willen nemen. Om Zijn Vader wederom eer te geven, wilde Hij van al het zichtbare niets hebben, en van alles beroofd zijn, ja, ofschoon Hij de Koning der koningen was en een hemels paleis bewoonde, wilde Hij een arm kindeke worden en in een kribbe ter neer liggen. Waar God verheerlijkt zal worden, beleeft men een hellevaart, daar gaat het door de diepste armoede en ellende heen, en men heeft in deze armoede en ellende niets dan het Woord van de Heere, en de vertroosting van de Heilige Geest. Eenzaam en verlaten zitten Maria en Jozef in de stal ter neer, en - buiten op het veld bevinden zich enige herders. Op Bethlehems velden groeide nog gras, ontsproten en bedauwd door de tranen van David, die arme, door vader en broeders miskende jongen! Die tranen lagen daar nog, en God de Heere gedacht er nog aan, want David was immers een beeld van Christus, toen hij zich over zijn vee ontfermde en het redde van de leeuw en de beer; om Davids, om Christus' wil heeft God de Heere de herdersstand gezegend; en deze verachte, maar nochtans koninklijke stand in Bethlehem doen voortleven. En aan de herders wil de Heere Jezus zich allereerst openbaren, en niet tot de Hoge priester, niet tot de Schriftgeleerden en Farizeeën, niet

tot de koningen is Hij het eerst gekomen. Daarom zijn nu andere standen geenszins uitgesloten, want ook de wijzen uit het Oosten kwamen om Jezus te aanbidden, maar de herders werden het eerst in de stal gebracht, opdat Maria en Jozef door hen zouden vertroost worden. Als een arme, maar die van God geleerd is, tot een andere arme en treurige komt om hem te troosten, dan zal zulk een veel heerlijker kunnen spreken dan een lichamelijk of geestelijk rijke, die geen nood kent; zulk een arme zal de wonderen van God veel meer doen uitblinken, het zal veel beter de weg van het hart vinden, waar zulk een arme van de goedertierenheid en trouw van de Heere getuigt. Daarom moest het vooral voor Maria een zeer sterke vertroosting zijn, toen de herders in de stal kwamen, daar zij niets van het voorafgaande konden weten en dezen nu vertelden van de pracht en heerlijkheid, die zij aanschouwd hadden. Een arm en zwak kindeke lag daar in de kribbe, een zeer zwak kindeke, maar nochtans is het sterk: bezondig u er niet aan! Een zwak kindeke werd Hij, opdat wij sterk zouden zijn in Hem; een klein kindeke werd Hij, opdat Hij vele kinderen met zich nemen zou in de eeuwige heerlijkheid; en dit kindeke bezit een onbegrensde macht; bezondig er uw ziel niet aan. Wel rust het niet in een gouden, met edelgesteenten versierde wieg, wel is het niet gekleed in reine zijde of sierlijke kanten, maar in armoede en ontbering ligt het ter neer, opdat al Zijn armen en ellendigen tot Hem de toevlucht zouden hebben, en ervaren, terwijl zij de handen naar Hem uitstrekken, dat Hij de armen goed, dat Hij de Heiland van zondaren is. Wat Hij geworden is, is Hij nochtans niet. Wel ligt Hij daar in de kribbe, maar alle rivieren en zeeën van de wereld zijn in Zijn macht; wel ligt Hij daar, in de schoot van Zijn moeder, maar de sterren en de melkweg zijn Zijn pad; hier ligt Hij zwak en arm in de kribbe, maar daarboven staat Zijn troon hoog opgericht boven alle werelden! Geheel eenzaam is Hij hier in die duistere stal, zonder pracht, noch sieraad, opdat alle dieren tot deze ark zouden komen, en voedsel vinden in deze kribbe. Maar dit kindeke heeft nochtans een lijfwacht van louter vorsten, heerschappijen, tronen en machten, waarvan één enkele, als hij zijn arm verheft, honderd vijf en tachtigduizend in een nacht verslaat, zoals Sanherib, die de slagorde Israëls gehoond had, het tot zijn schrik ervaren heeft. Zo komt de engel van de Heere, de Engel van die Heere, die in de kribbe ligt als een waarachtig mens, en nochtans de Heere, de eeuwige God, Jehovah! Waarom heeft de Heere dat heerlijk Evangelie van het vlees geworden Woord niet allereerst door Maria laten verkondigen? Ach! Dat was de arme Maria onmogelijk geweest! En waar de Heere Jezus komt, daar is Hij zwak met de zwakken, arm met de armen, ellendig met de ellendigen. O, Hij gaat zo zachtken te werk met de zwakken, ja Hij kruipt zo met hen voorwaarts op de weg, terwijl Hij ze op hun reis lieflijke woorden toespreekt. Hij is neergedaald in de vernederde toestand, waarin wij sinds Adams val verkeren. En is verzocht geworden in alle dingen, gelijk als wij, doch zonder zonde. Tegelijkertijd omringt Hem de ganse heerlijkheid van de hemel, maar daarvan mogen wij niets zien; het moet voor ons een zaak van het geloof blijven. Zijt gij echter met de Heere Jezus op de weg - Mahanaïm! daar ziet gij ineens twee machtige heirlegers; is de Heere Jezus bij u in uw vertrek - Mahanaïm! u omringt een hemelse lijfwacht, die wel onzichtbaar is, maar wier hulp en liefdedienst ondervonden wordt. Gen.32:1,2. Plotseling trad de engel van de Heere tot die arme herders, en de heerlijkheid van de Heere omscheen ze, de heerlijkheid van de Heere Jezus! De Heere handelt als een grote Koning. Als die ergens op bezoek komt, of ten oorlog trekt, is hij geheel eenvoudig gekleed; maar om hem heen prijken zijn generaals en veldoversten in de kostbaarste dos. De heerlijkheid van de Heere Jezus glinsterde niet in de kribbe, maar was buiten op het veld bij de engelen, want die hun omgevende heerlijkheid hebben deze hemelse geesten niet in zich zelf, maar uit God; door Christus stroomt die op hen neer. Deze klaarheid, deze heerlijkheid van de engelen is de vreugde, die van hen afstraalt, omdat de weg tot de genadetroon nu openstaat, omdat de hemelen gescheurd zijn; en er een nieuwe, levende weg is om tot God te komen. Ja het is de vreugde van de engelen over de zondaren, die zich tot God bekeren. Daar ligt de Heere Jezus in de kribbe. Hij is gekomen om gerechtigheid op te richten op aarde, en de Paradijs-belofte te vervullen, waarvan alle Profeten

geprofeteerd hebben; en in de vreugde daarover, dat Hij, op Wie alle ellendigen gehoopt hadden, nu ook werkelijk gekomen was, traden zij tot de herders, die zich over hun vee ontfermden. En verkondigden hen de grote barmhartigheid, die God over hen had doen aanbreken; deze vreugde van de engelen stroomt op de herders over, zodat de heerlijkheid van de Heere ook hen omscheen. Zie! Zo is het daarboven in de hemel gesteld, daar is vreugde bij de heilige engelen, als zij hier op aarde een arm mensenkind zien, dat niet meer weet, hoe verder te komen op de weg, en hulpeloos ter neer ligt: dan denken zij: o! Wat zal die heilig lachen, als wij tot hem komen met het niet verwachte heil, en wij hem toefluisteren: heb goede moed! De zonden zijn u vergeven! Dat was de heerlijkheid van de Heere, die de herders omscheen, en waar wij ook van lezen in Jesaja 6:1-3: In het jaar, toen de koning Uzzia stierf, zag ik de Heere, zittende op een hoge en verheven troon, en Zijn zomen vervullende de tempel. De serafs stonden boven Hem, een iegelijk had zes vleugels, met twee bedekte ieder zijn aangezicht, en met twee bedekte hij zijn voeten, en met twee vloog hij. En de één riep tot de ander, en zeide: heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen! De ganse aarde is van Zijn heerlijkheid vol. Wij arme zondaren derven de heerlijkheid Gods, wij liggen van nature in smaad en in schande, wij zijn in Adam gevallen door verleiding van de duivel en onze eigen, moedwillige ongehoorzaamheid. Wij zijn van alle eer en gaven beroofd, hebben de moed, noch de macht meer onze ogen tot God op te heffen, maar verbergen ons achter het geboomte, als Hij tot ons komt. De Heere Jezus echter komt met heerlijkheid, met eeuwige eer. Hij brengt die door ons verloren eer, de heerlijkheid, die wij derven, het beeld Gods, dat wij geschonden hebben, weer, en legt dat alles op hen, die in zonde en schande terneer liggen, maar die door Gods genade bekommerd zijn over hun zonden, en er naar hongeren en dorsten, om deze eer weer te ontvangen, en met het kleed der gerechtigheid bekleed te worden: op allen, die in het stof terneer liggen, legt Hij deze heerlijkheid, en spreekt in Joh.17:22: Ik heb hun Mijn heerlijkheid gegeven en daarom o Vader! zult Gij niet dulden, dat de duivel ze daarvan berove! Zulk een heerlijkheid, als daar in Bethlehems veld te zien was, is echter van die aard, dat zij de mens verbrijzelt en ter aarde doet zinken; daarom lezen we ook van de herders: zij vreesden met grote vreze. Ach! wij arme mensenkinderen kunnen zo zonder God voortleven en daarbij ijveren voor een zogenaamd evangelie, dat het ware niet is, ja zelfs veel schone leerredenen aanhoren; maar waar de heerlijkheid van de Heere in het hart doordringt, waar de Heere zelf tot ons komt met Zijn heilige wet, daar zinkt de mens terneer. De herders vreesden met grote vreze, en dat deed ook Jesaja zoals wij lezen in Jesaja 6:5: Toen zeide ik: Wee mij, want ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben, en wone in het midden van een volk, dat onrein van lippen is. Onreine lippen! Ach! Ik heb niet eens meer lippen om te stamelen van de heerlijkheid van de Heere Jesu! Alles wat ik daarover zeggen wil, dient slechts om die sneeuw witte heerlijkheid te bezoedelen, in plaats van die te verheerlijken; en ik moet daarvan prediken met deze mijn onreine lippen; en ik weet er niets van te zeggen, tenzij de Heere het mij op die onreine lippen legt! Ja, zo schandelijk, zo zondig, zo door de zonde verpest ben ik! En uit mijn hart komt niets voort dan zonde en ongerechtigheid! Toen Samuël te Bethlehem kwam om David tot koning te zalven, kwamen de oudsten van de stad hem bevende te gemoet, en zeiden: is uw komst met vrede? 1 Sam.16:4b. Zij meenden dat Samuël naar Bethlehem kwam met de tuchtroede, om hen te straffen. Ach! als de heerlijkheid van de Heere ons bestraalt, als de waarachtige waarheid tot ons komt, dan liegen wij die waarheid wat voor, maar juist zij maakt de verkeerdheid van het hart openbaar. Ja! Zó is het met de mens gesteld, en niet anders. Hij kan het maar al te goed zonder God in de wereld uithouden. En ligt men dan op het sterfbed, dan doen wij, zo wij niet waarachtig tot God bekeerd zijn, even als de misdadigers voor de rechtbank, die dan genade! genade! roepen: maar als het te laat is. De rechter kan geen genade schenken, de wet moet gehandhaafd worden. O! bekeer u dan eer het te laat is! Maar ach! Welke kunstgrepen en list heeft de duivel niet, om zelfs de gedachte van waarachtige bekering uit het hart te verbannen. En toch hopen allen nog wel eens in de hemel aan te landen! Ik herhaal het

voor u echter, nog eenmaal en nog eenmaal: bekeer u eer het te laat is. Dat is echter de waarachtige bekering, als een zondaar wegzinkt, ja ter aarde stort voor de heerlijkheid en genade van God! God eist niet van u, dat gij dit of dat zult doen om Zijn hart te vermurwen, maar Hij wil uw hart hebben. Waar echter het echte zaligmakende: Wee mij! Uit het hart opstijgt, dat de Heere er zelf ingelegd heeft, daar spreekt de Heere Jezus: "Vader, dat kan Ik niet langer aanzien, dat de dood op aarde alles verwoesten zou. Geef Mij een menselijk lichaam, opdat de dood Mij verwoeste, opdat Ik de dood van de dood zij, en de Mijnen leven tot in alle eeuwen eeuwigheid!" Zo is het in de hemel gesteld, zo is het hart van God, zo bereid is Hij de ellendige elke zware last van het hart te nemen. Terwijl de herders vrezen met grote vreze, spreekt de engel tot hen: Vreest niet! En toen Jesaja uitriep: wee mij, ik verga, vloog een van de serafs tot hem, en had een gloeiende kool in de hand, die hij met de tang van het altaar genomen had, en hij roerde zijn mond daarmee aan en zeide: Zie, deze heeft uw lippen aangeroeerd, alzo is uw misdaad van u geweken, en uw zonde is verzoend. Jes.6:6, 7. Het rode bloed en de Heilige Geest kwamen en reinigden Jesaja's lippen. En waar die rein zijn, is de gehele mens rein; die gewassen is heeft niet van node dan de voeten te wassen, want hij is geheel rein. En vol vrede en zalige rust werd Jesaja, toen zijn lippen aangeraakt waren met die gloeiende kolen. En vrede! vrede! geademd werd in het verbijzelde hart. En zo verging het ook de herders; tot hen klonk het lieflijke woord: Ziel! ik verkondig u grote blijdschap: ja, gij vreest terecht, gij onbekeerde, gij wereldling, gij hebt alle oorzaak tot vreze! Zo gij echter leert waarachtig te vrezen, zo is de oorzaak van uw billijke vrees weggenomen. God, Zijn heilige engelen, de gehele hemel komt voor u op, waar gij zaligmakend hebt leren vrezen. En al komt dan de hel met alle duivelen op u los, zo God voor u is, wie zal dan tegen u zijn! Ziet! Geeft acht, gij bedroefden, slaat het moegeweende oog eens op, ziet mij eens aan, sprak de engel van de Heere. Zie niet op vlees en bloed, niet op nood en dood, maar zie Mij aan, zegt de Heere Jezus. Ik verkondig u grote vreugde en blijdschap. De duivel wil ons treurig en bezwaard hebben, maar de Heere Jezus wil, dat wij ons verheugen: want gewis! het zal alles goed gaan als wij ons door Hem laten leiden en van Hem leren te geloven in God als in onze genadige God en Vader. Maar ach! wij arme mensenkinderen laten de duivel veel te veel met ons sollen, ons veel te veel door hem heen en weer werpen, in plaats van ons aan God te houden, en de zwarte helhond weg te jagen met het bloed van Jezus Christus. Waarlijk, wie arm en ellendig is heeft geen reden tot droefheid. Ziet, Ik verkondig u grote blijdschap! O, er is geen grotere vreugde op aarde, dan dat een zondaar, die vol zonde en schuld is, die gans bedorven is, die meent, dat hij verloren moet gaan, en dat hij geen God heeft, en daarom treurend en vol angst en nood zijn levensweg bewandelt, plotseling het woord van de Heere verneemt: Vrees niet! Ik heb u verlost, Ik delg uw zonde uit als een nevel en uw misdaad als een morgenwolk. Geen zwaarder droefheid dan de droefheid naar God van wege de zonde, geen groter vreugde dan waar God komt met Zijn hulp, met de hulp van Zijn aangezicht. En spreekt: wees getroost o ziel! wacht op de Heere, ja wacht op de Heere, nog een weinig, nog een weinig, en gij zult alles beërven. En nu, ach hadden wij maar een hart om de grote barmhartigheid van de Heere te begrijpen, maar het arme, kleine mensenhart heeft geen vatbaarheid voor Gods genade! En nochtans daalt de ganse hemel neer, om deze grote blijdschap te verkondigen. De engelen kennen onze verloren toestand niet, zij hebben het nooit ondervonden, wat het is, in de hel te liggen en door Belials-banden gebonden te zijn; nood, ellende, dodelijk verderf kennen zij niet; daarom kunnen ze ook niet verstaan wat genade is. Maar toch ontgloeien zij in heilige vreugde, als de Heere Jezus zich wil verheerlijken aan zulke zondaars, als wij zijn! Wel weten zij, hoe zondig en ellendig wij zijn, wel weten zij wat in onze harten steekt, maar daar houden zij zich niet mee op, maar zien op hun grote Koning, en bezingen de gebeurtenis, dat Hij de hemel heeft verlaten, ons vlees en bloed aangenomen heeft en daar nu ligt in zulk een ellendige kribbe. Daar verheugen de engelen zich over, dat God barmhartig is; en dat is de vreugde van de hel, deze hartelijke barmhartigheid van onze God ver

te houden van de arme mens, door eigengerechtigheid en zonde. De vreugde en blijdschap van de Heere is het de diepgebogen zondaar weer op te richten en aan te nemen, de klagende en wenende te troosten en ledige vaten te vullen. Zie! dat is 's hemels wijze van doen, dat is de regering van de eeuwige genade. Daarom klonk het in Bethlehem's velden: Ziet, wij verkondigen u grote blijdschap, en dat niet alleen aan u, o herders, maar blijdschap die al den volke wezen zal, dat is, al het arme volk. De engelen weten wel, waar al dat arme volk verscholen zit, dat deze allerhoogste weldaad heeft ontvangen; zij weten wel, waar ze vandaan komen, namelijk uit Galilea, uit het arme zondaarsland, uit Nazareth, die beruchte stad; wel waren er ook enigen te Jeruzalem, maar nochtans "al den volke", zeggen de engelen, want in de veelheid van de onderdanen is de heerlijkheid van de koningen. Ja, dat is ook de rechte heerlijkheid van Koning Jezus, vele onderdanen te hebben; dat is Zijn zaligheid, dat alle arme zondaren, ja juist de ergste, de diepst gezonken zondaren in Zijn rijk zouden opgenomen worden. En dat is de vreugde van de

engelen om aan al dit ellendig volk te verkondigen het grote heil, dat hun is wedervaren. Welnu! richt gij u trots omhoog en staat pal, gij wet, gij duivelen! Gij farizeeën, allen, waar onze Heiland maar heen komt, kunt gij die stroom van genade, die uit Zijn hart ontspringt, niet tegenhouden! Waar Hij komt, storten de tegensprekers in het stof terneer, en als Hij opstaat versmelten Zijn vijanden als was voor het vuur! Hij heeft Zijn zwaard aangegord, om de treurigen blijdschap te schenken en ze te bekleden met klederen van het heil, dat is: "de blijdschap die al den volke geschieden zou, namelijk al het arme en ellendige volk, dat meent: voor mij is er geen zaligheid." Ja! Hij zal nochtans komen op Zijn tijd, op Zijn ure en u toeroepen: u is heden de Zaligmaker geboren, namelijk Christus, de Heere, in de stad van David. De engelen beginnen dadelijk met de heilige Schrift, met Mozes en de profeten. Hoe bekend moest dat alles de herders in de oren klinken: "Zaligmaker", "Christus", "stad Davids". U is de Zaligmaker geboren! Welk een schijnbare tegenspraak. Waarom zeiden de engelen niet: de Zaligmaker is van de hemel neergedaald? Omdat Jezus geen Zaligmaker is met een schijnlichaam, maar een Heiland, die waarachtig vlees en bloed heeft aangenomen; en ofschoon Hij in zich zelf rein, vlekkeloos en onschuldig was, zo heeft Hij toch ons verdorven vlees en bloed, onze ziel, die wenen en lijden kan, aangenomen; en werd zo, in vereniging met Zijn Godheid, de Zaligmaker, Immanuël, God met ons! Heeft Christus mijn vlees en bloed aangenomen, dan kan de duivel mij niet meer krijgen, dan mag hij zich aan mijn stof vergasten, maar nochtans zal mijn lichaam eens verheerlijkt opstaan; en van de gehele verlorene mens zal geen klauw in het geweld van de duivel blijven, want de gehele mens heeft Christus als Zaligmaker en Heiland in Zich opgenomen en verheerlijkt. Daarom heet dat kindeke in de kribbe: Zaligmaker of Heiland. O! Al was iemand honderd jaren tot God bekeerd, zo kan hij toch nooit uitspreken, wat in dat woord Zaligmaker, Heiland, opgesloten ligt; altijd, altijd is men dat weer vergeten. Het beduidt: dat Hij een geneesheer is, die een dodelijke wonde kan helen, die een door vurige slangen gebetene, die het gif der zonde in zijn aderen heeft en daarom sterven moet, gezond kan maken. Ja, zulk een Heiland is Hij, die met Zijn reine lippen het dodelijk vergif uitzuigt en de wijn en de olie van Zijn vertroosting in de wonden giet. En al moeten wij dan ook eenmaal sterven, toch sterven wij niet door het vergift van de helse slang, maar omdat Hij wil, dat wij zalig inslapen, en in die slaap wil Hij ons door de engelen doen overdragen in Zijn Paradijs! Daar is het anders gesteld dan in Bethlehems stal! Amen!

Betrachting van het lijden en sterven van onze Heere Jezus Christus

Het is mij een behoefte, Mijn Geliefden! in dit avonduur eens niet in beeldspraak of gelijkenissen, maar in ronde, open woorden met ulieden te spreken. Onze dierbare en hooggelooofde Heere en Heiland Jezus Christus, onze grote God en Zaligmaker, leeft, en is gezeten aan de rechterhand van de Vader. Hij hangt niet meer aan het kruis, Hij sterft ook niet meer, maar Hij leeft tot in eeuwigheid. Een Hogepriester naar de ordening van Melchizedek; Hij is alle hemelen doorgestaan met Zijn eigen bloed; en nu staat Hij voor de troon van de Vader als eeuwige Hogepriester en Advocaat voor de Zijnen. Hij leeft en zit aan de rechterhand van de Vader als de verhoogde Koning en Middelaar van Zijn volk! En zo kan Hij ons zien, kan Hij ons horen, kan Hij ons verstaan en kennen; en voor Hem is niets verborgen, geen list, geen zonde, geen och! en geen ach! geen tranen, geen smarten, geen zwakten; en al is Hij opgevaren tot de rechterhand van de Vader, toch heeft Hij tot de Zijnen gesproken: "Ziet! Ik ben met ulieden al de dagen tot aan de voleinding der wereld. Dewijl Hij nu leeft, is Hij allen, die Hem van de Vader zijn gegeven, nabij, van de moederschoot tot het graf; Hij is nabij de kleine en de grote; de grote en de kleine. Zo is Hij de eeuwige trouwe Herder, die zoekt, die voortdurend zoekt het verloren schaap, en als Hij het gevonden heeft verheugt Hij zich, legt het op Zijn schouder en draagt het naar huis tot Zijn Vader, alwaar de ware schaapskooi is, de ware weide, het ware groene gras! Terwijl Hij zo als Koning verhoogd is, heeft toch Zijn volk van deze verhoging eigenlijk geen begrip, maar de kracht van Zijn verhoging verheerlijkt Hij in hen, zonder dat zij het zelf weten; terwijl zij door nood en vertwijfeling heen moeten, verheerlijkt Hij Zijn macht in Zijn kinderen, zonder dat zij het gevaar, waarin zij zich tegenover de vijanden bevinden, recht bespeuren. Maar bij de Zijnen, bij Zijn armen en ellendigen, vertoont Hij zich het liefst, zoals Hij het troostvolst voor hen is, d.i. in de gedaante van Zijn allerhoogste liefde, in de gestalte van het kruis, zodat Hij voor de Zijnen de littekenen in Zijn handen en voeten en in Zijn zijde nooit aflegt; nooit aflegt de doornenkroon; en nooit aflegt Zijn naam: Jezus van Nazareth. Dat doet hij nooit, omdat allen, waarvan Hij spreekt: "Zie Ik en de kinderen die Gij Mij gegeven hebt", zonde hebben; en daar zij nu voortdurend zonde hebben, voortdurend onrein zijn, zo hebben zij ook voortdurend reiniging van node; en zij kunnen, noch zullen zich door iemand anders laten reinigen dan door hun Heere alleen; Die moet het doen; en als Hij iemand rein wast, dan geeft Hij hem ook vrede, waarachtige rust in 't binnenste. Dat kunnen alle andere zuiveraars van de arme ziel niet schenken. Gaarne wil ik u zeggen, wat Hij hebben wil. Hij wil het hart hebben, en dat wel juist zóals het is. Hij is een goed geneesheer, Hij wil het hart onvoorwaardelijk hebben; Hij wil dat wij Hem het hart (wij weten maar al te goed wat daar uit voortkomt) geheel en al overgeven zo als het is; en met het hart ook ons gehele lichaam zoals het is; en met dat lichaam onze gehele weg en wil, zodat wij tot een nul worden, en Hij alleen alles zij. Hoe komt nu een mens er toe de Heere Jezus zijn hart te geven? Wel! dat is nu toch een kinderachtige vraag! Ik vraag u: hebt gij uw hart reeds aan de Heere Jezus gegeven, zodat gij weet: ik heb het niet meer; Hij heeft het? Met minder kunt gij niet toe; men kan met al de weldaden, die de Heere Jezus verworven heeft, toch niets beginnen, want het zijn immers alleen weldaden en schatten, waarvan wij eerst voor en na gebruik leren maken, als wij in Hem, en Hij in ons is. De ganse hemel, de vergeving der zonden, leven en zaligheid, ja, alles wat een mens maar bedenken kan van hulp, van troost, van uitredding, het heeft toch alles geen waarde, als wij Hem niet hebben, als wij Hem niet door een waarachtig geloof zijn ingeplant, als wij in de diepste grond van het hart niet met Hem verenigd zijn, als wij Hem niet hart en hand hebben geschonken! Met de duivel kan de mens een prachtige hemelvaart doen, maar ten laatste wordt hij toch met al het heerlijke, dat hij meende te hebben, van zijn ingebeelde hoogte neergestort. Met de Heere Jezus kan men de verschrikkelijkste hellevaart beleven, maar al is de weg, die Hij met ons houdt, ook nog zo diep, uiteindelijk komt men er toch door, er toch uit! Wat vroeg ik ulieden daar zoëven?

Zijt gij uw hart aan de Heere Jezus kwijt geraakt? Hebt gij Hem zonder enig voorbehoud hart en hand gegeven? Hebt gij uw zonde gevoeld, ja hebt gij nog zonde? Zijt gij een groot zondaar voor Hem geworden? Hebt gij Hem nageweend? Weent gij Hem nog na? Volgt Hem zoals de Kananese vrouw, zoals de melaatse, die luid riep: Heere! zo Gij wilt, Gij kunt mij reinigen?" Het is voorzeker waar: in aanvechting geven wedergeboorte en bekering geen vaste steun; maar zonder bekering, zonder wedergeboorte komt gij toch niet in het koninkrijk der hemelen. Daar is het geen droom, maar waarachtige, hartveranderende genade die het hart, het stenen hart, verbroken en verbrijzeld heeft. Dat is onmisbaar voor de mens! Wie wedergeboren en bekeerd is zal daar gewis niet op steunen; maar wat niet geboren is leeft niet, wat niet geboren is denkt niet, en wat niet wederom geboren is, leeft en gelooft niet; het lijdt en duldt niet. Wie geen genade kent, wordt misschien als hoog geestelijk aangezien en gegroet, totdat alles verandert zodra de waarheid hem in de weg treedt. Dan slaat men de Heere aan het kruis, stoot alles van zich af, keert terug in de wereld, en stort zich liever in alle onvrede en onrust, dan dat men de wapens aflegt. Ziet nu eens toe, geliefden! Is het genoeg, dat wij het lijden en sterven van onze dierbare Heere en Heiland wekelijks of elke dag des Heeren, het zij in beeldspraak en gelijkenissen, het zij wezenlijk, beschouwen; of moeten wij niet voor ons zelf daar iets aan hebben? Wat er aan hebben, niet in die zin alleen, dat men zegt: wel! dat was een mooie preek! dat was schoon getroffen! maar er in die zin wat aan hebben, dat men Hem vindt, die ter rechterhand van de Vader verhoogd is en Zijn eeuwige liefde verheerlijken wil aan arme, verloren zondaren. Beeldt u toch niet in, dat gij allen Hem gezocht, allen Hem gevonden hebt. Het is geheel iets anders waarheid te hebben gevonden en te horen, dan Jezus te hebben gevonden. De mens stelt zich zo licht tevreden, omdat hij zijn steun vindt in de zichtbare dingen. Ach! dan kan men christelijk en gelovig zijn. Kan zelfs nu en dan liefhebben, maar het blijft alles toch bij het oude, het hart is niet verbroken en gesmolten voor God, eigen weg en eigen wil houdt men vast en men is verkeerd, terwijl men meent bekeerd te zijn. Wij hebben in de laatste tijd verschillende geliefde vrienden ten grave geleid, en het duurt nog zó of zó lang, dan zijn ook wij niet meer hier. Wat is nu troostvoller en lieflijker dan te kunen denken: Ik heb een Heiland! mijn Heiland. Hij is de mijne, de mijne voor eeuwig! Maar och! dat zeggen de onbekeerden zo spoedig, die zijn daar zo spoedig mee klaar, dat is bij hun een uitgemaakte zaak, daar mag geen bedenking tegen opkomen of uitgesproken worden. Bij degenen echter, die naar genade hongeren en dorsten, zit het zo diep in de ziel: Zou dat waar kunnen zijn? Zou Jezus mijn Heiland zijn? Zijt Gij ook mijn Jezus? Ziet, zulk een ziel heeft zoveel zonden, die voor haar rekening liggen, en zij weent: och! mijn God! als ik dat bedenk, wat ik mijn leven lang begaan heb, en nog ben, dan weet ik niet waarheen mij te wenden! De onbekeerden weten dat wel beter, maar de waarachtig bekeerden en de begenadigden, die weten niets. Ja! zij weten: de Heiland heelt! Maar, kan Hij ook mijn Heiland zijn? Kan Hij ook mij genadig wezen? Zou het mogelijk zijn, dat Hij ook mijn zonde op Zich geladen, gedragen, verzoend heeft? Is het waar! Wil Hij ook mij wassen van mijn zonden? Zo kruipt men Hem na, ja! Het koningskind kruipt Hem na, als ware het een bedelkind, en bedelt om genade, om genade! Ach! mijn Geliefden! Voordat wij sterven, moeten wij het toch weten, persoonlijk weten, gij en ik, we moeten het weten of onze grote schuld uitgedelgd is! Of deze rekening, - waaronder gij en ik met ons eigen bloed willen ondertekenen, dat wij de eeuwige dood verdiend hebben, - of deze rekening met Zijn bloed betaald is of niet. Ja het is niet genoeg dat zo te zingen, maar het moet ook in mijn hart gezonken zijn! Het handschrift is geschreven en alles is betaald, en zo het mij niet in het hart is gezonken moet het er nog in zinken. Het lijden van de Heere Jezus Christus is louter zoetheid, louter heerlijkheid, louter balsem wat er aan is; alles, alles volkomen geschikt om elke traan af te drogen en elke, ook de felste smart, te stillen! Het lijden van de Heere Jezus stilt de treurige ziel, zoals een wenend kind vertroost wordt met een stukje suiker! O, het lijden van de Heere Jezus is zoeter dan suiker, honing en honingzeem! Maar die zoetheid wordt alleen gesmaakt in het

verborgene. Wat daar de verlegen, bekommerde, aangevochten, hard geplaagde ziel geniet, laat zich met geen woorden beschrijven! Wij moeten gemeenzaam worden met de Heere, ons aan Hem gewinnen. Ik begrijp niet, hoe een mens zich eeuwig met de Heere in het Paradijs kan verheugen, als hij zich niet aan Hem gewend heeft, hier niet met Hem op en neer gegaan is, niet met Hem geleefd heeft, zich met Hem niet heeft neergelegd en niet met Hem is opgestaan, om met Hem alles te genieten. Dit is een geloofstuk ja, maar het is niet een geloofsbegrip, dat in de lucht zweeft, maar dat uitgeoefend wordt en beleefd. De onbegenadigde, als hij dit hoort, denkt: ja, zo is het, en dat doe ik ook! Maar de begenadigde zucht: "och! ik gruwelijke zondaar, hoe weinig, hoe weinig houd ik mij met de Heere bezig." Ik versta niet het verheerlijkt worden met de Heere, tenzij wij eerst met Hem geleden hebben; en ik begrijp geen eeuwig leven met Hem, als dat eeuwige leven niet reeds hier een aanvang heeft genomen; ik geloof ook niet dat men zonder dat ten leven ingaat. Ik begrijp niet hoe men met Hem wil gekroond worden, als men niet hier beneden de goede strijd gestreden heeft. En ik geloof ook niet dat er zonder dat een kroon zijn zal! Alzo, twee mogen tot één worden: Jezus en de zondaar. En die twee worden één, wel is waar door de prediking van het goddelijke Woord, maar dat is het toch eigenlijk niet, maar zo worden ze één, dat de Heilige Geest de ene, namelijk de benauwde ziel, er toe drijft te zeggen: Geef mij Jezus! Of ik sterf. Zonder Jezus ben ik verloren! En dat de Ander komt en zegt: daar hebt gij Mijn ring; Ik ben de uwe en gij de Mijne! Dat kan een kind te beurt vallen, een klein, jong kind; daartoe behoort geen geleerdheid, geen bijzondere graad van verstandsontwikkeling; de zaak is eenvoudig deze: Jezus is Jezus, en Hij zoekt het verlorene, Hij maakt zalig van zonden. Dus hier beneden verbinden zich die twee: het verlorene met Jezus; Jezus echter is de eerste; Jezus en de zondaar verbinden zich. En daar is God de Vader ook bij tegenwoordig, en komt ook ter bruiloft, voegt de handen te samen, spreekt er de zegen over uit en zegt, dat die ruil en die goederengemeenschap naar Zijn eeuwige uitverkiezing en voornemen is; Hij zegt dat het Zijn wil is, dat de Heere Jezus als uw Bruidegom, u aanneemt met al het uwe, en dat het Zijn wens is, dat Hij al uw zonden voortdurend achter Zijn rug werpt en zegt: Ik denk er niet meer aan, Ik ben u eeuwig genadig, en alles wat Mijn is, zult gij ook hebben. Als nu een kind spreekt: o Heere! ik weet niets, en ik ken u niet, maar ik moet U hebben, en Gij hebt zelf gezegd, dat Gij bij een kind, bij een ondeugend kind wonen wilt, zo kom toch tot mij met Uw genade; zo zal God dat kind verhoren. En als een volwassene tot Hem komt en niets mee brengt dan zonde en schuld, die zal God ook verhoren! Nog een ding heb ik u te zeggen: waar waarachtige bekering, waarachtige wedergeboorte is, daar kan men in de zonde niet leven, daar kan men het in de zonde niet uithouden. O daar wordt men verschrikkelijk door de zonde geplaagd en gefolterd; daar voelt de mens hellepijnen in zijn binnenste, en zijn geweten verklaagt hem; maar berouw is er, waarachtig en oprecht berouw! En hoe meer het hart gebroken is en zucht vanwege de zonden, des te droger zijn vaak de ogen naar het gevoel van zulk een zondaar; en hoe meer het zuchten tot de Heere, het verborgen roepen tot Hem om genade ook in de donkerste nacht toeneemt, des te meer is het een arme zondaar te moede, als lag er een zware steen op zijn hart, die elke zucht poogt ten onder te houden; maar doorgebroken moet er worden, men kan het in de zonde niet uithouden; en het waarachtige en oprechte berouw is aanwezig. De scheiding is er, waarvan de Heere in het Paradijs gesproken heeft: Ik zal vijandschap zetten. Waar dat plaats heeft, waar waarachtige verlorenheid is, zal men zichzelf rust noch vrede gunnen, totdat men voor zichzelf weet, waar de zonden gebleven zijn. Bespiegelingen en woordenzifterijen helpen niets, maar men moet aan de voeten van de Heere Jezus verzekerd zijn geworden van de vergeving van zijn zonden! Dat heeft echter niemand gezien, dat is tussen de Heere en de arme ziel alleen voorgevallen! Of dit nu bij alle mensen op gelijke wijze geschiedt, daarvan spreken wij hier niet. Het is echter veel heilzamer voor een mens, eens goed wakker te worden geschud, dan dat hij in zijn slaap blijft liggen en door de duivel nog dieper in slaap wordt gezongen met de woorden: Gij zijt Gods kind! Het geldt hier de eeuwige eeuwigheid; het geldt hier het

deelgenootschap aan een Heiland, Die de volheid bezit tegenover al onze behoeften; het gaat hier om zulk een Heiland, die juist geschikt is voor de zondaar, Die op zichzelf reeds boven alles beminnelijk en dierbaar is, Die waarachtig bereid is de arme te helpen! Zie! Zo komt dan het arme volk door de poort van de voorhof heen tot het brandofferaltaar; daar wordt ge één met Jezus! Daar komt de heilzame betrachting van Zijn lijden. Die heilzame betrachting is echter niet, dat wij er een leerstuk van maken, dat wij er godsdienstige aandoeningen door opwekken, maar dat wij als zondaars op één reeks met Kajafas, Pilatus, Judas en al zulke mensen komen, en moeten bekennen: al hun zonden heb ik ook begaan. Dat kan men geheel letterlijk zo opvatten, en zo gij genade hebt ontvangen, om eerlijk met u zelf om te gaan en acht te geven op de uitgangen van uw hart, dan behoeft gij niet eens zo diep te delven om dagelijks, ja elk uur, Herodes, Judas en Pilatus en al zulke mensen op de marktplaats van uw hart te zien op en neerwandelen en op de hoge rechterstoel stijgen. Ziel, zo ik u aan iets helpen zal in dit tijdelijk leven, zo moet gij toch weten dat gij hulpbehoevend zijt; en zo de Heere u helpen zal, dan moet gij toch weten dat gij zonde hebt. Kom dus zoals gij zijt, en laat Kajafas Kajafas, Pilatus Pilatus, Judas Judas zijn, laat ook Adam Adam zijn, maar ga gij met de Heere alléén op Golgotha, zink daar aan Zijn voeten neer en smee: "Uw bloed kome over ons en over onze kinderen tot zaligheid, tot heil, tot vergeving van de zonden!" Wie Kajafas, Judas, Pilatus, wie zulke lieden verdoemt, om zichzelf te rechtvaardigen, zal nooit binnenkomen! De Heere zoekt de allerellendigsten, Hij wil de armsten helpen, Hij wil de allerverdoemenswaardigsten genade bewijzen. Ach! men kan zeker zo verdorven, zó door en door verdorven niet zijn, dat de Heere niet zou willen helpen! Zien wij, gij, ik Hem nu als zulk een Helper aan, zo erkennen wij Hem als God geopenbaard in het vlees, als onze grote God en Zaligmaker. Dan daalt de gehele hemel neer; dat is de eeuwige liefde, de liefde van de Vader, de liefde van de Zoon. En zo zien wij, gij, ik in deze goddelijke heerlijkheid de oneindige waarde van al Zijn heilverdiensten, de oneindige macht om eeuwig te redden, eeuwig de dood in de dood te houden, en om ons over alles heen te dragen. Zo aanschouwen wij Zijn souvereiniteit, en dat de hel geen macht heeft ons Zijn hart noch Zijn hemel toe te sluiten. Zo ziet gij, zo zie ik Hem aan als een waarachtig mens, wonderbaar om en om! Hij heeft geen zonde, Hij is heilig; en toch roept Hij (als Borg) dat het door alle hemelen heenklinkt: Mijn ongerechtigheden hebben Mij aangegrepen, dat Ik niet heb kunnen zien; Mijn hart heeft Mij verlaten! Ps. 40 :13. Ja, dan ziet gij, dan zie ik Hem als onze Borg en Plaatsbekleder, zoals Hij voor elke zonde zowel als voor alle zonden, voor alle zonden zo goed als voor deze of gene bijzondere overtreding, betaald en waarachtig geleden heeft. En nu aanschouwt gij hoe de schare Hem neemt, Hem bindt, en wegleidt; en gij hoort tot u spreken: alle duivelen hadden u voor eeuwig moeten binden en wegleiden; zodat gij naar recht de uitspraak zoudt moeten verwachten: Bindt hem aan handen en voeten en werpt hem uit in de buitenste duisternis! Maar voor uw plaats wordt nu Jezus genomen; en zij binden Hem en leiden Hem heen! En o, mijn Heere en mijn Heiland! Terwijl ze U nemen, binden en wegleiden, spreekt Gij tot mij: "Neem Mij en leg Mij op het hout, Ik sterf voor u!" En zo zie ik in deze dood alle deugden en volmaaktheden van God op het heerlijkst verheerlijkt, tot onze eeuwige troost! Geen van ons blijft hier rechtvaardig. Het edele Sanhedrin heeft zich hier geopenbaard in zijn ongerechtigheid, de nobele Pilatus en de Romeinen desgelijks; de discipelen, die bij Hem blijven zouden, en met Hem in de dood zouden gaan, verlaten Hem. Alle mensen, gij, ik, wij, schieten hier over; en God alléén is rechtvaardig, God alleen blijft rechtvaardig! Hij blijft rechtvaardig, ook waar Hij verhardt die Hij wil; Hij blijft rechtvaardig als Hij zich ontfermt, over wie Hij wil. En wij, gij en ik, wij zien op het kruis, ja, juist aldaar: Gods woord is waar! Wat Hij gezegd heeft van de mens, wat Hij betuigd heeft van Zijn genade, het is alles waar, het is vervuld op Golgotha! Alle deugden en volmaaktheden van God, zij blinken heerlijk uit in het bloed van de Heere, dat mij laaft; uit Zijn woorden stralen zij te voorschijn, u en mij tot heil. Zo staande bij het kruis, klemmen wij ons in onze gehele machteloosheid aan Zijn Almacht. In onze

trouweloosheid klemmen wij ons aan Zijn trouw, in de hardheid van onze harten aan Zijn barmhartigheid, in onze nood aan Zijn volheid, in onze dood aan Zijn leven! En zo wordt de vergeving van de zonden geloofd, ja zij wordt geloofd tegen alles in. Met zulk een liefde waarmee God liefheeft, waarmee de Heere Jezus liefheeft, neemt Hij de zonden weg, neemt Hij de zonden alle weg, voor eeuwig weg! De Almachtige God verlene ons allen Zijn genade, om in te zien hoe wij buiten Hem verloren zijn, en de verlostte ziel spreke tot Hem: Gij hebt mij het hart genomen met één van Uw ogen! Amen.

Lieve lezer! Geliefde broeders en zusters in de Heere! Zo spreekt de Heere: Vreest niet, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israëls, Ik help u, spreekt de Heere, en uw Verlosser is de Heilige Israëls. Jes.41:14. Ja, Hij wiens Naam Jezus is, is alleen de Heilige; en let wel, omdat Hij alleen de wil van Zijn Vader gedaan heeft en doet; en de wil van de Vader is het, dat er uit degenen, die Hij, de Vader, aan de Zoon heeft gegeven, niet één zou verloren gaan, maar dat zij allen het eeuwige leven zouden hebben. Opdat dit geschiedde, opdat al de Zijnen het eeuwige leven zouden hebben, heeft Hij, de Koning der ere, die, nu Hij niet meer aan het kruis hangt, maar verhoogd is in de eeuwige heerlijkheid, alles beheerst, aan Zijn kruis alles verdiend, wat er nodig was om verloren, totaal verloren zondaars, volkomen zalig te maken. Gelijk Hij nu alles aan het kruis volbracht heeft, zo zoekt Hij, die eens sprak: waar twee of drie in Mijn naam vergaderd zijn, daar ben Ik in hun midden, de verlorenen ook op. Onvermoeid zoekt Hij hen op, met Zijn allerheiligst Woord, met de troost en de werking van de door Hem verworven Geest; en daardoor spreekt Hij de ellendigen en verlorenen voortdurend moed en kracht in, en fluistert Hij de bedrukten en bedroefden, die van wege hun zonden en ongerechtigheden niet weten waar zij blijven moeten, goede, vriendelijke en troostrijke woorden toe. Ja, van de lippen van de Heere Jezus vloeit voortdurend genade, vloeien er verkwikkende en heerlijke woorden, die de armen en ellendigen moed geven, om tegenover dood, zonde en nood, de vijand geen gewonnen spel te geven, maar zich op genade of ongenade, in hun nood, vast te blijven klemmen aan de sterke God van Jakob. En, dat Hij de beangste en benauwde zielen steeds nabij is met woorden van troost en zaligheid, dat is geheel en al naar het welbehagen van de Vader, want zo staat er in Ps.45:3: Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen; genade is uitgestort in uw lippen, daarom heeft u God gezegend in eeuwigheid. Hoe Hij nu, onze gezegende en nooit volprezen Goäl en Zaligmaker, ons steeds weer opzoekt en in de Zijnen werkt met zijn lieflijk Woord, en ons het voorrecht verleent om, te samen vergaderd, woorden van troost en verkwikking te vernemen, dat willen wij in het kort nagaan bij de behandeling van enige bijzonderheden van Zijn allerheiligst lijden en sterven op Golgotha, waar onze gezegende Heere en Heiland aan het kruis de dood stierf; wij willen de woorden, die hij aan dat kruis uitsprak, met elkaar bespreken, en dan nagaan, wat er onmiddellijk, nadat Hij de geest gaf, geschiedde; en hoe Hij van Zijn kruis afgenomen en eindelijk begraven werd. Vertoeven wij, lezers, terwijl wij zulks doen, met aandacht van het hart op Golgotha, en geve de Heere het ons allen in genade, dat onze betrachtingen die vrucht mogen afwerpen, dat wij onder onze dagelijkse bezigheden, onder ons werk en de bemoeienissen van allerhande aard, die ons dan hier, dan daar roepen, maar bovenal in ons laatste uur, met de gedachten van ons hart, bewust of onbewust, mogen vertoeven op Golgotha! De Heere Jezus Christus hangt daar op Golgotha aan het kruis als een vloek, opdat wij, die niets dan vloek en verdoemenis verdienen, van ons kruis af zouden genomen, en door God, Zijn Vader, gezegend worden. Met doorboorde handen en voeten hangt Hij daar, opdat onze, door de duivel en de hel geketende en geboeide handen en voeten, vrijheid zouden verkrijgen om in Gods wegen te wandelen. Aan de bomen, aan het groene hout van het eerste Paradijs, waarin wij reeds in Adam gezondigd hebben, en in de eeuwige dood verzonken, hadden wij van stonde aan opgehangen moeten worden; maar Hij liet zich vrijwillig op Golgotha aan het dorre hout van het kruis nagelen, opdat wij in alle eeuwigheid zouden eten van de boom des levens, die daar staat in het nieuwe Paradijs van onze God, en wiens bladeren zijn tot genezing en verkwikking van de

heidene. Onze Heere en Goäl op Golgotha, en wij, die door genade de Zijnen zijn geworden, en allen, die Hij er nog toe roepen zal in de hemel der eeuwige heerlijkheid. Als wij, die verwaardigd worden met de Heere uit Zijn kelk te drinken, in smarten, nood, droefenis, lijden en dood zijn verzonken, wat is dan alles, wat wij te doorworstelen hebben, vergeleken bij Zijn lijden op Golgotha? Daar hangt Hij tussen twee moordenaars, Hij, die Zijn eeuwige woonstede had tussen de heilige en blinkende engelen! En nog heden ten dage, ook in ons midden, waar bevindt Hij zich anders, dan tussen en onder moordenaars en overtreders? De ene moordenaar gaat verloren, de andere wordt aangenomen. Die aangenomen wordt, belijdt zijn eigen schuld en de onschuld van de Heere Jezus Christus, en begint God zijn Schepper te vrezen en Hem de eer te geven en te roepen: Heere! Gij zijt Koning, Koning over duivel, zonde en dood, Heere! gedenk mijner, als Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn!" En gij, lezer! die uzelf weg moet werpen voor Gods aangezicht, die uzelf moet verfoeien in stof en as, maar toch geen ander toevluchtsoord kent dan de troon der genade, o spreek het maar vrij uit: mijn Heere was toen, en is nu onder de overtreders, en daardoor is er voor mij plaats bereid in de gemeente van de eerstgeborenen en volmaakt rechtvaardigen! Naakt, ontbloot van al Zijn klederen hangt Hij daar aan het kruis. En over Hem heen golft de ijskoude wind van de helse duisternis; ijs-koud wordt alles om Hem heen; en bovendien bestormden de vreselijkste aanvechtingen Zijn vlekkeloos reine ziel! Bedenk dit, o mensenkinderen! Gij die afgoderij en hoogmoed pleegt met klederpracht; mensenkind! Bedenk het, dat het lichaam meer is dan de kleding. Mensenkind! Gedenk aan de zonden van uw jeugd, aan de zonden van onkuisheid en ontucht, aan uw talloze overtredingen van het zevende gebod! Ach! Hoe naakt, hoe van alles ontbloot voelt de arme mens zich, als hij, door de donder van de wet verbrijzeld, voor Gods rechterstoel ter neer ligt! Wat helpt dan alle klederpracht! Naakt, ontbloot van alle heerlijkheid voelt hij zich, want hij heeft geen God voor zijn ziel. En Hij, die alles bekleedt, Hij laat zich van Zijn klederen beroven, om ons, goddelozen en verkeerden, die nog zoveel op hebben met onze eigenwillige vroomheid, te bekleden met de mantel van Zijn gerechtigheid, met de klederen van Zijn heil! En Hij bekleedt ons alzo, dat de gelovige ziel, die in zichzelf naakt is en van alles ontdaan, volkomen is door Zijn genade, en spreken mag: "Mijn Heere Jezus hing van alles ontbloot aan het kruis, en ik zit met Hem aan, aan Zijn heerlijk avondmaal, bekleed met het mij door Hem verworven bruiloftskleed." Alles wordt vervuld, wat God heeft gesproken, alles neemt een einde, maar Gods Woord en gebod zal blijven. Alles moge bedriegen, maar Gods Woord bedriegt niet. En veilig kan men daarop bouwen voor tijd en eeuwigheid. Gaat uit op de voetstappen van de schapen, en ziet, of de eeuwige God, de Schepper van de einden der aarde, wiens verstand niet te doorgronden is, niet alles, alles laat komen, wat Hij gezegd heeft, opdat de arme, die niets heeft om op te hopen, die niet weet, waar zich te bergen, op het onfeilbaar Woord van de Heere zou hopen; want vervuld wordt zeker en gewis alles, wat God daarin heeft gesproken door Zijn dienaren en profeten. Wij zien een opschrift boven het kruis, het opschrift van Zijn beschuldiging; en dit opschrift zal, trots de hel en de wereld, blijven gelden en gehandhaafd worden; Wat ik geschreven heb, heb ik geschreven": Jezus de Nazarener, "de Koning der Joden." Dat was alzo de schuld, die men Hem ten laste legde, dat Hij koning wilde zijn! Ach! En toch voert Hij als Koning alleen maar krijg tegen de vijanden van onze zielen; en schijnt Hij tegen ons krijg te voeren, zo is dat toch niets dan een krijg van de liefde, van de eeuwige liefde, zoals Hij met Jakob worstelde aan het veer van de Jabbok. Dan wil de Heere tot ons zeggen: "in de ijver van Mijn liefde over u, rust Ik niet, voordat Ik u geheel verbrijzeld en teniet heb gemaakt, opdat gij alle schijnleven, dat gij meent in uw eigen hand te bezitten, zoudt verliezen, en gij het eeuwige leven moogt vinden, dat Ik u verwierf en u schenk uit vrije genade!" Ach! Lieve lezers, wij kunnen die strijd niet opnemen met onze doodsvijanden, met de wereld, met de duivel, met het aanklagende geweten, dat ons zo kan pijnigen; ook niet met onze boezemzonden; wij kunnen die strijd wel aanvangen, en, waar waarachtig leven is, zal dit ook gewis niet ontbreken, maar wij

kunnen die strijd nooit zegevierend ten einde brengen, want wij missen daartoe alle kracht en macht; maar dat opschrift op het kruis, wat zegt ons dat? Verkondigt dat ons niet, dat de Koning van hemel en aarde om onzentwil een Nazarener, d.i. de allerverachtste van allen heeft willen worden? Verkondigt ons dat opschrift niet: de Heere Jezus aan het kruis, de Heere Jezus met Zijn bloed, met het volkomen rantsoen, dat Hij brengt, is Koning! Ja Koning is Hij, opdat wij, te midden van de heetste strijd met onze ontelbare ziele-vijanden, en te midden van een worsteling op leven en dood, en de onmogelijkheid gevoelende om die zelf ten onder te brengen, ons met schreien en wenen aan Zijn doorboorde voeten mogen neerwerpen, opdat Hij al onze ziele-vijanden dood sla. En daartoe bezit Hij van Zijn kruis af de meest volkomen macht en bevoegdheid. En al steekt de slang Hem in de verzenen, nochtans doorboort de opgerichte kruispaal de harige schedel van de Satan en verbrijzelt die. Welk opschrift van de beschuldiging verdienen wij, lezer? Ach! zo het eens alles in het licht van de zon kwam, wat in het verborgene geschiedt, ach! Zo de wet, zo de heilige, eeuwige, onherroepelijke, onverbrekelijke wet van God eens tegen ons gehandhaafd werd, zoals de menselijke wetten en inzettingen tegen de overtreders in het burgerlijke leven gehandhaafd worden, ach, indien het eens bij onze dood in het openbaar werd vermeld, wat wij in ons leven gedaan hebben, ja wat menigeen nog aan de hand houdt in het verborgene, ofschoon hij onder het gehoor van de waarheid Gods is te vinden, wat moet dan wel op onze doodskist het opschrift van onze beschuldiging zijn? Welk opschrift zouden wij verdienen? O, welgelukzalig, die voor Gods rechterstoel neerzinkt, en van schaamte en schande niet waagt de mond te openen. Ja! Zalig is hij of zij, die vernomen heeft, verneemt en vernemen zal: Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Zijn onze zonden waarachtig voor Gods aangezicht bedekt, dan heeft Hij, de Heere Jezus, onze eeuwige Koning, die bedekt met het opschrift van Zijn beschuldiging aan het kruis. Dan is het de alles overtreffende macht van Zijn liefde, van Zijn vrije genade, dat Hij de zonde alzo bedekt heeft, dat noch de duivel, noch het aanklagende geweten van de zondaar zelf, die meer vinden kan, maar dat wat vergeven is, ook geheel en al is vergeven, verzegeld met het bloed van Jezus Christus, en weggenomen van de beladen conscientie. "Mijn Heere en Goäl aan het kruis-, zo spreke een iegelijk die de twee en dertigste psalm mocht vinden te midden van zijn zondenood en zielenacht, mijn Heere en Goäl aan het kruis en het opschrift van Zijn beschuldiging boven Zijn hoofd. Het opschrift van mijn beschuldiging is, dat ik een opstandeling, een rebelleerder was en ben tegen Hem, tegen Zijn vrije, soevereine genade; maar wat Hij mij op het hoofd zet, is geen opschrift van de beschuldiging, maar wel de kroon des levens, een gouden kroon, de kroon der gerechtigheid en heiligheid van de Heere Heere. En nu lezer! Hoort het mee aan, hoe vlees en bloed de genadige Heere aan het kruis bespot hebben: En het volk stond en zag het aan. En ook de oversten met hen beschimpten Hem, zeggende: Anderen heeft Hij verlost, dat Hij nu zichzelf verlosse, zo Hij is de Christus, de uitverkorene Gods! En ook de krijgsknechten tot Hem komende, bespotten Hem, en brachten Hem edik, en zeiden: Indien Gij de Koning der joden zijt, zo verlos U zelve (Luk.23:35-37). Ach! Hoe kunnen alle duivelen over een arme lijder losbreken met hun gespot en hun lasteringen! Hoe gaarne, o hoe gaarne zou men van de zonde, van het ongeloof verlost zijn; hoe gaarne doorbreken tot licht en vrede. En altijd enger wordt die band, die als een ijzeren ring alle leden tezamen snoert! Hoe gaarne zou men heilig zijn, zo dat lichaam en ziel, ja alle krachten de Heere alleen geheiligd waren. En - och! Als ware een dode aan een levende gekluisterd, zo kan de zonde geketend zijn juist aan hem, die de zonde een gruwel en afschuw is! En o, dan ontbreekt het niet aan hete aanvechtingen, dan komen er allerlei lasteringen en beschuldigingen op in de ziel. Zo gij de wereld in waarheid vaarwel hebt gezegd en haar afscheid hebt gegeven, zo waarachtig de goede keus van Ruth de uwe is, zo zal het u niet anders gaan, dan het de Heere aan het kruis ging. "Ziet ge", zal er dan van binnen tot u gezegd worden, "nu kunt gij niets meer, kom, geloof nu eens, zoals gij voor jaar en dag geloofd hebt. Toon ons nu eens, dat uw vertrouwen op de Heere is; vroeger waart gij zulk een held, en nu ligt

gij moedeloos ter neer. Vroeger kon gij u over alles weg zetten! Alles weg bidden, weg zingen. En nu struikelt gij over een strohalm! Heeft de Heere een welbehagen in u, zijt gij een kind Gods, nu ja, dan - maar gij zijt het immers niet." En heviger steekt de doorn in het vlees, zwaarder en zwaarder vallen de vuistslagen van de engel van de Satan (2 Cor.12:7b) op het neergebogen hoofd; en gruwelijker, altoos gruwelijker wordt de duisternis om ons heen. Zo iets, en nog veel meer, heeft de Heere doorgeworsteld aan het kruis! En dat niet om Zijnentwil, maar om onzentwil, die zo vaak heen en weer worden gedreven door de storm van de aanvechtingen. En daarom, lezer! Zo de duivel u aanklaagt te midden van al uw angst en nood, bedenk het dan, dat Christus de volle kelk van hoon en smaad, die wij verdiend hadden, geledigd heeft, en dat Hij daarmee al het ongeloof heeft verzoend, dat ons in onze zielestrijd zo pijnigen kan! En hoe meer de duivelen een arme ziel met al hun beschuldigingen en pijlen overvallen en doorboren willen, des te meer wil de Heere, dat zij moed vat, en weet Hij zulken soms toch nog vriendelijk toe te spreken, zodat zij in hun binnenste overvloedige vertroosting ontvangen. En gij, o wereld! Daar hebt gij uw eer, ik gun ze u van harte; eens zult gij met de gehele menigte van de duivelen te schande worden, maar zij, die in de gelijkmaking Christi, in het vervullen van de overblijfselen van Zijn lijden langs de weg, die in de twee en twintigste psalm beschreven staat, worden geleid, zullen Hem, met hun zaad loven tot in alle eeuwigheid. Voor Jezus ging de zon toen onder, ik kreeg het licht. Die het zonlicht schiep, verzonk in duisternissen. In de beginne schiep God de hemel en aarde; en duisternis lag op de afgrond en de Geest Gods zweefde over de wateren; aan het kruis schiep de Heere een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, en niet op de afgrond, waarin wij lagen, maar op Hem zweefde, niet de heilige Geest Gods, maar de gehele macht der duisternis (Lukas23:44,45). Voor ons wilde Hij de heerschappij van de duisternis, waarin wij allen geboren zijn, wegnemen. En opdat wij als rechte kinderen Israëls, te midden van een in nacht en duisternis verzonken Egypte, licht zouden hebben, trok Hij vrijwillig de gehele duisternis op zich. En in deze duisternis had Hij, het ongeschapen Woord, er niets aan, dat Hij het ongeschapen Woord was; niets daarvan, wat Hij deed, wat Hij leed, wat ons in de hitte van de aanvechting nog het hoofd boven water kon houden; neen! Hij lag midden in helse aanvechtingen, midden in de hel, midden in de gloed van Gods eeuwige toorn tegen de zonde, midden in de eeuwige verdoemenis. En gij, o mens! kent gij iets daarvan, wat het is, zonder God te zijn? Zo gij onbekeerd zijt, verstaat gij daarvan niets, maar gij hebt genoeg aan de wereld, aan uzelf, en aan een weinig godsdienst op de koop toe! Maar wanneer God zich eens over u ontfermt, dan zult gij weten, wat het is verloren, d.i., zonder God te zijn. O deze verlorenheid, o dat derven van de heerlijkheid van God, wie heeft ooit de diepten daarvan gepeild! Verschrikkelijk is dat; en daarom, gij, die tot nu toe de Heere Jezus de eer niet hebt gegeven, ontwaak uit uw doodslaap, opdat gij niet eenmaal ontwaakt in de eeuwige verdoemenis; opdat, als gij eenmaal op uw sterfbed vraagt: hoe laat is het? het antwoord u niet in de ziel dondere: te laat, te laat! Bedenk toch, o mens! wat tot uw eeuwige vrede dient, en hoe zwaar God de zonde straft, zó zwaar, dat Hij, aler Hij ze ongestraft liet, Zijn enig geliefd Kind Jezus genomen heeft, en Hem heeft geworpen in de golven van de toorn en verdoemenis, die zich boven onze hoofden hadden moeten toesluiten. En die zich ook gewis zullen toesluiten boven het hoofd van allen, waarover de Heere Jezus zich niet ontfermt. Neemt Hij echter die gehele last van de toorn van God op Zich, nu dan doet Hij dat ook als Borg en Plaatsbekleder, en geeft het Zijn armen en ellendigen om te juichen:

Nu weet ik, dat de macht der duisternis
Vernietigd is; moet ik ook radeloos wenen
In duistere dalen, alle troost verdwenen
Voor 't zielenoog! Zo ben ik toch gewis:
Eer zal de zon, beroofd van licht en gloed,
In 's afgronds duistere kuil voor eeuwig zinken,

Eer Jezus mij vergeten zou; Zijn bloed
Zal ik met Hem in eeuwigheid eens drinken.

Zo duister kan het voor een kind Gods niet worden, dat zijn kaarsje geheel en al zou uitgeblust worden, ook al schijnt dit, naar zijn gevoel, reeds lang geschied te zijn, want om het licht uit te blazen, dat God zelf heeft ontstoken, is de gehele hel te zwak. Licht is er, licht genoeg is er nochtans, te midden van de duisternis, daar, waar Jezus is. Voel ik dat nu niet in mijn hart, voel ik integendeel dat Hij ver, ver van mij is, zo wil ik blijven roepen, schreien, steunen om hulp, totdat de Zon der gerechtigheid ook in mijn ziel opga. Hij heeft het beloofd, en Zijn Woord is getrouw en waarachtig: uw licht zal zijn als van zeven dagen (Jesaja 30:26). En daarom, mijn Heere Jezus, drie bange uren in de macht der duisternis. En daarom, en daarom alleen, ik, zijn verlostee, eeuwig en altoos in het licht van de hemel, in de stad van de gouden straten en van de eeuwig bloeiende palm-bomen! Met edik wilden zij de Heere laven, met onreine edik, toen Hij luid klaagde: Mij dorst! Ach! Sinds de vorige avond had Hij niet één dronk water genoten in al Zijn bittere benauwdheden. Niet waar? Elk waarachtig kind van God weet het maar al te goed, dat het in de verschrikkingen van God haast geen seconde uit te houden is, en in de nood, in de bange strijd die de Heere te strijden had, had Hij geen enkele druppel water tot lavenis. En nochtans! Hij wil Zich niet wreken aan hen, die Hem al dat lijden, al dat leed berokkend hebben! "Wat Ik redden wil, zal nochtans gered zijn, al mishandelt het mij en slaat mij in het aangezicht. En aan het licht zal het komen, wat sterker is, de verkeerdheid van de mensen, of de vrijwillige, soevereine liefde van God." Maar de mensen bespotten Hem. Ha! Roepen zij, wacht, laat ons zien of Elia komen zal, om hem te helpen! En nochtans neemt Hij die dronk onreine edik van diezelfde spotters aan. Mijn lezers! Hebt gij wel eens gelezen van de rijke man, die in de vlammen van de hel luid riep om een druppeltje water, maar het niet kon krijgen? Geef de Heere toch hart en hand, gij mensenkind! Opdat ook gij niet eens moogt schreien en roepen om één druppeltje water, maar dat niet zult kunnen bekomen. Geef de Heere toch hand en hart, gij aangevochtene! Al plaagt de zonde, al plaagt het ongeloof u nog zozeer; al de stromen van de hemelse gaven, alle liefelijkheden van de hemel, zij zijn de uwe! De dorst, die wij in aller eeuwen eeuwigheid hadden moeten lijden, Hij heeft die voor ons geleden op Golgotha! En gij, stervende! Gij hopeloos ter neer liggende! Een koele laafdronk midden in uw doodstrijd, in uw doodsnoed heeft de Heere Jezus voor u verdiend door Zijn dorst -o laat toch varen de bange gedachte, dat Hij u niet genadig zou willen zijn, en geef Hem een kus voor die door Hem verdiende laafdronk. Mijn Heere en mijn Goäl aan het kruis, en Zijn dorst gelaafd met onreine edik! Welnu wereld! Ik laat mij door u met edik laven, ik wil u geen verwijten doen, maar er komt een dag, waarop gij het zien zult, dat er aan ellendigen en verlatenen toch nog een andere lavenis toe te reiken is, dan wat gij voor lavenis wilt laten doorgaan. En wat toch maar onreine edik en geen lavenis is! Mijn Heere en Verlosser!" Zo spreke een ieder die door Hem gelaafd wordt, "werd met edik gelaafd en met spot overladen. En mij, mij ellendige worm, vloeien te midden van alle strijd en aanvechting alle zaligheden, alle honing en melk van het hemelse Kanaän toe!" En daarom: wie dorst heeft kome, en die wil, neme het water des levens om niet (Openb.22:17). Laat ons vernemen de woorden, die onze Heere en Heiland sprak, terwijl Hij, als een worm en geen man, aan het hout van het kruis hing. "Vader!" dat is het eerste woord, dat wij van Hem vernemen, toen Hij onder de wreedste martelingen, de vreselijkste smarten aan het kruis was geslagen; toen men Hem, de alleen goede, de heilige Israëls tot de misdadigers had gerekend. "Vader! het komt toch alles van Uw vaderlijke hand, Vader zijt gij, Vader blijft gij, ook waar Gij het duldt, dat mensen mij met smaad overdekken en vertreden, ja, mij met de misdadigers gelijk stellen. Mijn gehele volk, de voornaamsten van de zondaren, Ik zal ze wassen en reinigen in Mijn bloed. Misdadigers, dat zijn ze voor U; maar Ik neem hun overtredingen, al hun overtredingen op Mij. Vader! Gij weet dat de mensen U, dat ze Mij niet kennen, dat zij niet weten wat zij doen." Want ach! lezers! Onder de heiligen wordt de duivel nog wel geduld; zie

in de heilige stad, in het heilige Jeruzalem is wel plaats voor de duivel, in de christenheid is wel plaats voor de anti-christ, maar de waarachtige God, de waarachtige en levende Heere Jezus gold, geldt en zal in de wereld nooit voor iets meer dan voor een ketter en overtreder gelden. Want, wat weet gij er van, o blinde wereld! Wat zonde, wat gerechtigheid is? Dit is immers in uw ogen een misdaad, dat ik u de kuil aanwijs, waarin gij voor eeuwig ter neer storten moet, zo gij blijft op de brede weg van het verderf? Het is immers in uw ogen een misdaad, dat ik u uit waarachtige liefde met geweld terugbrengen en u redden wil van de gapende afgrond, die gij tegemoet gaat? Maar dat is in uw ogen een weldaad, dat is in uw ogen liefde zo ik u vlei, en u, tegen beter weten in, zeg: de weg, die gij betreedt, en welks einde de dood is, is de weg ten hemel! Maar de eeuwige waarheid heeft lief, en omdat zij waarachtig lief heeft, geeft zij van de waarheid geen jota noch tittel af: want, ach! Heden zien wij elkaar nog, morgen liggen wij misschien dood, en spoedig in het graf, en dan klinkt de bazuin van God, die roept: gij doden! staat op en komt voor het gericht! En te midden van dit alles onderwijst de Heere met goddelijke lankmoedigheid en geduld de Zijnen, die met de misdadigers gerekend worden, zich niet te wreken, niet weer te schelden, niet te dreigen, maar van alles, wat hun aangedaan wordt, te geloven: "Vader! Alles wat mensen mij aandoen, het komt nochtans alleen van Uw vaderlijke hand." Gelukzalig, driewerf gelukzalig daarom hij, die door de wereld tot de overtreders gerekend en met Christus aan een schandpaal geslagen wordt en spreekt: dat bad, dat bidt de Heere ook voor mij: Vader! vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen! Een Man, een Rechter der weduwen is de Heere, ofschoon Hij aan het kruis hangt, en vanaf Zijn kruis zorgt Hij voor weduwen en eenzamen. Een Vader is Hij voor de wezen en verlatenen op Zijn kruis, en van af Zijn kruis. Zijn bloed is de verkwikking en verlustiging van elk door wezen bewoond huis; dat bloed is een hoge muur en sterke omtuining voor het huis van de verlaten en eenzame weduwen. Daarom, gij eenzame weduwen! Die tot uw troost en leuze hebt genomen: die u gemaakt heeft is uw Man, gedenk aan Zijn: vrouw! Zie uw zoon! En gij wees! Gij jongeling! Wiens liefhebbende vader weg werd gedragen en voor eeuwig thuis is gehaald, gedenk aan het woord van de Heere Jezus: zoon, zie uw moeder? Wie het geleerd heeft, lezer! Van harte de een en vijftigste psalm te bidden, en te roepen: Wees mij genadig o Heere, naar de grootheid van Uw barmhartigheid, verlos mij van de bloedschulden o God! Gij God van mijn heil! Ach! Hij kan nochtans op zijn sterfbed soms zeer ellendig en benauwd worden, zodat hij zich gelukzalig zou prijzen, zo hem tegen het uur van zijn dood ook maar één gedachte aan de levende God voorkwam, maar helaas! Hij vindt er geen. Heere, gedenk mijner dat zij het gebed van een ieder die zich onder zijn kruis niet meer voelt dan een moordenaar, dan een misdadiger! En dat zij ook het gebed van de onkuise en echtbreker, die ophoudt zichzelf te verontschuldigen en te rechtvaardigen, wiens ogen open zijn gegaan voor zijn verderf en God tergende zonden, waardoor hij anderen vermoord heeft, en bloemen heeft geplukt, die alleen in Gods hof bloeien mogen. Heere gedenk mijner, roept hij met de moordenaar, als de oordelen Gods over zijn goddeloosheid losbreken. Heere gedenk mijner! Heere gedenk mijner! Al hang ik hier met gebroken benen aan het kruis van mijn schande. Heden, dat is het woord van de Heere tot zulk een arme, berouwvolle kermmer; en Zijn "heden" blijft "heden", Jezus Christus is heden en gisteren dezelfde, en tot in alle eeuwigheid! Hij aan het kruis, ik van het kruis genomen, Hij van het kruis genomen! en ik, misdadiger, in het Paradijs! Ik zal u niet begeven noch verlaten", dat roept de Heere u allen toe, die geen andere toevlucht hebt dan de schaduw van Zijn vleugelen! Maar zo het "Abba" u niet over de lippen wil, zo het door allerlei benauwdheid en angst teruggedrongen, telkens teruggedrongen wordt, wat raad dan? Hoe moet gij het leren te midden van alles en niettegenstaande alles, nochtans "mijn" God, "mijn" Vader te zeggen? Dat heeft Hij voor u verdiend, gij door onweer voortgedrevene ongetrooste! Dat heeft Hij voor u gehaald uit de diepe zee van de vertwijfeling en van de duisternis, toen Hij riep: mijn God! mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten! En daarom, zeg het maar vrij uit, te midden van uw

benauwdheden: mijn Heiland en Verlosser werd van God verlaten, opdat ik tot God genomen, en nimmermeer van Hem verlaten zou worden; dat heeft Hij beloofd, dat gezworen met een eeuwig zoutverbond! Het is volbracht. David heerste wel als koning, maar nochtans moest hij zeggen: gedenk aan David en al zijn lijden! En toen David de raad van God uitgediend had, kon ook hij zich rustig neerleggen en spreken: het is volbracht. O, wat is dat zalig als het dagwerk volbracht is; welk een vreugde voor het gehele huisgezin, als wederom dit of dat volbracht is! Welk een vreugde voor een moeder, al ging het dan langs de rand van het graf, als een kind, een mens ter wereld is geboren, en de luide kreet door het huis klinkt: er is een kind geboren, uit de dood is het leven voortgekomen, de moeder leeft, het kindeke leeft; ook hier alzo: het is volbracht. Maar op Golgotha had dit woord: "het is volbracht" toch nog een geheel andere betekenis; want daar beduiden die woorden, dat er een eeuwig geldende betaling voor alle zonden en schuld is aangebracht, dat de dood verslonden is in de overwinning Christi! En op dit "het is vol-bracht", leg daarop uw hoofd maar gerust neer als de dood nadert. En geef maar rustig al wat u lief en dierbaar is, man, vrouw, kinderen in de handen van Hem, die u in de wereld geroepen heeft om zijn raad met en door u te vervullen, en door wiens genade gij zeggen moogt: ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden; voorts is mij weggelegd de kroon van de rechtvaardigheid, welke de Heere, de rechtvaardige Rechter, mij geven zal in die dag, en niet alleen mij, maar ook allen, die Zijn verschijning hebben liefgehad! 2 Tim.4:7,8. En op dit "het is volbracht" - volgde die andere uitroep, die de aarde deed schudden: Vader, in uw handen beveel ik mijn geest!" En onze Heere en Heiland, Hij, het eeuwige Woord, sterft, maar niet vervuld met hemelse troost, niet juichend sterft Hij, maar zich vastklemmend aan het geschreven Woord. Een woord uit de 31^e Psalm komt Hem voor. En toen Hem dat woord voorkwam, gaf Hij de geest met sterk geroep. Hij, die niet sterven kon, legt vrijwillig het leven af, om voor zijn doden het leven te verwerven, opdat Hij naar het gebod van Zijn Vader voor zijn doden weer het leven zou aannemen, en hen zo verwerven zou de Geest van de genade en van de gebeden. En zo heeft Hij het verdiend, dat de aangevochten ziel, hoe zwaar haar aanvechting ook zijn moge, nochtans veilig en gerust kan en wil sterven met het woord op de lippen: Vader in Uw handen beveel ik mijn geest. Gij hebt mij verlost, gij Heere, gij God der waarheid! Het heeft geen nood met u, o mens, indien gij, en al was het nog in uw laatste uur, leert inzien dat God alleen God is, en gij een mens, een zondaar en niets meer, en gij dan, al was het ter elfder ure nog de toevlucht leert nemen tot Hem, die sprak: Vrees niet, geloof alleenlijk. Dat zeg ik u echter alleen om u tegen wanhoop en vertwijfeling, die u in uw sterven nog zouden kunnen overvallen, een welbeproefd wapen in de hand te geven, maar geenszins tot gerustheid van het vlees. Want Joab heeft het niets gebaat, dat hij in zijn sterven de hoornen van het altaar aangreep, want Joab had ook geen ander voornemen, dan om, indien hij in het leven gespaard bleef, de hemel te verwoesten, en de hel te verheerlijken. Maar met u heeft het geen nood, gij die arm en ellendig zijt en u boetvaardig op de borst slaat. Ook al staan alle duivelen rondom u om u te verhinderen, tot die ene gerechtigheid de toevlucht te nemen, die alleen voor God geldt, namelijk de gerechtigheid van Jesu Christi! Het heeft geen nood met u, het ziet er voor u zo erg niet uit als gij denkt; o gij arm kind des Heeren, gij die daar midden in uw angsten, noden en aanvechtingen de naam van de Heere Jezus aanroept, die schone Naam, die enige naam gegeven onder de hemel, waardoor wij moeten zalig worden. Ja! Het is waar, bij ons is niets aanwezig als toorn, vloek, schuld, verdoemenis; maar bij God, in de hemel der heerlijkheid, daar geldt wat anders; daar is wat anders; daar geldt alleen het bloed van de Heere Jezus Christus, dat ons reinigt van alle zonden. In dat bloed is geopend een verse en levende weg tot de ark van het verbond, tot de troon der genade. Verneem het, gij jonge man, gij jonge dochter, gij volwassene, gij oude van dagen, verneem het, dat de weg tot de troon der genade geopend is door God Zelf. Want door de stervenscreet van de Heere Jezus Christus scheurt het voorhangsel van de tempel van boven naar beneden. Alzo, niet langer gesloten, maar wijd geopend is de weg tot de

genadetroon voor allen, die naar genade liggen te hongeren en te dorsten! Als ik u zeg, dat hier in de omtrek deze of gene stad is gelegen, en u de naam van deze stad noem, zult gij immers niet in twijfel trekken, of deze stad er werkelijk is. En waarom gelooft gij dan niet, als ik u verzeker, dat niets de Heere in de weg staat om u in genade en ontferming aan te nemen? Geen zonde, geen verkeerdheid, welke ook, waarover gij U beschuldigt, kan Hem verhinderen zich over u te ontfermen. O, mijn oprechtste broeders en zusters! Gij, die altijd vol vrees zijt of gij, ja juist gij wel genade bij God gevonden hebt, hoe lang zal ik u toch moeten bezweren, dat er bij de Heere geen zweem noch schaduw van toorn is, tegen armen en ellendigen, zo als gij. Heeft Hij dan niet gezegd: bergen zullen wijken en heuvels wankelen, maar mijn genade zal niet van u wijken; en het verbond van Mijn vredes zal niet wankelen? En hebt gij Hem nog niet gevonden, o vertwijfel niet, maar blijf Hem aanroepen tot dat ook gij zeggen kunt: ik heb geworsteld, ik heb het ondervonden, nu weet ik het: het voorhangsel is verscheurd, er is geen voorhangsel meer. Ook van die laatste stervenskreet van onze Heere geldt het woord uit de 29e Psalm: de stem van de Heere is met kracht, de stem van de Heere is met heerlijkheid; de aarde beefde en de steenrotsen scheurden: waar is het, waar blijft het, maar och! het menselijk hart is harder dan een steenrots, onbewegelijker dan de aarde, waarop onze voeten staan. Ach! Dat toch geen van u deze geschiedenissen van het lijden en sterven van de Heere Jezus Christus lezen moge, zonder dat ook zijn hart beeft, zoals toen de aarde beefde. En zijn hart verscheurd wordt, gelijk toen de steenrotsen scheurden. Want alles, wat op Golgotha geschiedde, was toch alleen de vrucht van de vrijwillige liefde en genade van de Heere. Maar, al siddert de gehele natuur, de mens blijft, uit en van zichzelf, ijskoud, dood. In zijn hoogmoed en eigengerechtigheid meent de dwaze mens te bezitten, wat hij hebben moet om voor Gods rechterstoel te kunnen verschijnen. Want o, hoe ver meent hij niet reeds gevorderd te zijn. En wat heeft hij al niet voor wondere dingen beleefd! Maar, maar dat kan u alles geen blijvende rust geven, lezer! Maar de levende Heiland en zijn woord: het is volbracht! dat moet in uw hart leven, persoonlijk moet gij vrede met Hem gesloten hebben, persoonlijk Hem ingeplant zijn en Zijn sterkte aangegrepen hebben. Is Hij machtig genoeg om u te helpen of niet? Zijn stem dringt tot in de diepste diepten van het graf. En het dodenrijk moet terug geven, wat het onbevoegd in zijn macht heeft, want ontslapen heiligen staan op uit hun graven, en uit het graf van allerlei jammer en ellende, waarin gij nu al zo lang ligt te jammeren. Zou Hij niet sterk genoeg zijn om u daaruit op te wekken? O, die liefde, die brandende liefde van de Heere Jezus Christus, zij is zo geweldig, zo sterk, zo kostelijk, zo zoet, zo gaarne vergevend, zo mild, zo goed. Het is louter liefde en genade; het is alles begeerlijk, wat aan Hem is, en ons ellendig vlees en bloed heeft Hij willen aannemen. Aan ons is Hij gelijk willen worden in onze uiterste zwakheid en ellende, al onze zwakheid en ellende heeft Hij op zich geladen! Welnu, o ziel! wat dunkt u van zulk een verlosser? Tot Hem, tot Hem alleen gevlucht met al uw zonden, al uw noden. En gij zult het ervaren, Hij is de armen en ellendigen genadig en goed! Want een Heiland van zondaren, dat is Hij! Daar hangt Hij, de Vorst des levens, die allen het leven geeft, aan het kruis als een lijk, bedekt met bloed en wonden. En alles zwijgt, alles is stom. Geen priester, geen farizeeër slaat hier op de borst en bekent wat hij gedaan heeft. En toch hebben hun ogen aanschouwd, dat Hij doden opwekte! Maar zo groot is de haat tegen God en de naaste in het hart van een mens! Nog eerder zal een ruw soldaat, nog eerder een onbeschaafde krijgsknecht de waarheid van het heil huldigen, dan een christelijke professor van de theologie.* Verhard, hard als steen wordt de mens van stap tot stap in zijn vermeende kennis van goed en kwaad, in zijn filosofie en waanwijsheid! Die romeinse man beefde en roept uit, niet, dat is een zoon der goden - want och! hoe vele en welke afschuwelijke afgoden hadden de romeinen niet - neen! dat wist hij wel, dat die aan het kruis gestorvene niets met zijn romeinse afgoden gemeen had; maar hij roept: waarlijk deze man was Gods Zoon, waarlijk! deze mens was rechtvaardig! Welaan! hongert en dorst gij naar de genade, die deze hoofdman te beurt viel, wilt ook gij gaarne met hem uitroepen: waarlijk deze is Gods

Zoon, zo moet gij tot de belijdenis komen: ik ben niet waardig Gods zoon, Gods dochter, Gods kind genaamd te worden, maar Hij daar aan het kruis, Hij alleen is Gods Zoon, deze alleen is rechtvaardig. Zolang wij menen, ook nog maar één stipje gerechtigheid in ons zelf te bezitten; zolang wij menen, dat er na Adams val ook nog maar één vonkje licht in ons is overgebleven, boven hetgeen overgebleven is om ons alle onschuld te benemen, zolang wij dus, en al is het maar met een vezeltje, aan de oude stam van Adam hangen, zo menen wij ook Gods gebod te kunnen houden, al is het dan ook maar gebrekkig; maar wij vergeten daarbij, dat, wat wij Gods wet noemen, Gods wet niet is, maar een voor onze onbarmhartigheid en roomse kloosterheiligheid vervormd schaduwbeeld daarvan. Weet gij, hoe het bij zulke eigengemaakte nauwgezetheid toegaat? Daarbij viert men de Goede Vrijdag zeer streng, en zet die boven alle andere dagen van het jaar; maar de viering van de dag van de Heere, door de Heere Zelf in het vierde gebod ingesteld, wordt verzuimd, en die dag zelf ontheilgd. Alles wat onder de wet is, is zo gezind, en daarom verlangde ook de gehele hogepriesterlijke synagoge, dat Jezus van het kruis zou genomen worden, weggenomen moest Hij worden, weggenomen van het aardrijk, hoe eerder, hoe beter! Had de Heere hen dan ooit enig leed aangedaan? Ach neen! Maar zij vierden juist een bijzonder, een plechtig feest. En daarop mochten de gekruisigden niet aan het hout blijven hangen. Daarom baden zij Pilatus, dat de beenderen van de gekruisigden verbroken zouden worden. Maar, lezer, ziet ge! De beenderen van de Heere Jezus te breken, dat is een werk, dat men nooit gedaan krijgt. Hart en long worden Hem wel doorboord, maar geheel en onverbroken blijft Hij. Want zo had de Heere Heere eens bevolen van zijn Paaslam: gij zult geen been daarvan breken. Ex.12:46. En gelijk toen gesproken werd tot het volk Israël: wel zult gij allen van mijn paaslam eten, gij mannen, vrouwen, kinderen, zo zegt de Heere nog: gij allen, mannen, vrouwen, kinderen, eet vrij van mijn waarachtig paaslam, maar geen been zal Hem gebroken worden, maar een gehele Christus zal Hij blijven, geen halve Christus zult gij hebben, maar een Christus, die om en om is, wat Hij is, namelijk een algenoegzame Borg en Verlosser! Niemand had de krijgsknecht bevolen de zijde van de Heere te doorsteken; hij deed het vrijwillig. En toch niet vrijwillig, voor zover het God in de hemel was, die zijn speer bestuurd. Openbaar zou het worden, dat wij mensenkinderen, nadat de Heere voor ons gestorven is aan het kruishout, waaraan wij Hem hebben gehangen, nog bovendien met zware hamers aanrukken om zijn beenderen te verbrijzelen. Maar de Heere zal er zijn volk wel voor bewaren, dit gruwelstuk en zoveel andere dwaze gruwelstukken ten uitvoer te brengen. Ach! Hoe zijn wij allen gezind! Waar Hij, gestorven om onzentwil, aan het kruis hangt, nemen wij nog een speer en doorboren Hem daarmee het hart. Welgelukzalig hij, die met mij instemt in de belijdenis van zijn zonde en schuld! Dan geldt hem, dan geldt ons dat schone woord: en zij zullen zien, in Wie zij gestoken hebben! Want dan wordt dat een zaligmakend zien, verbonden met waarachtig berouw, en waarachtig geloof; en waar dat aanwezig is, daar spreekt men met vreugde: wie is het, die de wereld overwint, dan die gelooft, dat Jezus is de Zoon van God? Deze is het, die gekomen is door water en bloed, namelijk Jezus, de Christus: niet door het water alleen, maar door het water en het bloed. En de Geest is het, die getuigt, dat de Geest de waarheid is (1 Joh.5:5,6). En in dit bloed is een volkomen betaling, het eeuwige rantsoen voor alle zonden. En het water is het water van de Heilige Geest, het water van de ontzondiging en waarachtige heiliging. Dat vloeit eeuwiglijk voort uit Zijn liefdeshart. En zo is dan het kruis de troon van God, waaruit voortkomt die wonderbare rivier van levend water, die al dieper en dieper wordt, hoe verder gij er in voortgaat, totdat gij niet meer met uw voeten staat, maar drijft, op genade drijft; en zo gedreven en gedrongen wordt tot de bomen des levens, wier bladeren alle wonden genezen. Ezechiël 47:1-12. Openbaring 22:1,2. Daar hangt also het dode lichaam van de Heere met de doornenkroon op het hoofd, waardoor bloed over Zijn slapen vloeit. Het vloeit ook van de doorboorde handen en voeten; en het bloed en water, dat uit Zijn zijde vloeit langs de speer van de krijgsknecht, vloeit op deze van God afgevalen aarde. Leert deze krijgsknecht boetvaardig

op de borst te slaan, zo heeft hij vergeving van de zonde in het door hem gestorte bloed. En komt gij tot u zelf, o zondaar! En leert gij boetvaardig op de borst slaan, en zeggen: o Heere! Hoe dikwijls! Hoe dikwijls heb ik U niet het hart doorboord door mijn zonden; dan zal Hij u aanzien met Zijn heilige ogen, zodat gij ziek wordt van liefde. En nergens heil vindt dan onder de schaduw van Zijn vleugelen. Daar hangt het lichaam van de Heere Jezus aan het hout, met de gapende wonde in de zijde, waarin de door de storm van de twijfel en van het ongeloof voortgedreven en voortgejaagde Thomassen hun handen zullen mogen leggen. Bij de goddelozen had men zijn graf besteld, zij naderen reeds om Hem, de Heilige, op Golgotha bij de misdadigers onder de grond te stoppen. Maar God leeft, God zorgt voor de Zijnen, en die Mij eren, zal Ik eren, is Zijn woord in 1 Sam.2:30. Daar treedt een eerlijk raadsheer, Jozef van Arimathea, een rijke man, te voorschijn. God had hem rijkdom gegeven, maar ofschoon hij zoveel goederen bezat, wilde hij toch nog meer bezitten; hij moest bovendien toch nog wat hebben, en dat was hem meer waard dan al zijn geld en goed, dan al de eer en het aanzien hetwelk hij genoot; en dat ene, dat hij begeerde, was het dode lichaam van de Heere Jezus. Hier vroeg hij niet naar geld noch eer, al had hij er ook vroeger naar gevraagd; want wij lezen, dat hij zich verborgen hield om de vreze van de joden; maar nu alles weg is, nu alles in de dood is gegaan, nu treedt hij, de rijke, aanzienlijke man te voorschijn om de dode Heere Jezus te eren. Ja! Ja! Al woedt de duivel nog zo hevig, nochtans God waakt over zijn kinderen. En zorgt dat geen been van hen verbroken wordt. Ps.34:21. En zijn zij in God waarlijk rijk geweest, zo zullen zij ook in de dood met de rijken zijn, opdat Jesaja 53 vervuld worde aan het hoofd en aan de leden. Zie, zulk een rijk, aanzienlijk man wachtte op het koninkrijk Gods, op het koninkrijk Christi, maar in het verborgene. Een eerlijk raadsheer was hij, want eerlijk maakt de Heere de Zijnen, zelfs voor dat zij voor Hem durven uitkomen; huichelaars zijn zij niet, want zij hebben zelfs van hun jeugd af recht en gerechtigheid lief. Het schijnt ons een waagstuk om voor de Heere uit te komen, een helden-stuk; maar één woordje voor Zijn waarheid te spreken, als het er om gaat; en men lieden tegenover zich heeft, die de waarachtige Heere Jezus niet kennen. Jozef van Arimathea verstoutte zich, en vroeg om het lichaam van die gekruisigde, want meer was dat dierbare lichaam niet in de ogen van hen, die het in handen hadden. Een waagstuk, een heldenstuk was het; maar het was de Heere, die er de moed toe gaf. En Pilatus, die van de Heere niets wilde weten, - ach! wie heeft de ware waarheid lief? - waarheid en recht gelden bij Pilatus niet, maar Jozef van Arimathea, die rijke, hoog-geplaatste, aanzienlijke man kon hij toch zo niet afschepen. En met de grootste beleefdheid en welwillendheid schenkt hij aan Jozef het lichaam van de Heere, dat hij zonder zijn tussenkomst, rustig aan de willekeur van de woeste soldaten zou hebben prijsgegeven. Pilatus weet niet wat hij weg geeft, Jozef van Arimathea niet, wat hij ten geschenke ontvangt. De Heere echter werd gelegd in fijn lijnwaad; daardoor heeft de Heere voor ons ook een fijn blinkend gewaad bereid, waarin wij goed geborgen zijn, als de dood komt. En nu werd de Heere in een tuin, in een hof gedragen. In de hof Eden is Adam gevallen. In die hof heeft hij van de verboden boom gegeten. En zo zich zelf en al zijn nakomelingen van de schatten van het eerste Paradijs beroofd! In een hof lijdt Christus, worstelt Hij in den gebede tot den bloede toe! Nu wil Hij ook in een hof begraven worden, en in een hof opstaan en aldaar aan een Maria Magdalena verschijnen, van wie Hij zeven duivelen uitgeworpen had. In een hof gelukte het de duivel Eva van de levende God af te trekken, in een hof moest Maria haar God en haar Heere weervinden - en de duivel is overwonnen voor eeuwig! In een hof wil Hij opstaan, maar ook in alle eeuwigheid in een hof leven; want zo spreekt Hij tot de moordenaar: heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn. In een nieuw graf werd de Heere gelegd. Uw graf, mijn graf, waar zal het zijn! Maar Christus' graf moet een nieuw graf zijn. In een rotssteen is het gehouwen, opdat de onmogelijkheid bestaan zou, dat het lichaam door de muren kon verdwijnen. Een zware steen werd er voorgelegd, en des te beter, want hoe vaster gesloten, hoe vreselijker wordt het graf van de Heere, een ware kruidkamer voor de hel. Sleep vrij balken en grafstenen aan, gij wereld en

hel! Om Christus te begraven en Zijn graf toe te metselen. Als dit kruid vuur vat, vliegen al uw paleizen en vestingen in de lucht. Dat is van oudsher de vrucht van de opstanding Christi. Maar eerst nadert Nikodemus ook nog. O, laat ons toch niet zo hoogmoedig zijn en van onze ingebeelde hoogte op de vreesachtigen neerzien, die gaarne vooruit zouden willen en niet kunnen. Wat God in hen aangevangen heeft, zal Hij ook in hen voleindigen. Zie, nu het er op aan komt, nu de waarheid schijnbaar niet zegeviert, maar alles in de dood schijnt gegaan te zijn, blijven de helden allen thuis, niemand komt om de Heere te helpen begraven; maar nu treedt die anders zo vreesachtige Nikodemus te voorschijn en brengt honderd pond aloë en myrrhe aan, elk pond van ongeveer negentig gulden waarde, dus volle negenduizend gulden. Zoveel had de Heere in Zijn leven nooit bezeten, maar God eert, die Hem eren, en aan hen, die voor Gods waarheid opkomen en daarvoor sterven, zal het openbaar worden, dat zij een koninklijk volk zijn. En een Koning hebben, wiens beide het zilver en het goud is. En nu, daar ligt de Heere Jezus in het graf. O, die arme moeder, die arme vrouwen, die Hem uit Galilea waren gevolgd, zij keren naar huis terug; wat is er nu waar van de gehele geschiedenis? Ook Jozef gaat bedrukt en bedroefd naar huis. Ach! hoe treurig zal het in hun woningen geweest zijn, och! hoe treurig ziet het er niet vaak in onze woningen uit! Hier is de vader, ginds de moeder begraven. En ledig staan hun zetels, de kinderen zijn weggenomen, de zoon is begraven. Alles is dood en begraven. Gods beloften heeft men ook mee moeten begraven, want wat de Heere beloofd had, al mijn tranen, al mijn gebeden, zij waren te vergeefs; zij zijn weer in het graf gezonken. En de vrienden, mijn vrienden, zij zijn teruggekeerd, een ieder tot het zijne! Wat was nu waar van de hele zaak? En nochtans een flauwe schemering blijft in het hart voortglimmen. Nochtans is er iets, dat voortleeft op de diepste bodem van de ziel. Is het hoop? Ik weet het niet; ik kan het niet onderscheiden! Is het verwachting? Ik weet het niet. Is het geloof, geloof aan de opstanding, aan het eeuwige leven? Ik weet het evenmin. Welgelukzalig gij, die zo heen en weer tobt, welgelukzalig gij, die voortdurend alles uit de handen wordt geslagen. Kent gij dan het profetisch woord niet, dat zegt: dat de Christus al deze dingen lijden en alzo in zijn heerlijkheid moet ingaan? Kent gij dat woord dus niet, dat allen, die in Christus godzaliglijk willen leven, vervolging moeten lijden? Weet gij dan niet, dat alle ceremoniën van de wet, alle gereedschappen in de tabernakel er op heen wijzen, dat de weg door lijden tot heerlijkheid gaat. Ach, wij arme mensen, wat weten, wat onthouden wij! Komt op de Paasmorgen aan de dis van de Heere, geliefden; daar zult gij Zijn vriendelijk "goede morgen!" vernemen.

* Noot

Deze in 1859 door onze schrijver uitgesproken woorden zijn o.a. ook bewaarheid in de onlangs te Güttingen overleden woordvoerder van de moderne theologie in Duitsland, de bekende en door velen hooggeroemde professor Ritschl. Deze man hield zichzelf voor een groot licht, en meende ook een geheel nieuw licht over sommige gedeelten van de glorierijke geschiedenis van Nederlands kerk en natie verspreid te hebben: zijn beweringen waren echter voor een groot gedeelte niets dan herhalingen van remonstrantse, in revolutionaire tijden opgekomen beschouwingen, die door de geschiedkundige onderzoekingen van later tijd omver zijn geworpen. Van onze schrijver zei hij niets meer of minder dan: het is de moeite niet waard deze man in zijn verwarde gedachtengang te volgen! Het is te hopen, dat prof. Ritschl in zijn uiterste nog zijn eigen wijsheid als dwaasheid heeft leren verwerpen, en heeft leren hopen op de genade van die zelfde God, op wie onze vaders als arme zondaren hebben gehoopt en met wie zij niet beschaamd zijn uitgekomen. Hij wiens genade en ontferming, wiens Woord door de ontslapen schrijver van onze "Schriftverklaringen" zo heerlijk wederom op de kandelaar is gezet, toen bijna niemand er meer naar vroeg. Heeft prof. Ritschl zijn dwalingen niet afgelegd, dan zal de eenvoudige romeinse hoofdman al zijn vermeende wijsheid beschamen, en tegen hem getuigen in de dag der dagen; en zal hij ondervinden, wat het zegt: licht duisternis en duisternis licht te hebben genoemd.

BIJSCRIFTEN OP MATTHEUS 28

Na zulk een lange, bange nacht,
Na zoveel hoon en harde slagen,
Nadat Hij 't zware Kruis wou dragen
En daaraan hangen, diep veracht,
Doorboord aan handen en aan voeten
Om voor mijn goddeloos doen te boeten,
Verlaten! ach! van mens en God,
Gelaafd met edik, elk ten spot,
Doorstoken, en in 't graf geborgen;
Daarvoor een wacht en zware steen: -
Eén waakt er om voor 't lijk te zorgen,
Mijn Heer breekt dra door alles heen!
Mijn Heil bleef in Zijn dood vertrouwen.,
Zijn vlees ziet de verderving niet,
Hij gaat, dat moet de hel aanschouwen,
Het graf uit, eer de zon het ziet. -
Val om gij wacht! De steen er af!
Gij houdt mijn Leven niet in 't graf!
O Nacht! o Dood! o hels gezag!
'k Ben zeker van mijn eeuw'ge dag!
Vraag niet meer hoe laat het is
Nu de Heer verrezen is.
O! uw nacht is doorgestreden;
O! gij hebt nu uitgeleden,
Gij zijt met Hem opgestaan,
't Woord toont uw victorie aan!
Dit maak ik, lijdens! u bekend,
Dat licht maakt aan uw nacht een end!
Wat kom ik om het graf te zien?
'k Zie haast wat ik hier niet kan zien:
Er is geen dood, geen zondekwaad,
Als maar 't geloofsoog opengaat.
Werp elk beletsel op mijn graf;
Eén werpt er alles toch weer af.
De steen er af!
Mijn Jezus is niet meer in 't graf.
Ik zet me op u, gij stenen wet,
Daar niets het leven meer belet.
Zet u hier met mij neer, - t is eeuwige rust;
Uw vlaswiek, schoon zij rookt, wie is 't die ze nu blust?
Die mag voor 's Engels blik verstuiven,
Die 't waagt de steen weer op te schuiven.
De bliksem toont zijn liefdegloed;
't Sneeuw wit, wat Hij aan d'aarde doet.
's Bliksems kracht en klaarheid
Toont Gods macht en waarheid. -
't Sneeuw wit kleed:

Dat Hij al mijn smet vergeet;
En: wat kleed ik aan zal trekken,
Als mij Jezus op komt wekken. -
's Hemels bliksem treft de wacht,
En troost de witte dracht.
Doden zijn ze, die vertrouwden,
Dat ze in 't graf mij konden houden!
Zal wereldse soldaten
Hun macht of kracht wat baten,
Als een der hemelingen
Hun wacht komt binnendringen?
Die elk de spits eens boden,
Hoe liggen zij als doden!
De vrouw, die met de duivel sprak
In 't Paradijs,
En zo onwijs
Haar eigen goddelijk beeld verbrak,
Zij is door Jezus vrijgekocht,
En wordt van Engelen aangezocht
Om nu met haar te spreken
Van 't Beeld, dat alle helse macht,
Verdubb'le z'ook haar list en kracht,
Niets meer vermag te breken. -
Waartoe met vrees en zelf belaân?
Heeft Hij het niet gezegd, dat Hij weer op moet staan?
Nu, houd dat niet voor u alleen,
Maar stil der broederen geweën!
Lag Hij ter neer
Zo dood
In 's aardrijks schoot; -
't Was toch de Heer!
Hij was in 't graf verborgen
En maakte uit die nacht
Voor mij de blijdeste morgen.
O leraar, leer aan 't woord geloven:
"t Komt door een vrouw* - maar 't komt van boven." -
En toch is 't Abraham niet recht,
Wat Sara hem van Hagar zegt*.
Hoe! bang en blij te zijn, gaat dat te zaam?
Tot het "heel blij" te zijn, ben ik, ach, niet bekwaam.
Verblijd u toch!
Hier is geen zelfbedrog!
'k Heb 't u vooraf gezegd, en als u nu wat treft
Zo weet gij, wat de ziel verheft.
En zie! eer gij 't vermoedt,
Wordt gij van Jezus zelf gegroet!
Dan eens houd ik Zijn voeten vast,
Dan laat ik ze weer schandelijk los,
Door streken van de helse vos!

Goed, dat Hij zich met mij belast,
Mij vasthoudt, waar ik sta of ga,
Met Zijn onzichtbare gena.
Wat brengt deez' Paasweek nieuwe dingen,
Waarvan wij eeuwig, eeuwig zingen!
't Is nu geen week van werken meer,
Maar alles rustdag voor de Heer!
17/18 april 1862.
* Gal. 4, vs. 4.
* Gal. 4, vs. 30.

LUKAS 24 vs. 1-11

(De lezers worden verzocht, allereerst dit gedeelte van het Paas-hoofdstuk bij Lukas aandachtig te lezen.) Wat gij daar leest, lieve vrienden! is louter evangelie, louter blijde boodschap voor uw arme, aangevochten ziel, maar, al staat dat alles daar zo heerlijk geschreven, toch kunnen wij, kinderen van Adam, ons zelf niet helpen, niet troosten met het evangelie van de opstanding van onze Heiland uit de doden. Als wij deze geschiedenis nauwlettend lezen, moet ons de wijze verbazen, waarop alles hier is opgetekend. Meent echter niet, dat wij zullen beproeven u te bewijzen, hoezeer dit verhaal met datgene, wat wij bij de andere evangelisten vinden, overeenstemt, want het is louter waanwijsheid en goddeloosheid, Gods Woord in enig stuk in twijfel te trekken. En er bestaat volstrekt geen tegenstrijdigheid in de verschillende verhalen van de opstanding, zo men die slechts met een eenvoudig, d.i. met een door Gods Geest verlicht oog leest. Deze tegenstrijdigheden bestaan alleen voor de kranke hersenen van sommige wijzen van deze eeuw. En wat voor troost kan ons dat woordenziften en schiften geven, als wij vol angst daarover zijn; niet of Gods Woord wel zal kunnen bestaan voor het oordeel van dwaze mensenkinderen, die alleen wijs zijn in eigen ogen, maar of wij wel bestaan zullen in de dag der dagen; als Hij, die opgestaan is uit de doden, komen zal op de wolken van de hemel. Is er nu hier of daar een eerlijke twijfelaar, die niet alles naar de letter van dit verhaal begrijpt, en voor wie dit een steen des aanstoots is, zo wil ik gaarne deze zwaarigheden voor hem trachten op te lossen; maar de zielen, die naar troost en licht dorsten, willen wij daarmee niet vermoeien, maar liever met hen eten en drinken van het heerlijke evangelie, dat wij hier vinden. Lieve lezer! er is één zaak, die gij en ik, die een ieder weten moet, en dat is het antwoord op de vraag: ben ik op weg naar de hemel, op de enge weg naar Jeruzalem, dat boven is; - of staan mijn voeten nog op de weg van het verderf, waarvan het einde is de eeuwige dood, eeuwig huilen, eeuwige knersing der tanden? Die nog op de weg van het verderf wandelen, bekommeren zich daar niet over, of zij leven of wel dood zijn in zonden en misdaden; en zij kunnen er zich ook niet over bekommeren, want zij zijn geestelijk dood. En een dode ziet niets, hoort niets, kan niets. Die echter op de eeuwige weg, op de weg naar de hemel zijn geplaatst, hebben vele angsten. Vele bekommernissen in het hart daarover, of zij werkelijk aan het eind van hun reis het eeuwige leven zullen beërven. Daar zijn ze bekommerd over, dat is de grote vraag, die hen vervult met schrik en vreze; niet, of dit of dat in Gods Woord wel juist is, maar of Jezus leeft; en of die levende Jezus hun Jezus is voor tijd en eeuwigheid! Als de Heere Jezus zich aan een ziel meedeelt, die nog hier in Mesech woont, openbaart Hij Zich aan deze; en om Hem te hebben, Hem te zien, Hem te genieten, daar gaat het een iegelijk om, die ooit iets van die liefelijke nabijheid heeft gesmaakt. Schijnt de Heere nu dood te zijn, is Hij weer ver van de ziel geweken, dan moet zij dit éne weten: of Hij leeft, nochtans leeft! En of zij wel waarachtig met Hem van de dood is overgegaan in het eeuwige leven! Wie dood is, gelooft de opstanding van de Heere zonder de minste zwaarigheid, ja, die bekommert zich weinig, of er in het geheel wel een opstanding uit de doden is; zo in het algemeen, ja! Zoals aan een verstandsbegrip of leerstuk, geloven duizenden er aan in het uitwendige Christendom, hoewel ze er niets van geloven. Wie echter door God zelf levend is gemaakt, gelooft en belijdt met mond en hart het stuk van de opstanding. En terwijl zulk een ziel gelooft, kan zij het tot haar bittere smart toch niet geloven: de zaak is haar te groot, te hoog, te heerlijk! Daar ik nu in de opstanding van Christus, als het onderpand van mijn zalige opstanding geloof, wens ik van harte het te blijven geloven; er mij op te verlaten als op mijn enig anker in leven en sterven. En kan het toch niet! O hoe gaarne zou ik toch willen weten, of er waarlijk op weg naar Jeruzalem meer van zulke patiënten zijn, die even zwak en ellendig zijn als ik, die evenals ik geloven, begeren te geloven, en die het toch telkens weer niet kunnen! Of er onder het volk van de Heere nu meer zulke patiënten zijn, dat moet ik uit het Woord van de Heere, uit Zijn Evangelie, en niet van horen zeggen, weten. Uit

Zijn Heilig Evangelie moet ik het weten, of, en waar broeders en zusters des Heeren zijn evenals ik, die de Heere niets dan verkeerdheid en zonde kunnen tonen, die van Hem, de beste, geduldigste Leermeester, het beste onderwijs hebben genoten. En toch niets weten. Die niet kunnen geloven, en toch geloven en lief hebben, die hongeren en dorsten naar alle goede werken en toch evenals ik vol verkeerdheid zitten! Aanvechting leert op het Woord acht geven. Dat verstaat gij nog niet, lieve kinderen! En gij, jonge lieden! Verstaat het ook nog niet: "want, die niet in vele verzoeking en aanvechtingen gevallen zijn" verstaan daar niets van, hetzij ze jong of oud zijn. Die nu voor zich zelf nog geen aanvechtingen kennen, moeten eerst maar eens goed leren, dat het voor de zonden en overtredingen van ellendige adamskinderen was, dat de Heere Jezus stierf, drie dagen in het graf lag en uit de doden opstond. Bij dit evangelie moeten ze blijven, en volharden, en er zich door geen nieuwerwetse schijnwijsheid van laten afbrengen; en dan worden zij ook zalig, maar zo, dat zij vroeger of later in hun leven er iets van gewaar zullen worden. Wat ook gij, lieve kinderen! wel eens gelezen hebt, van die twee discipelen, die zo bezwaard op de weg naar Emmaüs wandelden: namelijk dat, toen de Heere Jezus Zich bij hen gevoegd en hun de schriften geopend had, zij spraken: Was ons hart niet brandende in ons, toen Hij met ons sprak op de weg? Luk.24:32. Ja! Dat zult ge vroeger of later op uw levensweg ondervinden, dat, terwijl gij zo stil daarheen gaat, Hij, die liefelijke Heiland, die schoonste onder de mensenkinderen, u plotseling nabij komt; maar dan weet ge niet, wie het is, die met u spreekt; dat leert ge eerst later bij het breken van het brood, bij Zijn goddelijk onderwijs, dat Zijn verbroken lichaam alleen de spijs van uw ziel is, en Zijn vergoten bloed de enig ware spijs en drank voor haar. Kent ge hier nog niets van, o houdt dan aan bij de Heere! Verstaat gij dat nog niet recht, maar zoudt gij het toch gaarne verstaan, o smee de Heere het u te leren. Deze verheerlijkte Heiland, die nu aan de rechterhand van de Vader in de hemelen zit, en eens in ons ellendig vlees en bloed op aarde rond wandelde, leeft nog, en persoonlijk openbaart Hij zich aan de zielen van arme zondaars door Zijn Woord en door Zijn Heilige Geest. Zie! Dat moet waar worden bij ulieden, dat moet ge leren kennen, zal het wel met u zijn. Als ge dit gesmaakt hebt, dan gaat de weg echter verder, weer de diepte in. En wel in deze diepte, dat ge van alles, wat de Heere u gaf te smaken en te genieten, niets meer over hebt, ja alles, wat Hij u geleerd had, weer vergeten zijt. En dan zet Zijn trouwe hand u uit uw armoede in Zijn lieflijk Evangelie over, want daartoe, om degenen, die in hun geestelijke druk omkomen, weer op de been te helpen, is het Woord van God ons gegeven. Alleen God verstaat het met de moeden een woord ter rechter tijd te spreken. Kom, laat nu het hoofd eens niet zo moedeloos hangen, maar werp met mij een blik in het Evangelie. Dan zult gij eens zien, wie de Heere lief heeft, en wie Hij haat, hoe het met hen gesteld is, die de opstanding uit de doden geloven, en die waarlijk op de weg naar de hemel zijn, want dat zult gij omtrent vrouwen, die zich naar het graf van de Heere opmaakten, toch wel niet in twijfel trekken. En op de eerste dag der week, of, zoals Luther zegt, op de eerste dag van de sabbat, zeer vroeg in de morgenstond, gingen zij naar het graf; dat waren diezelfde vrouwen, waarvan wij in het 23^e hoofdstuk, in de verzen 55 en 56 dit lezen: en ook de vrouwen, die met Hem gekomen waren uit Galilea, volgden na, en aanschouwden het graf, en hoe Zijn lichaam gelegd werd, en wedergekeerd zijnde, bereidden zij specerijen en zalven. En op de sabbat rustten zij naar het gebod. Rustten zij op de zogenaamde "Goede Vrijdag"? Neen op de sabbat, staat er, rustten zij naar het gebod. Alzo, op de dag, die wij "Goede Vrijdag" noemen, bereidden die vrouwen 's avonds laat haar specerijen, en wilden daarmee 's Heeren lichaam balsemen en voor verrotting bewaren. Wel, wel! zal menig kind zeggen, hoe dwaas was dat van die vrouwen! Wij zijn toch veel wijzer! Wij hebben immers op de catechisatie de 16e Psalm geleerd, en weten, dat dit op Christus ziet: Gij zult mijn ziel niet in de hel vergeten, Uw Heil'ge zal van geen verderving weten! Ja, lieve kinderen! Dat hadden die vrouwen ook wel geleerd, die kenden de 16e Psalm ook wel, ja, zij hadden beter onderwijs gehad dan de beste leraar op aarde u geven kon: zij hadden het van de Heere Jezus zelf gehoord, en toch! - Maar ik zal u, lieve lezer, eens een vraag

voorleggen: is die Jezus, in wiens opstanding gij zo goed kunt geloven, veel beter en vaster dan die arme vrouwen, wel de Christus Gods? Is het wel de rechte Jezus? O, al heeft die er ons honderdmaal van overtuigd, dat Hij de rechte, dat Hij onze Jezus is, toch weten wij nog niets als Hij ons geloof in de smeltkroes werpt, als wij in nood en dood op Hem alleen moeten hopen. Als Hij zelf dan niet tot ons komt, staan we radeloos en verlegen. En kunnen niet geloven, hoe gaarne wij ook willen geloven. Gewis, wij moesten de vijanden van de Heere, ook die grote aartsvijand uit de hel, de vreugde niet gunnen, onze zorg en twijfelmoedigheid te aanschouwen, maar ach! Zo ellendig zijn die arme patiënten van de Heere Jezus, en niet anders, zo zwak van krachten en van geheugen! En toch, wie zal het van deze vrouwen durven ontkennen, dat ze zusters des Heeren waren? Hij was het immers, die de liefde Gods in haar harten had uitgestort door de Heilige Geest; zonder Hem konden zij het niet uithouden! En zo zegt de arme ziel, die even weinig weet en begrijpt als deze vrouwen: of Hij leeft, of Hij voor mij leeft, of dood is, dat weet ik niet, één ding weet ik, o Heere Jezus, U, U moet ik hebben, of ik sterf. Hier kunnen wij zien, lieve lezer, hoe God wilde dat allereerst vrouwen tot het graf zouden gaan; en dit deed de Heere om aan aangevochtenen te bewijzen, dat Hij weer opricht wat de duivel bedorven heeft. Het was immers de vrouw, die het eerst door de duivel ten val werd gebracht; het waren vrouwen, die het eerst de kracht van de opstanding Jesu Christi zouden ervaren; en dat liet de Heere zo gebeuren, opdat allen moed zouden vatten, die, evenals die arme vrouwen, niets dan ellende en zwakheid in zich bevinden.

Daar naderen nu deze geliefde zusters van de Heere, en wat zochten zij? Kwamen zij zien, of de zestiende Psalm in vervulling was gegaan? Of het woord uit Zijn mond waar was geworden? Hadden zij dat dan alles vergeten, en wilden zij waarlijk, door de Heere te zalven, tonen, dat zij het er voor hielden, dat Hij in het graf was, en ook in het graf bleef? Hadden zij dan werkelijk alles vergeten? Ja, lieve lezers, wat gelooft gij eigenlijk van de vergeving der zonden? Als ik u eens op de man afvroeg: hoe zijt gij rechtvaardig voor God? Wat is uw enige troost in leven en in sterven? Misschien zijn er onder u, die zeggen zullen: daar kan ik goed antwoord op geven, daar heb ik reeds vaak antwoord op gegeven, voor twintig of dertig jaren heb ik dat reeds met mijn bloed ondertekend; ik twijfel niet, maar zwaai dapper met de hoed, en spreek het vrijmoediglijk uit, trots alle duivelen, die zich aan mijn benen hangen om mijn vrijmoedig in en uitgaan met mijn God te verhinderen, nochtans kom ik in de eeuwige heerlijkheid! Maar nu dagen nieuwe nood en oude zonden voor mij op, oude dood en ellende in een nieuwe gestalte, en alles is weer verdwenen. Maar dan blijft toch dit éne over in de ziel: ik moet Jezus hebben, al ligt Hij voor mij in het graf. Toch moet ik Hem hebben, naar het graf moet ik heen, al was daar ook niets te vinden dan het dode lichaam van de Heere. In mijn angst sla ik het Woord op, maar ook dat zwijgt en schijnt in het graf te zijn gegaan, de catechismus ook, en ik, die anderen zo vaak troosten kon, kan zelf nergens bij! O, ik kan dat Woord, dat dierbare Woord van God, waarin ik toch al mijn heil zie, niet meer geloven, het is mij alles zo duister, zó schrikkelijk, zo bang! Nochtans blijf ik aan het zoeken, aan het bladeren in mijn dierbare Bijbel; hierin heb ik eens troost gevonden. Hierin vind ik misschien weer troost, want ik moet Hem, ik moet Jezus weer hebben, of ik sterf! Zo was het ook in het hart van die bekommerde vrouwen gesteld, naar Hem, naar Hem moeten ze heen, al was het dan maar naar Zijn graf; het stuk van de opstanding uit de doden vatten zij niet recht, ja, opstaan, zeker zal Hij opstaan, ten uitersten dage misschien! Intussen, hoewel geheel beroofd van alle troost, en ofschoon zij niets meer van Hem gewaar worden, ook niets meer aan het Woord hebben, hadden deze vrouwen echter die liefde tot de Heere in het hart, dat zij Hem wilden balsemen, Hem voor verderf en verrotting wilden bewaren; geheel heimelijk dachten zij misschien: en wie weet, of er nog geen hulp opdaagt. Ach, men zou wel gaan vragen: hoe kan de mens zó dwaas zijn! Ja, zo dwaas is de mens, dat kunnen wij in het dagelijks leven ook gewaar worden, en de wijste wijsgeer van de wereld vermag niet deze vrouwen te verdoemen; en schouderophalend te zeggen: Och, dat waren ook maar domme

vrouwen, want in 't geestelijke leven, in het leven der genade, hangt alles, dag aan dag, alleen af van vrije genade; dat leven berust niet op mijn verstand en op mijn kracht, maar het is alleen de Heilige Geest, die dat verwekt heeft, en ook dag aan dag levendig moet houden. Daarom bidt ook David volgens Ps. 51:13: Verwerp mij niet van Uw aangezicht, en neem Uw Heilige Geest niet van mij. Daar komen nu die arme vrouwen met hun specerijen en zalven! Welk een zware arbeid voor haar, die vaten en kruiken vol zalf naar het graf over te brengen! Wat zal dat een geld gekost hebben! En wat wilt ge nu met dat alles beginnen, lieve zusters? Daarover zal zich nu wel geen wijsgeer en geen godgeleerde, die niet van God geleerd is of wordt, bekommeren, maar die dissen niets op dan stinkende kost, die ter helle voert; en die vragen er niet naar, wat bekommerde zielen eigenlijk met al dat tobben, met al dat zware werk, dat zij zich opleggen, bedoelen; zij weten zich immers spoedig over alles heen te zetten, en dat moeten dan die vrouwen ook maar doen. Maar, al zag het er schijnbaar bij deze vrouwen zo ruim niet uit, toch woonde liefde en geloof in haar benauwde harten. Daar komen zij aan met haar specerijen, hebben veel geld daarvoor uitgegeven en - waartoe? Zij willen Jezus zalven, en terwijl ze nog meer specerijen en zalven dragen, tot Hem in het graf gaan om Hem voor verderf te bewaren! En Hij was reeds lang opgestaan, de banden des doods hadden Hem, de Vorst des levens, niet kunnen houden! Nog meer specerijen en zalven brengen zij ter plekke en denken zelfs niet aan de mogelijkheid van een opstanding uit de doden. Wat leven heeft, heeft het leven lief, ziet gaarne leven, en niet ineens wordt men van zijn werkheiligheid verlost. Men kan leven uit God hebben, en toch nog menen de Heere met alles tegemoet te moeten komen en te dienen. Ja, als de rechtvaardiging door het geloof om Christus' wil alleen, met het verstand aangenomen wordt, dan valt alles licht, dan gaat alles als vanzelf, en dan kan men over Christus spreken, en er zich weinig over bekommeren, of men tegelijkertijd de zonde indrinkt als water. Als men de waarheid Gods alleen met het verstand aanneemt, dan zingt men dapper:

Er valt niets meer uit te maken,

Hel en toorn zijn geblust!

En bij alle onze zaken

Hebben wij de zoetste rust.

Ja wij plukken maar de vruchten

Van des Heeren bange strijd,

Want Hij heeft in Gods gerichte.

Ons voor eeuwig vrij gepleit.

Is het waar, dat zo luid gezongen wordt, zonder dat het een hartezaak is, zonder dat het door de Heilige Geest in het hart is geschreven, dan schijnt het wel een opgeruimd leven te zijn, een vrolijk Christendom, zoals men zegt, maar de baan is glad, en die het luidst zingt en vooruit gaat, ligt het snelst in het slijk. Waar echter de gerechtigheid van het geloof zonder werken zich openbaart, daar vindt zij een volk, dat tot over de oren in werkheiligheid verdiept is.

Maar al die werken, al die specerijen en zalven dienen immers nergens toe. Dat is al naar men het neemt. Wat geen leven uit God heeft, kan in een ommezien al de werken der wet, de gehele plaag der werkheiligheid overboord werpen, maar wat leven heeft, loopt altoos weer van onder Gods vrije genade weg. Als de storm echter geweldig achter hem is, als alle duivelen hem op de hielen zitten, laat hij zich, anderen tot heil, in de zee werpen, en laat alles aan boord achter, wat hij mee had gebracht. Na drie boze en lange nachten daagt hij toch weer op uit de diepte, uit de helse duisternis, uit de buik van de walvis! Dat moet geleerd, herhaaldelijk geleerd en ervaren worden op de weg van het leven. En al heb ik het u honderdmaal gepredikt, dan zult gij het toch nog duizendmaal van mij vernemen: Mij hebt gij niet gebracht het kleinvee van uw brandofferen. En met uw slachtofferen hebt ge Mij niet geëerd; Ik heb u Mij niet doen dienen met spijsoffer en Ik heb u niet vermoeid met wierook. Mij hebt ge geen kalmus voor geld gekocht, en met het vette van uw slachtoffers hebt ge Mij niet gedrenkt, Jes.43:22-24.

Al is uw vroomheid nog zo oprecht en welgemeend, en geen huichelarij, wil de Heere zeggen, nochtans: Mij hebt ge niets daardoor aangebracht. En heeft Hij niet volkomen het recht zo te spreken? Is dat alles dan meer dan uw en mijn schuldige plicht? Voor Gods rechterstoel, in Zijn gericht kan echter dat alles niet baten. Daar geldt alleen wat de Heere Jezus leed, bloedde, sprak en stierf, en anders niets onder de gehele hemel. En wat gij zelf daar stelt, is daar niet aangebracht. Ja! de Heere zegt nog verder in Jes.43:24: Gij hebt Mij arbeid gemaakt met uw zonden: daar eveneens noemt de Heere al uw zelf uitgedachte goede werken zonde. En heeft de Heere wederom niet volkomen het recht zo te spreken? Is dat geen ontzettende zonde, als gij gehoord en geleerd hebt: .Wat gelooft gij van de vergeving der zonden?" "Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?" dat gij voortdurend het antwoord vergeten zijt? Is dat niet dwaas en verkeerd, in uw eigen erfdeel aanhoudend naar een paar koperen penningen te zoeken om de rekening met uw echte man te vereffenen, die reeds lang alles voor u heeft betaald, en u van alles koninklijk voorziet? Mij hebt gij arbeid gemaakt met uw zonden, gij hebt Mij vermoeid met uw ongerechtigheden! En nu, na deze ernstige bestraffing en vermaning, neemt de Heere u bij de hand, wast u in Zijn bloed en spreekt (vs.25): Ik, Ik ben het, die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwille, en Ik gedenk uw zonden niet; en uitgewist zijn ze voor eeuwig! O, dat moet men zelf ondervonden hebben, men moet het doorleefd hebben, om te geloven, dat wij zo, en niet anders, met het dierbare Evangelie leven. Maar o Heere Jezus! Hoe groot is Uw genade! Gij delgt mijn overtredingen uit om Uws Zelfs wil. En Gij gedenkt mijn zonden niet! En ik? O Heere! Met het allerbeste, dat Gij mij in Uw liefde hebt geschonken, kan ik nog niets, dan U arbeid en smart geven! En als gij daarover nu bekommerd ter neer zit, wat moet gij dan aanvangen! Lieve lezer! Kent ge deze kwaal ook! Hebt ge ook al eens iets gevoeld van deze krankheid? Zo ja! Zoek dan in de Heilige Schrift, en zie op deze vrouwen, zoals Lukas ze ons beschrijft! Die waren van datzelfde volkje als gij en ook ik, zij hadden specerijen en zalf bereid om het dode lichaam van de Heere te zalven: ja! denken ze, zou dat niet welgevallig zijn in het oog van de Heere, waar wij ons zo veel moeite voor hebben gegeven? O! het lacht de mens, de arme zondaar zo toe, iets te bereiden, dat hij mee kan brengen bij de Heere, de liefde en ijver te tonen, die hem bezielt, en om het leven, dat de Heere hem schonk, ook levendig te houden. Nu, dat ge specerijen en zalven bereid hebt, zal de Heere u wel vergeven, maar zo ge daardoor uw geestelijk leven wilt gaande houden, grijpt gij in het werk van de Heilige Geest: en daarom moogt ge ook uw zalfpotten en specerijvaten rustig van de hand doen, want in de hemel kunt gij er niet mee aankomen, en ge kunt ze ook niet daarheen meenemen! Laat ze maar rustig hier beneden staan, als getuigen van uw welgemeende, maar nodeloze ijver. Door de doodsvallei en over de Jordaan komt men alleen met hetgeen Hij deed door Zijn kruis, en - met het kruis dat Hij u oplegde, en dat gij gewoonlijk niet zo gewillig draagt, als de lasten, die gij u zelf meende te moeten opleggen. Daar gaan die vrouwen alzo naar het graf, beladen met specerijen en zalven, om haar Heiland voor verrotting te bewaren, die reeds lang de banden van de dood verbroken had! Ik zei, er was geloof en liefde in hun harten, ja de hoop ontbrak ook niet, maar het lag alles door elkaar! Maar zeg mij eens Moeder: zo gij een klein meisje hebt, dat begint een kous te leren breien, - zijt gij dan niet blij, ook al laat zij steek voor steek vallen, ja, al kwam er niets van die kous terecht, zo gij later niet alles weer in orde bracht, wat die kleine handjes verkeerd hebben gedaan? Gij Vader - zijt gij niet blij als uw zoontje begint te schrijven, ook al kan hij nog geen letter op het papier brengen, zo gij de pen niet vasthoudt en bestuurt? Ja, geloof, hoop, liefde, het lag alles in het hart van die vrouwen, en het lag er toch alles verkeerd. Maar Hij, de Heere, heeft ook geduld met de Zijnen, met Zijn kleine, zwakke kindertjes. Dat is de heerlijke waarheid, die wij uit het zoete evangelie van Gods genade moeten leren, opdat we niet overgeestelijk worden, maar er over leren jubelen, dat er meer zulke zwakke patiënten als wij op de weg naar de hemel zijn, en dat wij zien, hoe het met hen afliep. Door nacht en nevel drongen die vrouwen heen, en vragen niet eens, of zij tot het graf, ja in het geheel wel in de hof zullen worden

toegelaten, waar het graf in lag! Plotseling komt echter bij een van de vrouwen de gedachte op: ja! maar die steen? Er ligt immers een grote steen voor de deur van het graf! Dat was nu het "Ja maar" van de duivel. Ja! Dat had de duivel gaarne gewild, dat de vrouwen hadden gedacht en gezegd: ja! dat is waar ook! daar ligt die grote steen, die kunnen wij toch niet afwentelen van de deur van het graf; kom, laat ons maar weer naar huis gaan! O! hoe zou de vijand haar alsdan bespot hebben, zo zij, nadat zij al die specerijen en zalf bereid hadden, terwille van die grote steen weer waren omgekeerd! Zo werpt dan nu de duivel haar deze zwaarigheid op het hart: die grote steen! Wie zal ons die van de deur afwentelen! Zij wilden de Heere Jezus zoeken en hoopten Hem te vinden, maar ach! Daar ligt zulk een zware steen voor de deur van het graf! En zo doet de zielevijand altijd. Hebt gij allerlei specerijen en zalven bereid, allerlei goede werken van uw keus te zamen gebracht om de Heere te gaan zalven, en in de hoop Hem ook te vinden, dan werpt de vijand u een grote steen op het hart, zodat ge meent om te komen. En nu deze heilige vrouwen, onze geliefde zusters. Geloof en liefde hadden ze toch, te midden van hun hopeloosheid, en daarom konden ze niet terugkeren, want hun dreef de Heilige Geest, die komt van uit de hemel in haar zielen; naar het graf moeten ze heen. En luid klonk het in hun harten:

Ik zink in 't eeuwige verderf,

U moet ik hebben of ik sterf!

Nu zijn de vrouwen tot het graf genaderd, o wee welk een ontzetting! De steen is van de deur van het graf afgewenteld! Maar, lieve zusters! nu kunt gij immers des te gemakkelijker in het graf treden? Neen, neen! dan hadden wij nog liever met onze zwakke handen getracht zelf het graf open te krijgen, maar zo! neen! dat is te geheimzinnig, te vreemd! O! wij arme Adams kinderen! Als de Heere ons in Zijn genade en trouw te schande laat worden met al onze werken en specerijen, dan wordt dit juist voor ons een bron van allerlei zwaarigheden. Uit het hart van de mensen komt onverstand voort. Marc.7:21,22. Ach! nu de steen weg is, menen zij, dat het er nog veel erger uitziet dan ooit te voren. Nochtans treden zij in het graf, maar nu is het nog erger, nu is alles uit en voorbij; nu is het dode lichaam van de Heere ook weg! Ach, dat is zeker gestolen. En nu hebben wij niets meer van Hem over, wij hebben Hem niet meer, Zijn Woord, Zijn troost niet meer, en nu kunnen wij Zijn dood lichaam ook niet eens meer balsemen! Misschien was het ons nog gelukt dat voor verrotting te bewaren, maar och, wie weet in welke afgrond de vijanden Hem geworpen hebben. Nu is alles uit en voorbij, ach, wat moet er nu van de gehele zaak worden! Merkwaardige lieden! Wat staat er in 't Evangelie? Zij vonden het lichaam niet? Zij vonden Jezus' lichaam niet? Neen, maar zij vonden het lichaam van de Heere Jezus niet. Alzo, zij hebben gezegd: het lichaam van de Heere Jezus is niet meer in het graf. Wiens dode lichaam zoekt gij? Het dode lichaam van degene, die mijn zonden heeft gedragen. Nog eens, van wie is het dode lichaam dat gij zoekt, lieve vrouwen? Het lichaam van de Heere. Van de Heere? Maar overdenkt gij wel, wat gij daar uitspreekt? Daarmee zegt gij, dat die Heere de almachtige God is, Die was, Die is, Die komen zal; dat Hij de eeuwige Verbonds-God is, de Getrouwe! Als gij Hem "Jezus" noemt, spreekt gij het uit, dat Hij de Heiland is, die Zijn volk zalig maakt van al hun zonden. Het is nu eenmaal zo, en de weg is niet anders, dan door allerlei moeite en bezwaren heen; allerlei nood verheft zich, allerlei krankheden breken los, dan doet zich dit bezwaar, dan dat, op, zonden verheffen zich, vroeger ongekende zonden, enger en enger wordt de weg! Gij roept de Naam van de Heere aan, de schone, dierbare Naam van de Heere Jezus, maar gij moet droevig klagen, ik vind de Heere niet, ik heb Hem niet! Nu, is dat niet zeer dwaas van ons, om zo de moed te laten zinken? Als wij hierover maar eens één ogenblik nadachten, zouden wij zien, dat wij alle reden hebben om ons diep te schamen. Alleen ons ongeloof maakt ons reeds waardig, om eeuwig van voor Zijn aangezicht verstoten te worden. Zo Hij werkelijk de Heere is, dan is Hij ook de Heere, de Koning van alle Koningen, de Heere van alle Heeren. Hij is op aarde gekomen, toch niet om paarden en runderen maar om mensen levend te maken. Hij is niet op aarde gekomen om te heersen in een uiterlijk, zichtbaar koninkrijk, om over Holland, Engeland,

Pruisen, Frankrijk te heersen, maar om zonde, duivel, wereld en dood in eeuwige banden te sluiten. En als zulk een beminnelijk vorst spreekt Hij: "O gij mijn klein duifje, dat in de spleten van de steenrotsen woont, laat Mij uw stem horen, want uw stem is lieflijk." O, men moest zichzelf verfoeien in stof en as, dat, als wij de Heere Jezus kennen, zoals wij Hem hebben leren kennen, wij nochtans geheel moedeloos ter neer kunnen zitten. En niet in Hem kunnen geloven, niet op Hem ons kunnen verlaten voor tijd en eeuwigheid. Wij willen altijd meer zijn dan een nul, een 6 of een 9 met een grote pluim onder of boven. En toch is het de Heere alleen, die gelden zal, en wij niets. O wij moesten ons ten dode toe schamen over de hardheid en ongelovigheid van onze harten. Zijn dat nu pelgrims op reis naar de hemel? Is dat met genade bestaambaar? Ik moet in het Evangelie zoeken, ik moet in Gods heiligdom treden, om te zien, of ik wel op de rechte weg ben, op de eeuwige weg ben; ik moet het weten, of er in de Bijbel ook broeders en zusters zijn, met wie het even ellendig gesteld is als met mij! Ja! hier bij het graf vind ik mijn geestverwanten, mijn lotgenoten in dezelfde armoede. Zij spreken het uit, dat Hij de Heere Jezus is, en daar niemand dit zeggen kan, dan door de Heilige Geest, zijn ze ook waarachtig kinderen Gods. Nu staan ze daar bij het graf en wenen en klagen bitterlijk, alsof de Heere voor eeuwig dood zou blijven, alsof de vijand Hem in handen zou kunnen houden! En even zo geestelijk krank zijn wij: gij en ik, mijn arme medezondaar, die gebukt gaat onder uw pakken, als wij geen vergeving van de zonden kunnen geloven en toch weten dat Hij al uw en mijn zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout. 1 Petr.2:24. Ja gedragen heeft Hij ze, niet die zonden, waarvan we zo voor de leus bekennen" dat we er ons wel eens aan schuldig gemaakt hebben, of ons schuldig aan maken, maar zware, verschrikkelijke, verdoemenswaardige zonden heeft Hij gedragen, Hij, het dierbare Lam van God! Uw en mijn zonden zijn wel onmetelijk groot, maar Hij is nog veel groter; en daar Hij dood, duivel, wereld en zonde overwonnen heeft, hoe zouden die Hem in het graf kunnen houden. En Hem kunnen verhinderen al onze zonden te werpen in een zee van eeuwige vergetelheid? De vrouwen vinden het dode lichaam van de Heere Jezus niet. En zij zijn daarover zeer bekommerd. Diegenen, die in het Evangelie worden beschreven - niet alleen in het Evangelie van het lijden en sterven, maar evengoed in het Evangelie van de opstanding van onze Heere Jezus Christus - zijn daarover bekommerd, dat zij het dode lichaam van de Heere niet vinden. Zijt gij nu bekommerd, waarachtig bekommerd, o koester dan toch geen harde gedachten van de Heere, hoewel gij het nauwelijks laten kunt, en zonder Zijn genade ook nimmer laten zult. Juist van de bekommerden heeft de Heere een groot leger te velde liggen, Zijn boden zijn altoos op de been om Zijn bekommerden troost te brengen. Ja daarheen stuurt Hij Zijn boden, waar Hij weet, dat bekommerden wonen, want die moeten uit de nood geholpen worden. Toen de Heere hemel en aarde schiep, schiep Hij ook de rotsen, de hemelhoge bergen, en liet daar allerlei waterstromen en rivieren van neerdalen. Zo b.v. naar het westen de Rhône, een rivier in Frankrijk, naar het oosten de Rijn; en zo laat Hij in de nieuwe schepping rijke stromen van troost, van leven, van genade vlieten naar oosten en westen, naar zuiden en noorden. En daar de vrouwen nu recht bekommerd waren, vonden zij ook, wat ze zochten. Zie! staat er, d.i. geef goed acht: Zo stonden bij haar twee mannen – in de mond van twee of drie getuigen zal alle woord bestaan - zo waren ook hier genoeg getuigen, om de waarheid te bevestigen, dat Jezus leeft. Die bekommerde vrouwen zagen de gestalte van mensen voor mannen aan, het waren echter geen mannen, maar engelen, in blinkende klederen, staat er verder. Dat was een teken van overwinning, van heil, van leven. Die heerlijke engelen dragen dezelfde klederen, die alle bekommerden van de Heere Jezus ook aan hebben, al zien zij ze zelf niet. Want de duivel maakt hun wijs, dat dit maar slechte kleren zijn, die zij dragen, die geheel uit de mode zijn, en dat de kleur ook erg ouderwets is, en dat ze die zelf anders moeten verven, want niets komt de duivel zo afschuwelijk voor dan de blinkend witte kleur van het kleed van Jezus' gerechtigheid. Nu laat de Heere Jezus Zijn schaapjes echter getrouwelijk waarschuwen niet naar de duivel te luisteren en diens mode niet

te volgen, want sneeuwwit glinsteren de kleren van allen, die uit de grote verdrukking komen, en die hun klederen gewassen en wit gemaakt hebben in het bloed van het Lam, en nu voor eeuwig voor de troon staan! Daar kunt gij zien, waarom die engelen aan 't graf zulke blinkende klederen droegen: alles was licht en heerlijk; die heerlijkheid; dat licht drong door de klederen heen; daar is bij hen geen schaduw van duisternis. Zijt gij bekommerd, waarlijk bekommerd over uw zonden, zijt gij waarlijk met zonden bezwaard, en kunt gij het er niet in uithouden. En is uw verderf u een zware last, had gij ook gaarne de Heere Jezus tot uw Heiland, en kunt gij Hem niet vinden? Hebt gij Hem niet, ja ligt er als een zware grafzerk op uw hart, en weet gij, dat gij die zelf over u hebt gehaald. Stijgt uit uw hart de bange kreet omhoog: is er nog redding voor mij te vinden? Zou de Heere thans mijn God en Goël willen zijn? O zie eens om in dat graf! Daar zitten de engelen in blinkende klederen, geen schaduw van duisternis is aan hen, en luid roepen zij: er is vergeving van de zonden, vergeving van alle zonden! Is er nu iemand, die het een zware droefenis is zo vol van allerlei zonden te zijn, dat hij het nog zo zonder Jezus kan uithouden, dat de kracht der opstanding Jesu Christi zich zo weinig aan hem verheerlijkt, o dat zulk een arme tobber eens een blik in het graf werpe. Geen duisternis, geen toorn bij God voor allen die als zondaars tot Hem komen. Niets staat de Heere Jezus in de weg om ook aan de allerverdorvenste genade te bewijzen, om ook tot hem van vrede te spreken, en een nieuw verbond, een eeuwig zoutverbond met hem te sluiten. En in dit verbond wil Hij zulk een mens bevestigen en verzegelen door de Sacramenten van Doop en Avondmaal! De vrouwen verschrikken echter, en slaan haar ogen weer ter aarde. Als de hemel komt, en van vrede spreekt, dan wordt de mens bevreesd. Wat zeggen nu de engelen tot die verschrikte vrouwen? Wat zoekt gij de levende bij de doden? De dood is gedood in de overwinning Christi, in uw dode dingen, in uw dode wettische werken zult gij Hem niet vinden, en gij zult Hem ook niet overreden, zich daarin te begeven. Hij leeft, Hij leeft! en als wij nu die levende Heiland gaan zoeken, dan zouden wij Hem zo gaarne vinden in onze werken, in alle dode geschiedenissen, die wij zelf hebben uitgedacht! Toen Hij in het graf lag, lag Hij in het graf, in het geweld van de duivel. En droeg de vloek, als ware Hij de zonde van alle zondaren, want de zonde van allen, die waarlijk zondaren zijn, heeft God op Hem geworpen. En zo heeft Hij betaald voor de zonde. Hij heeft een volkomen betaling aangebracht, Hij is in het graf gegaan, en de schuldbrief is verscheurd voor eeuwig! Hem kan de duivel niet meer vasthouden, want de heerschappij van de duivel is verbroken. De Heere is levend uit het graf getreden, volkomen gerechtvaardigd, niet voor Zichzelf, want Hij was vlekkeloos rein in Zichzelf, en geen zonde, duivel noch toorn heerst over Hem, en van Hem stroomt niets af dan vrede, genade, barmhartigheid en hemelse vreugde. Zó is Zijn leven, Zijn Sulamith ten goede: wat zoekt gij dan de levende bij de doden! En al uw oude geschiedenissen, die tegen u getuigen, zijn in Jezus' graf blijven liggen, en daar Hij leeft, geldt voor God niets dan vergeving van de zonden, gerechtigheid, leven en zaligheid. Dat heeft de Heere gezegd, dat zeggen ook de engelen: gedenk er aan, wat Hij tot u gesproken heeft, toen Hij nog in Galilea was, also in het land van de arme zondaars. Hebt gij het daar niet vernomen, heeft Hij het u daar niet gezegd, toen Hij u staande hield, en Hij u riep en op Zijn weg zette? Weet gij het niet meer, wat Hij u toen gezegd heeft? Heeft Hij u toen en daar niet beloofd geheel het treurige erfdeel van Adam met al uw zonden voor Zijn rekening te nemen? Heeft Hij het u daar niet toegeroepen, dat Hij Zich voor u had laten kruisigen? Fluisterde Hij u daar en toen niet in het oor, dat gij zo moedeloos en bekommert niet moest zijn, want dat Hij voor u in de dood ging om alles te betalen, en dat Hij ook zou opstaan uit de doden? Hoe staat dan uw zaak eigenlijk, o gij met zonden bezwaarde ziel? Gij hebt aan het graf gedacht, aan uw met moeite samengebrachte specerijen, aan die zware grafsteen, aan het dode lichaam van de Heere, maar gij hebt niet gedacht aan hetgeen de Heere u beloofd heeft, toen Hij u op de weg naar de hemel zette, toen gij als een arme zondaar aan Zijn voeten zonk. O, hoe beschaamd staat men dan met al zijn specerijen en zalven! Maar in Galilea, in het land der arme zondaren, wordt men als een arm

zondaar opnieuw opgenomen in de eeuwige liefdearmen. En heerlijk openbaart Hij de kracht van Zijn opstanding.

En wat zullen wij dan zeggen, wat zullen wij Hem antwoorden? Heere! Gij alleen zijt alles, en ik ben niets voor u dan een overtreder van moederslijf aan. Zo is de weg, en niet anders. En zo komt men ook niet bedrogen uit.

ENIGE GEDACHTEN OVER JOH.20:11 en verv.

Wat geloofden dan eigenlijk die vrouwen, die de Heere wilden balsemen? Zou men dat eigenlijk wel geloof noemen? Hoe dikwijls had God de Heere niet gezegd: de Zoon des mensen zal ten derden dage opstaan uit de doden, en wat hielden zij hiervan eigenlijk voor waarheid? Schenen zij niet al die woorden des Heeren vergeten te hebben? En ook Maria Magdalena, die hierin al de anderen nog scheen te overtreffen! "Mij dunkt", zal de eigengerechtigde zeggen, die geen ander geloof bezit dan van zijn eigen maaksel, "dat als ik van zeven duivelen bezeten was geweest, zoals Maria Magdalena, en die duivelen zijn uit mij uitgedreven, dan heb ik mij boven anderen verschrikkelijk verdorven, ellendig en verloren gevoeld, en ben nu wonderbaarlijk en onverhoeds daaruit verlost; dan moet mijn hart toch van dankbaarheid overvloeien, dan moet ik toch zulk een vatbaarheid voor eeuwige waarheden verkregen hebben, dat ik toch zeker moet weten, dat Gods zaak in de dood niet kan blijven liggen. Ja, daar zegt mij zelf mijn gezonde verstand:

Ligt ook de waarheid in het graf

Al wat haar drukt, het moet er af.

"Dan moet ik toch oor en hart hebben voor alle dierbare woorden van mijn grote God en Heiland; dan moet ik wel een geloofshebbelijkheid hebben in mij zelf om te allen tijde te weten: Christus kan niet slapen, al slaapt Hij ook; Hij kan niet dood zijn al is Hij dood; Hij moet uit het graf weer zegepralend te voorschijn komen. Als ik mij vast op Zijn woorden verlaat, dan zal Hij, die Mij van zeven duivelen verlost, die Lazarus uit de doden opwekte, ook zelf niet in het graf blijven liggen." Mijn lezer, zulke redeneringen zijn licht voor degene, die het geloof meent te bezitten, en het niet heeft, het niet van de Heere heeft ontvangen. Ja, het moest zo zijn! Maar daar geen kinderen van de Heere sterker in het geloof zijn dan de arme Maria Magdalena, is er voor ons arme, mensenkinderen, geen groter stof tot jubelen en juichen dan dat de Heere gesproken heeft: Mijn genade is u genoeg, en Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht.